

Nr. 11 – 2006
Side 1453 – 1559

NORSK LOVTIDEND

Avd. I

Lover og sentrale forskrifter mv.

Nr. 11
Utgitt 30. august 2006

Innhold

		Side
Forskrifter		
2005		
Mai	26. Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Norges idrettshøgskole (Nr. 1811).....	1453
2006		
Juli	14. Forskrift til friskolelova (Nr. 932)	1462
Juli	17. Forskrift om regulering av fisket etter vassild nord for 62° N for fartøy med vassildtråltillatelse i 2006 (Nr. 935).....	1479
Juli	18. Forskrift om regulering av fisket etter makrellstørje i 2006 (Nr. 936).....	1479
Juli	5. Forskrift om regulering av adgangen til å delta i fangst av kongekrabbe øst for 26° Ø i 2006/2007 (Nr. 938).....	1480
Juli	7. Forskrift om rapporteringsplikt ved fangst av kongekrabbe for ikke-manntallsførte fiskere (Nr. 939)	1483
Juni	13. Forskrift om satser og etterregning i prisutjevningsordningen for melk og satser for produksjonsfløte og tilvirkningsverdi på smør (Nr. 953).....	1485
Aug.	1. Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak i forbindelse med utbrudd av Newcastle disease i Romania (Nr. 959)	1505
Aug.	9. Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak i forbindelse med høypatogen aviær influensa i Sør-Afrika (Nr. 962)	1507
Juli	6. Forskrift om utforming av store flyplasser (BSL E 3–2) (Nr. 968)	1516
Endringsforskrifter		
2006		
Juli	13. Endr. i forskrift om forskuddstrekk i naturalytelser og om verdsettelse av naturalytelser ved forskuddstrekket (Nr. 930)	1461
Juli	13. Endr. i forskrift om forskuddstrekk i utgiftsgodtgjørelser (Nr. 931).....	1461
Juli	17. Endr. i forskrift om satser for visse tilskuddsordninger for bearbejdede jordbruksvarer (Nr. 933)	1475
Juli	17. Endr. i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) (Nr. 934)	1477
Juli	19. Endr. i forskrift om rester av plantevernmidler mv i næringsmidler (Nr. 937).....	1480
Juli	19. Endr. i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 (Nr. 940)	1483
Juli	21. Endr. i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 (Nr. 941)	1483
Juli	21. Endr. i forskrift om regulering av fisket etter reker i Nordsjøen og Skagerrak i 2006 (Nr. 942)	1483
Juli	26. Endr. i forskrift om regulering av fisket etter vassild nord for 62° N for fartøy med vassildtråltillatelse i 2006 (Nr. 943).....	1483
Juni	16. Endr. i forskrift om salær fra det offentlige til advokater m.v. (Nr. 954).....	1501
Juni	27. Endr. i forskrift om betaling av gebyr for særskilte ytelser fra Mattilsynet (Nr. 955)	1501
Juli	4. Endr. i forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for arbeidstakere på skip (Nr. 956).....	1504
Juli	5. Endr. i forskrift om begrensninger i fisket for ikke-manntallsførte fiskere i fiske etter torsk, rognkjeks, makrell og kongekrabbe (Nr. 957)	1505
Juli	28. Endr. i forskrift om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2006 (Nr. 958)	1505
Aug.	3. Endr. i forskrift om utøvelse av fisket i sjøen (Nr. 960)	1506
Aug.	3. Endr. i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 (Nr. 961)	1507
Aug.	10. Endr. i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (Nr. 963)	1508
Aug.	10. Endr. i forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) (Nr. 964)	1508
Aug.	10. Endr. i forskrift om hindring av forurensning fra skip m.m. (Nr. 965).....	1509
Aug.	11. Endr. i forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) (Nr. 966).....	1514
Aug.	11. Endr. i forskrifter til gjennomføring av bestemmelser i EØS-avtalen som svarer til direktiv 2002/83/EF (Nr. 967).....	1514

Oversikt over rettelser	3. omslagsside
Bestillinger, adresseendringer m.v.	4. omslagsside

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Utgitt 30. august 2006

Nr. 11

26. mai Nr. 1811 2005

Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Norges idrettshøgskole.

Fastsatt av styret ved Norges idrettshøgskole 26. mai 2005 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 3-6, § 3-7, § 3-8, § 3-9, § 3-10, § 3-11, § 4-2, § 4-5, § 4-7, § 4-9, § 5-2 og § 5-3. Kunngjort 11. august 2006.

I

Nedenfor gjengis forskrift 26. mai 2005 nr. 1811 om opptak, studier og eksamen ved Norges idrettshøgskole slik den lyder etter endringer av 8. november 2005 og 4. april 2006 (endringene er ikke kunngjort i Norsk Lovtidend).

II

Kapittel I. Generelle bestemmelser

§ 1. Virkeområde

1. Forskriften gjelder for studier ved Norges idrettshøgskole, unntatt studier på doktorgradsnivå.
2. Forskriften gir regler om opptak til studier, organisering av studier, eksamen, krav for tildeling av grader og bestemmelser om studentens og høgskolens plikter og rettigheter.
3. For studier hvor nasjonal rammeplan fastsatt i medhold av lov om universiteter og høyskoler, § 3-2 nr. 2 har bestemmelser som avviker fra denne forskrift, gjelder rammeplanens bestemmelser.

§ 2. Definisjoner

<i>Studiepoeng</i>	Mål på arbeidsomfang i studiet: 60 studiepoeng tilsvarer ett års studium på full tid.
<i>Studieprogram</i>	Et studieløp bestående av flere emner. Studieprogram kan ha fra 30 til 180 studiepoengs omfang.
<i>Studieplan</i>	Beskriver et studieprogram, hvordan det er bygget opp og hvordan emnene som inngår hører sammen.
<i>Emne</i>	Den minste studieenheten. Alle emner skal ha omfanget målt i studiepoeng.
<i>Emneplan</i>	Beskriver mål, organisering, arbeidsmåter, vurderingsordninger, anbefalt litteratur og pensum i et emne.
<i>Faglig fordypning</i>	2. studieår i bachelorprogrammene utgjør en faglig fordypning. Hvilke emner som skal inngå er definert i studieprogrammets studieplan.
<i>Faglig spesialisering</i>	3. studieår i bachelorprogrammene kan utgjøre en faglig spesialisering. Hvilke emner som skal inngå er definert i studieprogrammets studieplan. Faglig spesialisering skal ha minst 30 studiepoengs omfang.
<i>Eksamen/vurdering</i>	Formell prøving av studentenes kunnskaper og ferdigheter, enten underveis og/eller ved slutten av et emne.
<i>Utsatt eksamen</i>	For studenter som hadde gyldig fravær ved ordinær eksamen og for studenter som ikke besto ordinær eksamen.
<i>Kontinuasjoneksamen</i>	For studenter som ønsker å forbedre en karakter.

Kapittel II. Opptak

§ 3. Opptaksrammer

Styret fastsetter opptaksramme for det enkelte studieprogram.

§ 4. *Generelt opptaksgrunnlag*

For opptak til alle studier ved Norges idrettshøgskole som omfattes av denne forskriften kreves generell studiekompetanse eller tilsvarende, fastsatt i forskrift 10. oktober 2005 nr. 1191 om opptak til universiteter og høyskoler. For søkere til studier med annet undervisningsspråk enn norsk gjelder ikke krav om norskkunnskaper.

§ 5. *Opptakskrav for de enkelte studier*

1. Opptakskrav til 3-årig bachelor i idrettsvitenskap og 1. studieår – basisår i idrettsvitenskap: Bestått opptaksprøve.
2. Opptakskrav til 2. studieår bachelor i idrettsvitenskap: Fullført og bestått basisår i idrettsvitenskap ved NIH eller tilsvarende studier. Søkere som har bestått minimum 75% av basisåret i idrettsvitenskap ved NIH er kvalifisert for opptak til 2. studieår.
3. Opptakskrav til 3. studieår bachelor i idrettsvitenskap: Fullført og bestått basisår i idrettsvitenskap og 2. studieår på programmet det søkes opptak til eller tilsvarende.
4. Opptakskrav til praktisk-pedagogisk utdanning (PPU): Tre års høyere utdanning, inkludert basisår i idrettsvitenskap.
5. Opptakskrav til øvrige studieprogram på lavere grads nivå: Opptakskrav til det enkelte studium er fastsatt i studieplanen.
6. Opptakskrav til definerte deltidsstudier: Opptakskrav til det enkelte deltidsstudium er fastsatt i studieplanen.
7. Opptakskrav til mastergrad: Søker må oppfylle krav fastsatt i forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad. I opptaksgrunnlaget skal det inngå minimum 120 studiepoeng idrettsfag, hvorav 60 studiepoeng faglig fordypning eller tilsvarende. Hovedkarakter må være C (eventuelt 2,7) eller bedre i faglig fordypning.

§ 6. *Rangeringsregler for de enkelte studier*

Når antall kvalifiserte søkere overstiger tilgjengelige studieplasser blir søkerne rangert på følgende måter til studieprogrammene:

1. Søkere til 3-årig bachelor i idrettsvitenskap og 1. studieår – basisår i idrettsvitenskap blir rangert på grunnlag av regler i forskrift om opptak til universiteter og høyskoler. Maksimalt antall tilleggs-poeng for bestått opptaksprøve er 3.
2. Søkere til 2. studieår bachelor i idrettsvitenskap blir rangert på grunnlag av karakterene fra basisåret i idrettsvitenskap eller tilsvarende, studenter med best karakter får tilbud om plass. Søkere med fullført 1. studieår rangeres foran søkere som ikke har fullført. Dersom søkerne fortsatt står likt, blir eldste søker rangert først.
3. Søkere til 3. studieår bachelor i idrettsvitenskap blir rangert på grunnlag av karakterene fra basisår i idrettsvitenskap og 2. studieår eller tilsvarende, studenter med best karakter får tilbud om plass. Dersom søkerne fortsatt står likt, blir eldste søker rangert først.
4. Søkere til 1-årig praktisk-pedagogisk utdanning blir rangert i følgende grupper i prioritert rekkefølge:
Gruppe 1: Søkere med tre års høyere utdanning, hvor to av årene består av basisår i idrettsvitenskap ved NIH (eller tilsvarende) og 1-årig påbyggingsstudium Barn og unge i bevegelse, eller 1-årig påbyggingsstudium Trening for barn og unge.
Gruppe 2: Søkere med bachelorgrad som inneholder faglig spesialisering i friluftsliv eller trenerrollen, og som har 30 studiepoeng av påbyggingsstudiet Trening for barn og unge.
Gruppe 3: Søkere med bachelorgrad som inneholder øvrige faglige spesialiseringer, og som har 30 studiepoeng av påbyggingsstudiet Trening for barn og unge.
Gruppe 4: Øvrige kvalifiserte søkere, rangert etter antall studiepoeng i idrettsfag (maksimalt 180 studiepoeng).
Innbyrdes i alle grupper blir søkerne rangert etter samlet karakter i grunnlag for opptak, jf. § 5 nr. 4.
5. Søkere til øvrige studieprogram på lavere grads nivå blir rangert på grunnlag av regler fastsatt i studieplanen for det enkelte studieprogram.
6. Søkere til deltidsstudier blir rangert på grunnlag av regler fastsatt i studieplanen for det enkelte studieprogram.
7. Søkere til mastergrad blir rangert på grunnlag av karakterene fra faglig fordypning eller tilsvarende, studenter med best poengsum får tilbud om plass. Ved poenglikhet vil søkere med en spesialisering i 3. år på bachelorstudiet bli rangert først. Dersom søkerne fortsatt står likt blir eldste søker rangert først.
8. For rangering til alle studier hvor karakterer er grunnlag for rangering eller har karakterkrav for opptak, foretar opptakskomiteen en skjønnsmessig vurdering av nivået til søkere som ikke har graderte karakterer.

§ 7. *Kvoter*

Opptak til studieplasser som omfattes av kvoteordningene, forutsetter at generelle og spesielle opptakskrav er oppfylt. Høgskolen har følgende kvoter:

1. Idrettens kvote: Inntil 10% av studieplassene på 3-årig bachelor i idrettsvitenskap og 1. studieår – basisår i idrettsvitenskap kan tildeles søkere som er innstilt av Norges idrettsforbund. Inntil fire studieplasser på 2. og 3. år på bachelor i idrettsvitenskap kan tildeles tilsvarende, og en studieplass på masterstudiet i idrettsvitenskap.
2. Inntil fem studieplasser på 2. studieår i bachelorprogrammene kan tilbys søkere med annet opptaksgrunnlag som kvalifiserer for studiene.

§ 8. Opptakskomiteé

Styret oppnevner opptakskomiteé for opptak til studier på lavere og høyere grads nivå. Styret fastsetter mandat for opptakskomiteen.

§ 9. Søknadsfrister

1. For studier der opptaket er organisert gjennom Samordna Opptak, gjelder de fastsatte nasjonale søknadsfristene.
2. Følgende studier har søknadsfrist 1. mars:
Idrett, kultur og utviklingssamarbeid
Mastergrad i idrettsvitenskap
3. Følgende studier har søknadsfrist 15. april:
2. og 3. studieår bachelorprogram
Fysisk aktivitet og funksjonshemming
Praktisk-pedagogisk utdanning
4. For øvrige studier blir søknadsfrist kunngjort samtidig med utlysning av studieprogrammet.

§ 10. Politiattest

For enkelte studier kreves at studenter legger fram politiattest, jf. lov om universiteter og høyskoler § 4–9. Når søker får tilbud på et studieprogram som har slikt krav, skal høgskolen i tilbudsbrevet opplyse om dette kravet og om frist for å levere politiattest.

§ 11. Reservering av studieplass

Søkere som er tatt opp som student ved Norges idrettshøgskole kan få reservert studieplassen til påfølgende studieår grunnet graviditet, for å avtjene verneplikt/siviltjeneste eller annen viktig grunn. Den som får innvilget søknad om utsatt studiestart, får reservert studieplassen til neste gang studieprogrammet har ordinær studiestart.

§ 12. Opptak som emnestudent

1. Personer uten studierett på høgskolens studieprogram kan få anledning til å følge undervisning og ta eksamen i emner med ledig kapasitet, som emnestudent. Til deltidsstudiene gis det ikke opptak som emnestudent. Emnestudenter må fylle opptakskrav og forkunnskapskrav som er fastsatt for emnet og for studieprogrammet som emnet inngår i. Emnestudenter må betale semesteravgift for å følge undervisning og ta eksamen. Søknadsfrist for emner som starter i høstsemesteret er 20. august, for vårsemesteret er fristen 1. desember. Søkerne rangeres etter tidspunktet hvor NIH mottar komplett søknad.
2. Personer som kan få opptak som emnestudent er:
 - En som i sitt arbeid eller utøvelse av sin idrett har spesielt behov for kompetanse i et område som inngår i et emne som tilbys ved høgskolen, og hvor det ikke forventes at vedkommende søker de ordinære studieprogram.
 - Studenter ved andre utdanningsinstitusjoner eller tidligere studenter ved NIH som ønsker å ta eksamen/følge undervisning i emner som tilbys ved NIH.
 - Personer med utenlandsk utdanning som mangler et eller flere fag for å få godkjent sin utdanning som tilsvarende norsk utdanning.
3. Opptak som emnestudent gir rett til å følge undervisning og ta eksamen i samme periode. Emnestudenter har bare mulighet til å ta enkeltemner ved høgskolen, ikke hele studieprogram. En emnestudent kan få adgang til emner som maksimalt utgjør 30 studiepoeng per år.
4. Emnestudenter skal ha samme vurderingsform og vurderingsordning som ordinære studenter i emnet, og kan ikke ta eksamen etter tidligere ordninger. Emnestudenter omfattes av øvrige krav som ordinære studenter har om frammøte, deltakelse i gruppearbeid eller liknende.

§ 13. Søknad og dokumentasjon

Søknad om opptak skjer på fastsatt søknadsskjema. Alle dokumenter som skal gi grunnlag for opptak, må følge søknaden eller ettersendes innen fastsatt frist. Dokumentasjonen skal være attestert kopi av originaldokumentet.

Kapittel III. Studieplan**§ 14. Innhold i studie- og emneplaner**

1. Studiene ved NIH er organisert i studieprogram, som består av flere emner. Alle studieprogram skal ha en studieplan. Studieplanen skal fastsette:
 - Studieprogrammets/fagområdets mål, omfang, innhold, organisering, arbeidsformer, eksamensordning, prøve- og vurderingsform.
 - Eventuelle forkunnskapskrav eller anbefalte forkunnskaper for studieprogrammet eller fagområdet.
 - Hvilke emner som undervises og som det kan avlegges eksamen i.
 - Faglig beskrivelse av emnene som inngår i studieprogrammet.
 - Hvilke grupper av emner som oppfyller kravet til fordypning og spesialisering.
 - Eventuelle krav til rekkefølge for emnene i studieprogrammet.

- Eventuelle særlige vilkår for å gå opp til eksamen, slik som godkjent deltakelse i laboratorieøvinger, obligatoriske skriftlige arbeider, muntlige framlegg, faglige ekskursjoner, feltkurs eller andre teoretiske og praktiske øvinger.
 - Andre bestemmelser av betydning for gjennomføringen og kvalitetssikringen av studiet.
2. Emnene skal ha et omfang på minimum 5 studiepoeng og normalt bygges opp etter en emnestørrelse på 5, 10 eller 15 studiepoeng. Emner på 5 studiepoeng skal normalt ikke strekke seg over en undervisningsperiode. Alle emner skal ha en emneplan som fastsetter emnenes navn og kode, mål for emnet, organisering og arbeidsformer i emnet, vurderingsordning og pensum.

§ 15. Fastsetting av studie- og emneplaner

Fagseksjonene utarbeider forslag til studie- og emneplaner. Styret vedtar studieplan for studieprogram i forbindelse med etablering av nytt studieprogram. Studieutvalget vedtar emneplaner og endringer i studie- og emneplaner så fremt endringene ikke medfører betydelige endringer i studiets målsetting, innhold og ressursrammer.

Kapittel IV. Studierett, permisjon, utdanningsplan og undervisningsterminer

§ 16. Studierett og studieprogresjon

1. Opptak til et studieprogram gir studenten studierett til studieprogrammet og emner som inngår i dette. En student som ikke fyller eventuelle betingelser som er knyttet til det enkelte studieprogram ved studiestart, mister studieretten.
2. Studieretten opphører når:
 - a. Studenten har fullført studieprogrammet eller
 - b. NIH mottar melding fra studenten om at vedkommende trekker seg fra studieprogrammet før det er fullført eller
 - c. studenten blir fratatt sin studierett.
3. En student på lavere grads studier som ikke har inngått utdanningsplan med redusert progresjon, mister studieretten dersom studieprogresjonen er:
 - 30 studiepoeng eller mindre etter første studieår,
 - 60 studiepoeng eller mindre etter andre studieår,
 - 90 studiepoeng eller mindre etter tredje studieår,
 - 120 studiepoeng eller mindre etter fjerde studieår.Unntatt fra denne regelen er studieprogram som er definert som deltidsstudier.
4. En student på mastergradsstudier som ikke har inngått utdanningsplan med redusert progresjon, mister studieretten dersom studieprogresjonen er:
 - 30 studiepoeng eller mindre etter første studieår,
 - 60 studiepoeng eller mindre etter andre studieår.
5. Studenter med funksjonsnedsettning, særlig tyngende omsorgsoppgaver, toppidrettsstatus, som er gravide eller i fødsels-/omsorgspermisjon, har rett til å inngå utdanningsplan med redusert progresjon. Bestemmelsene i § 16, nr. 3 og 4 kommer i slike tilfeller ikke til anvendelse.

§ 17. Permisjon

Studenter kan søke permisjon fra studieprogrammet grunnet graviditet, for å avtjene verneplikt/siviltjeneste eller annen viktig grunn. Permisjon gis normalt bare for ett år.

§ 18. Utdanningsplan, veiledningskontrakt og semesterregistrering

1. En student som er tatt opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer skal ha en utdanningsplan for sitt studium i form av en avtale inngått mellom studenten og høyskolen. Utdanningsplanen skal angi partenes viktigste rettigheter og plikter. Utdanningsplanen skal være inngått i løpet av studentens første semester. Dersom utdanningsplanen skal ha vesentlige avvik fra studieplanen skal seksjonen som har det faglige ansvaret for studiet ha anledning til å uttale seg før planen blir utformet.
2. En student som er tatt opp til 2-årig mastergrad skal inngå veiledningskontrakt i første studieår. Veiledningskontrakten skal regulere omfanget og varigheten av veiledningen. Kontrakten inngås mellom studenten og den seksjonen som studenten er tatt opp til.
3. Studentens rett til oppfølging og tilrettelegging underveis i utdanningen er betinget av at studentens forpliktelser etter utdanningsplanen og mastergradskontrakten blir overholdt.
4. Studenten må betale semesteravgift hvert semester, bekrefte sin utdanningsplan og/eller registrere seg hvert studieår innen fastsatt frist for å beholde sin studie- og undervisningsrett.
5. En student som er fritatt for å betale semesteravgift pga. utvekslingsordninger eller lignende skal bekrefte sin utdanningsplan på samme måte som øvrige studenter.
6. Studieutvalget fastsetter frister, jf. § 18 nr. 4 og 6, § 24 nr. 3 og 4 samt § 26 nr. 2.

§ 19. Studieåret

Høstsemesteret varer 19 uker, fra ca. 10. august til ca. 20. desember. Vårsemesteret varer 21 uker, fra ca. 3. januar til ca. 15. juni. Påskeferie er fra og med mandag etter palmesøndag til og med tirsdag etter påske. For studier på lavere grads nivå er hvert semester inndelt i to perioder av åtte ukers omfang samt eksamensperiode på en til to uker.

Kapittel V. Fritak, innpassing og reduksjon av studiepoeng**§ 20. Godskrivning av grad, yrkesutdanning, fag osv. fra institusjon under loven**

Seksjonene avgjør søknad om godskrivning av grad, yrkesutdanning, fag eller emne fra en institusjon som går inn under lov om universiteter og høyskoler.

§ 21. Godkjenning av grad eller utdanning fra institusjon som ikke går inn under loven

Seksjonene avgjør søknad om å få godkjent grad eller utdanning fra utenlandsk eller norsk institusjon som ikke går inn under lov om universiteter og høyskoler som jevngrad med grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram som gis ved høyskolen.

§ 22. Reduksjon i studiepoeng

Studenter som avlegger eksamen i emner som faglig sett dekker hverandre helt eller delvis, får redusert den samlede studiepoengsummen for de aktuelle emnene. Den fagseksjon som er ansvarlig for emnet gjør vedtak om slik reduksjon.

Kapittel VI. Eksamen**§ 23. Avvikling av eksamener**

Eksamen skal fremme læring, sikre kvalitet og ivareta studentenes rettssikkerhet. Studentenes kunnskaper og ferdigheter skal prøves på en upartisk og faglig betryggende måte. Det skal framgå klart av studie- eller emneplanen hvilke eksamener og vurderinger studenten skal ta underveis og framgangsmåten ved fastsetting av karakter, herunder innbyrdes vektning av delprøver mv. Studentenes kunnskaper og ferdigheter skal prøves i hvert emne. Dette kan skje i form av avsluttende eksamen, vurderinger underveis, eller på annen måte i henhold til studieplanen. Det kan unntaksvis fastsettes at enkelte emner ikke skal ha slik vurdering. Det skal da kreves at studenten har deltatt i undervisningen, etter nærmere bestemmelse i studieplanen.

§ 24. Vilkår for å gå opp til eksamen

1. For å melde seg opp til eksamen må studenten fylle de generelle opptakskrav til studier ved NIH og eventuelle opptakskrav fastsatt til studieprogrammet eller emnet.
2. Dersom spesielle arbeids-/studiekrav, godkjent obligatorisk oppgave, undervisning eller praksis er en forutsetning for at studenten kan gå opp til eksamen, skal slike vilkår være fastsatt i emne- eller studieplanen.
3. For å få gå opp til eksamen må studenten være registrert og oppmeldt til eksamen innen de frister som er fastsatt av høyskolen.
4. For å få gå opp til eksamen må studenten ha betalt semesteravgift innen fastsatt frist.

§ 25. Privatister

1. Personer uten studierett til studieprogram eller emne men med adgang til å ta eksamen etter lov om universiteter og høyskoler må fylle vilkår for å gå opp til eksamen i henhold til § 3–10.
2. Privatister skal betale vederlag ved oppmelding til eksamen som dekker NIHs utgifter til å arrangere eksamen for privatisten og semesteravgift.
3. Privatister må gi skriftlig melding om oppmelding til eksamen til studieavdelingen innen fastsatt frist.

§ 26. Oppmelding til eksamen

1. Studenter med utdanningsplan blir automatisk oppmeldt til eksamen i emner de i henhold til studie- og utdanningsplanen skal ta de ulike semestre og perioder. Studenten har selv ansvar for å påse at oppmelding er i henhold til egen utdanningsplan.
2. Studenter uten utdanningsplan og studenter med utdanningsplan som ønsker å avlegge eksamen i emner utenom utdanningsplanen må gi skriftlig melding om oppmelding til studieavdelingen innen fastsatt frist.

§ 27. Trekk fra eksamen

Studenter som ønsker å trekke seg fra eksamen som de er meldt opp til må gjøre dette senest en måned før første vurderingsordning starter. Dette gjelder også studenter med utdanningsplan som automatisk blir oppmeldt. Den som trekker seg etter denne fristen, eventuelt i eksamenslokalet, og som ikke har gyldig grunn til det, får registrert «ikke møtt». Ikke møtt teller som et eksamensforsøk.

§ 28. Eksamens- og vurderingsformer

Aktuelle eksamens- og vurderingsformer kan være skriftlig eksamen under tilsyn, muntlig eksamen, skriftlig hjemmeeksamen, praktisk-metodisk eksamen, ferdighetsprøver, laboratorieøvelser, prosjektarbeid, praksis, mastergradsoppgave, avhandling, prøveforelesning eller framføringer eller en kombinasjon av disse eksamensformene. Eksamen kan være individuell eller gruppebasert.

§ 29. Særordninger til eksamen

1. Studenter som har permanent behov for spesielle ordninger i forbindelse med eksamen, må innen 15. september søke om dette for kommende studieår. Studenter som får akutt behov for særordning må søke om dette så snart som mulig etter at behovet oppstår. Særordning kan gis til kandidater som dokumenterer nedsatt funksjonsevne, gravide med dokumentert behov for hvile, mødre som ammer etc.
2. Studenter med norsk som fremmedspråk kan gis utvidet tid etter søknad. Slik tid gis normalt kun det første studieår i Norge.
3. Studenter med norsk som fremmedspråk kan søke høgskolen om å få og besvare eksamensoppgaver/levere oppgaver på engelsk innen 15. september for kommende studieår. Det er ikke mulig å besvare eksamener/oppgaver som inngår i den praktisk-pedagogiske utdanningen eller faglærerutdanning i kroppsøving på engelsk.

§ 30. Antall forsøk til eksamen

1. Masteravhandlinger og prosjekt-/fordypningsoppgaver på 3. studieår i bachelorprogrammene som er vurdert, kan omarbeides og leveres inn til ny vurdering én gang. En kandidat på masternivå kan ikke levere inn den omarbeidede oppgaven før det har gått ett semester fra sensur.
2. For andre eksamener enn de som er nevnt i nr. 1 har en student anledning til å fremstille seg til eksamen i samme emne maksimalt tre ganger. I særlige tilfeller kan studieutvalget gi dispensasjon fra tregangersregelen. Dersom en student unnlater å møte til eksamen uten gyldig grunn, regnes det som om studenten har gått opp til eksamen én gang. Studenter som har gyldig grunn for fravær under eksamen har ikke brukt et eksamensforsøk.

§ 31. Utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen

1. En student som ble vurdert til ikke bestått eller hadde gyldig fravær ved ordinær eksamen har rett til å gå opp til utsatt eksamen. Gyldig fravær er fravær på grunn av dokumentert sykdom eller annen dokumentert, tvingende fraværsgrunn. Dokumentasjon på fravær skal leveres til Studieavdelingen innen to dager etter at eksamen ble påbegynt. Studieavdelingen avgjør om fravær fra eksamen kan godkjennes som gyldig fravær.
2. Utsatt eksamen arrangeres etter hver periode dersom det er behov for det, på følgende måte:
 - Utsatt eksamen etter 1. undervisningsperiode avholdes i januar
 - Utsatt eksamen etter 2. undervisningsperiode avholdes etter 3. undervisningsperiode
 - Utsatt eksamen etter 3. undervisningsperiode avholdes samtidig med ordinær eksamen etter 4. undervisningsperiode
 - Utsatt eksamen etter 4. undervisningsperiode avholdes i slutten av 1. periode i det påfølgende studieår.
3. En student som ønsker å forbedre en karakter kan gå opp til kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av den aktuelle eksamen.

§ 32. Eksamen etter tidligere ordninger

1. For eksamen under masternivå gjelder det pensum og den eksamensform som er fastsatt for denne eksamen. Unntatt fra dette er utsatt eksamen, hvor det er samme pensum og eksamensform som ved den foregående ordinære eksamen. Dersom en eksamen/et emne opphører, kan studenten gå opp etter det pensum og den eksamensordning som gjaldt ved ordinær eksamen i inntil et år.
2. For eksamen på masternivå kan en student gå opp til eksamen i gammelt pensum og eksamensform i ett år etter at nytt pensum eller ny ordning ble innført. Dersom en eksamen/emne opphører kan studenten gå opp etter det pensum og den eksamensordning som gjaldt ved ordinær eksamen i inntil to år.

§ 33. Fritak fra eksamen

En student kan få fritak fra eksamen, prøve eller obligatorisk undervisning når det kan dokumenteres at tilsvarende eksamen/prøve er bestått ved høgskolen eller tilsvarende institusjon. Det kan også innvilges fritak på grunnlag av annen relevant eksamen/prøve på tilsvarende nivå. Søknad skal leveres til høgskolen og blir vurdert av emneansvarlig eller programansvarlig. Frist for å søke fritak fra emner er 15. september. Med søknaden skal det vedlegges kopi av vitnemål eller karakterutskrift og studie-/emneplan eller tilsvarende inkludert pensumliste for den eksamen/prøve studenten søker fritak på grunnlag av.

§ 34. Sensur

1. Studieutvalget oppnevner eksterne sensorer etter forslag fra seksjonen, for en fire års periode. Ekstern sensor skal normalt ikke oppnevnes for to sammenhengende perioder, med unntak av sensorer på masteroppgave. Ekstern sensor kan ikke være ansatt ved NIH eller ha hatt undervisning eller veiledning ved NIH inneværende studieår. Seksjonslederne oppnevner interne sensorer til vurderinger og eksamener knyttet til de respektive seksjoner. Oppnevningen skal gjelde både ordinær og utsatt eksamen.
2. Ekstern sensor må ha minst en av følgende kvalifikasjoner:
 - være ansatt på lektor/amanuensisnivå eller høyere nivå ved universitetet, høyskole eller annen forskningsinstitusjon eller på annen måte ha dokumentert vitenskapelig kompetanse på tilsvarende nivå
 - ha erfaring som sensor i fagområdet ved universitetet/høyskole
 - gjennom yrkespraksis være særlig kvalifisert innen fagområdet.
3. Ekstern deltakelse i vurderingen kan for eksempel være følgende:
 - vurdering av studentenes prestasjoner i et emne, for alle eller et utvalg av studentene

- for å kontrollere og godkjenne eksamensoppgaver og prinsipper for karaktersetting i et emne
- for å vurdere intern sensors karaktersetting
- for å vurdere emne-/studieplaner, undervisningsopplegget og/eller vurderingsordningene i emne eller program.

Studieutvalget fastsetter hvilke emner som skal ha ekstern vurdering og ekstern sensors oppgave ved den enkelte vurdering. Ekstern sensor skal være med på å sensurere studentenes prestasjoner (for alle eller et utvalg av studenter) minimum hvert 4. år for hvert emne.

4. Det skal benyttes to sensorer hvorav minst en ekstern ved bedømmelse av studentenes prestasjoner i følgende tilfeller:
 - i emnene fordypningsoppgave, prosjektarbeid og essay i 3. studieår bachelor
 - ved klage over karakterfastsetting og ved vurdering av masteroppgave, jf. lov om universiteter og høyskoler, § 3–9.
5. Dersom det er ekstern sensor ved eksamen, fastsettes karakteren i fellesskap av intern og ekstern sensor. Dersom eksamenskommisjonen ikke kommer til enighet om en karakter, skal ekstern sensor avgjøre karakteren.
6. Sensuren skal foreligge innen tre uker etter eksamen. Styret selv skal fatte vedtak om lengre frist dersom det ikke er mulig å skaffe kvalifisert sensor innen denne fristen.
7. Sensur på masteroppgaver skal foreligge innen to måneder etter innlevering.
8. Styret kan fastsette utfyllende retningslinjer for sensurering.

§ 35. *Karaktersystem*

1. Ved eksamen skal det benyttes bestått/ikke bestått eller bokstavkarakterer etter en skala fra A til F, hvor A er beste karakter, E er dårligste ståkarakter og F er ikke bestått. Bokstavkarakterene har følgende betegnelse og generell beskrivelse:

<i>Karakter</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier</i>
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

2. Dersom en student har bestått samme eksamen mer enn én gang, gjelder beste karakter.
3. Ved fastsetting av sammenlagt karakter på bakgrunn av flere deleksamener, må alle deleksamener være bestått for at studenten kan få endelig karakter.
4. Bokstavkarakterene er gitt tallverdier som benyttes ved fastsetting av sammenlagt karakter, til rangering av søkere ved opptak mv. Tallverdiene er følgende: A–5, B–4, C–3, D–2, E–1. Tallverdiene regnes ut med én desimal som forhøyes til nærmeste hele tall.

§ 36. *Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting*

1. Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må studenten kreve begrunnelse umiddelbart etter at karakteren er meddelt. I øvrige tilfeller må studenten kreve begrunnelse innen en uke fra studenten fikk kjennskap til karakteren, men aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort. Begrunnelse skal normalt gis innen to uker etter at studenten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for sensureringen og for vurdering av studentens prestasjon.
2. Eksamenskommisjonen velger om begrunnelse blir gitt muntlig eller skriftlig.
3. Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakterene er fastsatt.
4. En student kan klage skriftlig over karakteren senest tre uker etter at sensuren er kunngjort, eller tre uker etter at begrunnelse er gitt. Dersom studenten har bedt om begrunnelse eller klaget over formelle feil ved eksamen løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelse eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

5. Ved klage over karakterfastsetting vil eksamen bli sensurert av to nye sensorer, hvorav minst en ekstern sensor. Ved ny karakterfastsetting kan endring skje både til gunst og ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve, og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.
6. Bedømmelse av muntlig prestasjon, bedømmelse av praktisk ferdighet eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages.

§ 37. Klage over formelle feil ved eksamen

1. En student som har vært oppe til eksamen kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger. Klagen avgjøres av styrets klagenemnd.
2. Hvis styrets klagenemnd finner at det er begått feil som kan ha hatt betydning for én eller flere studenters prestasjoner eller bedømmelsen av disse, kan feilen rettes opp ved ny sensurering, eventuelt at det blir arrangert ny eksamen.

§ 38. Fusk

Dersom det under eksamen oppstår mistanke om fusk eller forsøk på fusk, skal studenten straks gjøres oppmerksom på at han/hun vil bli rapportert. Dette gjelder også for studenter som eventuelt yter hjelp. Studenten kan da velge om han/hun vil fortsette eller avbryte eksamen. Fusk eller forsøk på fusk ved hjemmeeksamen kan være kopiering eller avskrivning av litteratur uten henvisninger, eller kopiering av andre studenters arbeid, eller fordi den åpenbart er utført av andre enn studenten. Styret kan fastsette utfyllende retningslinjer for behandling av fusk/forsøk på fusk. Konsekvenser for studenten ved fusk/forsøk på fusk framgår av § 4–7 og § 4–8 i lov om universiteter og høyskoler.

§ 39. Annullering av eksamen eller annen vurdering

Klagenemnda kan annullere eksamen eller annen vurdering, eller godkjenning av emner i tilfeller som beskrevet i lov om universiteter og høyskoler, § 4–7.

Kapittel VII. Grader, vitnemål og karakterutskrift

§ 40. Grader

1. Norges idrettshøgskole tildeler bachelorgrad av 180 studiepoengs omfang og mastergrad av 60 og 120 studiepoengs omfang.
2. Gradene tildeles av rektor.

§ 41. Krav til innhold og sammensetning av bachelorgrad

1. For å få tildelt bachelorgrad må studenten ha bestått emner som til sammen utgjør minst 180 studiepoeng. I disse studiepoengene skal det inngå idrettsfag av minimum 120 studiepoeng, hvorav faglig fordypning utgjør 60 studiepoeng.
2. For å få utstedt vitnemål må minst 60 studiepoeng som skal inngå i graden være bestått ved NIH.

§ 42. Krav til innhold og sammensetning av mastergrad

1. For å få tildelt mastergrad av 60 studiepoengs omfang må studenten ha bestått emner som er fastsatt i studieplanene for studieprogrammet Adapted Physical Activity. Omfanget av det selvstendige arbeidet fastsettes i studieplanen.
2. For å få tildelt mastergrad av 120 studiepoengs omfang må kravene som er fastsatt i forskrift 1. desember 2005 nr. 1392 om krav til mastergrad være oppfylt. I tillegg må studenten ha bestått emner som er fastsatt i den enkelte studieplan. Omfanget av det selvstendige arbeidet fastsettes i studieplanen. Det er obligatorisk med veiledning av det selvstendige arbeidet. For å få utstedt vitnemål må minst 60 studiepoeng som skal inngå i graden være bestått ved NIH.

§ 43. Tilleggsbetegnelse for grader

1. For studenter som ikke har faglig spesialisering som inngår i grunnlaget for graden angis betegnelsen *bachelor i idrettsvitenskap* på vitnemålet.
2. For studenter som har faglig spesialisering som inngår i grunnlaget for graden angis betegnelsen *bachelor i idrettsvitenskap med spesialisering i (spesialiseringens navn)* på vitnemålet.
3. For mastergrad av 120 studiepoengs omfang angis betegnelsen *master i idrettsvitenskap* eller *master i idrettsfysioterapi* på vitnemålet. I tillegg oppgis tittel på det selvstendige arbeidet. Emnene som inngår i graden dokumenteres ved karakterutskrift.
4. For mastergrad av 60 studiepoengs omfang angis betegnelsen *master – Adapted Physical Activity* på vitnemålet.

§ 44. Karakterutskrift

Studenter som har fullført og bestått et eller flere emner kan få karakterutskrift. Karakterutskriften skal opplyse om emnets kode, navn og omfang, karakter i emnet samt hvilket år og semester karakteren er oppnådd.

§ 45. Øvrige bestemmelser

1. Vitnemål utstedes på norsk for studieprogram hvor undervisningsspråket er norsk. For studieprogram hvor undervisningsspråket er engelsk utstedes vitnemålet på engelsk. Et eget vitnemålstillegg, Diploma Supplement, gir en nærmere beskrivelse på engelsk av kandidatens utdanning og det norske utdanningssystemet.
2. Det utstedes bare ett vitnemål for oppnådd grad.
3. Administrerende direktør fastsetter utformingen av vitnemål, karakterutskrift og Diploma Supplement.

§ 46. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Bestemmelsen i § 6 nr. 7, annet punktum gjelder for opptak fra høst 2007.

13. juli Nr. 930 2006**Forskrift om endring i forskrift om forskuddstrekk i naturalytelser og om verdsettelse av naturalytelser ved forskuddstrekket.**

Fastsatt av Skattedirektoratet 13. juli 2006 med hjemmel i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt § 6 nr. 2 og 3, jf. delegeringsvedtak 22. januar 1982 nr. 1998. Kunngjort 18. juli 2006.

I

I forskrift 21. juni 1993 nr. 546 om forskuddstrekk i naturalytelser og om verdsettelse av naturalytelser ved forskuddstrekket gjøres følgende endringer:

§ 2–1 syvende ledd skal lyde:

Verdien av fritt opphold om bord på skip og fri kost på sokkelinnretning som er unntatt beskatning etter skatteloven § 5–15 første ledd bokstav e nr. 1, skal ikke regnes med i trekkgrunnlaget.

§ 2–4 første ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke for fri kost om bord på skip og fri kost på sokkelinnretning når ytelsen er unntatt beskatning etter skatteloven § 5–15 første ledd bokstav e nr. 1. Når fri kost på sokkelinnretning er skattepliktig etter loven, medtas fordelene i trekkgrunnlaget etter bestemmelsene i § 2–1 i denne forskrift og ikke etter bestemmelsene i første punktum.

§ 2–4 annet og tredje ledd skal lyde:

Plikten etter første ledd første punktum gjelder bare i de tilfellene hvor det løpende eller for det oppdrag arbeidsoppholdet er tilknyttet også utbetales lønn eller annen trekkpliktig godtgjørelse for arbeid.

Verdien som nevnt i første ledd første punktum beregnes etter Skattedirektoratets sats fastsatt for vedkommende inntektsår for fri kost (alle måltider) etter § 2–1 første ledd i denne forskrift og for det antall døgn som pliktes innberettet for arbeidsoppholdet.

II

Endringene trer i kraft straks med virkning for ytelser fra og med 1. september 2006.

13. juli Nr. 931 2006**Forskrift om endring i forskrift om forskuddstrekk i utgiftsgodtgjørelser.**

Fastsatt av Skattedirektoratet 13. juli 2006 med hjemmel i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt § 6 nr. 2 og 3, jf. delegeringsvedtak 22. januar 1982 nr. 1998. Kunngjort 18. juli 2006.

I

I forskrift 14. oktober 1976 nr. 9830 om forskuddstrekk i utgiftsgodtgjørelser gjøres følgende endringer:

§ 3 nytt syvende ledd skal lyde:

Tariffmessig hyretillegg for egen kost er etter denne paragraf trekkfri bare når godtgjørelsen omfattes av skattefritaket i skatteloven § 5–15 første ledd bokstav e nr. 1.

§ 3 nåværende syvende og åttende ledd blir nye åttende og niende ledd.

II

Endringene trer i kraft straks med virkning for ytelser fra og med 1. september 2006.

14. juli Nr. 932 2006**Forskrift til friskolelova.**

Fastsett av Kunnskapsdepartementet 14. juli 2006 med heimel i lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova) § 2–1 siste ledd, § 2–2 siste ledd, § 2–3 siste ledd, § 3–1 femte ledd, § 3–7 fjerde ledd, § 3–11, § 4–3 fjerde ledd, § 6–2 tredje ledd, § 6–4 tredje ledd, § 6A–8 tredje ledd, § 6–5 siste punktum, § 6A–1 siste ledd og § 7–2 siste ledd. Kunngjort 18. juli 2006.

*Kapittel 1. Virkeområde***§ 1–1. Virkeområde**

Denne forskrifta gjeld skolar som driv verksemd etter friskolelova.

Kapittel 2. Rapportering og evaluering av opplæringsverksemda

(Heimel: friskolelova § 7–2 siste ledd)

§ 2–1. Verksemdsbasert vurdering

Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3 og § 6A–2. Skolen sitt styre har ansvar for å sjå til at vurderinga blir gjennomført etter føresetnadene.

§ 2–2. Rapportering frå skolen

Skolen sitt styre skal medverke til å etablere administrative system og å innhente statistiske og andre opplysningar som trengst for å vurdere tilstanden og utviklinga innanfor opplæringa.

§ 2–3. Nasjonale undersøkingar om læringsmiljøet for elevane

Skolen sitt styre skal sørge for at nasjonale undersøkingar om motivasjon, trivsel, mobbing, elevmedverknad, elevdemokrati og det fysiske miljøet blir gjennomførte og følgde opp lokalt.

§ 2–4. Prøver, utvalsprøver og andre undersøkingar

Elevar skal delta i prøver, utvalsprøver og andre undersøkingar fastsette av departementet. Skolen sitt styre skal sørge for at dette blir gjennomført.

For elevar som får spesialundervisning, jf. friskolelova § 3–6, og når det dessutan er klart at prøvene ikkje vil ha mykje å seie for opplæringa til eleven, kan skolen gjere vedtak om å frita eleven frå å delta i prøvene. Det same gjeld grunnskoleelevar som får særskild språkopplæring etter friskolelova § 3–5, og elevar som går i vidaregåande opplæring, og som følgjer individuell opplæringsplan i norsk. Eleven sjølv eller foreldra eller dei føresette kan likevel bestemme at eleven skal ta prøvene.

Skolar som er godkjende som eit fagleg-pedagogisk alternativ, skal kunne søkje om å leggje prøvene til eit anna trinn enn det som er fastsett, eller søkje fritak frå å delta i prøvene. Slike søknader må grunnigvast ut frå læreplanane til skolen. Søknaden skal sendast til Utdanningsdirektoratet.

Internasjonale skolar kan etter søknad til Utdanningsdirektoratet få fritak dersom det verkar openbert urimeleg at elevane skal delta i prøvene.

Departementet fastsett nærmare reglar for gjennomføringa av prøvene.

Kapittel 3. Vurdering av elevar i frittstående grunnskolar

(Heimel: friskolelova § 2–3 siste ledd)

§ 3–1. Rett til vurdering

Elevar i frittstående grunnskolar har rett til vurdering etter reglane i dette kapitlet.

Det skal leggjast vekt på å gi god tilbakemelding og rettleiing til elevane. Det skal også leggjast til rette for at elevane kan gjere god eigenvurdering.

Elevar i skolar godkjende som eit fagleg-pedagogisk alternativ og som nyttar alternative vurderingsformer godkjende av departementet, har rett til vurdering etter skolen sitt godkjende system for vurdering. Det same gjeld elevar i internasjonale skolar. Skolane må likevel følge § 3–2, § 3–3, § 3–7, § 3–9, § 3–10, § 3–12, § 3–13, § 3–19, § 3–20, § 3–25, § 3–26 og § 3–27. Elles gjeld føresegnene i kapittel 3 så langt dei passar, dersom anna ikkje er fastsett i godkjenninga.

Skolen sitt styre har ansvaret for at rettane til elevane blir oppfylte.

§ 3–2. Kontakten med heimen

Skolen skal halde god kontakt med foreldra eller dei føresette. Skolen skal minst to gonger i året ha ein planlagd og strukturert samtale med foreldra eller dei føresette om korleis eleven arbeider til dagleg, og gjere greie for korleis eleven står i forhold til kompetansemåla i faga og dei andre måla i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3. Samtalen skal munne ut i ei oppsummering, mellom anna med sikte på å bli einige om kva det særskilt skal leggjast vekt på i det vidare arbeidet. Når eleven har fylt 12 år, har han eller ho rett til å vere med i samtalen.

I tillegg til samtale kan ein nytte skriftleg melding når skolen eller heimen finn det formålstenleg. Det skal alltid sendast skriftleg melding når foreldra eller dei føresette ikkje møter til samtale.

Alle elevar i grunnskolen skal ha ei meldingsbok som foreldra eller dei føresette og skolen bruker til meldingar om fråvær, søknader om å få fri, osv. Melding til heimen om eventuell misferd skal ein gi i eige brev.

Vurdering

§ 3-3. Undervegsvurdering og sluttvurdering

Elevane skal ha undervegsvurdering og sluttvurdering.

Undervegsvurderinga skal ein gi løpande i opplæringa som rettleiing til eleven. Ho skal hjelpe til å fremje læring, utvikle kompetansen til eleven og gi grunnlag for tilpassa opplæring. Undervegsvurdering kan ein gi både med og utan karakter.

Sluttvurderinga skal gi informasjon om nivået til eleven ved avslutninga av grunnskoleopplæringa.

§ 3-4. Vurdering utan karakter

På barnetrinnet, til og med 7. årstrinnet, skal skolen berre nytte vurdering utan karakter.

Både på barne- og ungdomstrinnet skal ein gi vurdering utan karakter i form av ei beskrivande vurdering av korleis eleven står i forhold til kompetansemåla i faga og dei andre måla i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2-3, med sikte på at eleven på beste måte skal kunne nå desse måla. Det skal kunne dokumenterast at vurdering er gitt.

Elevane skal kunne delta i vurderinga av sitt eige arbeid.

§ 3-5. Vurdering med karakterar

På ungdomstrinnet, 8.-10. årstrinnet, skal elevane, i tillegg til vurdering utan karakterar, også ha karakterar i fag, i orden og i åtferd. Kva for fag som skal ha vurdering med karakter, er fastsett i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2-3. Elevane skal ha terminkarakterar og standpunkt-karakterar i alle desse faga. I tillegg får dei eksamens-karakterar i fag der dei blir trekte ut til eksamen.

Vurdering med karakterar skal givast med talkarakterar, med unntak av karakterane i orden og i åtferd.

Terminkarakterane i fag, i orden og i åtferd skal fastsetjast midt i opplæringsperioden for 8., 9. og 10. årstrinnet og ved slutten av skoleåret for 8. og 9. årstrinnet, i fag som ikkje er avgangsfag og dessutan i orden og i åtferd.

Terminkarakterane skal supplerast med grunngeving og rettleiing. Det same gjeld når det blir gitt vurdering med karakter på prøver og anna arbeid undervegs i opplæringa.

Standpunkt-karakterar er karakterar som blir gitt ved slutten av opplæringa i avgangsfag, og som endeleg karakter på 10. årstrinnet i orden og i åtferd. Standpunkt-karakterane skal gi informasjon om den kompetansen eleven har oppnådd i faget. Standpunkt-karakterar er enkeltvedtak som det kan klagast på, jf. kapittel 5.

Standpunkt-karakterar i fag med sentralt gitt eksamen skal fastsetjast seinast dagen før fellessensurmøtet. Standpunkt-karakterar i fag med lokalt gitt eksamen skal fastsetjast seinast dagen før kunngjeringa om lokalt trekkfag. Endeleg karakter i orden og i åtferd skal fastsetjast etter at undervisninga og annan skoleaktivitet er avslutta.

Minoritetsspråklege elevar som begynner opplæringa i Noreg siste skolehalvåret, er fritekne frå vurdering med karakterar i fag dette skoleåret. Det gjeld både termin- og standpunkt-karakterar.

§ 3-6. Fritak frå vurdering med karakter

Når eleven får opplæring etter ein individuell opplæringsplan, avgjer foreldra eller dei føresette om eleven skal ha vurdering med eller utan karakter. Valretten gjeld berre i fag der eleven får opplæring etter slik plan.

I særlege tilfelle kan dagleg leiar, etter søknad frå foreldra eller dei føresette, frita elevar som har individuell opplæringsplan frå vurdering med karakter i orden og i åtferd.

I fag der det blir gitt både skriftleg og munnleg karakter, kan foreldra eller dei føresette til ein elev med individuell opplæringsplan i faget også velje om eleven skal ha berre munnleg eller skriftleg karakter i faget. Dei som vel karakter i norsk skriftleg, kan da velje karakter i den eine eller begge målformene.

Skolen sitt styre skal sørge for at eleven og foreldra eller dei føresette får nødvendig rettleiing om kva val av vurdering utan karakter inneber for vurderinga av eleven.

Elevar med anna morsmål enn norsk, samisk, finsk og teiknspråk har rett til fritak frå vurdering i norsk sidemål.

§ 3-7. Grunnlaget for vurdering i faga

Grunnlaget for vurdering med karakterar, eller ei anna godkjend vurdering, er kompetansemåla i læreplanane for fag slik dei er fastsette i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2-3. Karakterane, eller ei anna godkjend vurdering, skal gi uttrykk for den kompetansen eleven har oppnådd på det tidspunktet vurderinga skjer, og ut frå det som er forventa på dette tidspunktet. Føresetnadene til den enkelte eleven skal ikkje trekkjast inn, så nær som i faget kroppsøving. I kroppsøving skal det leggjast vekt både på oppnådd kompetanse og på føresetnadene til den enkelte eleven. Vurdering i orden og i åtferd skal ikkje inngå i fagvurderinga.

§ 3-8. Karakterar i fag

Det skal nyttast talkarakterar på ein skala frå 1 til 6. Karakteren 1 inneber at eleven har oppnådd liten kompetanse i faget. Karakteren 6 inneber at eleven har oppnådd særleg høg kompetanse. Berre heile talkarakterar skal brukast.

§ 3-9. Karakterar i orden og i åtferd

I orden og i åtferd, 8.-10. årstrinnet, skal ein av desse karakterane, eller ei anna godkjend vurdering, nyttast:

- a) God (G). Vanleg god orden og vanleg åtferd

- b) Nokså god (Ng). Klare avvik frå vanleg orden og frå vanleg åtferd
- c) Lite god (Lg). I ekstraordinære tilfelle ved store avvik frå vanleg orden og frå vanleg åtferd.

Ved fastsetjinga av karakter i orden tek ein omsyn til om eleven viser vanleg god arbeidsinnsats og til korleis eleven følgjer ordensreglane som er fastsette for kvar skole.

Ugyldig fråvær kan føre til nedsett karakter i orden.

Ved fastsetjinga av karakter i åtferd tek ein omsyn til korleis eleven ter seg på skoleområdet og elles når skolen har ansvaret for tilsynet med elevane. Ein skal særleg leggje vekt på korleis eleven ter seg mot andre elevar, lærarar og andre tilsette. Ein kan også ta omsyn til korleis elevane ter seg mot kvarandre på skolevegen og til korleis eleven følgjer ordensreglane som er fastsette for kvar skole.

Den vurderinga skolen gir i orden og i åtferd, skal haldast skild frå vurderinga av dei reint faglege prestasjonane.

Ein skal ta omsyn til eleven sine føresetnader, og til vanleg ikkje leggje avgjerande vekt på enkelthendingar. Hovudgrunnlaget for fastsetjing av standpunktkarakterar, eller ei anna godkjend vurdering, i orden og i åtferd skal vere orden og åtferd hos eleven det siste halve skoleåret.

§ 3–10. *Varsling*

Dersom det er tvil om ein elev på grunn av stort fråvær eller av andre særlege grunnar kan få terminkarakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag eller dersom det er fare for at eleven kan få standpunktkarakteren Nokså god eller Lite god i orden eller i åtferd, må eleven og foreldra eller dei føresette få skriftleg varsel. Varslet skal givast utan ugrunna opphald, slik at betre innsats kan gjere at termin- eller fagkarakter kan setjast, eller at betre orden eller åtferd kan påverke karakteren. Det same gjeld der det blir gitt ei anna godkjend vurdering.

§ 3–11. *Fastsetjing av karakterar*

Dersom det er tvil om ein elev på grunn av stort fråvær eller av andre særlege grunnar kan få terminkarakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag, må saka leggjast fram for dagleg leiar til avgjerd.

Dagleg leiar har ansvaret for at faglæraren, etter drøfting i møte der lærarane for eleven er til stades, set termin- og standpunktkarakterar i fag.

Dersom dagleg leiar er i tvil om reglane for fastsetjing av termin- og standpunktkarakterar er følgde kan han eller ho krevje ny fagleg vurdering før karakterane blir fastsette og førte i protokollen.

Karakterane i orden og i åtferd skal fastsetjast i møte mellom alle lærarane til eleven. Dersom det er usemje, skal det røystast. Når ein elev får ein annan karakter enn God, skal det først møtebok med ei kort grunningving og eventuelt røystetal.

Dagleg leiar leier møter der terminkarakterar og standpunktkarakterar i orden og i åtferd blir fastsette. Ved likt røystetal har dagleg leiar dobbeltrøyst.

§ 3–12. *Fastsetjing av karakter for elevar som har stort gyldig eller ugyldig fråvær*

Når det ikkje kan givast standpunktvrudering på grunn av stort gyldig eller ugyldig fråvær, gjeld siste terminkarakter, eller ei anna godkjend vurdering, som siste vurdering.

§ 3–13. *Fastsetjing av karakterar for elevar som blir fritekne for opplæringsplikt*

For elevar som blir fritekne for opplæringsplikt etter friskolelova § 3–3 andre ledd, gjeld dei siste terminkarakterane, eller ei anna godkjend vurdering, som siste vurdering, jf. § 3–26 og § 5–1.

Eksamen

§ 3–14. *Generelle føresegner*

Eksamen skal vere i samsvar med den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3.

Læreplanen i det enkelte faget fastset om det skal vere eksamen i faget, om eksamen er obligatorisk eller skal trekkjast, om eksamensforma skal vere skriftleg eller munnleg og om eksamen skal vere lokal eller sentral. Departementet fastset kor mange eksamenar det skal vere på 10. årstrinnet.

Når det gjeld trekking av fag til eksamen, skal eleven normalt få vite kva fag han eller ho skal prøvast i, 48 timar før eksamen. Laurdagar, søndagar, høgtidsdagar og heilagdagar skal ikkje reknast med.

Det er ikkje utsett eller ny eksamen i grunnskolen.

Eksamen skal organiserast slik at eleven kan få vist både breidd og djupn i kompetansen sin i faget. Eksamenskarakteren skal gi uttrykk for den individuelle kompetansen til kvar elev, slik denne kjem fram på eksamen.

§ 3–15. *Oppmelding av elevar til eksamen*

Ein elev som fullfører eit fag som kan avsluttast med eksamen, kan trekkjast ut til eksamen i faget. Dagleg leiar melder elevane opp til eksamen. Oppmelding til sentralt gitt og lokalt gitt eksamen skjer til Fylkesmannen i det enkelte fylket. Utdanningsdirektoratet fastset oppmeldingsfristar.

§ 3–16. *Fritak frå eksamen*

Elevar som er fritekne for vurdering med karakter i eksamensfaget eller -faga, skal ikkje delta i eksamen i det eller dei faga.

Når det ligg føre tungtvegande grunnar, kan dagleg leiar etter søknad frå foreldra eller dei føresette frita elevar frå eksamen.

§ 3–17. Sentralt gitt eksamen

Ved sentralt gitt eksamen fastset Utdanningsdirektoratet korleis eksamen i det enkelte faget skal organiserast, eksamensoppgåva og dato for den enkelte eksamenen, dato for melding om trekkfag og sensurordningar. Vertskommunen har ansvaret for trekking av fag og elevar til eksamen og den praktiske gjennomføringa av eksamen. Direktoratet har ansvaret for trekking av fag og elevar til eksamen og den praktiske gjennomføringa av eksamen for skolar i utlandet.

§ 3–18. Lokalt gitt eksamen

Vertskommunen har ansvaret for gjennomføringa av alle lokale eksamenar. Direktoratet har ansvaret for gjennomføringa av alle lokale eksamenar for skolar i utlandet. Faglærarane har plikt til å utarbeide forslag til eksamensoppgåver.

Eksamen kan organiserast i to delar der første delen er ei førebuing, og andre delen er sjølv eksamen. Førebuingdelen kan vere på inntil 2 dagar og skal ikkje inngå i vurderingsgrunnlaget.

Rammene for lokal munnleg eksamen skal normalt vere inntil 30 minutt pr. elev.

§ 3–19. Hjelpemiddel til eksamen

Eksamen kan organiserast med eller utan hjelpemiddel. Departementet fastset kva for hjelpemiddel som er tillatne i kvart fag ved sentralt gitt eksamen. Ved lokalt gitt eksamen bestemmer vertskommunen kva for hjelpemiddel som skal tillatast. Tillatne hjelpemiddel må vere formålstenlege og relevante for eksamen og ikkje svekkje grunnlaget for å vurdere elevens eigen kompetanse.

§ 3–20. Særskild tilrettelegging av eksamen og prøver gjennom året

Elevar med behov for særskild tilrettelegging skal kunne få lagt forholda til rette slik at dei kan få vist kompetansen sin ut frå kompetansemåla i fag i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3. Tiltaka må vere tilpassa behova til den enkelte og vere eigna til å utlikne problema til eleven så langt råd er. Tiltaka må ikkje føre til at eleven får fordelar framfor andre som ikkje får tilrettelegging ved eksamen og prøver gjennom året. Tilrettelegginga må heller ikkje vere så omfattande at eleven ikkje blir prøvd i kompetansemåla i fag i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3. Der det i kompetansemåla er krav om skriftlege eller munnlege dugleikar, er det ikkje høve til å leggje til rette slik at desse dugleikane ikkje blir prøvde når slik prøving er fastsett i eksamensforma for faget.

Dagleg leiar avgjer i samråd med eleven og foreldra eller dei føresette kva for ordningar som skal nyttast. Dagleg leiar kan krevje uttale frå ein sakkunnig instans. Særskild tilrettelegging av eksamen og prøvar gjennom året krev ikkje vedtak om spesialundervisning.

Utdanningsdirektoratet kan gi nærmare retningslinjer for særskild tilrettelegging.

§ 3–21. Bortvising frå eksamen

Ein elev som ikkje rettar seg etter dei reglane Utdanningsdirektoratet har fastsett for eksamen, kan visast bort av dagleg leiar. Vedtak om bortvising kan klagast på til Fylkesmannen. Skolen skal informere eleven og foreldra eller dei føresette om klageretten.

§ 3–22. Reaksjonsmåtar ved fusk

Eksamen i eit fag kan annullerast dersom eleven har fuska eller prøvd å fuske på eksamen i faget. Spørsmålet om annullering av eksamen skal avgjerast av dagleg leiar. Vedtak om annullering av eksamen kan klagast på til Fylkesmannen. Eleven har likevel rett til å fullføre eksamen på eksamensdagen.

Skolen skal informere eleven og foreldra eller dei føresette om klageretten.

Dersom det er gjort formelle feil ved avviklinga av eksamen, kan Utdanningsdirektoratet annullere eksamen og etter søknad gi elevane dispensasjon frå kravet om eksamen.

Dersom ein elev har vore oppe til eksamen i eit fag der han eller ho ikkje får standpunktvurdering, blir eksamenskarakteren annullert.

§ 3–23. Sensorar ved sentralt gitt eksamen

Sensorar og oppmenn blir oppnemnde etter retningslinjer fastsette av Utdanningsdirektoratet. Utdanningsdirektoratet kan også gi nærmare retningslinjer for sensurering.

Prøvesvara ved sentralt gitt eksamen skal vurderast av to eksterne sensorar. Dersom det er usemje, skal karakteren avgjerast av ein oppmann.

§ 3–24. Sensorar ved lokalt gitt eksamen

Prøvesvara ved lokal eksamen skal vurderast av to sensorar, og den eine kan vere faglæraren til eleven. Dersom det er usemje om karakteren, avgjer den eksterne sensoren.

Ved eksamen som krev eksaminator, skal den eine sensoren vere eksaminator. Den eksterne sensoren avgjer i samarbeid med skolen kva eleven skal eksaminast i, og avgjer karakteren dersom det er usemje. Ved lokale eksamenar har faglæraren plikt til å delta i vurderinga som sensor.

Dokumentasjon**§ 3–25. Protokollføring**

Kvar skole skal ha to protokollar for føring av karakterar, ein for terminkarakterar, eller ei anna godkjend

vurdering, og ein for standpunktkarakterar, eller ei anna godkjend vurdering, og eksamenskarakterar. Karakterane, eller ei anna godkjend vurdering, er fastsette når dei er førte inn og protokollen er underteikna. Terminkarakterar, eller ei anna godkjend vurdering, kan ikkje endrast etter at dei er fastsette. Standpunktkarakterar eller ei anna godkjend vurdering, og eksamenskarakterar kan endrast etter klage. Føringsfeil skal rettast og attesterast av dagleg leiar.

Elevar som blir fritekne for opplæringsplikt, skal framleis stå oppførte i protokollane.

Utdanningsdirektoratet fastsett kva protokollane elles skal innehalde, og korleis dei skal førast.

§ 3–26. *Føring av terminkarakterar i karakterbok*

Alle elevar på ungdomstrinnet skal ha karakterbok eller karakterkort, der terminkarakterane, eller ei anna godkjend vurdering, skal førast. Også fråvær skal førast i karakterboka eller karakterkortet.

§ 3–27. *Vitnemål*

Alle elevar skal ha vitnemål på formular som er fastsett av Utdanningsdirektoratet, når dei blir skrivne ut frå grunnskolen. Elevar med samisk i fagkrinsen skal ha vitnemål med norsk og samisk tekst.

Vitnemålet skal førast på grunnlag av protokollen for standpunktkarakterar og eksamenskarakterar.

Elevar som har fått siste terminkarakter som vurdering i eit fag i staden for standpunktvurdering, skal få denne ført på vitnemålet.

Elevar som har hatt individuell opplæringsplan, skal få det ført på vitnemålet dersom eleven eller foreldra eller dei føresette ønskjer det.

Elevar som er heilt fritekne for vurdering med karakterar, skal ha vitnemål som viser at eleven har fullført grunnskolen.

Utdanningsdirektoratet gir nærmare reglar for korleis vitnemåla skal førast.

Dersom vitnemålet går tapt, skal det utferdast nytt vitnemål som skal vere identisk så langt råd er, men vitnemålet skal ikkje tilbakedaterast.

§ 3–28. *Dispensasjon*

Departementet kan i særlege tilfelle dispensere frå reglane i dette kapitlet.

Kapittel 4. Vurdering i vidaregåande opplæring

(Heimel: friskolelova § 2–3 siste ledd)

Virkeområde og definisjonar

§ 4–1. *Retten til vurdering*

Elevar i frittståande vidaregåande skolar, har rett til vurdering etter reglane i dette kapitlet. Denne retten gjeld likevel ikkje vidaregåande skolar som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar.

Elevar i skolar godkjende som eit fagleg-pedagogisk alternativ som nyttar alternative vurderingsformer godkjende av departementet, har rett til vurdering etter skolen sitt godkjende system for vurdering. Det same gjeld elevar i internasjonale skolar. Skolane må likevel følge § 4–4, § 4–5, § 4–7, § 4–9, § 4–10, § 4–11, § 4–12, § 4–20, § 4–21, § 4–27, § 4–28 og § 4–30. Elles gjeld føresegnene i kapittel 4 så langt dei passar, dersom anna ikkje er fastsett i godkjenninga.

Skolen sitt styre har ansvaret for at rettane til elevane blir oppfylte.

§ 4–2. *Virkeområde*

Reglane i dette kapitlet handlar om

- vurdering, eksamen og dokumentasjonsordningar som gjeld vidaregåande opplæring etter friskolelova
- karaktersystemet i vidaregåande skole
- oppmelding til eksamen
- fritak for vurdering i fag
- reaksjonar ved brot på eksamensføresegnene.

§ 4–3. *Definisjonar*

- a) Elev er etter reglane i dette kapitlet ein som er teken inn i ein frittståande vidaregåande skole og som har teke imot plassen og møter til opplæringa.
- b) Eksamen er den prøva som blir organisert etter reglane i dette kapitlet, og som blir halden ved avslutninga av fag.

Vurdering

§ 4–4. *Undervegsvurdering og sluttvurdering*

Elevar skal ha undervegsvurdering og sluttvurdering.

Undervegsvurderinga skal ein gi løpande i opplæringa som rettleiing til eleven. Ho skal hjelpe til å fremje læring, utvikle kompetansen til eleven og gi grunnlag for tilpassa opplæring. Undervegsvurdering kan ein gi både med og utan karakter.

Sluttvurderinga skal gi informasjon om nivået til eleven ved avslutninga av opplæringa i faget.

§ 4–5. Vurdering utan karakter

I vidaregåande opplæring skal ein gi vurdering utan karakter i form av ei beskrivande vurdering av korleis eleven står i forhold til kompetansemåla i faga og i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3, med sikte på at dei på beste måte skal kunne nå desse måla. Det skal kunne dokumenterast at vurdering er gitt.

Eleven skal kunne delta i vurderinga av sitt eige arbeid. Som ein del av rettleiinga og vurderinga utan karakter skal skolen minst ein gong kvart halvår gjennomføre ein samtale med eleven.

§ 4–6. Vurdering med karakter

Elevar skal, i tillegg til vurdering utan karakterar, også ha karakterar i fag i orden og i åtfærd. Kva for fag som skal ha vurdering med karakter, er fastsett i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Elevane skal ha terminkarakterar og standpunkt-karakterar i alle desse faga. I tillegg får dei eksamens-karakterar i fag der dei blir trekte ut til eksamen. Karakteren skal gi uttrykk for den kompetansen eleven har oppnådd på det tidspunktet da karakteren blir fastsett.

Vurdering med karakter skal givast med talkarakterar, med unntak av karakterar i orden og i åtfærd.

Terminkarakter i fag, i orden og i åtfærd skal fastsetjast midt i opplæringsperioden på kvart årstrinn. Elevane skal også få terminkarakterar etter 2. termin på dei årstrinna der det ikkje er fastsett kompetansemål i faget i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3.

Terminkarakterar skal supplerast med grunngiving og rettleiing. Det same gjeld når det blir gitt vurdering med karakter på prøver og anna arbeid undervegs i opplæringa.

Standpunkt-karakterar er karakterar som blir gitt ved slutten av opplæringa på kvart årstrinn i fag der det i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3 er fastsett kompetansemål på årstrinnet i faget, og i prosjekt til fordjuping. Standpunkt-karakterane skal gi informasjon om den kompetansen eleven har oppnådd i faget. Standpunkt-karakterar er enkeltvedtak som det kan klagast på, jf. kapittel 5.

Standpunkt-karakterar i fag med sentralt gitt eksamen skal fastsetjast seinast dagen før fellessensurmøtet. Standpunkt-karakterar i fag med lokalt gitt eksamen skal fastsetjast seinast dagen før kunngjeringa om lokalt trekkfag. Endeleg karakter i orden og i åtfærd skal fastsetjast etter at undervisninga og annan skoleaktivitet er avslutta.

Dagleg leiar har ansvaret for at faglæraren set standpunkt-karakterar eller gjer vedtak om at det ikkje kan givast standpunkt-karakterar. Dersom dagleg leiar er i tvil om ein har følgd reglane for fastsetjing av termin- og standpunkt-karakterar, kan han eller ho krevje ny fagleg vurdering før karakterane blir fastsette og førte i protokollen.

§ 4–7. Grunnlaget for vurderinga i faga

Grunnlaget for vurdering med karakter, eller ei anna godkjend vurdering, i faga er kompetansemåla i læreplanane for fag slik dei er fastsette i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3. Karakteren, eller ei anna godkjend vurdering, skal gi uttrykk for den kompetansen eleven har oppnådd på tidspunktet for vurderinga, og ut frå det som er forventet på dette tidspunktet. Føresetnadene til den enkelte eleven skal ikkje trekkjast inn. Vurdering i orden og i åtfærd skal ikkje inngå i fagvurderinga.

Karakterar til eksamen skal gi uttrykk for i kva grad den det gjeld, har nådd dei kompetansemåla i læreplanen i faget eller faga ein blir prøvd i.

Stort fråvær, same kva grunnen er, kan føre til at grunnlaget for å gi vurdering med standpunkt-karakter, eller ei anna godkjend vurdering, manglar.

§ 4–8. Karakterar i fag for elevar

Det skal nyttast talkarakterar på ein skala frå 1 til 6. Berre heile talkarakterar skal nyttast.

Bestått svarer til karakterane 2–6. Departementet kan i spesielle tilfelle bestemme ei anna grense for bestått. Fag med karakteren 1 i standpunkt-vurdering er bestått når eksamens-karakteren er 2 eller betre. Dette gjeld ikkje dersom eksamens-karakteren er for ein tverrfagleg eksamen.

Relatert til dei kompetansemåla i faget som er fastsette i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3, har dei enkelte karaktergradane dette innhaldet:

Over middels måloppnåing i faget:

Karakteren 6 og karakteren 5. Karakteren 6 gir uttrykk for svært høg måloppnåing i faget. Eleven viser sjølvstende og utmerker seg spesielt. Karakteren 5 gir uttrykk for høg måloppnåing i faget, men eleven viser noko mindre sjølvstende.

Middels måloppnåing i faget:

Karakteren 4 og karakteren 3. Karakteren 4 gir uttrykk for middels eller noko over middels måloppnåing i faget. Karakteren 3 gir uttrykk for noko under middels måloppnåing i faget.

Under middels måloppnåing i faget:

Karakteren 2 og karakteren 1. Karakteren 2 gir uttrykk for mangelfull og usikker måloppnåing i faget. Karakteren 1 gir uttrykk for svært svak og utilstrekkeleg, eventuelt inga måloppnåing i faget.

I enkelte fag kan det i staden for talkarakterar brukast vurderinga bestått/ikkje bestått. Kva for fag dette gjeld, er fastsett i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3. For å få karakteren bestått skal innhaldet i karakteren 2 leggast til grunn.

§ 4–9. Karakterar i orden og i åtferd for elevar

I orden og i åtferd skal ein av desse karakterane, eller ei anna godkjend vurdering, nyttast:

- a) God (G). Vanleg god orden og vanleg god åtferd
- b) Nokså god (Ng). Klare avvik frå vanleg orden og frå vanleg åtferd
- c) Lite god (Lg). I ekstraordinære tilfelle ved store avvik frå vanleg orden og frå vanleg åtferd.

Ved fastsetjinga av karakter i orden tek ein omsyn til om eleven viser vanleg god arbeidsinnsats, og til korleis eleven følgjer ordensreglane som er fastsette for kvar skole.

Ugyldig fråvær kan føre til nedsett karakter i orden.

Ved fastsetjinga av karakter i åtferd tek ein omsyn til korleis eleven ter seg på skoleområdet og elles når skolen har ansvaret for tilsynet med elevane. Ein skal særleg leggje vekt på korleis eleven ter seg mot andre elevar, lærarar og andre tilsette. Ein kan også ta omsyn til korleis elevane ter seg mot kvarandre på skolevegen og til korleis eleven følgjer ordensreglane som er fastsette for kvar skole.

Den vurderinga skolen gir i orden og i åtferd, skal haldast skild frå vurderinga av dei reint faglege prestasjonane.

Ein skal ta omsyn til eleven sine føresetnader, og til vanleg ikkje leggje avgjerande vekt på enkelthendingar. Hovudgrunnlaget for fastsetjing av standpunktkarakterar, eller ei anna godkjend vurdering, i orden og i åtferd skal vere orden og åtferd hos eleven det siste halve skoleåret.

Dagleg leiar har ansvaret for at terminkarakterar og standpunktkarakterar, eller ei anna godkjend vurdering, i orden og i åtferd for ein elev blir sette etter drøfting i møte der alle lærarane til eleven er til stades.

Kriteria for karakterane i orden og i åtferd skal gjerast kjende for eleven.

§ 4–10. Varsling

Dersom det er tvil om ein elev på grunn av stort fråvær eller av andre særlege grunnar kan få terminkarakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag eller dersom det er fare for at eleven kan få standpunktkarakteren Nokså god eller Lite god i orden eller i åtferd, må eleven og foreldra eller dei føresette få skriftleg varsel. Varslet skal givast utan ugrunna opphald, slik at betre innsats kan gjere at termin- eller fagkarakter kan setjast, eller at betre orden eller åtferd kan påverke karakteren. Det same gjeld der det blir gitt ei anna godkjend vurdering.

§ 4–11. Fritak frå vurdering i norsk sidemål skriftleg

Elevar i vidaregåande opplæring har rett til fritak frå vurdering i norsk sidemål dersom dei

- a) på grunn av sjukdom, skade eller dysfunksjon som er diagnostisert av ein sakkunnig, har problem med å greie begge målformene
- b) ikkje har gjennomgått ungdomstrinnet i norsk grunnskole
- c) har hatt fritak frå vurdering i norsk sidemål i grunnskolen, jf. § 3–6 siste ledd eller
- d) fylte vilkåra for fritak frå vurdering i norsk sidemål i grunnskolen, men på grunn av dokumentert saksbehandlingsfeil likevel ikkje fekk fritak.

Det er ikkje høve til å annullere standpunkt- eller eksamenskarakter, eller ei anna tilsvarende godkjend vurdering, i norsk sidemål dersom eleven har fått vurdering i dette faget.

For elevar som får fritak frå vurdering, men ikkje opplæring i norsk sidemål skriftleg, skal det stå «Delteke» i staden for talkarakter i norsk sidemål på kompetansebeviset eller vitnemålet.

§ 4–12. Fritak frå vurdering i kroppsøving

Elevar som ikkje kan følgje den ordinære opplæringa i den praktiske delen av kompetansemåla i kroppsøvingsfaget, skal få tilrettelagd opplæring så langt dette er mogleg for eleven. Elevar skal få fritak frå vurdering av den praktiske delen av faget når den tilrettelagde opplæringa ikkje kan vurderast med karakter. Det blir ikkje gitt fritak frå vurdering av den teoretiske delen av kompetansemåla.

Elevar med fritak frå vurdering i dei praktiske delane av kompetansemåla av kroppsøvingsfaget kan få vitnemål.

Eksamen**§ 4–13. Generelle føresegner**

Eksamen skal vere i samsvar med læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3.

Læreplanen i det enkelte faget fastset om og eventuelt når i opplæringsløpet det skal vere eksamen i faget, om eksamen er obligatorisk eller skal trekkjast for elevar, om eksamensforma er skriftleg, munnleg eller praktisk eller kombinasjonar av desse formene, og om eksamen skal vere lokal eller sentral. Departementet fastset kor mange eksamenar det skal vere på kvart årstrinn innanfor kvart utdanningsprogram eller programområde.

Når det gjeld trekking av fag til eksamen, skal eleven normalt få vite kva fag han eller ho skal prøvast i, 48 timar før eksamen. Laurdagar, søndagar, høgtidsdagar og heilagdagar skal ikkje reknast med.

Eksamen skal organiserast slik at eleven kan få vist både breidd og djupn i kompetansen sin i faget. Eksamenskarakteren skal gi uttrykk for den individuelle kompetansen til kvar elev slik denne kjem fram på eksamen.

Skolen har plikt til å informere elevar om kva for reglar som gjeld for å ta ny eksamen, utsett eksamen og særskild eksamen.

§ 4–14. Oppmelding av elevar til eksamen

Ein elev som fullfører eit fag som kan avsluttast med eksamen, kan trekkjast ut til eksamen i faget.

Skolen melder elevane opp til eksamen. Utdanningsdirektoratet fastset korleis oppmeldinga skal gå føre seg. Eleven må sjølv melde seg til ny eksamen, utsett eksamen og særskild eksamen. Oppmeldinga skjer til skolen. Utdanningsdirektoratet fastset oppmeldingsfristar.

§ 4-15. *Sentralt gitt eksamen*

Ved sentralt gitt eksamen fastset Utdanningsdirektoratet korleis eksamen i det enkelte faget skal organiserast, eksamensoppgåva og dato for den enkelte eksamenen, dato for melding om trekkfag og sensorordningar. Vertsfylket har ansvaret for trekking av fag og elevar til eksamen og den praktiske gjennomføringa av eksamen. Direktoratet har ansvaret for trekking av fag og elevar til eksamen og den praktiske gjennomføringa av eksamen for skolar i utlandet.

§ 4-16. *Lokalt gitt eksamen*

Vertsfylket har ansvaret for gjennomføringa av alle lokale eksamenar. Direktoratet har ansvaret for gjennomføringa av alle lokale eksamenar for skolar i utlandet. Faglæraren har plikt til å utarbeide forslag til eksamensoppgåver.

Eksamen kan organiserast i to delar, der første delen er ei førebuing og andre delen er sjølv eksamen. Førebuingdelen kan vere på inntil 2 dagar og skal normalt ikkje inngå i vurderingsgrunnlaget. Vertsfylket kan likevel bestemme at eksamen skal organiserast slik at den første delen blir vurdert og inngår i karakteren til eksamen. Dersom det er tvil om karakteren, skal ein leggje mest vekt på den andre delen.

Rammene for eksamen eksamensdagen skal være:

- a) skriftleg eksamen – inntil 5 timar
- b) munnleg eksamen – inntil 30 minutt pr. elev
- c) munnleg-praktisk eksamen – inntil 45 minutt pr. elev
- d) praktisk eksamen – inntil 5 timar.

§ 4-17. *Særskild eksamen*

Ein elev som får karakteren 1 i standpunktarakter i eit fag, har rett til særskild eksamen i faget dersom han eller ho ikkje er trekt ut til eksamen i faget, eller det gjeld eit fag der det ikkje blir halde eksamen ordinært.

Særskild eksamen blir normalt halden samtidig med utsett og ny eksamen.

§ 4-18. *Ny eksamen*

Ein elev som får karakteren 1 ved ordinær eksamen, har rett til ny eksamen i faget ved første etterfølgjande eksamen. Eleven beheld da standpunktvurderinga i faget. Dersom eleven ikkje går opp til første etterfølgjande eksamen, må han eller ho ta faget som privatist, og standpunktvurderinga i faget fell bort.

§ 4-19. *Utsett eksamen*

Ein elev som har dokumentert gyldig forfall ved ordinær eksamen, og ein elev som har gyldig forfall ved særskild eksamen eller ny eksamen, har rett til å framstille seg til første etterfølgjande eksamen. Eleven beheld da standpunktvurderinga i faget. Dersom eleven ikkje går opp til første etterfølgjande eksamen, må han eller ho ta faget som privatist, og eventuell standpunktvurdering i faget fell bort.

Forfall til eksamen blir rekna som gyldig når eleven er hindra frå å stille til eksamen, når hindringa er uføreseieleg og han eller ho elles ikkje kan lastast for hindringa. Dersom ein elev har rett til utsett eksamen i trekkfag, skal trekkinga av fag gjerast på ny.

§ 4-20. *Hjelpemiddel til eksamen*

Eksamen kan organiserast med eller utan hjelpemiddel. Departementet fastset kva for hjelpemiddel som er tillatne i kvart fag ved sentralt gitt eksamen. Ved lokalt gitt eksamen bestemmer vertsfylket kva for hjelpemiddel som skal tillatast. Tillatne hjelpemiddel må vere formålstenlege og relevante for eksamen og ikkje svekkje grunnlaget for å vurdere elevens eigen kompetanse.

§ 4-21. *Særskild tilrettelegging av eksamen og prøver gjennom året*

Elevar med behov for særskild tilrettelegging skal kunne få lagt forholda til rette slik at dei kan få vist kompetansen sin ut frå kompetansemåla i fag i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2-3. Tiltaka må vere tilpassa behova til den enkelte og vere eigna til å utlikne problema til eleven så langt råd er. Tiltaka må ikkje føre til at eleven får fordelar framfor andre som ikkje får tilrettelegging ved eksamen og prøver gjennom året. Tilrettelegginga må heller ikkje vere så omfattande at eleven ikkje blir prøvd i kompetansemåla i fag i den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2-3. Der det i kompetansemåla er krav om skriftlege eller munnlege dugleikar, er det ikkje høve til å leggje til rette slik at desse dugleikane ikkje blir prøvde når slik prøving er fastsett i eksamensforma for faget.

Dagleg leiar avgjer etter søknad kva for ordningar som skal nyttast for elevar. Dagleg leiar kan krevje uttale frå ein sakkunnig instans. Særskild tilrettelegging av eksamen og prøver gjennom året krev ikkje vedtak om spesialundervisning.

Utdanningsdirektoratet kan gi nærmare retningslinjer for særskild tilrettelegging.

§ 4-22. *Reaksjonsmåtar ved fusk*

Eksamen i eit fag kan annullerast dersom eleven har fuska eller prøvd å fuske ved eksamen. Spørsmålet om annullering av eksamen skal avgjerast av dagleg leiar. Vedtak om annullering av eksamen i faget kan klagast på til Fylkesmannen. Eleven har likevel rett til å fullføre eksamen på eksamensdagen.

Skolen skal informere eleven og foreldra eller dei føresette om klageretten.

Dersom eksamen blir annullert på grunn av fusk eller forsøk på fusk, kan kandidaten tidlegast gå opp til den eksamen i faget som blir arrangert eitt år etter at eksamen vart annullert.

§ 4-23. Bortvising frå eksamen

Ein elev som ikkje rettar seg etter dei reglane som Utdanningsdirektoratet/Fylkeskommunen har fastsett for eksamen, kan visast bort av dagleg leiar. Vedtak om bortvising kan klagast på til Fylkesmannen. Skolen skal informere eleven og foreldra eller dei føresette om klageretten.

§ 4-24. Annullering av eksamen

Dersom det er gjort formelle feil ved avviklinga av eksamen, kan Utdanningsdirektoratet annullere eksamen og etter søknad gi elevane dispensasjon frå kravet om eksamen.

Dersom ein elev har vore oppe til eksamen i eit fag der han eller ho ikkje får standpunktvrurdering, blir eksamenskarakteren annullert. Eksamenskarakteren kan også bli annullert på grunn av fusk, jf. § 4-22.

Sensorar

§ 4-25. Sensorar ved sentralt gitt eksamen

Sensorar, eksaminatorar og oppmenn blir oppnemnde etter retningslinjer fastsette av Utdanningsdirektoratet. Utdanningsdirektoratet kan også gi nærmare retningslinjer for sensurering.

Prøvesvara ved sentralt gitt eksamen skal vurderast av to eksterne sensorar. Dersom det er usemje, skal karakteren avgjerast av ein oppmann.

§ 4-26. Sensorar ved lokalt gitt eksamen

Prøvesvara ved lokal eksamen skal vurderast av to sensorar, og den eine kan vere faglæraren til eleven. Dersom det er usemje om karakteren, avgjer den eksterne sensoren.

Ved eksamen som krev eksaminator, skal den eine sensoren vere eksaminator. Den eksterne sensoren avgjer i samarbeid med skolen kva eleven skal eksaminrast i, og avgjer karakteren dersom det er usemje. Ved lokale eksamenar har faglæraren plikt til å delta i vurderinga som sensor.

Dokumentasjon

§ 4-27. Rett til dokumentasjon

Alle som har gjennomgått vidaregåande opplæring etter friskolelova, har rett til å få opplæringa dokumentert.

Utdanningsdirektoratet fastset dei formulara som skal nyttast.

Den som oppnår ny(e) karakter(ar), eller ei anna godkjend vurdering, i fag eller tek nye fag, har rett til ny dokumentasjon. Nytt vitnemål skal utferdast av den instansen som utferda det opphavlege vitnemålet.

Dersom dokumentasjonen går tapt, skal det utferdast ny dokumentasjon som skal vere identisk så langt råd er, men dokumentasjonen skal ikkje tilbakedaterast.

§ 4-28. Vitnemål

Vitnemål blir gitt som dokumentasjon for bestått treårig opplæringsløp som gir studie- eller yrkeskompetanse. Elevar som har samisk i fagkrinsen, skal ha vitnemål med norsk og samisk tekst.

For å få utferda vitnemål, må som hovudregel alle fag og eksamenar som skal stå på vitnemålet i samsvar den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2-3 vere bestått. Sjå likevel § 4-11, § 4-12 og § 4-30.

Vitnemål for elevar utferdast av den skolen der eleven fullfører og består opplæringa. Skolen er også ansvarleg for å utferde vitnemål til elevar som fullfører opplæringa, men først seinare består alle fag. Utdanningsdirektoratet fastset formularet som skal brukast.

§ 4-29. Unntak for elevar frå vilkåra for å få vitnemål i yrkesfaglege utdanningsprogram

Elevar i yrkesfaglege utdanningsprogram som har følgd opplæringa, men ikkje bestått i inntil to av fellesfaga som inngår i fag- og timefordelinga for opplæringa, kan likevel i særskilde tilfelle få utferda vitnemål som gir yrkeskompetanse, men ikkje vitnemål som gir generell studiekompetanse. Samtykke til slikt unntak kan bli gitt etter søknad når eleven

- a) har vore friteken for vurdering med karakter i faget/faga i grunnskolen
- b) har vore friteken for vurdering med karakter i faget/faga i den vidaregåande skolen eller
- c) har spesifikke lærevanskar, t.d. store lese- og skrivevanskar eller store matematikkvanskar. Slike vanskar kan også vurderast etter at standpunktarakter er sett eller eksamen har vore gjennomført.

I dei yrkesfaga der det er knytt offentleg nasjonal eller internasjonal sertifisering til eit utferda vitnemål, kan det ikkje gjerast unntak i strid med slike sertifiseringsføresegner.

Før søknader om unntak kan bli behandla, skal det liggje føre dokumentasjon som viser at vilkåra er oppfylte. Dokumentasjonen må vere av nyare dato. Før søknader om unntak etter bokstav c) kan bli behandla, skal det liggje føre ei sakkunnig vurdering. Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal sørgje for å få utarbeidd slik vurdering.

Dagleg leiar avgjer søknad om unntak i samsvar med vilkåra. Eleven kan ikkje få førehandstilsegn om unntak etter denne paragrafen.

§ 4–30. Kompetansebevis

Kompetansebevis blir utferda som dokumentasjon for vidaregåande opplæring i dei tilfella vilkåra for å få vitnemål ikkje er oppfylte.

Kompetansebeviset skal vise kva for standpunkt- og eksamenskarakterar som er oppnådde. Kompetansebevis blir også utferda som dokumentasjon for gjennomgådd opplæring.

Kompetansebevis skal utferdast av skolen.

Utdanningsdirektoratet fastset formularet som skal brukast.

§ 4–31. Føring av karakterar i fag på vitnemål og kompetansebevis

I dei fellesfaga som har fleire nivå som byggjer på kvarandre, skal berre karakterar som er oppnådde på høgste nivået i faget, først på vitnemål og kompetansebevis. I den læreplanen skolen har fått godkjend etter friskolelova § 2–3 står det kva for fag dette gjeld.

I dei programfaga som har fleire nivå, skal alle karakterar som er oppnådde på kvart nivå, først på dokumentasjonen.

I fag der ein tek eksamen som privatist, skal berre eksamenskarakteren først på vitnemålet. Eventuell tidlegare standpunkt- og eksamenskarakterar fell bort når privatisten vel å få den nye karakteren ført på vitnemålet.

Utdanningsdirektoratet kan gi nærmare reglar for korleis vitnemål og kompetansebevis skal først.

§ 4–32. Fråvær

Alt fråvær for elevar skal først på vitnemål og kompetansebevis. Fråvær skal først i dagar og enkelttimar. Skolen sitt styre kan bestemme om fråvær for den som ikkje er elev i alle fag, skal først i dagar og timar eller berre i timar.

Årsaka til fråvær kan krevjast ført på dokumentasjonen. Eleven har sjølv ansvaret for å dokumentere årsaka til fråværet. Organisert eller sjølvstendig studiearbeid, mellom anna skoleadministrative gjeremål etter avtale med faglæraren eller dagleg leiar, skal ikkje reknast som fråvær.

Dagleg leiar kan gi elevar fri frå opplæringa i opptil 14 skoledagar i eit skoleår utan at desse dagane skal først som fråvær på dokumentasjonen. Det gjeld til dømes fråvær i samband med arbeid som tillitsvald, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagde oppmøte og helse- og velferdsgrunnar. Normalt skal elevar søkje om slik fri frå opplæringa på førehand. Elevar som er medlemmer av andre trussamfunn enn Den norske kyrkja, har innanfor totalramma på 14 skoledagar rett til inntil to dagar fri ved religiøse høgtider. Når elevar får løyve til å ta fri, bør skolen leggje til rette for at dei kan gjere ein innsats for å kompensere for det.

§ 4–33. Dispensasjon

Departementet kan i særlege tilfelle dispensere frå reglane i dette kapitlet.

Kapittel 5. Klage på vurdering av elevar

(Heimel: friskolelova § 2–3 siste ledd)

§ 5–1. Kva det kan klagast på

Det kan klagast på standpunktcharakterar og eksamenskarakterar. Det kan også klagast på vedtak om ikkje å setje standpunktcharakter. I grunnskolen kan det dessutan klagast på terminkarakterar, som er ført på vitnemålet, jf. § 3–27.

§ 5–2. Kven som kan klage

Elevar eller dei som desse gir skriftleg fullmakt, har klagerett. Foreldra eller dei føresette til umyndige elevar har sjølvstendig klagerett. Dersom eleven er under 15 år, kan dei ikkje klage utan skriftleg samtykke frå foreldra eller dei føresette.

§ 5–3. Avgjerd i klagesaka

Behandling av klage på karakter kan føre til at karakteren blir ståande, eller til at denne blir endra til gunst eller ugunst for klagaren. Avgjerda skal grunnrivast. Avgjerda er endeleg og kan ikkje klagast på.

Fører klagebehandlinga til endring av vitnemålet eller kompetansebevis, skal det skrivast eit nytt, og tidlegare vitnemål/kompetansebevis skal leverast tilbake.

§ 5–4. Saksgangen ved klage

Dei som har klagerett etter § 5–2, skal få opplysningar om høvet til å klage, klagefristen og om kva klagen skal innehalde, i medhald av denne forskrifta og forvaltningslova § 29, § 30, § 31 og § 32. Dei som har klagerett, skal også få informasjon om retten til å få retningslinjer som sensorane har fått, og grunniving etter § 5–7.

Klagen skal sendast til den skolen der klagaren er elev.

Når det gjeld klage i samband med sentralt gitt eksamen med sentral sensur i grunnskolen og i vidaregåande opplæring, skal skolen sende klagen saman med prøvesvaret til Fylkesmannen, jf. § 5–9. Ved klage i fag der det blir vurdert fleire svar, skal alle elevsvara leggast ved.

§ 5–5. Klagefristar

Fristen for å klage på vedtak som gjeld eksamenskarakterar og standpunktcharakterar er 10 dagar.

Fristen skal reknast frå tidspunktet når meldinga om vedtaket er komen fram til den som har klagerett, eller når den som har klagerett burde ha gjort seg kjend med vedtaket. Fristen blir avbroten når den som har klagerett ber om grunniving for vedtaket. Ny frist gjeld frå det tidspunkt klagaren har fått grunnivinga.

§ 5–6. Formkrav

Klagen må fremjast skriftleg, og underskrivast av klagaren eller eventuelt av ein med fullmakt. Klagen skal nemne det vedtaket som det blir klaga på, og dersom det er nødvendig, gi opplysningar som gjer det mogleg å avgjere spørsmål om klagerett og om klagefristen er halden. Klagen bør innehalde årsaka til klagen, bortsett frå klagar etter § 5–9.

§ 5–7. Rett til grunngeving

Den som har klagerett, jf. § 5–2, kan innanfor klagefristen krevje grunngeving for karakterar i fag der det blir halde munnleg eksamen, fastsett standpunkt-karakterar, karakter for praktisk eksamen eller standpunkt-karakter i orden og i åtfærd. Grunngevinga skal givast av sensor eller ein lærar som har vore med og fastsett karakteren.

Dersom ein elev ikkje får standpunkt-karakter eller får ikkje bestått som standpunkt-karakter, kan det krevjast grunngeving for det.

Den som har klagerett kan ikkje krevje grunngeving av karakterar til skriftleg eksamen.

§ 5–8. Rett til å gjere seg kjend med sitt eige svar og eventuelle retningslinjer for sensorar ved skriftleg eksamen

Eleven har, etter at karakter ved skriftleg eksamen er fastsett, rett til å gjere seg kjend med sitt eige svar. På oppmoding skal han eller ho få kopi av svaret. Eleven kan også krevje å få lagt fram eventuelle retningslinjer som sensorane har fått til hjelp ved sensureringa.

§ 5–9. Klage på karakter til skriftleg eksamen. Klageinstans og klagebehandling

Klageinstansen for vurdering av skriftleg eksamen i grunnskolen er ei klagenemnd på 3 medlemmer. Fylkesmannen i kvart fylke nemner opp klagenemnda.

Klageinstansen for vurdering av skriftleg sentralt gitt eksamen med sentral sensur i vidaregåande opplæring er ei klagenemnd oppnemnd av Fylkesmannen. Klageinstansen for vurdering av skriftleg lokalt gitt eksamen i vidaregåande opplæring er ei klagenemnd oppnemnd av vertyfylket etter retningslinjer frå Fylkesmannen.

Medlemmene av ei klagenemnd må ikkje ha vore med i førstegangsbedømminga og bør så langt det lèt seg gjere, ikkje vere frå same skolen som klagaren. Når det er felles sensur for fleire grunnskolar, skal medlemmene så langt råd er ikkje vere frå same skolen som klagaren.

Klagenemnda skal gjerast kjend med den karakteren prøvesvaret fekk ved den ordinære sensuren. Nemnda skal elles ikkje få andre opplysningar enn svaret og dei opplysningane som kan leggjast ved svaret ved eksamen. Nemnda skal ikkje gjerast kjend med eventuell grunngeving for klagen.

Når det gjeld klage på karakter til skriftleg eksamen, prøver nemnda alle sider ved karakterfastsetjinga. Finn nemnda at karakteren er urimeleg i forhold til eksamensprestasjonen, set ein ny karakter.

§ 5–10. Klage på karakter ved munnleg eksamen. Klageinstans og klagebehandling

Ved munnleg eksamen kan det berre klagast på formelle feil som kan ha noko å seie for resultatet. Ved klage på munnleg eksamen hentar dagleg leiar inn fråsegn frå sensor og eksaminator og sender desse fråsegnene og klagen saman med si eiga fråsegn til Fylkesmannen når det gjeld klager i grunnskolen, og til fylkestinget i vertyfylket eller den fylkestinget gir mynde som klageinstans, når det gjeld klager i vidaregåande opplæring. Kopi av fråsegnene skal sendast til klagaren.

Dersom klagaren får medhald i klagen ved munnleg eksamen, skal karakteren annullerast, og klagaren har rett til å gå opp til ny eksamen. Dersom klagaren vel å gå opp til ny munnleg eksamen, skal prøvesvaret bedømmast av ein ny sensor.

Gjeld klagen prøve i trekkfag, skal det trekkjast fag på ny. Eleven skal få melding om faget med same frist som ved ordinær prøve.

§ 5–11. Klage på eksamensresultat ved andre, ikkje-skriftlege eksamenar i vidaregåande opplæring

Ved andre ikkje-skriftlege eksamenar enn munnleg eksamen, der det ikkje ligg føre dokumentasjon som kan vurderast av ei klagenemnd, kan det berre klagast på formelle feil som kan ha noko å seie for resultatet. I slike tilfelle skal ein følge same prosedyren som for munnleg eksamen, jf. § 5–10.

Dersom ein slik eksamen resulterer i dokumentasjon som kan vurderast fagleg av ei klagenemnd, skal ein følge same prosedyren som for skriftleg eksamen, jf. § 5–9.

§ 5–12. Klage på standpunkt-karakter. Klageinstans og klagebehandling

Ved klage på standpunkt-karakter eller vedtak om ikkje å fastsetje standpunkt-karakter kan klageinstansen berre vurdere om gjeldande føresegn om karakterfastsetjing er følgde. Med klagen skal det følgje fråsegn frå faglæraren om korleis karakteren er fastsett, eller kvifor det ikkje er sett karakter, og fråsegn frå dagleg leiar om saksbehandlinga ved skolen. Klagaren skal få kopi av fråsegn.

Klageinstansen i grunnskolen er Fylkesmannen i kvart fylke. Klageinstansen i vidaregåande opplæring er fylkestinget i vertyfylket eller den fylkestinget gir mynde.

Dersom klagen blir funnen rettkomen, må klageinstansen presisere kva for reglar ein meiner er brotne eller det kan reisast tvil om er brotne, og sende saka tilbake til skolen. Klageinstansen skal informere klagaren om resultatet av klagebehandlinga. Dagleg leiar og faglæraren gjennomfører ny vurdering. Dagleg leiar set endeleg karakter. Den nye avgjerda kan det ikkje klagast på.

Finn klageinstansen at klagaren ikkje kan få medhald, er avgjerda endeleg.

§ 5–13. *Klage på karakter i orden og i åtferd. Klageinstans og klagebehandling*

Ved klage på karakter i orden og i åtferd skal ein pedagogisk tilsett som kjenner eleven og dagleg leiar, eller den skolen sitt styre har oppnemnt, gi fråsegn som saman med klagen skal sendast til klageinstansen. Fråsegna skal gjere greie for kva karakterar i orden og i åtferd som har vore gitt tidlegare, kva for tiltak skolen har sett i verk for å rette på forholda, og ei fyldig grunngiving for karakteren. Kopiar av ordensreglement for skolen, utskrift av protokollen som viser korleis skolen har behandla saka m.m., skal leggjast ved fråsegna. Ved klage i grunnskolen skal det også gjerast greie for om heimen har vore varsla om at karakteren kunne bli sett ned, og eventuell annan korrespondanse med foreldra eller dei føresette. Klagaren skal ha kopi av fråsegna.

Klageinstansen i grunnskolen er Fylkesmannen i kvart fylke. Klageinstansen i vidaregåande opplæring er fylkestinget eller den fylkestinget gir mynde.

Klageinstansen avgjer om klagen skal føre til at karakteren blir endra til gunst eller ugunst for klagaren.

Kapittel 6. Skyss av elevar i vidaregåande opplæring

(Heimel: friskolelova § 3–7 fjerde ledd)

§ 6–1. *Fylkeskommunens ansvar*

Heimfylket har ansvaret for skyss for elevar som har slik rett etter reglane i friskolelova § 3–7 første ledd. Heimfylket kan velje om eleven skal få gratis skyss eller full skyssgodtgjersle.

§ 6–2. *Full skyssgodtgjersle*

Eleven har rett til full skyssgodtgjersle i dei tilfella heimfylket ikkje gir tilbod om gratis skyss. Full skyssgodtgjersle inneber at dei naudsynte faktiske skysskostnadene for eleven blir dekte. Val av transportmiddel skal avklarast med heimfylket så snart som mogleg etter at eleven har fått tildelt skoleplass. Kostnadene skal dokumenterast. Dersom det ikkje er mogleg å avklare val av transportmiddel før skolen tek til, må heimfylket likevel dekkje elevens dokumenterte faktiske og naudsynte skysskostnader i perioden fram til slik avklaring skjer.

Ved bruk av privat bil skal skysskostnadene bli dekte etter satsane for dekning av utgifter ved reise for undersøking og behandling, jf. forskrift 19. desember 2003 nr. 1756. Eventuelle naudsynte kostnader som er større enn det satsen dekkjer, må dokumenterast. Slike kostnader kan mellom anna vere betaling av bompengar og fergeturar.

§ 6–3. *Dispensasjon frå kravet om gratis skyss*

Dispensasjon frå plikta for heimfylket til å sørge for gratis skoleskyss, jf. friskolelova § 3–7, kan etter søknad frå heimfylket til departementet givast når vilkåra i § 6–4 og § 6–5 er oppfylte.

§ 6–4. *Vilkår for dispensasjon frå kravet om gratis skyss*

Dispensasjon frå plikta til å sørge for gratis skoleskyss etter friskolelova § 3–7 kan etter søknad til departementet givast når desse vilkåra er oppfylte:

- heimfylket må ha ei ordning med subsidierte rabattkort for ungdom. Prisen må ikkje overstige 50% av vanleg månadskort for vaksne.
- eit rabattkort må omfatte ordinær reise til og frå skolen eller, om eleven går på skole utanfor sitt eige heimfylke, til og frå fylkesgrensa for fylket der eleven bur, til og frå arbeid og fritidsaktivitetar.
- rabattkortet må i tillegg til ordinær skoleskyss kunne nyttast både på dagtid og kveldstid alle dagar. Dei aktuelle kollektive transportmidla som rabattkortet gjeld for, må vere godt utbygde og ha jamlege avgangar.
- ordninga må omfatte minst heile skoleåret.

§ 6–5. *Avgjerdsmyndigheit*

Søknader om dispensasjon frå friskolelova § 3–7 blir avgjorde av departementet.

Dispensasjon kan givast for eitt år om gongen.

Kapittel 7. Retten til nødvendig rådgiving

(Heimel: friskolelova § 3–11)

§ 7–1. *Sosialpedagogisk rådgiving*

Den enkelte eleven har rett til å få nødvendig rådgiving, oppfølging og hjelp med å finne seg til rette under opplæringa, ved spesielle faglege vanskar under opplæringa, og ved personlege og sosiale vanskar som har noko å seie for opplæringa.

§ 7–2. *Utdannings- og yrkesrådgiving*

Den enkelte eleven har rett til å få rådgiving om utdannings- og yrkesval. Ved overgangen frå grunnskole til vidaregåande opplæring skal det leggjast særleg vekt på rådgiving om kva dei ulike studieretningane fører fram til.

Den enkelte eleven skal få informasjon om utdanning, yrke og arbeidsmarknad. Dette omfattar mellom anna informasjon om

- grunntrekka ved utdanningsvegane i Noreg og andre land
- yrke og arbeidsmarknad lokalt, nasjonalt og internasjonalt
- ulike inntaksvilkår, søknadsfristar, lånevilkår, finansieringsordningar.

Informasjonen og rådgivinga må leggjast opp slik at eleven gradvis kan utvikle kunnskap, sjølvinnstekt og evne til sjølv å kunne ta avgjerd om vidare utdanning og framtidig yrke, utan omsyn til tradisjonelle kjønnsroller.

§ 7-3. Ansvar

Skolen sitt styre er ansvarleg for å oppfylle rettane etter § 7-1 og § 7-2.

Kapittel 8. Krav om politiattest ved tilsetjing i frittstående grunnskolar og frittstående vidaregåande skolar

(Heimel: friskolelova § 4-3 fjerde ledd)

§ 8-1. Generelt

Alle som skal tilsetjast i frittstående grunnskolar og frittstående vidaregåande skolar, skal leggje fram politiattest. Kravet gjeld både fast personell og mellombels tilsette. Krava gjeld likevel ikkje vidaregåande skolar som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar.

§ 8-2. Innhaldet i politiattesten

Med politiattest etter friskolelova § 4-3 første og andre ledd er meint ein politiattest som viser om personen er sikta, tiltalt eller dømd for brot på straffelova § 193, § 194, § 195, § 196, § 197, § 199, § 200 andre ledd og § 201 bokstav c. Med politiattest etter friskolelova § 4-3 tredje ledd er meint ein politiattest som viser om personen er sikta, tiltalt eller dømd for brot på straffelova § 192, § 193, § 194, § 195, § 196, § 197, § 199, § 200 første og andre ledd og § 201 bokstav b og c. Attesten skal ikkje vere eldre enn 3 månader.

Førelegg, overføring til konfliktråd, påtaleunnlating, frikjenning og fråfallen sikting eller tiltale skal ikkje gå fram av attesten.

§ 8-3. Framgangsmåte

Arbeidsgivaren skal i utlysingsteksten gjere søkjarar merksame på at det vil bli kravd politiattest ved tilsetjing, men at slik attest ikkje skal leggjast ved søknaden. Attest skal berre krevjast av den søkjaren som får tilbod om stillinga. Det skal i tilbodet takast atterhald om at forhold nemnde i friskolelova § 4-3 og forskrifta § 8-2 kan medføre endring i tilbodet om stilling. Politiattest skal liggje føre før arbeidstakaren blir tilsett i stillinga.

For utferding av attest gjeld lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering og forskrift 20. desember 1974 nr. 4 om strafferegistrering, med dei unntak og presiseringar som går fram av forskrifta § 8-2.

§ 8-4. Behandling av politiattest

Politiattesten skal oppbevarast utilgjengeleg for uvedkomande, og skal makulerast straks etter å ha vore nytta i tilsetjingssaka eller til det formålet attesten er innhenta, jf. forskrifta § 8-3.

§ 8-5. Teieplikt

Den som får kjennskap til opplysningar gjennom ein politiattest, pliktar å hindre at uvedkomande får tilgjenge eller kjennskap til opplysningane, jf. forvaltningslova § 13 – § 13e. Brot kan straffast etter straffelova § 121.

Kapittel 9. Offentleg tilskot til skolepengar

(Heimel: friskolelova § 6-5 siste punktum)

§ 9-1. Offentleg tilskot til skolepengar

Norske statsborgarar og statsborgarar frå EØS-land som er elevar ved utanlandske eller internasjonale vidaregåande skoler i Noreg eller utlandet, og som har krav på støtte frå Statens lånekasse for utdanning, får tilskot til dekning av skolepengar når skolepengane ikkje er dekte av andre. Elevar i utdanningstilbod der skolen får offentlig tilskot, kan likevel ikkje få tilskot etter føresegnene i dette kapitlet.

Tilskotet blir gitt med 85% av skolepengane, avgrensa oppover til 85% av ein normalsats rekna ut frå gjennomsnittlege driftsutgifter i den offentlege vidaregåande skolen.

Søknad skal sendast til Statens lånekasse for utdanning på særskild blankett vedlagd skriftleg stadfesting frå skolen som viser opptak og storleiken på skolepengane. Søknaden må vere kommen til Statens lånekasse for utdanning innan dei fristar som er sette for innsending av søknad i forskrift om tildeling utdanningsstøtte for det undervisningsåret det blir søkt om tilskot til. Utbetalinga kjem til vanleg kvart halvår.

Søkjaren pliktar straks å melde frå om endringar som har noko å seie for tildeling av stønaden, til dømes avbrot i utdanninga. Tilskotet kan krevjast tilbakebetalt dersom skolegangen ikkje blir fullført som føreset.

Klagenemnda i Statens lånekasse for utdanning er klageinstans, jf. forvaltningslova kapittel VI.

Kapittel 10. Husleige og kapitalkostnader

(Heimel: friskolelova § 6-2 tredje ledd, § 6-4 tredje ledd og § 6A-8 tredje ledd)

§ 10-1. Tillegg for huseleige og kapitalkostnader

I tillegg til dei ordinære skolepengane kan skolane ta inntil 3000 kr per år for elevar i grunnskolen og inntil 4000 kr per år for elevar i den vidaregåande skolen for dekning av utgifter til husleige eller kapitalkostnader, jf. friskolelova § 6-2 tredje ledd, § 6-4 tredje ledd og § 6A-8 tredje ledd.

Kapittel 11. Vaksne søkarar utan rett til vidaregåande opplæring

(Heimel: friskolelova § 3–1 femte ledd)

§ 11–1. Inntak av vaksne søkarar utan rett

Frittstående vidaregåande skoler kan som hovudregel ikkje ta inn vaksne søkarar utan rett til vidaregåande opplæring, jf. friskolelova § 3–1 andre ledd første punktum. Følgjande skolar kan likevel ta inn vaksne søkarar utan rett til vidaregåande opplæring:

1. Vidaregåande skolar som gir yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar, jf. friskolelova § 6A–3 andre ledd
2. Skolar for funksjonshemma, jf. friskolelova § 3–1 andre ledd andre punktum.

I tillegg kan desse skolane ta inn vaksne søkarar utan rett til vidaregåande opplæring:

Danielsen Intensivgymnas med inntil 186 elevar
Gjennestad gartnerskole med inntil 58 elevar
Aglo vidaregåande skole med inntil 43 elevar
Bybroen vidaregåande skole med inntil 95 elevar
Danielsen vidaregåande skole med inntil 19 elevar
Handelsinstituttet med inntil 69 elevar
Handverksskolen med inntil 15 elevar
Holgersens vidaregåande skole med inntil 14 elevar
Kristen vidaregåande skole – Nordland med inntil 40 elevar
Kristen vidaregåande skole i Trøndelag (KVT) med inntil 21 elevar
Lukas Stiftelsen vidaregåande skole med inntil 74 elevar
Natur vidaregåande skole med inntil 89 elevar
Nordborg Kristen vidaregåande skole med inntil 13 elevar
Norsk Fotterapeutskole med inntil 28 elevar
Oslo Sanitetsforenings hjelpepleierskole med inntil 36 elevar
Plus-Skolen med inntil 44 elevar
Tomb Jordbruksskole med inntil 21 elevar
Tyrifjord vidaregåande skole med inntil 13 elevar
Uldals vidaregåande skole med inntil 65 elevar
Val vidaregåande skole med inntil 9 elevar
Vinterlandbruksskolen på Jæren med inntil 21 elevar
Vinterlandbruksskolen i Ryfylke med inntil 20 elevar
Wang Handelsskole og Gymnas med inntil 45 elevar
Østfold Møbelsnekkerskole med inntil 15 elevar
Øya vidaregåande skole med inntil 7 elevar.

Kapittel 12. Søknadsfrist for oppstart av skole mv.

(Heimel: friskolelova § 2–1 siste ledd, § 2–2 siste ledd og § 6A–1 siste ledd)

§ 12–1. Søknadsfrist

Frist for søknad om oppstart av skole eller driftsendringar er 1. april i kalenderåret før det året skoleverksemda skal ta til. Oppstart skjer normalt i haustsemesteret. Utdanningsdirektoratet kan i særlege tilfelle fastsette andre fristar.

Kapittel 13. Slutføresegner

§ 13–1. Ikraftsetjing og oppheving av forskrifter

Denne forskrifta trer i kraft 1. august 2006.

Frå same tidspunkt blir følgjande forskrift oppheva:

Forskrift 26. september 2003 nr. 1194 til friskolelova.

17. juli Nr. 933 2006

Forskrift om endring i forskrift om satser for visse tilskuddsordningar for bearbeidede jordbruksvarer.

Fastsatt av Statens landbruksforvaltning 17. juli 2006 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova), forskrift 21. desember 2004 nr. 1746 om tilskudd til industrielt bearbeidede jordbruksvarer ved eksport og leveranser til spesialmarkeder § 7 og forskrift 21. desember 2004 nr. 1747 om tilskudd til enkelte bearbeidede kjøttvarer ved leveranser til spesialmarkeder § 7. Kunngjort 18. juli 2006.

I

I forskrift 28. januar 2005 nr. 60 om satser for visse tilskuddsordningar for bearbeidede jordbruksvarer gjøres følgende endringer:

§ 1 og § 2 skal lyde:

§ 1. Tilskuddssatser for XR-ordningen

Satsene for tilskudd etter forskrift 21. desember 2004 nr. 1746 om tilskudd til industrielt bearbejdede jordbruksvarer ved eksport og leveranser til spesialmarkeder (XR-ordningen) skal være:

<i>Råvarenr.</i>	<i>Råvarenavn</i>	<i>Sats med prisnedskrivning (kr/kg)</i>	<i>Sats uten prisnedskrivning (kr/kg)</i>
1100	Helmelk flytende	0,86	1,33
1200	Skummet melk flytende	0,63	0,94
1300	Yoghurt	1,49	2,08
1450	Melk til drikkevarer	2,88	2,88
1500	Kondensert melk fet	2,51	4,05
1550	Kondensert melk mager	1,70	3,08
1600	Helmelkpulver 28%	9,30	13,05
1601	Helmelkpulver 28% til iskrem	9,85	13,05
1650	Melkepulver 20%	8,67	12,71
1651	Melkepulver 20% til iskrem	9,25	12,71
1700	Skummetmelkpulver	6,49	10,56
1701	Skummetmelkpulver til iskrem	6,81	10,56
1750	Yoghurtpulver	4,02	10,56
1800	Kjernemelkpulver	10,56	10,56
2100	Fløte	4,12	5,78
2101	Fløte til iskrem	4,26	5,78
2300	Rømme	4,60	7,34
2400	Helmelkpulver 35%	9,52	12,68
2450	Fløtepulver 55%	9,67	15,23
3200	Mysepulver	2,50	3,51
3201	Mysepulver til iskrem	2,59	3,51
5100	Smør	12,27	16,41
5101	Smør til iskrem	12,66	16,41
5300	Smørrolje	15,38	20,01
6100	Ost, naturell	19,77	26,24
6200	Ostepulver	15,35	15,35
10100	Egg i skall	11,09	11,09
11100	Heleggmasse	11,07	13,43
11200	Heleggpulver	50,05	62,45
12100	Eggeplomme konservert	31,25	31,25
12200	Eggeplommepulver	57,92	71,65
20300	Bygg	0,64	0,64
20400	Havre	0,02	0,02
20550	Rughvete	0,83	0,83
21100	Hvetekli	3,04	3,04
21200	Havrekli	3,04	3,04
22300	Byggmel	3,04	3,04
22400	Havregryn	3,04	3,04
22550	Rughvetemel	3,04	3,04
30100	Poteter	1,21	1,21
31200	Mel og flak av poteter	12,38	12,38
32100	Potetstivelse	5,05	7,40
40200	Glykose (våt)	5,44	5,87
70750	Svinekjøttsortering 23%	8,29	14,50
71400	Storfekjøttsortering 14%	23,12	31,44
73000	Fårekjøttsortering 25%	9,80	10,47
74000	Høns	0,00	3,68

Kolonnen «Sats uten prisnedskrivning» benyttes hvis det ikke mottas tilskudd etter forskrift 21. desember 2004 nr. 1821 om tilskudd i form av prisnedskrivning til industrielt bearbejdede jordbruksvarer.

§ 2. Tilskuddsatser for XRK-ordningen

Satsene for tilskudd etter forskrift 21. desember 2004 nr. 1747 om tilskudd til enkelte bearbejdede kjøttvarer ved leveranser til spesialmarkeder (XRK-ordningen) skal være:

<i>Råvarenr.</i>	<i>Råvarenavn</i>	<i>Sats (kr/kg)</i>
70000	Svin indrefilet	31,98
70050	Svin ytrefilet	31,98
70100	Svin flatbiff	31,98
70200	Skinke m/knoke	22,95
70250	Skinke u/ben m/svor	27,54
70350	Svinekam u/ben	19,45
70450	Svinenakke u/ben	21,87
70500	Picnicråstoff	21,23
70510	Ribberull	21,23
70550	Sideflesk u/ben sort 1	33,58
70600	Westfalerråstoff	61,65
70630	Purkekjøttsortering 6%	30,24
70640	Purkekjøttsortering 23%	14,88
70700	Svinekjøttsortering 6%	31,98
70750	Svinekjøttsortering 23%	14,50
70800	Svin småflesk u/svor	16,77
70850	Svinespekk u/svor	21,97
70900	Svinelever	6,24
71000	Storfe indrefilet	48,88
71050	Storfe ytrefilet	48,88
71100	Storfe flatbiff	48,88
71150	Storfe rundbiff	48,88
71200	Storfe mørbrad u/ben	48,88
71250	Storfe bankekjøtt	48,88
71300	Okserullsortering 4%	48,88
71350	Storfekjøttsortering 5%	48,88
71400	Storfekjøttsortering 14%	40,63
71500	Storfekjøttsortering 21%	26,60
71850	Storfe kam u/ben	48,88
71900	Storfe høyrygg u/ben	40,63
71950	Storfe bogstek	40,63
72300	Kalvekjøttsortering 8%	37,98
73000	Fårekjøttsortering 25%	22,75
73100	Fårelår m/knoke u/mørbrad	40,15
73150	Fårelår u/ben	60,22
73200	Lammelår m/isben	38,32
73250	Lammelår u/ben	53,64
73400	Lammerullsortering	68,35
73500	Lam pinnekjøttståstoff u/nakke	35,75
73600	Lam pinnekjøttståstoff m/nakke	35,75

II

Endringene trer i kraft 1. august 2006.

17. juli Nr. 934 2006

Forskrift om endring i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).

Fastsatt av Miljøverndepartementet 17. juli 2006 med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 31, § 32, § 33, § 49, § 81 og § 85, jf. delegeringsvedtak 8. juli 1983 nr. 1245 og delegeringsvedtak 11. juni 1993 nr. 785. Jf. EØS-avtalen vedlegg XX nr. 32fa (direktiv 2002/96/EF endret ved direktiv 2003/108/EF) og nr. 32fc (vedtak 2005/369/EF). Kunngjort 18. juli 2006.

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 1–3 første ledd ny bokstav o skal lyde:

- o) *EE-registeret*; produsentregister for elektriske og elektroniske produkter.

§ 1–11 første ledd skal lyde:

Ved ervervsmessig omsetning til andre EØS-land, skal eksportør rapportere mengder og typer EE-produkter til EE-registeret jf. § 1–22, såfremt slik rapportering ikke ivaretas av returselskap etter § 1–19. Vareverdien av EE-produkter skal rapporteres fordelt på mottakerland og kategoriene i vedlegg 1 til dette kapitlet.

§ 1–14 andre ledd skal lyde:

Returselskapet skal hente og motta en andel av totalt innsamlet mengde EE-avfall som tilsvarer medlemmenes andel av total varetilførsel i det samme geografiske området. EE-registeret beregner varetilførselen jf. § 1–22 d). Hente- og mottakplikten gjelder for hver produktgruppe, jf. vedlegg 1 til dette kapitlet.

§ 1–19 første ledd skal lyde:

Returselskapet skal straks melde til EE-registeret jf. § 1–22 om hvilke produsenter som melder seg inn eller ut, samt hvilke av kategoriene EE-produkter i vedlegg 1 til dette kapitlet, inn- eller utmeldingen omfatter.

§ 1–21 og § 1–22 skal lyde:

§ 1–21. Plikt til å dekke kostnader ved drift av EE-registeret

Returselskap skal dekke kostnader knyttet til drift av EE-registeret jf. § 1–22, med en andel tilsvarende medlemmenes andel av total varetilførsel for alle EE-produkter. Individuelt finansierte returselskaper skal i tillegg dekke EE-registerets administrative kostnader forbundet med finansiell garanti etter § 1–16.

Statens forurensningstilsyn eller den Miljøverndepartementet bemyndiger fastsetter gebyrets størrelse for hvert returselskap, og kan gi nærmere bestemmelser om innbetalingen. Returselskap skal betale gebyret til Statens forurensningstilsyn i henhold til faktura. Innbetalte beløp skal i sin helhet gå til dekning av EE-registerets kostnader.

§ 1–22. EE-registeret

Statens forurensningstilsyn eller den Miljøverndepartementet bemyndiger etablerer og eier et register som skal omfatte alle produsenter av EE-produkter. EE-registeret skal:

- a) motta og sammenstille data fra returselskap om hvilke produsenter som er medlem, om produsentenes import, eksport og innenlands produksjon av EE-produkter fordelt på kategoriene i vedlegg 1 til dette kapitlet, samt utarbeide oversikt over mottakerland ved eksport,
- b) motta og sammenstille data fra returselskapene om EE-avfall som er innsamlet, behandlet og sendt til ulike typer disponering, fordelt på kategoriene i vedlegg 1 til dette kapitlet, hvilke behandlingsanlegg som er benyttet, hvilke mengder og typer EE-avfall som er behandlet og i hvilket land behandlingen har skjedd,
- c) på forespørsel gi andre EØS-lands myndigheter data om eksport av EE-produkter og EE-avfall fra Norge,
- d) beregne den samlede varetilførselen i Norge, fordelt på kategoriene i vedlegg 1 til dette kapitlet. Med varetilførsel menes ervervsmessig omsetning og annen forsyning av EE-produkter til det norske markedet. Varetilførselen beregnes som importert og produsert vektmengde, fratrukket eksportert vektmengde EE-produkter. Ved beregning av varetilførselen skal det gjøres fratrukk for den del som dekkes av individuelt finansierte returselskaper,
- e) veilede om den enkelte produsents forpliktelser som må oppfylles gjennom medlemskap i returselskap, herunder opplyse om hvilke returselskaper som er godkjent for å dekke aktuelle EE-produkter,
- f) informere produsent dersom godkjenning av returselskap der produsenten er medlem, trekkes tilbake,
- g) innhente data om produsenters foretaksnummer, adresse og import og innenlands produksjon av EE-produkter fordelt på kategoriene i vedlegg 1 til dette kapitlet fra Toll- og avgiftsdirektoratet, Skattedirektoratet og Brønnøysundsregistrene for å identifisere produsenter som ikke oppfyller sine forpliktelser etter § 1–10 og § 1–11, og orientere disse produsentene om deres forpliktelser,
- h) administrere inn- og utbetaling av finansiell garanti for individuelt finansierte returselskaper jf. § 1–16,
- i) bare gi opplysninger i samsvar med reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven,
- j) opptre nøytralt i forholdet mellom konkurrerende returselskaper.

Statens forurensningstilsyn, eller den Miljøverndepartementet bemyndiger, kan fastsette nærmere krav til oppfyllelse av bestemmelsen i bokstav a) til j).

Kapittel 1 vedlegg 2 del C pkt. 5.01 skal lyde:

5.01	Beregne kollektiv forpliktelse, K (i kroner), for hvert enkelt produkt returselskapets medlemmer produserer i Norge eller importerer etter følgende formel	§ 1–17	1

$$K = g \left(1 - \frac{n}{2l} \right)$$

der

g = nødvendig garantibeløp i kroner, jf. kriterium 4.04.

n = antall hele år produsenten har vært medlem i dette returselskapet.

Medlemskapet må i denne perioden ha dekket all import og innenlands produksjon av tilsvarende EE-produkter.

l = den beregnet mest sannsynlige levetid i hele år for produktet (jf. kriterium 4.03).

Dersom $K < 0,1g$ settes K lik $0,1g$.

Beregnet kollektiv forpliktelse gjelder for et år av gangen, løpende fra den dato importerte produkter er tolldeklarerert, eller den dato EE-produkt har forlatt produksjonssted i Norge.

II

Endringene trer i kraft straks.

17. juli Nr. 935 2006

Forskrift om regulering av fisket etter vassild nord for 62° N for fartøy med vassildtrållatelse i 2006.

Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 17. juli 2006 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4 og § 5 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99. Kunngjort 21. juli 2006.

§ 1. Forbud mot fiske

Det er forbudt for norske fartøy å fiske og lande vassild i 2006.

§ 2. Periodekvote

Innenfor en periodekvote på 2.000 tonn kan fartøy med vassildtrållatelse som har fisket mindre enn 1.000 tonn i 2006 delta i fisket etter vassild i perioden 17. juli til 31. desember 2006.

§ 3. Maksimalkvote

Det enkelte fartøy med adgang til å delta etter denne forskrift kan totalt fiske og lande inntil 1.000 tonn vassild i 2006.

§ 4. Bifangst

Fartøy som ikke har adgang til å delta i fisket etter § 2 kan bare fiske vassild som bifangst. Det er tillatt å ha inntil 20% bifangst av vassild i vekt i de enkelte fangster og ved landing.

§ 5. Bemyndigelse

Fiskeridirektoratet kan stoppe fisket når periodekvoten er beregnet oppfisket. Fiskeridirektoratet kan endre denne forskrift og fastsette nærmere bestemmelser som er nødvendige for å oppnå en rasjonell og hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fisket, herunder endre størrelsen på maksimalkvotene.

§ 6. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i denne forskrift straffes i henhold til lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 53. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 7. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks og gjelder til og med 31. desember 2006.

18. juli Nr. 936 2006

Forskrift om regulering av fisket etter makrellstørje i 2006.

Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 18. juli 2006 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4 og § 9 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 4. Kunngjort 21. juli 2006.

§ 1. Generelt forbud

Det er forbudt for norske fartøy å fiske og lande makrellstørje i 2006.

§ 2. Totalkvote

Uten hensyn til forbudet i § 1, kan norske fiskefartøy fiske inntil 100 tonn makrellstørje i Norges indre farvann, sjøterritorium og økonomisk sone på de vilkår som er fastsatt i denne forskrift.

§ 3. Påmelding

For å kunne delta i fisket må det enkelte fartøyet være skriftlig påmeldt til Fiskeridirektoratet i Bergen senest 2 uker før fisket tar til.

Ingen må starte fisket før det foreligger en skriftlig tillatelse fra Fiskeridirektoratet om at fartøyet kan delta.

§ 4. Prøvetaking

Fiskeridirektoratet kan sette vilkår om at de som deltar i fisket må ta biologiske prøver av fangsten, samt gi adgang til at vitenskapelig personell og/eller ansatte i Fiskeridirektoratet skal kunne være om bord under fisket.

§ 5. Stopp i fisket

Fiskeridirektoratet kan stoppe fisket når kvoten som nevnt i § 2 er beregnet oppfisket.

§ 6. Bemyndigelse

Fiskeridirektoratet kan sette nærmere vilkår for utøvelsen av fisket, herunder stille vilkår om utvidet rapportering.

§ 7. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i denne forskrift, kan straffes i henhold til lov om saltvannsfiske m.v. § 53 eller lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst § 29. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 8. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks og gjelder frem til og med 31. desember 2006.

19. juli Nr. 937 2006**Forskrift om endring i forskrift om rester av plantevernmidler mv i næringsmidler.**

Fastsatt av Det sentrale Mattilsynet ved hovedkontoret 19. juli 2006 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 9 og § 16, samt delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884. Jf EØS-avtalen vedlegg II kap. XII nr. 38 (direktiv 86/362/EØF sist endret ved direktiv 2005/48/EF), nr. 39 (direktiv 86/363/EØF sist endret ved direktiv 2005/48/EF) og nr. 54 (direktiv 90/642/EØF sist endret ved direktiv 2005/48/EF). Kunngjort 21. juli 2006.

I

I forskrift 21. desember 1993 nr. 1388 om rester av plantevernmidler mv i næringsmidler gjøres følgende endringer:

I hjemmelfeltets henvisning til EØS-avtalen vedlegg II kap. XII

- nr. 38 (direktiv 86/362/EØF) tilføyes: direktiv 2005/48/EF
- nr. 39 (direktiv 86/363/EØF) tilføyes: direktiv 2005/48/EF
- nr. 54 (direktiv 90/642/EØF) tilføyes: direktiv 2005/48/EF.

Vedlegg II er endret som ledd i gjennomføringen av EØS-avtalens vedlegg II kap. XII nr. 38, nr. 39 og nr. 54 med tilføyelse av:

- direktiv 86/362/EØF er endret som følge av: direktiv 2005/48/EF
- direktiv 86/363/EØF er endret som følge av: direktiv 2005/48/EF
- direktiv 90/642/EØF er endret som følge av: direktiv 2005/48/EF.

II

Endringene trer i kraft straks.

5. juli Nr. 938 2006**Forskrift om regulering av adgangen til å delta i fangst av kongekrabbe øst for 26° Ø i 2006/2007.**

Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 5. juli 2006 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4, § 4a, § 5 og § 9 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99. Kunngjort 25. juli 2006.

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder fangst av kongekrabbe øst for 26° Ø.

Grensen ved 26° Ø trekkes slik at den samsvarer med statistikkområde 03.

§ 2. Generelt forbud

Det er forbudt å fange, oppbevare om bord og lande kongekrabbe med norske fartøy øst for 26° Ø.

§ 3. Kvote mv.

Uten hinder av forbudet i § 2 kan norske fartøy drive fangst av 282.000 hannkongekrabber i området fra 26° Ø og østover til den russiske grense i perioden fra og med 25. september 2006 til og med 31. januar 2007.

Av kvantumet i første ledd avsettes 3.000 hannkongekrabber til fritidsfiske og 2.000 hannkongekrabber til turistfisket.

Det er ikke tillatt å drive fangst etter kongekrabbe i følgende område («Gråsonen»):

1. 70° 40' N – 32° 04,6' Ø
2. 71° 30' N – 30° 00' Ø
3. 74° 00' N – 30° 00' Ø
4. 74° 00' N – 33° 30' Ø
5. 73° 18' N – 33° 30' Ø
6. 72° 50' N – 36° 30' Ø
7. 75° 50' N – 36° 30' Ø.

§ 4. Vilkår for å delta i gruppe I

For å kunne delta i gruppe I må følgende vilkår være oppfylt:

- a) Fartøyet må være registrert i merkeregisteret og må være under 21 meter største lengde,
- b) eier av fartøyet og høvedsmannen må være ført på blad B i fiskermanntallet, og
- c) fartøyet må ha hatt adgang til å delta i gruppe I i 2005.

Dersom ikke alle vilkårene er oppfylt til enhver tid, vil adgangen til å delta falle bort.

Adgangen til å delta kan ikke overføres til annet fartøy med mindre slik tillatelse gis i medhold av denne forskriften.

§ 5. Vilkår for å delta i gruppe II

For å kunne delta i gruppe II må følgende vilkår være oppfylt:

- a) Fartøyet må være registrert i merkeregisteret og må være under 15 meter største lengde,
- b) eier av fartøyet og høvedsmannen må være ført i fiskermanntallet, og
- c) fartøyet må ha hatt adgang til å delta i gruppe II i 2005.

Dersom ikke alle vilkårene er oppfylt til enhver tid, vil adgangen til å delta falle bort.

Adgangen til å delta kan ikke overføres til annet fartøy med mindre slik tillatelse gis i medhold av denne forskriften.

§ 6. Dispensasjon

Fiskeridirektoratet region Finnmark kan etter søknad dispensere fra vilkårene i § 4 første ledd bokstav c og § 5 første ledd bokstav c dersom eier av fartøyet har hatt tillitsverv i fiskerierorganisasjoner eller politiske verv, og vervet har medført at eier ikke har adgang til å delta.

Dispensasjon kan bare gis til eier av fartøy som kan vise til tidligere deltakelse med eget fartøy i fiske etter torsk med garn eller line eller rognkjeks i området nevnt i § 3.

Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 7. Utskifting av fartøy

Ved utskifting av fartøy som har adgang til å delta i fangsten, kan Fiskeridirektoratets regionkontor gi eier tillatelse til å delta i samme gruppe med erstatningsfartøy.

For å gi tillatelse til deltakelse i gruppe I må vilkårene i § 4 første ledd bokstav a og b være oppfylt. For å gi tillatelse til deltakelse i gruppe II må vilkårene i § 5 første ledd bokstav a og b være oppfylt.

Adgangen til å delta med utskiftingsfartøyet bortfaller når slik tillatelse gis for erstatningsfartøyet.

Søknad sendes på fastsatt skjema til Fiskeridirektoratets regionkontor.

Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 8. Salg av fartøy

Ved salg av fartøy bortfaller adgangen til å delta i fangsten.

Dersom ervervstillatelse og forhåndstilsagn om adgang til å delta i fangst av kongekrabbe er gitt før 5. juli 2006, og fartøyet er innført i merkeregisteret senest 31. juli 2006, kan Fiskeridirektoratets regionkontor likevel gi ny eier adgang til å delta i samme gruppe når følgende vilkår er oppfylt:

- a) Kjøper er ført på blad B i fiskermanntallet for deltakelse i gruppe I, og på blad A eller B for deltakelse i gruppe II,
- b) både kjøper og selger har vært ført i fiskermanntallet i samme fylke i minst 12 måneder før kjøp av fartøy, og
- c) kjøper må registrere fartøyet i merkeregisteret i samme fylke som selger har registrert fartøyet.

Fiskeridirektoratets regionkontor kan dispensere fra bestemmelsen i første ledd bokstav b og c når fartøy kjøpes fra annet fylke til Nord-Troms og Finnmark.

Adgang for ny eier til å delta medfører at selgers adgang til å delta med erstatningsfartøy bortfaller.

Søknad sendes på fastsatt skjema til Fiskeridirektoratets regionkontor som avgjør saken.

Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 9. Dødsfall

Dersom fartøyeier dør, bortfaller adgangen til å delta i fangsten.

Den som ved arv erverver fartøy som hadde adgang til å delta, kan gis adgang til å delta i samme gruppe dersom de øvrige vilkår for å delta er oppfylt.

Søknad sendes på fastsatt skjema til Fiskeridirektoratets regionkontor.

Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 10. Midlertidig tillatelse til å benytte annet fartøy (leiefartøy)

Fiskeridirektoratets regionkontor kan ved forlis og havari som medfører vesentlig driftsavbrudd gi midlertidig tillatelse til å benytte annet fartøy i fangsten.

Det kan settes nærmere vilkår for slik tillatelse, herunder begrensninger på fartøyets lengde, samt at høvedsmann og hele eller deler av mannskapet skal delta i fangsten med leiefartøyet.

For fartøy i gruppe I kan det ikke gis tillatelse til å benytte leiefartøy som har en største lengde på 21 meter eller mer. For fartøy i gruppe II kan det ikke gis tillatelse til å benytte leiefartøy som har en største lengde på 15 meter eller mer.

Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 11. Begrensning i deltakelsen

Eier av fartøy som deltar i gruppe I, har ikke adgang til å delta med annet fartøy i gruppe I eller gruppe II. Eier av fartøy som deltar i gruppe I, har heller ikke adgang til å la annet fartøy delta i gruppe I eller gruppe II med andre som hovedsmenn.

Eier av fartøy som deltar i gruppe II, har ikke adgang til å delta med annet fartøy i gruppe II eller gruppe I. Eier av fartøy som deltar i gruppe II, har heller ikke adgang til å la annet fartøy delta i gruppe II eller gruppe I med andre som hovedsmenn.

§ 12. Kvoteutnyttelse

Hvert fartøy kan bare fiske og lande en kvote.

Ved utskifting av fartøy innenfor reguleringsåret skal kvoten beregnes etter bestemmelsene i tredje til femte ledd.

Ved kjøp av fartøy til utskifting av annet fartøy kan ny eier ikke fiske og lande mer enn det som gjenstår av den nye eiers kvote etter fradrag for det som fartøyet totalt har fisket og levert i reguleringsåret.

Ved utskifting av fartøy kan erstatningsfartøyet heller ikke fiske og lande mer enn det som gjenstår av den nye eiers kvote etter fradrag for det som han selv har fisket og landet med annet fartøy i vedkommendes eie i reguleringsåret.

Når det ved utskifting gjøres fradrag etter tredje ledd eller fjerde ledd, skal det fangstkvantum som er størst av de to alternativene trekkes fra.

§ 13. Overføring av fangst

Det kvantum som kan fiskes av det enkelte fartøy kan ikke overføres til annet fartøy. Det er også forbudt å motta og lande fangst som er fisket av annet fartøy.

§ 14. Rapporteringsplikt

Fangstdata skal registreres fortløpende etter hver lenke på skjema fastsatt som vedlegg til denne forskriften. Rapporteringsskjema skal oppbevares om bord og forevises ved kontroll. Utfylt skjema sendes Fiskeridirektoratet region Finnmark senest når fangsten er avsluttet.

Fartøy som bruker samleteiner for mellomlagring av fangst før levering, skal rapportere til Kystvaktssentralen på Sortland når slike teiner tas i bruk. Det skal samtidig gis opplysninger om hvor mange samleteiner som er benyttet og posisjon for disse.

§ 15. Siste startdato

Siste startdato for fangst av kongekrabbe er 1. desember 2006. Fartøy som ikke har startet fangst innen nevnte dato har ikke adgang til å delta.

Fiskeridirektoratet region Finnmark kan i særlige tilfeller dispensere fra siste startdato. Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 16. Turistfiske

Fiskeridirektoratet region Finnmark kan etter søknad gi tillatelse til fangst av kongekrabbe i turistfisket. Det er forbudt å omsette fangsten.

Fiskeridirektoratet region Finnmark fastsetter nærmere retningslinjer for turistfisket.

Fiskeridirektoratet er klageinstans.

§ 17. Bemyndigelse

Fiskeridirektoratet fastsetter kvoter for de deltakende fartøy.

Fiskeridirektoratet kan endre denne forskriften og fastsette nærmere bestemmelser som er nødvendig for å oppnå en rasjonell og hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fisket.

§ 18. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften, straffes i henhold til lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 53 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst § 29. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 19. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks og gjelder til og med 31. juli 2007.

7. juli Nr. 939 2006**Forskrift om rapporteringsplikt ved fangst av kongekrabbe for ikke-manntallsførte fiskere.**

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 7. juli 2006 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4a og forskrift 22. desember 2005 nr. 1681 om begrensninger i fisket for ikke-manntallsførte fiskere i fiske etter torsk, rognkjeks, makrell og kongekrabbe § 5. Kunngjort 28. juli 2006.

§ 1. Rapporteringsplikt

Ved fangst av kongekrabbe i medhold av forskrift 22. desember 2005 nr. 1681 om begrensninger i fisket for ikke-manntallsførte fiskere i fiske etter torsk, rognkjeks, makrell og kongekrabbe § 5 skal det sendes rapport om fangsten hver mandag til Fiskeridirektoratet region Finnmark.

Rapporten skal sendes på skjema fastsatt som vedlegg til denne forskriften.

§ 2. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i denne forskriften, straffes i henhold til lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 53. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 3. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg. Rapporteringsskjema for fritidsfiske etter kongekrabbe

		Rapporteringsskjema for fritidsfiske etter kongekrabbe			Skjema nr:
Navn / adresse / telefon:			Fartøynavn:		Fartøystørrelse:
Dato	Antall krabber	Posisjon	Ståtid i timer	Kommentarer / annet	

Skjema sendes inn hver mandag til Fiskeridirektoratet Region Finnmark, Postboks 403, 9811 Vadsø. Tlf: 78 94 19 30 Faksnr: 78 94 19 40

19. juli Nr. 940 2006**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006.**

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 19. juli 2006 med hjemmel i forskrift 21. desember 2005 nr. 1664 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 § 30 annet ledd. Kunngjort 28. juli 2006.

I

I forskrift 21. desember 2005 nr. 1664 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 2 skal lyde:

2. 67.650 tonn hyse i området nord for 62° N, og:

§ 3 første ledd skal lyde:

Trålfartøy som har tråltillatelse kan fiske og lande inntil 63.959 tonn torsk, 25.707 tonn hyse og 64.843 tonn sei, hvorav 1.000 tonn sei avsettes til dekning av bifangst i industritrålfisket.

§ 5 skal lyde:

1. Fartøy på eller over 28 meter største lengde som har adgang til å delta i fisket etter torsk, hyse og sei med konvensjonelle redskap kan fiske og lande inntil 19.054 tonn torsk, 7.550 tonn hyse og 7.326 tonn sei. Av kvantumet på 7.326 tonn sei avsettes 750 tonn til bifangst.
2. Fartøy som har adgang til å delta i gruppe I i fisket etter torsk, hyse og sei for fartøy under 28 meter største lengde som fisker med konvensjonelle redskap kan fiske og lande inntil 115.557 tonn torsk, 31.038 tonn hyse og 49.946 tonn sei.
Av dette kvantum kan:
 - a) fartøy med hjemmelslengde under 10 meter fiske inntil 17.449 tonn torsk, 4.159 tonn hyse og 6.743 tonn sei,
 - b) fartøy med hjemmelslengde fra og med 10 meter til og med 14,99 meter fiske inntil 45.183 tonn torsk, 12.664 tonn hyse og 20.378 tonn sei,
 - c) fartøy med hjemmelslengde fra og med 15 meter til og med 20,99 meter fiske inntil 32.125 tonn torsk, hvorav 964 tonn avsettes til distriktskvote, samt 9.156 tonn hyse og 12.936 tonn sei, og
 - d) Fartøy med hjemmelslengde fra og med 21 meter til og med 27,99 meter fiske inntil 20.800 tonn torsk, hvorav 624 tonn avsettes til distriktskvote, samt 5059 tonn hyse og 9.889 tonn sei.
3. For fartøy som har adgang til å delta i gruppe II i fisket etter torsk, hyse og sei for fartøy under 28 meter som fisker med konvensjonelle redskap avsettes det 14.130 tonn torsk 3.355 tonn hyse og 9.323 tonn sei.

II

Endringene trer i kraft straks.

21. juli Nr. 941 2006**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006.**

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 21. juli 2006 med hjemmel i forskrift 21. desember 2005 nr. 1664 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 § 30 annet ledd. Kunngjort 28. juli 2006.

I

I forskrift 21. desember 2005 nr. 1664 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 gjøres følgende endringer:

§ 6 første ledd skal lyde:

Fartøy med torsketråltillatelse og med kvotefaktor 1,00 kan fiske og lande inntil 735 tonn torsk og 297 tonn hyse. Fartøyene kan fra og med 21. juli 2006 fiske en tilleggskvote (maksimalkvote) på 89 tonn hyse.

§ 7 første til tredje ledd skal lyde:

Fartøy med torsketråltillatelse og som er registrert som fabrikktrålere, kan fiske og lande inntil 783 tonn sei. Kvotefaktoren er 1,32. Fartøyene kan fra og med 21. juli 2006 fiske en tilleggskvote (maksimalkvote) på 78 tonn.

Fartøy med torsketråltillatelse og som er registrert som ferskfisk- og rundfrystrålere, kan fiske og lande inntil 593 tonn sei. Kvotefaktoren er 1,00. Fartøyene kan fra og med 21. juli 2006 fiske en tilleggskvote (maksimalkvote) på 59 tonn.

Fartøy med torsketråltillatelse og som er registrert som småtrålere, kan fiske og lande inntil 344 tonn sei. Kvotefaktoren er 0,58. Fartøyene kan fra og med 21. juli 2006 fiske en tilleggskvote (maksimalkvote) på 34 tonn.

II

Endringene trer i kraft straks.

21. juli Nr. 942 2006**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter reker i Nordsjøen og Skagerrak i 2006.**

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 21. juli 2006 med hjemmel i forskrift 14. desember 2005 nr. 1460 om regulering av fisket etter reker i Nordsjøen og Skagerrak i 2006 § 8. Kunngjort 28. juli 2006.

I

I forskrift 14. desember 2005 nr. 1460 om regulering av fisket etter reker i Nordsjøen og Skagerrak i 2006 gjøres følgende endring:

§ 4 nytt tredje ledd skal lyde:

Maksimalkvoten for perioden 1. mai – 31. august økes til 45 tonn 21. juli.

II

Endringen trer i kraft straks.

26. juli Nr. 943 2006

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter vassild nord for 62° N for fartøy med vassildtråltillatelse i 2006.

Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 26. juli 2006 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4 og § 5 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99. Kunngjort 28. juli 2006.

I

I forskrift 17. juli 2006 nr. 935 om regulering av fisket etter vassild nord for 62° N for fartøy med vassildtråltillatelse i 2006 gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Fartøy med vassildtråltillatelse kan delta i fisket etter vassild i perioden 17. juli til 31. desember 2006, innenfor en periodekvote på 2.000 tonn.

§ 3 oppheves.

Nåværende § 4 blir ny § 3.

Nåværende § 5 blir ny § 4 og skal lyde:

Fiskeridirektoratet kan stoppe fisket når periodekvoten er beregnet oppfisket. Fiskeridirektoratet kan endre denne forskrift og fastsette nærmere bestemmelser som er nødvendige for å oppnå en rasjonell og hensiktsmessig utøvelse eller gjennomføring av fisket.

Nåværende § 6 og § 7 blir nye § 5 og § 6.

II

Endringene trer i kraft straks.

13. juni Nr. 953 2006

Forskrift om satser og etterregning i prisutjevningsordningen for melk og satser for produksjonsfløte og tilvirkningsverdi på smør.

Fastsatt av Statens landbruksforvaltning 13. juni 2006 med hjemmel i forskrift 4. desember 2003 nr. 1453 om prisutjevningsordningen for melk § 4, § 5, § 8, § 9 og § 14 og forskrift 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering for jordbruksråvarer § 3 nr. 4, jf. lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 6, § 7, § 8, § 11 andre og tredje ledd, § 13, § 14 og § 17. Kunngjort 11. august 2006.

§ 1. Satser for avgifter og tilskudd pr. pris- og biproduktgruppe

Satser for avgifter og tilskudd pr. pris- og biproduktgruppe i prisutjevningsordningen for melk skal være som følger (positive tall innebærer avgift, negative tall innebærer tilskudd):

Gruppe	Sats
Prisgruppe 1A (sure smakstilsatte produkter dagligvaremarkedet)	1,96 kr/l melk
Prisgruppe 1B (sure smakstilsatte produkter industrimarkedet)	-0,90 kr/l melk
Prisgruppe 2A (ikke smakstilsatte produkter dagligvaremarkedet)	1,80 kr/l melk
Prisgruppe 2B (ikke smakstilsatte produkter industrimarkedet)	-1,00 kr/l melk
Prisgruppe 3A (søte smakstilsatte produkter dagligvaremarkedet)	0,07 kr/l melk
Prisgruppe 3B (søte smakstilsatte produkter industrimarkedet)	-0,90 kr/l melk
Prisgruppe 4A (ferske oster dagligvaremarkedet)	1,49 kr/l melk
Prisgruppe 4B (ferske oster industrimarkedet)	-0,68 kr/l melk
Prisgruppe 4C (ferske oster merkevareeksportmarkedet)	-1,08 kr/l melk
Prisgruppe 5A (modnede oster dagligvaremarkedet)	-0,20 kr/l melk
Prisgruppe 5B (modnede oster industrimarkedet)	-1,01 kr/l melk
Prisgruppe 5C (modnede oster merkevareeksportmarkedet)	-1,28 kr/l melk
Prisgruppe 6A (tørrmelk dagligvaremarkedet)	-0,85 kr/l melk
Prisgruppe 6B (tørrmelk industrimarkedet)	-0,84 kr/l melk
Prisgruppe 6C (tørrmelk merkevareeksportmarkedet)	-0,85 kr/l melk
Prisgruppe 7A (geitemelksprodukter dagligvaremarkedet)	0,35 kr/l melk
Prisgruppe 7B (geitemelksprodukter industrimarkedet)	-0,98 kr/l melk
Prisgruppe 7C (geitemelksprodukter merkevareeksportmarkedet)	-1,28 kr/l melk

<i>Gruppe</i>	<i>Sats</i>
Biproduktgruppe 1 (kremfløteprodukter dagligvaremarkedet)	12,69 kr/l fløte
Biproduktgruppe 2 (smørprodukter dagligvaremarkedet)	-7,06 kr/l fløte
Biproduktgruppe 3 (smørprodukter industrimarkedet)	-8,79 kr/l fløte
Biproduktgruppe 4 (mysostprodukter dagligvaremarkedet)	2,41 kr/l myse
Biproduktgruppe 5 (mysostprodukter industrimarkedet)	1,62 kr/l myse
Biproduktgruppe 6 (produkter med kjernemelk)	1,78 kr/l kjernemelk

For melk som selges direkte fra primærprodusenter til meieriselskap som ikke er tilknyttet Tine BA og som anvendes i det uavhengige selskapets foredling, reduseres avgiften eller økes tilskuddet med 0,22 kr/liter melk.

§ 2. Etterregning av avgifter og tilskudd

Statens landbruksforvaltning vil halvårlig etterregne avgifter og tilskudd for meieriselskap som ikke er tilknyttet Tine BA

1. i prisgrupper for dagligvare- og industrimarkedet hvor noteringsprisen korrigert for fastsatte avgifter eller tilskudd er mer enn 1% høyere enn de faktiske råvareverdiene som beregnes i ettertid,
2. i biproduktgrupper for fløte- og smørprodukter (1–3) hvor satsen for produksjonsfløteverdi, jf. § 4, korrigert for fastsatte avgifter eller tilskudd er mer enn 1% høyere enn de faktiske råvareverdiene som beregnes i ettertid, og
3. i biproduktgrupper for myseprodukter og kjernemelk (4–6) hvor fastsatte avgifter er mer enn 1% høyere enn de faktiske råvareverdiene som beregnes i ettertid.

Dersom særlige hensyn tilsier det, kan Statens landbruksforvaltning gjøre unntak fra nr. 1–3.

Utbetalingsbeløp til meieriselskap som ikke er tilknyttet Tine BA vil:

1. pr. prisgruppe som omfattes av nr. 1 ovenfor utgjøre antall liter anvendt melk multiplisert med differansen mellom noteringsprisen korrigert for fastsatte avgifter eller tilskudd, og den faktiske råvareverdien.
2. pr. biproduktgruppe som omfattes av nr. 2 ovenfor utgjøre antall liter anvendt produksjonsfløte multiplisert med differansen mellom satsen for produksjonsfløteverdi, jf. § 4, korrigert for fastsatte avgifter eller tilskudd, og den faktiske råvareverdien.
3. pr. biproduktgruppe som omfattes av nr. 3 ovenfor utgjøre antall liter anvendt myse eller kjernemelk multiplisert med differansen mellom den fastsatte avgiften og den faktiske råvareverdien.

Alle utbetalingene vil bli dekket over ordningen.

I forbindelse med gjennomføringen av hver enkelt etterregning, plikter markedsregulator å innbetale til ordningen et beløp som tilsvarer summen av alle utbetalingene i henhold til annet ledd.

§ 3. Sats for fraktutjevning

Satser for innfraktt tillegg framgår av vedlegg 1.

Satser for distribusjonstillegg framgår av vedlegg 2.

§ 4. Sats for produksjonsfløteverdi

Sats for produksjonsfløteverdi skal være 16,73 kr/l fløte.

§ 5. Sats for prognosert tilvirkningsverdi på smør

Sats for prognosert tilvirkningsverdi på smør skal være 42,84 kr/kg smør.

§ 6. Dispensasjon

Statens landbruksforvaltning kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskriften.

§ 7. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 1. juli 2006. Fra samme tid oppheves forskrift 12. desember 2003 nr. 1606 om satser og etterregning i prisutjevningsordningen for melk.

Vedlegg 1. Satser for innfraktt tillegg

Følgende satser gjelder for innfraktt tillegg, jf. § 3 første ledd:

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>
101 Halden	19,0
105 Sarpsborg	13,7
106 Fredrikstad	17,1
111 Hvaler	33,2
118 Aremark	29,3
119 Marker	21,9
122 Trøgstad	12,4
123 Spydeberg	16,5
124 Askim	15,0
125 Eidsberg	13,1
127 Skiptvedt	20,6

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
128	Rakkestad	18,6
135	Råde	15,4
136	Rygge	17,5
137	Våler	28,2
138	Hobøl	27,3
211	Vestby	30,3
213	Ski	19,5
214	Ås	16,2
216	Nesodden	26,0
219	Bærum	17,5
220	Asker	19,2
221	Aurskog-Høland	26,3
226	Sørum	20,1
227	Fet	19,4
228	Rælingen	16,5
229	Enebakk	23,7
230	Lørenskog	11,4
231	Skedsmo	12,3
233	Nittedal	18,3
234	Gjerdrum	17,5
235	Ullensaker	20,2
236	Nes	18,5
237	Eidsvoll	27,2
238	Nannestad	27,2
239	Hurdal	40,6
301	Oslo	7,0
402	Kongsvinger	25,8
403	Hamar	11,9
412	Ringsaker	11,4
415	Løten	15,2
417	Stange	16,8
418	Nord-Odal	29,4
419	Sør-Odal	14,9
420	Eidskog	34,8
423	Grue	38,9
425	Åsnes	34,0
426	Våler	32,6
427	Elverum	22,6
428	Trysil	21,5
429	Åmot	36,9
430	Stor-Elvdal	52,3
432	Rendalen	36,9
434	Engerdal	35,7
436	Tolga	16,7
437	Tynset	20,2
438	Alvdal	30,5
439	Folldal	17,7
441	Os	20,1
501	Lillehammer	14,7
502	Gjøvik	14,7
511	Dovre	15,2
512	Lesja	15,5
513	Skjåk	22,1
514	Lom	22,1
515	Vågå	27,1
516	Nord-Fron	24,0
517	Sel	21,1
519	Sør-Fron	17,6
520	Ringebu	19,0
521	Øyer	15,9
522	Gausdal	22,1

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
528	Østre Toten	16,8
529	Vestre Toten	13,9
532	Jevnaker	32,3
533	Lunner	31,2
534	Gran	29,6
536	Søndre Land	24,0
538	Nordre Land	30,3
540	Sør-Aurdal	34,8
541	Etnedal	39,1
542	Nord-Aurdal	28,2
543	Vestre Slidre	21,9
544	Øystre Slidre	32,8
545	Vang	32,1
602	Drammen	12,9
604	Kongsberg	25,3
605	Ringerike	32,2
612	Hole	29,5
615	Flå	33,9
616	Nes	35,5
617	Gol	24,3
618	Hemsedal	17,3
619	Ål	22,0
620	Hol	29,7
621	Sigdal	35,7
622	Krødsherad	49,4
623	Modum	26,8
624	Øvre Eiker	18,9
625	Nedre Eiker	17,4
626	Lier	18,5
627	Røyken	17,7
628	Hurum	25,0
631	Flesberg	56,4
632	Rollag	45,5
633	Nore og Uvdal	52,1
701	Horten	18,3
702	Holmestrand	16,2
704	Tønsberg	9,0
706	Sandefjord	18,3
709	Larvik	26,1
713	Sande	17,7
714	Hof	20,2
716	Re	14,0
719	Andebu	19,5
720	Stokke	14,6
722	Nøtterøy	14,6
723	Tjøme	25,1
728	Lardal	28,7
805	Porsgrunn	22,7
806	Skien	23,5
807	Notodden	22,1
811	Siljan	26,4
814	Bamble	31,7
815	Kragerø	46,3
817	Drangedal	46,2
819	Nome	28,7
821	Bø	34,0
822	Sauherad	45,6
826	Tinn	55,3
827	Hjartdal	45,3
828	Seljord	33,7
829	Kviteseid	33,2

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
830	Nissedal	50,1
831	Fyresdal	38,3
833	Tokke	50,3
834	Vinje	44,0
901	Risør	37,2
904	Grimstad	29,3
906	Arendal	25,5
911	Gjerstad	43,2
912	Vegårshei	34,9
914	Tvedestrand	28,2
919	Froland	35,3
926	Lillesand	35,9
928	Birkenes	39,3
929	Åmli	36,7
935	Iveland	35,1
937	Evje og Hornnes	35,5
938	Bygland	28,5
940	Valle	56,0
941	Bykle	26,3
1001	Kristiansand	31,0
1002	Mandal	36,2
1003	Farsund	24,2
1004	Flekkefjord	45,1
1014	Vennesla	27,5
1017	Songdalen	25,4
1018	Søgne	31,2
1021	Marnardal	38,0
1026	Åseral	45,2
1027	Audnedal	32,5
1029	Lindesnes	29,7
1032	Lyngdal	24,6
1034	Hægebostad	37,8
1037	Kvinesdal	34,0
1046	Sirdal	33,8
1101	Eigersund	12,7
1102	Sandnes	11,9
1103	Stavanger	14,3
1106	Haugesund	15,2
1111	Sokndal	27,0
1112	Lund	25,6
1114	Bjerkreim	10,7
1119	Hå	7,7
1120	Klepp	7,8
1121	Time	10,7
1122	Gjesdal	15,5
1124	Sola	9,7
1127	Randaberg	16,9
1129	Forsand	32,2
1130	Strand	37,8
1133	Hjelmeland	32,4
1134	Suldal	19,8
1135	Sauda	38,9
1141	Finnøy	11,9
1142	Rennesøy	25,3
1144	Kvitsøy	38,1
1145	Bokn	28,7
1146	Tysvær	17,6
1149	Karmøy	18,3
1151	Utsira	174,7
1160	Vindafjord	16,5
1201	Bergen	19,1

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1211	Etne	20,9
1216	Sveio	20,8
1219	Bømlo	47,1
1221	Stord	42,3
1222	Fitjar	63,3
1223	Tysnes	52,8
1224	Kvinnherad	50,2
1227	Jondal	36,0
1228	Odda	51,5
1231	Ullensvang	51,9
1232	Eidfjord	46,8
1233	Ulvik	37,1
1234	Granvin	26,0
1235	Voss	20,0
1238	Kvam	19,5
1241	Fusa	36,3
1242	Samnanger	36,3
1243	Os	24,3
1244	Austvoll	46,4
1245	Sund	48,9
1246	Fjell	34,1
1247	Askøy	12,1
1251	Vaksdal	32,7
1252	Modalen	45,4
1253	Osterøy	37,5
1256	Meland	36,2
1259	Øygarden	35,8
1260	Radøy	33,8
1263	Lindås	28,1
1264	Austrheim	31,5
1265	Fedje	7,0
1266	Masfjorden	53,0
1401	Flora	41,0
1411	Gulen	57,2
1412	Solund	77,1
1413	Hyllestad	42,0
1416	Høyanger	36,2
1417	Vik	17,5
1418	Balestrand	36,2
1419	Leikanger	69,3
1420	Sogndal	44,5
1421	Aurland	58,3
1422	Lærdal	55,6
1424	Årdal	82,3
1426	Luster	50,2
1428	Askvoll	35,5
1429	Fjaler	29,0
1430	Gaular	21,2
1431	Jølster	20,8
1432	Førde	17,5
1433	Naustdal	20,7
1438	Bremanger	49,1
1439	Vågsøy	39,4
1441	Selje	43,0
1443	Eid	17,1
1444	Hornindal	31,9
1445	Gloppen	15,7
1449	Stryn	29,4
1502	Molde	18,5
1503	Kristiansund	7,0
1504	Ålesund	25,3

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1511	Vanylven	22,1
1514	Sande	31,3
1515	Herøy	44,0
1516	Ulstein	32,0
1517	Hareid	35,0
1519	Volda	24,3
1520	Ørsta	20,2
1523	Ørskog	27,3
1524	Norddal	38,5
1525	Stranda	44,5
1526	Stordal	30,4
1528	Sykkylven	33,4
1529	Skodje	24,6
1531	Sula	31,7
1532	Giske	22,8
1534	Haram	28,7
1535	Vestnes	12,9
1539	Rauma	13,6
1543	Neset	30,3
1545	Midsund	37,8
1546	Sandøy	46,3
1547	Aukra	30,4
1548	Fræna	10,6
1551	Eide	15,8
1554	Averøy	31,1
1556	Frei	25,3
1557	Gjemnes	13,0
1560	Tingvoll	26,3
1563	Sunndal	39,0
1566	Surnadal	19,9
1567	Rindal	12,7
1576	Aure	31,6
1571	Halsa	33,0
1573	Smøla	51,1
1601	Trondheim	11,3
1612	Hemne	14,3
1613	Snillfjord	26,3
1617	Hitra	46,3
1620	Frøya	63,4
1621	Ørland	10,2
1622	Agdenes	24,0
1624	Rissa	33,0
1627	Bjugn	14,8
1630	Åfjord	29,8
1632	Roan	46,3
1633	Osen	35,4
1634	Oppdal	21,1
1635	Rennebu	12,1
1636	Meldal	8,6
1638	Orkdal	13,0
1640	Røros	13,2
1644	Holtålen	27,0
1648	Midtre Gauldal	23,7
1653	Melhus	17,5
1657	Skaun	18,6
1662	Klæbu	17,1
1663	Malvik	18,5
1664	Selbu	13,0
1665	Tydal	30,7
1702	Steinkjer	19,0
1703	Namsos	12,8

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1711	Meråker	27,5
1714	Stjørdal	13,9
1717	Frosta	25,4
1718	Leksvik	39,5
1719	Levanger	13,0
1721	Verdal	11,6
1723	Mosvik	29,3
1724	Verran	30,6
1725	Namdalseid	20,8
1729	Inderøy	15,2
1736	Snåsa	11,4
1738	Lierne	43,3
1739	Røyrvik	51,0
1740	Namsskogan	40,7
1742	Grong	20,0
1743	Høylandet	24,2
1744	Overhalla	15,7
1748	Fosnes	22,5
1749	Flatanger	32,2
1750	Vikna	19,8
1751	Nærøy	13,2
1755	Leka	46,1
1804	Bodø	20,8
1805	Narvik	48,7
1811	Bindal	31,9
1812	Sømna	13,2
1813	Brønnøy	22,1
1815	Vega	46,3
1816	Vevelstad	36,8
1818	Herøy	37,2
1820	Alstahaug	13,7
1822	Leirfjord	25,4
1824	Vefsn	16,8
1825	Grane	30,5
1826	Hattfjelldal	40,9
1827	Dønna	35,3
1828	Nesna	34,5
1832	Hemnes	29,7
1833	Rana	20,4
1834	Lurøy	62,8
1835	Træna	189,5
1836	Rødøy	46,6
1837	Meløy	15,2
1838	Gildeskål	30,7
1839	Beiarn	50,5
1840	Saltdal	39,5
1841	Fauske	29,1
1845	Sørfold	46,2
1848	Steigen	15,7
1849	Hamarøy	43,6
1850	Tysfjord	7,0
1851	Lødingen	33,8
1852	Tjeldsund	30,3
1853	Evenes	32,8
1854	Ballangen	57,4
1856	Røst	7,0
1857	Værøy	7,0
1859	Flakstad	30,3
1860	Vestvågøy	17,6
1865	Vågan	39,4
1866	Hadsel	57,3

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1867	Bø	65,8
1868	Øksnes	64,9
1870	Sortland	47,9
1871	Andøy	75,4
1874	Moskenes	7,0
1901	Harstad	12,3
1902	Tromsø	20,7
1911	Kvæfjord	19,3
1913	Skånland	27,7
1915	Bjarkøy	36,5
1917	Ibestad	45,3
1919	Gratangen	39,7
1920	Lavangen	62,3
1922	Bardu	28,1
1923	Salangen	45,6
1924	Målselv	26,1
1925	Sørreisa	42,0
1926	Dyrøy	50,2
1927	Tranøy	48,1
1928	Torsken	7,0
1929	Berg	7,0
1931	Lenvik	44,4
1933	Balsfjord	17,8
1936	Karlsøy	61,5
1938	Lyngen	40,9
1939	Storfjord	42,9
1940	Kåfjord	55,0
1941	Skjervøy	7,0
1942	Nordreisa	30,5
1943	Kvænangen	44,4
2002	Vardø	7,0
2003	Vadsø	41,1
2004	Hammerfest	7,0
2011	Kautokeino	67,7
2012	Alta	23,2
2014	Loppa	7,0
2015	Hasvik	7,0
2017	Kvalsund	58,8
2018	Måsøy	7,0
2019	Nordkapp	7,0
2020	Porsanger	29,0
2021	Karasjok	42,8
2022	Lebesby	95,6
2023	Gamvik	7,0
2024	Berlevåg	7,0
2025	Tana	20,7
2027	Nesseby	31,1
2028	Båtsfjord	7,0
2030	Sør-Varanger	59,5

Vedlegg 2. Satser for distribusjonstillegg

Følgende satser gjelder for distribusjonstillegg, jf. § 3 annet ledd:

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
101	Halden	38,6
104	Moss	45,5
105	Sarpsborg	30,1
106	Fredrikstad	34,9
111	Hvaler	52,3

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
118	Aremark	96,8
119	Marker	58,2
121	Rømskog	80,0
122	Trøgstad	53,2
123	Spydeberg	37,0
124	Askim	44,6
125	Eidsberg	36,1
127	Skiptvedt	53,6
128	Rakkestad	31,9
135	Råde	35,6
136	Rygge	33,6
137	Våler	52,4
138	Hobøl	78,1
211	Vestby	62,2
213	Ski	45,1
214	Ås	63,8
215	Frogn	52,5
216	Nesodden	46,6
217	Oppegård	36,9
219	Bærum	56,7
220	Asker	34,7
221	Aurskog-Høland	62,9
226	Sørum	65,5
227	Fet	78,5
228	Rælingen	47,8
229	Enebakk	45,9
230	Lørenskog	25,4
231	Skedsmo	41,6
233	Nittedal	57,1
234	Gjerdrum	57,5
235	Ullensaker	49,0
236	Nes	67,6
237	Eidsvoll	62,7
238	Nannestad	71,0
239	Hurdal	106,2
301	Oslo	43,4
402	Kongsvinger	60,7
403	Hamar	35,9
412	Ringsaker	44,6
415	Løten	35,8
417	Stange	37,8
418	Nord-Odal	59,0
419	Sør-Odal	58,6
420	Eidskog	59,7
423	Grue	76,9
425	Åsnes	67,5
426	Våler	80,4
427	Elverum	41,9
428	Trysil	134,8
429	Åmot	54,6
430	Stor-Elvdal	104,7
432	Rendalen	84,2
434	Engerdal	123,3
436	Tolga	85,6
437	Tynset	65,5
438	Alvdal	75,5
439	Folldal	101,9
441	Os	61,9
501	Lillehammer	52,3
502	Gjøvik	68,1
511	Dovre	91,5

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
512	Lesja	122,0
513	Skjåk	109,0
514	Lom	104,5
515	Vågå	85,1
516	Nord-Fron	45,2
517	Sel	64,5
519	Sør-Fron	69,0
520	Ringebu	68,1
521	Øyer	79,2
522	Gausdal	55,0
528	Østre Toten	73,1
529	Vestre Toten	64,5
532	Jevnaker	54,0
533	Lunner	85,8
534	Gran	67,4
536	Søndre Land	90,2
538	Nordre Land	61,1
540	Sør-Aurdal	58,8
541	Etnedal	137,9
542	Nord-Aurdal	54,8
543	Vestre Slidre	71,5
544	Øystre Slidre	77,4
545	Vang	124,4
602	Drammen	38,0
604	Kongsberg	44,6
605	Ringerike	62,9
612	Hole	93,0
615	Flå	99,4
616	Nes	67,6
617	Gol	65,3
618	Hemsedal	96,0
619	Ål	72,3
620	Hol	72,4
621	Sigdal	74,7
622	Krødsherad	86,8
623	Modum	47,6
624	Øvre Eiker	46,7
625	Nedre Eiker	34,6
626	Lier	42,6
627	Røyken	37,1
628	Hurum	50,7
631	Flesberg	72,2
632	Rollag	85,0
633	Nore og Uvdal	87,2
701	Horten	36,4
702	Holmestrand	36,0
704	Tønsberg	33,2
706	Sandefjord	35,6
709	Larvik	43,6
711	Svelvik	43,4
713	Sande	42,2
714	Hof	44,0
716	Re	27,3
719	Andebu	30,4
720	Stokke	37,5
722	Nøtterøy	32,8
723	Tjøme	63,2
728	Lardal	55,8
805	Porsgrunn	32,7
806	Skien	37,1
807	Notodden	50,2

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
811	Siljan	71,5
814	Bamble	46,0
815	Kragerø	51,5
817	Drangedal	63,4
819	Nome	45,5
821	Bø	51,0
822	Sauherad	58,5
826	Tinn	90,2
827	Hjartdal	97,4
828	Seljord	51,5
829	Kviteseid	79,7
830	Nissedal	77,5
831	Fyresdal	80,7
833	Tokke	63,6
834	Vinje	99,9
901	Risør	40,2
904	Grimstad	35,5
906	Arendal	36,3
911	Gjerstad	79,3
912	Vegårshei	52,8
914	Tvedestrand	51,4
919	Froland	47,1
926	Lillesand	49,3
928	Birkenes	40,2
929	Åmli	76,7
935	Iveland	120,3
937	Evje og Hornnes	52,3
938	Bygland	104,9
940	Valle	87,8
941	Bykle	117,3
1001	Kristiansand	36,1
1002	Mandal	53,6
1003	Farsund	33,3
1004	Flekkefjord	55,3
1014	Vennesla	36,0
1017	Songdalen	33,7
1018	Søgne	35,6
1021	Marnardal	64,0
1026	Åseral	97,4
1027	Audnedal	67,7
1029	Lindesnes	63,9
1032	Lyngdal	70,4
1034	Hægebostad	65,0
1037	Kvinesdal	62,0
1046	Sirdal	52,9
1101	Eigersund	67,8
1102	Sandnes	38,1
1103	Stavanger	45,2
1106	Haugesund	32,1
1111	Sokndal	73,2
1112	Lund	75,1
1114	Bjerkreim	66,9
1119	Hå	55,2
1120	Klepp	39,7
1121	Time	39,1
1122	Gjesdal	38,4
1124	Sola	52,7
1127	Randaberg	38,7
1129	Forsand	82,2
1130	Strand	62,3
1133	Hjelmeland	120,3

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1134	Suldal	108,7
1135	Sauda	69,9
1141	Finnøy	85,9
1142	Rennesøy	69,0
1144	Kvitsøy	60,7
1145	Bokn	70,1
1146	Tysvær	56,2
1149	Karmøy	43,9
1151	Utsira	390,1
1160	Vindafjord	67,5
1201	Bergen	41,1
1211	Etne	75,3
1216	Sveio	62,7
1219	Bømlo	80,6
1221	Stord	73,8
1222	Fitjar	116,8
1223	Tysnes	117,1
1224	Kvinnherad	104,1
1227	Jondal	128,2
1228	Odda	80,8
1231	Ullensvang	148,6
1232	Eidfjord	142,2
1233	Ulvik	104,7
1234	Granvin	131,9
1235	Voss	105,3
1238	Kvam	89,5
1241	Fusa	94,3
1242	Samnanger	85,9
1243	Os	53,4
1244	Austvoll	100,7
1245	Sund	69,3
1246	Fjell	45,0
1247	Askøy	42,8
1251	Vaksdal	76,1
1252	Modalen	139,2
1253	Osterøy	65,8
1256	Meland	57,6
1259	Øygarden	74,7
1260	Radøy	66,9
1263	Lindås	48,0
1264	Austrheim	71,1
1265	Fedje	86,9
1266	Masfjorden	97,3
1401	Flora	78,9
1411	Gulen	116,0
1412	Solund	152,9
1413	Hyllestad	91,2
1416	Høyanger	87,7
1417	Vik	89,1
1418	Balestrand	135,7
1419	Leikanger	96,0
1420	Sogndal	74,9
1421	Aurland	135,1
1422	Lærdal	95,5
1424	Årdal	65,4
1426	Luster	120,8
1428	Askvoll	93,2
1429	Fjaler	91,8
1430	Gaular	76,6
1431	Jølster	47,5
1432	Førde	52,4

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1433	Naustdal	91,5
1438	Bremanger	91,7
1439	Vågsøy	81,4
1441	Selje	94,6
1443	Eid	59,3
1444	Hornindal	80,3
1445	Gloppen	51,2
1449	Stryn	87,7
1502	Molde	61,3
1503	Kristiansund	61,7
1504	Ålesund	35,6
1511	Vanylven	85,2
1514	Sande	80,6
1515	Herøy	77,5
1516	Ulstein	58,1
1517	Hareid	63,1
1519	Volda	73,4
1520	Ørsta	71,6
1523	Ørskog	55,0
1524	Norddal	98,4
1525	Stranda	85,3
1526	Stordal	57,6
1528	Sykkylven	61,3
1529	Skodje	62,6
1531	Sula	46,3
1532	Giske	37,8
1534	Haram	55,1
1535	Vestnes	72,4
1539	Rauma	95,0
1543	Neset	76,6
1545	Midsund	86,9
1546	Sandøy	293,2
1547	Aukra	88,9
1548	Fræna	60,1
1551	Eide	60,4
1554	Averøy	77,2
1556	Frei	68,2
1557	Gjemnes	62,9
1560	Tingvoll	76,6
1563	Sunndal	81,0
1566	Surnadal	87,3
1567	Rindal	97,2
1576	Aure	115,0
1571	Halsa	99,8
1573	Smøla	130,1
1601	Trondheim	41,9
1612	Hemne	84,0
1613	Snillfjord	75,7
1617	Hitra	125,9
1620	Frøya	130,1
1621	Ørland	142,4
1622	Agdenes	92,7
1624	Rissa	78,5
1627	Bjugn	124,8
1630	Åfjord	110,5
1632	Roan	132,1
1633	Osen	97,5
1634	Oppdal	86,3
1635	Rennebu	95,3
1636	Meldal	72,7
1638	Orkdal	47,6

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1640	Røros	54,8
1644	Holtålen	67,5
1648	Midtre Gauldal	60,6
1653	Melhus	48,0
1657	Skaun	69,3
1662	Klæbu	54,4
1663	Malvik	50,7
1664	Selbu	91,2
1665	Tydal	105,4
1702	Steinkjer	61,2
1703	Namsos	42,1
1711	Meråker	83,2
1714	Stjørdal	47,5
1717	Frosta	65,0
1718	Leksvik	65,3
1719	Levanger	52,4
1721	Verdal	42,1
1723	Mosvik	105,0
1724	Verran	73,2
1725	Namdalseid	78,8
1729	Inderøy	60,7
1736	Snåsa	91,5
1738	Lierne	114,4
1739	Røyrvik	122,5
1740	Namsskogan	99,1
1742	Grong	86,6
1743	Høylandet	89,7
1744	Overhalla	65,5
1748	Fosnes	107,2
1749	Flatanger	84,2
1750	Vikna	55,1
1751	Nærøy	107,9
1755	Leka	142,2
1804	Bodø	32,0
1805	Narvik	70,8
1811	Bindal	108,8
1812	Sømna	112,5
1813	Brønnøy	106,3
1815	Vega	103,7
1816	Vevelstad	116,4
1818	Herøy	74,5
1820	Alstahaug	41,3
1822	Leirfjord	62,6
1824	Vefsn	60,2
1825	Grane	82,2
1826	Hattfjelldal	95,4
1827	Dønna	84,3
1828	Nesna	66,4
1832	Hemnes	86,4
1833	Rana	89,3
1834	Lurøy	119,5
1835	Træna	172,2
1836	Rødøy	125,2
1837	Meløy	83,4
1838	Gildeskål	89,3
1839	Beiarn	71,7
1840	Saltdal	59,4
1841	Fauske	52,1
1842	Skjerstad	59,3
1845	Sørfold	76,3
1848	Steigen	128,6

<i>Kommune</i>	<i>Satser</i>	
1849	Hamarøy	131,9
1850	Tysfjord	115,2
1851	Lødingen	60,9
1852	Tjeldsund	85,9
1853	Evenes	105,0
1854	Ballangen	87,2
1856	Røst	162,9
1857	Værøy	121,8
1859	Flakstad	69,8
1860	Vestvågøy	33,1
1865	Vågan	60,9
1866	Hadsel	93,8
1867	Bø	92,0
1868	Øksnes	103,3
1870	Sortland	76,3
1871	Andøy	124,7
1874	Moskenes	276,9
1901	Harstad	32,2
1902	Tromsø	28,6
1911	Kvæfjord	41,7
1913	Skånland	42,8
1915	Bjarkøy	78,0
1917	Ibestad	58,1
1919	Gratangen	68,0
1920	Lavangen	105,8
1922	Bardu	80,8
1923	Salangen	74,2
1924	Målselv	84,2
1925	Sørreisa	123,1
1926	Dyrøy	97,4
1927	Tranøy	118,1
1928	Torsken	139,4
1929	Berg	120,3
1931	Lenvik	89,4
1933	Balsfjord	69,4
1936	Karlsøy	79,8
1938	Lyngen	83,3
1939	Storfjord	76,2
1940	Kåfjord	96,6
1941	Skjervøy	111,1
1942	Nordreisa	93,4
1943	Kvænangen	63,7
2002	Vardø	79,5
2003	Vadsø	44,2
2004	Hammerfest	81,9
2011	Kautokeino	72,5
2012	Alta	25,2
2014	Loppa	86,7
2015	Hasvik	132,2
2017	Kvalsund	73,0
2018	Måsøy	98,9
2019	Nordkapp	167,6
2020	Porsanger	88,6
2021	Karasjok	89,1
2022	Lebesby	209,1
2023	Gamvik	175,7
2024	Berlevåg	69,5
2025	Tana	38,1
2027	Nesseby	39,6
2028	Båtsfjord	62,8
2030	Sør-Varanger	76,9

16. juni Nr. 954 2006**Forskrift om endring i forskrift om salær fra det offentlige til advokater m.v.**

Fastsatt av Justis- og politidepartementet 16. juni 2006 med hjemmel i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) § 78, § 107 og § 107d, lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. § 10 og lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 3, jf. delegeringsvedtak 8. oktober 1982 nr. 1445. Kunngjort 11. august 2006.

I

I forskrift 3. desember 1997 nr. 1441 om salær fra det offentlige til advokater m.v. gjøres følgende endringer:

§ 13 annet ledd skal lyde:

Øvrige salærfastsettelse og vedtak i medhold av denne forskrift kan påklages til Justissekretariatene. Klagefristen er tre uker fra mottagelsen av underretning om vedtaket.

Kommentarene til § 13 pkt. 13.3 første ledd skal lyde:

Øvrige salærfastsettelse og vedtak i medhold av salærforskriften er gjenstand for klage til Justissekretariatene.

II

Endringene trer i kraft 1. september 2006.

27. juni Nr. 955 2006**Forskrift om endring i forskrift om betaling av gebyr for særskilte ytelser fra Mattilsynet.**

Fastsatt av Det sentrale Mattilsynet ved hovedkontoret 27. juni 2006 med hjemmel i forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen § 13, § 14 og § 15, jf. lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyreverm § 30a, jf. delegeringsvedtak 23. januar 2004 nr. 189, lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 37a jf. delegeringsvedtak 23. januar 2004 nr. 190, og lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl § 6a jf. delegeringsvedtak 23. januar 2004 nr. 191 og Stortingets budsjettvedtak. Jf. EØS-avtalen vedlegg I kap. I (direktiv 85/73/EØF og direktiv 96/43/EF). Kunngjort 11. august 2006.

I

I forskrift 13. februar 2004 nr. 406 om betaling av gebyr for særskilte ytelser fra Mattilsynet gjøres følgende endring:

Vedlegg 1 skal lyde:

*Vedlegg 1**Kapittel I. Gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet, jf. § 4*

<i>Særskilte ytelser:</i>	<i>Gebyr</i>	<i>Gebyrklasse</i>
<i>Behandling av søknad om autorisasjon/godkjenning/registrering av transportenheter, fartøy, anlegg, virksomheter og områder:</i>		
Godkjenning av avlssted for prebasisavl	870	b
Godkjenning av tilvirker/importør/forhandler av plantevernmidler	870	b
Registrering av registreringspliktige etter plantehelsereguleringen	870	b
Godkjenning av økologisk produksjon/foredling/import – innmelding i kontrollordning ¹	870	b
Godkjenning av frilandsareal for karantenedyrking	870	b
Godkjenning av virksomhet for tilvirkning og ISPM15-merking av treemballasje av innkjøpt varmebehandlet trelast	870	b
Godkjenning av virksomhet for ISPM15-merking av innkjøpt behandlet treemballasje	435	a
Endringsgodkjenning av dyrebutikker/dyrepensjonat/hestesenter	870	b
Godkjenning av import, levende dyr	435	a
Godkjenning av isolat/karantenestasjon for import, levende dyr	870	b
Godkjenning av driftsbygninger/fjørfeanlegg – ombygging av deler av anlegget	870	b
Registrering av RSW- og CSW-fartøy	435	a
Registrering av fartøy som koker skalldyr	435	a
Registrering av frysefartøy	870	b
Godkjenning av fartøyer for ombordproduksjon av rognkjeksrogn	870	b
Godkjenning av omsetning fra detaljistutsalgs uten produksjon/pakking	870	b
Autorisasjon/godkjenning, produksjon/pakking/omsetning – enkel	870	b
Endringsgodkjenning, lokaler/næringsmiddelvirksomheter – enkel	870	b
Godkjenning av transportvirksomheter, næringsmidler – enkel	870	b
Godkjenning av ATP-materiell	870	b

<i>Særskilte ytelser:</i>	<i>Gebyr</i>	<i>Gebyrklasse</i>
<i>Behandling av søknad om godkjenning/registrering av produkter:</i>		
Registrering av gjødselvarerprodukter	870	b
Godkjenning av desinfeksjonsmidler, rengjøringsmidler og lignende	870	b
Godkjenning for ikke-godkjent produkt – beiset såvare (søknad om dispensasjon)	200	–
Godkjenning av berikning – tilsvarende produkter godkjent tidligere	870	b
Godkjenning av dietetiske næringsmidler – tilsvarende produkter godkjent tidligere	870	b
<i>Utstedelse av sertifikater/attester/erklæringer:²</i>		
Utstedelse av hygienesertifikat	435	a
Utstedelse av sunnhetsattest, fisk (inkl. tilhørende erklæringer)	100	–
Utstedelse av erklæringer, fisk (der denne blir gitt alene)	100	–
Utstedelse av transportdokument for levende akvatiske dyr	250	–
Utstedelse av bransjestandardattest/inspeksjonsattest, fisk	870	b
Utstedelse av helsesertifikat for eksport av fiskeavfall/animalske biprodukter	250	–
Utstedelse av re-/eksportsertifikat for planteprodukter/planter og smittebærende emner	250	–
Utstedelse av eksportsertifikat for levende dyr	250	–
Utstedelse av eksportsertifikat for ull	250	–
Sertifisering av settepoteter	870	b
Sertifisering av såvarer	435	a
Sertifisering av bigård (bigård under 20 kuber)	250	–
Sertifisering av bigård (bigård 20 kuber og mer)	435	a
Utstedelse av attest for brønnbåter ved spesielle oppdrag	870	b
Utstedelse av verifikasjon for beskyttede betegnelser	870	b
Tilleggsgebyr ved reise ved utstedelse av attester og sertifikater, ekskl. reise ved stikkprøvekontroll	435	a
<i>Andre særskilte ytelser:</i>		
Avvikling av eksamen/utstedelse av autorisasjonsbevis for kjøp og bruk av plantevernmidler ³	100	–
Utstedelse av duplikater	435	a
Autorisasjon av seminteknikere/tillatelse til å inseminere dyr i bestemt besetning	435	a
Autorisasjon/lisens/spesialistgodkjenning av veterinær og annet dyrehelsepersonell	435	a
Godkjenning av dyretransportør	435	a
Brukstillatelse for vaksiner	870	b
Importkontroll – brukte landbruksmaskiner og tomemballasje uten attest	870	b
Importkontroll – ved anmodning fra Tollvesenet (produkter/planter og smittebærende emner/fisk/dyr)	870	b
Godkjenning av plantesorter uten verdiprøving	870	b

1 Ytelsen utføres av DEBIO etter fullmakt fra Mattilsynet. DEBIO krever også inn gebyret.

2 Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet har gitt Mattilsynet adgang til å benytte inntil dobbel timeverksats (kr 870,-) for ytelser av hastekarakter som bruker ønsker gjennomført utenom normal arbeidstid, jf. forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen § 13 annet ledd.

3 Deler av ytelsen utføres av Fylkesmannen. Fylkesmannen krever inn gebyret.

Kapittel II. Gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet, jf. § 5

<i>Særskilte ytelser:</i>	<i>Gebyr</i>	<i>Gebyrklasse</i>
<i>Behandling av søknad om autorisasjon/godkjenning/registrering av transportenheter, fartøy, anlegg, virksomheter og områder:</i>		
Godkjenning av såvareforretninger	6.960	e
Godkjenning av leiereneserier	3.480	d
Godkjenning av anlegg fôrproduksjon	6.960	e
Godkjenning av avlsorganisasjoner	3.480	d
Godkjenning av virksomheter for sertifisert produksjon etter plantehelseregulverket	6.960	e
Godkjenning av fasiliteter for karantenedyrking	3.480	d
Godkjenning av virksomheter for varmebehandling av trelast til treemballasje, tilvirkning av treemballasje og ISPM15-merking	6.960	e
Godkjenning av virksomhet for varmebehandling av trelast til treemballasje	3.480	d
Godkjenning av virksomhet for metylbromidgassing og ISPM15-merking av treemballasje	3.480	d
Godkjenning av dyrebutikker/dyrepensjonat/hestesenter	3.480	d
Godkjenning av eksportvirksomheter, levende dyr	3.480	d

<i>Særskilte ytelser:</i>	<i>Gebyr</i>	<i>Gebyrklasse</i>
Driftstillatelse for desinfeksjon av inntaksvann/avløpsvann akvakulturrelatert virksomhet	3.480	d
Godkjenning av driftsbygninger/fjørfeanlegg – nybygg og total ombygging	3.480	d
Sertifisering av fjørfevirksomheter	3.480	d
Godkjenning av strutseanlegg	3.480	d
Godkjenning av avlsstasjoner	3.480	d
Godkjenning av steriliseringsanlegg av avfall til dyrefôr	3.480	d
Godkjenning av anlegg som behandler animalsk avfall	6.960	e
Godkjenning av produsenter av fiskemel og fiskeolje	17.400	f
Godkjenning av slakteri/tilvirkningsanlegg for akvatiske dyr fra akvakulturanlegg	6.960	e
Godkjenning av driftsopplegg ved uttak av kjønnprodukter fra akvakulturdyr	3.480	d
Godkjenning av akvakulturanlegg i ikke-godkjent sone	34.800	g
Godkjenning av transportenheter, akvatiske organismer	2.175	c
Godkjenning av fabrikkfartøy	3.480	d
Godkjenning av gjenutleggingsområder for skjell	3.480	d
Godkjenning av produksjonsområder	3.480	d
Godkjenning av fiskefôrvirksomheter	17.400	f
Registrering av fiskefôrvirksomheter	6.960	d
Godkjenning av ekspedisjonssentraler for skjell	17.400	f
Godkjenning av rensesentraler skjell	6.960	e
Godkjenning av fangstfartøy – sjøpattedyr	2.175	c
Godkjenning av virksomhet som mottakssted for kjøtt fra sjøpattedyr	3.480	d
Godkjenning av kontrollsted for selkjøtt	2.175	c
Godkjenning av lokaler på land hvor fiskevarer tilvirkes	6.960	e
Autorisasjon/godkjenning, slakting landdyr – moderat	6.960	e
Autorisasjon/godkjenning, slakting landdyr – omfattende	17.400	f
Autorisasjon/godkjenning, produksjon/pakking/omsetning – omfattende	6.960	e
Godkjenning av frittstående lager	3.480	d
Godkjenning av importvirksomhet, næringsmidler	3.480	d
Endringsgodkjenning, lokaler/næringsmiddelvirksomheter – moderat	3.480	d
Endringsgodkjenning, lokaler/næringsmiddelvirksomheter – omfattende	6.960	e
Godkjenning av transportvirksomheter, næringsmidler – omfattende	3.480	d
Godkjenning av vannforsyningssystem – enkel	6.960	e
Godkjenning av vannforsyningssystem – omfattende	34.800	g
Godkjenning av eget vannforsyningssystem til virksomheter	6.960	e
Endringsgodkjenning av vannforsyningssystem – enkel	6.960	e
Endringsgodkjenning av vannforsyningssystem – omfattende	17.400	f
Endringsgodkjenning av eget vannforsyningssystem til virksomheter	3.480	d
Godkjenning av vannkilde/utvinning av vann/tapping av vann på flaske	17.400	f
<i>Behandling av søknad om godkjenning/registrering av produkter:</i>		
Godkjenning av ensileringsmidler	6.960	e
Godkjenning av tekniske innretninger – enkel	6.960	e
Godkjenning av tekniske innretninger – omfattende	17.400	f
(Re)godkjenning av plantevernmidler unntatt makroorganismer ¹	15.000	h
(Re)godkjenning av makroorganisme	3.480	d
Parallellgodkjenning/off-label-godkjenning av plantevernmidler	3.480	d
Godkjenning for bruk av plantevernmidler (søknad om dispensasjon)	3.480	d
Godkjenning av vannbehandlingsprodukter	6.960	e
Godkjenning av berikning – tilsvarende produkter ikke godkjent tidligere	6.960	e
Godkjenning av ny mat – forenklet søknad	6.960	e
Godkjenning av ny mat – full risikovurdering	17.400	f
Godkjenning av ny mat – full risikovurdering med stort omfang	34.800	g
Godkjenning av GM – mat og fôr som ikke er godkjenningsspliktig etter genteknologiloven – forenklet søknad	6.960	e
Godkjenning av GM – mat og fôr som ikke er godkjenningsspliktig etter genteknologiloven – full risikovurdering	17.400	f
Godkjenning av GM – mat og fôr som ikke er godkjenningsspliktig etter genteknologiloven – full risikovurdering med stort omfang	34.800	g
Godkjenning av dietetiske næringsmidler – tilsvarende produkter ikke godkjent tidligere	6.960	e

<i>Særskilte ytelser:</i>	<i>Gebyr</i>	<i>Gebyrklasse</i>
<i>Utstedelse av sertifikater/attester/erklæringer:²</i>		
Utstedelse av sertifikat/helseattest for flytting av levende akvatiske dyr	2.175	c
<i>Andre særskilte ytelser:</i>		
Prøving og godkjenning av plantesorter, pr. år ³	8.000	g
DUS-test av plantesorter gjennomført i Norge, pr. år ³	8.000	g
Kopi av DUS-test bestilt fra utenlandsk prøveinstitusjon ⁴	2.000	–
DUS-test gjennomført i utlandet	34.800	g

- 1 Landbruks- og matdepartementet har fastsatt timesats på kr 75, jf. forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen § 13 annet ledd.
- 2 Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet har gitt Mattilsynet adgang til å benytte inntil dobbel timeverksats (kr 870,-) for ytelser av hastekarakter som bruker ønsker gjennomført utenom normal arbeidstid, jf. forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen § 13 annet ledd.
- 3 Landbruks- og matdepartementet har fastsatt timesats på kr 100, jf. forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen § 13 annet ledd.
- 4 Gebyret er fastsatt iht. internasjonale avtaler og etter forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen § 18.

<i>Gebyrklasser:</i>	<i>Gebyr</i>
a: 1 timeverk opp til 2 timeverk	435
b: 2 timeverk opp til 5 timeverk	870
c: 5 timeverk opp til 1 dagsverk	2.175
d: 1 dagsverk opp til 2 dagsverk	3.480
e: 2 dagsverk opp til 1 ukeverk	6.960
f: 1 ukeverk opp til 2 ukeverk	17.400
g: 2 ukeverk opp til 5 ukeverk	34.800
h: 5 ukeverk og oppover	87.400

II

Endringen trer i kraft 1. august 2006.

4. juli Nr. 956 2006

Forskrift om endring i forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for arbeidstakere på skip.

Fastsatt av Sjøfartsdirektoratet 4. juli 2006 med hjemmel i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. § 42, jf. delegeringsvedtak 12. oktober 1962 nr. 5, delegeringsvedtak 5. april 1963 nr. 9, delegeringsvedtak 1. desember 1978 nr. 1 og delegeringsvedtak 2. august 1991 nr. 528, og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 § 13 nr. 3 og § 40 nr. 2 og 4, jf. delegeringsvedtak 31. januar 1986 nr. 221, overføringsvedtak 23. desember 1988 nr. 1081 og delegeringsvedtak 27. desember 1988 nr. 4321. Jf. EØS-avtalen vedlegg XVIII nr. 5 (direktiv 83/477/EØF endret ved direktiv 2003/18/EF). Kunngjort 11. august 2006.

I

I forskrift 1. januar 2005 nr. 8 om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for arbeidstakere på skip gjøres følgende endring:

Forskriftens hjemmelfelt skal lyde:

Fastsatt av Sjøfartsdirektoratet 1. januar 2005 med hjemmel i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. § 1, § 9a, § 41, § 42, § 56, § 59, § 97 og § 106, jf. delegeringsvedtak 12. oktober 1962 nr. 5, delegeringsvedtak 5. april 1963 nr. 9, delegeringsvedtak 1. desember 1978 nr. 1 og delegeringsvedtak 2. august 1991 nr. 528, sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 § 13 nr. 3, § 40 nr. 2 og 4, jf. delegeringsvedtak 31. januar 1986 nr. 221, overføringsvedtak 23. desember 1988 nr. 1081 og delegeringsvedtak 27. desember 1988 nr. 4321. Jf. EØS-avtalen vedlegg XVIII nr. 5 (direktiv 83/477/EØF endret ved direktiv 2003/18/EF), nr. 8 (direktiv 89/391/EØF), nr. 10 (direktiv 89/655/EØF endret ved direktiv 2001/45/EF), nr. 11 (direktiv 89/656/EØF), nr. 12 (direktiv 90/269/EØF), nr. 14 (direktiv 90/394/EØF endret ved direktiv 97/42/EF), nr. 14a (direktiv 2004/37/EF), nr. 15 (direktiv 2000/54/EF), nr. 16 (direktiv 91/383/EØF art. 3 og 4), nr. 16h (direktiv 98/24/EF), nr. 16j (direktiv 2000/39/EF), nr. 16ja (direktiv 2002/44/EF). For forskriftens kapittel 8, jf. EØS-avtalen vedlegg XVIII nr. 16d (direktiv 92/85/EØF). For forskriftens kapittel 15, jf. EØS-avtalen vedlegg XVIII nr. 16jb (direktiv 2003/10/EF).

II

Endringen trer i kraft straks.

5. juli Nr. 957 2006**Forskrift om endring i forskrift om begrensninger i fisket for ikke-manntallsførte fiskere i fiske etter torsk, rognkjeks, makrell og kongekrabbe.**

Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 5. juli 2006 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4 og § 4a. Kunngjort 11. august 2006.

I

I forskrift 22. desember 2005 nr. 1681 om begrensninger i fisket for ikke-manntallsførte fiskere i fiske etter torsk, rognkjeks, makrell og kongekrabbe gjøres følgende endring:

§ 5 skal lyde:

Det er forbudt for ikke-manntallsførte fiskere å drive fangst av kongekrabbe øst for 26° Ø.

Uten hinder av forbudet i første ledd kan ikke-manntallsførte fiskere drive fangst av inntil 10 hannkongekrabber til egen husholdning årlig.

Den enkelte person eller det enkelte fartøy kan ikke drive fangst med mer enn 1 teine.

Det er ikke adgang til å fange kongekrabber mindre enn 13,7 cm.

Fiskeridirektoratet kan fastsette bestemmelser om rapporteringsplikt ved fangst av kongekrabbe etter denne bestemmelsen.

II

Endringen trer i kraft straks.

28. juli Nr. 958 2006**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2006.**

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 28. juli 2006 med hjemmel i forskrift 19. desember 2005 nr. 1590 om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2006 § 9. Kunngjort 11. august 2006.

I

I forskrift 19. desember 2005 nr. 1590 om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2006 gjøres følgende endringer:

§ 7 nr. 2 første ledd skal lyde:

2. Fartøy med industritråltillatelse og nordsjøtråltillatelse kan maksimalt fiske og lande inntil 600 tonn rund vekt.

Fartøy med avgrenset nordsjøtråltillatelse kan maksimalt fiske og lande inntil 150 tonn rund vekt.

Maksimalkvotene skal også dekke bifangst av sei i fartøyenes industritrålfiske.

§ 7 nr. 3 første ledd skal lyde:

3. Fartøy med seitråltillatelse kan maksimalt fiske og lande inntil 1.200 tonn rund vekt.

II

Endringene trer i kraft straks.

1. aug. Nr. 959 2006**Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak i forbindelse med utbrudd av Newcastle disease i Romania.**

Fastsatt av Det sentrale Mattilsynet ved hovedkontoret 1. august 2006 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 tredje ledd jf. § 19. Jf. EØS-avtalen vedlegg I (vedtak 2006/264/EF og vedtak 2006/501/EF). Kunngjort 11. august 2006.

§ 1. Formål og virkeområde

Formålet med denne forskrift er å hindre spredning av Newcastle disease i forbindelse med innførsel fra Romania.

§ 2. Forbud

Det er forbudt å innføre levende fjørfe, struts, oppdrettsfugl, fuglevilt og rugeegg av disse arter fra de områder i Romania listet opp i vedlegg I.

Likeledes er det forbudt å innføre ferskt kjøtt av fjørfe, struts, oppdrettsfugl og fuglevilt. Forbudet gjelder også for bearbeidet kjøtt og kjøttprodukter som inneholder kjøtt av de nevnte arter.

§ 3. Unntak

Unntatt fra forbudet i § 2 andre ledd er produkter som stammer fra fjørfe, struts, oppdrettsfugl og fuglevilt felt før 1. oktober 2005.

Unntak gjøres også for kjøttprodukter av eller som inneholder kjøtt av de nevnte arter, hvis kjøttet har vært varmebehandlet i henhold til bokstavene B, C eller D i kapittel 4 i vedlegg II til vedtak 2005/432/EF.

§ 4. Helsesertifikat

Forsendelse av produkter regulert i § 2 andre ledd skal følges av et helsesertifikat som bekrefter at betingelsene i denne forskrift er oppfylt og med følgende formulering, alt etter relevant art: «Ferskt kjøtt av fjørfe/struts/fuglevilt/oppdrettfugl/kjøttprodukter av eller som inneholder kjøtt av fjørfe/struts/fuglevilt/oppdrettfugl/bearbeidet kjøtt av eller som inneholder kjøtt av fjørfe/struts/fuglevilt/oppdrettfugl jf. artikkel 3 pkt 1, i Kommisjonsvedtak 2006/254/EF».

Forsendelse av kjøttprodukter av eller som inneholder kjøtt av nevnte arter og som har vært behandlet i tråd med kravene i § 3 andre ledd skal følges av et helsesertifikat.

Helsesertifikatet som følger av vedlegg III til vedtak 2005/432/EF skal spesifisere behandlingen i punkt 9.1 i kolonne B i sertifikatmodellen. I tillegg skal følgende føyes til på sertifikatet: «Kjøttprodukter behandlet i tråd med vedtak 2006/264/EF».

Helsesertifikatet som følger av vedlegg IV til vedtak 2005/432/EF skal spesifisere behandlingen i sertifikatmodellen. I tillegg skal følgende føyes til på sertifikatet: «Kjøttprodukter behandlet i tråd med vedtak 2006/264/EF».

§ 5. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskrift er straffbar, jf. matloven § 28.

§ 6. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg I

Argeş
Braşov
Bucharest
Brăila
Buzău
Caraş-Severin
Călăraşi
Constanţa
Dâmboviţa
Giurgiu
Gorj
Ialomiţa
Ilfov
Mehedinţi
Mureş
Olt
Prahova
Sălaj
Tulcea
Vaslui
Vâlcea
Vrancea.

3. aug. Nr. 960 2006

Forskrift om endring i forskrift om utøvelse av fisket i sjøen.

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 3. august 2006 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 1, § 2, § 4 og § 8, lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 4 og § 6, forskrift 13. mai 1977 nr. 2 om utlendingers fiske og fangst i Norges økonomiske sone § 13 og forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen § 91. Kunngjort 11. august 2006.

I

I forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen gjøres følgende endring:

§ 33a første punktum skal lyde:

Forbudet i § 33 fjerde ledd er ikke til hinder for utsetting av krabbeteiner, hvorved forstås alle slags integreringsredskaper for fangst av krabbe, hvor det er minst én sirkelformet fluktåpning på hver side av redskapet.

II

Endringen trer i kraft straks.

3. aug. Nr. 961 2006**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006.**

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 3. august 2006 med hjemmel i forskrift 21. desember 2005 nr. 1664 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 § 30 annet ledd. Kunngjort 11. august 2006.

I

I forskrift 21. desember 2005 nr. 1664 om regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2006 gjøres følgende endring:

§ 26 femte ledd skal lyde:

Ved fiske etter andre arter enn torsk i de områder og perioder som det etter første og tredje ledd er forbud mot å fiske torsk, kan bifangst av torsk maksimalt utgjøre 25% dersom ikke annet er bestemt. All fangst av torsk avregnes fartøyets samlekvote eller fartøykvote.

II

Endringen trer i kraft straks.

9. aug. Nr. 962 2006**Forskrift om særskilte beskyttelsestiltak i forbindelse med høypatogen aviær influensa i Sør-Afrika.**

Fastsatt av Det sentrale Mattilsynet ved hovedkontoret 9. august 2006 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 tredje ledd jf. § 19. Jf. EØS-avtalen vedlegg I (vedtak 2006/532/EF). Kunngjort 11. august 2006.

§ 1. Formål og virkeområde

Formålet med denne forskrift er å hindre spredning av aviær influensa i forbindelse med innførsel fra Sør-Afrika.

§ 2. Forbud

Det er forbudt å innføre levende struts og ruveegg av levende struts fra de områder i Sør-Afrika som er listet opp i vedlegg I.

Likeledes er det forbudt å innføre ferskt kjøtt av struts, kjøttprodukter og bearbeidet kjøtt, som består av eller inneholder kjøtt av struts.

§ 3. Unntak

Unntatt fra forbudet i § 2 andre ledd er produkter som stammer fra struts felt før 1. mai 2006.

Unntak gjøres også for kjøttprodukter og bearbeidet kjøtt, som består av eller inneholder kjøtt av struts, når kjøttet har vært varmebehandlet i henhold til bokstavene B, C eller D i kapittel 4 i vedlegg II til vedtak 2005/432/EF.

§ 4. Helsesertifikat

Forsendelser av produkter regulert i § 2 andre ledd skal følges av et helsesertifikat som bekrefter at betingelsene i denne forskrift er oppfylt og med følgende formulering, alt etter relevant art: «Ferskt kjøtt av struts/kjøttprodukter som består av eller inneholder kjøtt av struts/bearbeidet kjøtt som består av eller inneholder kjøtt av struts, felt før 1. mai 2006 jf. artikkel 2, pkt. 1 i vedtak 2006/532/EF.»

§ 5. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskrift er straffbar, jf. matloven § 28.

§ 6. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg I

<i>ISO-landskode</i>	<i>Land</i>	<i>Områder</i>
ZA	Sør-Afrika	Distriktene Riversdale og Mossel Bay i Western Cape Provinen

10. aug. Nr. 963 2006**Forskrift om endring i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften).**

Fastsatt av Miljøverndepartementet 10. august 2006 med hjemmel i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 4, jf. forskrift 5. august 1977 nr. 2 om gjennomføring av lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester og delegeringsvedtak 7. september 1990 nr. 730. Jf. EØS-avtalen vedlegg II kap. XVII nr. 6 (direktiv 93/12/EØF endret ved direktiv 1999/32/EF) og vedlegg XX nr. 21ad (direktiv 1999/32/EF endret ved direktiv 2005/33/EF). Kunngjort 15. august 2006.

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) gjøres følgende endringer:

I hjemmelsfeltets henvisning til EØS-avtalen tilføyes følgende under vedlegg II kap. XVII:
nr. 6 (direktiv 93/12/EØF endret ved direktiv 1999/32/EF)

I hjemmelsfeltets henvisning til EØS-avtalen tilføyes følgende under vedlegg XX:
nr. 21ad (direktiv 1999/32/EF endret ved direktiv 2005/33/EF)

Ny § 3–23 skal lyde:

§ 3–23. Svovelinhold i marint drivstoff

Det er forbudt å produsere, importere og omsette marin dieselolje med mer enn 1,50 vektprosent svovel, dersom denne er beregnet på forbrenning om bord i sjøfartøy.

Det er fra 1. januar 2010 forbudt å produsere, importere og omsette marin gassolje med mer enn 0,10 vektprosent svovel, dersom denne er beregnet på forbrenning om bord i sjøfartøy.

Denne bestemmelsen gjelder ikke produksjon, import og omsetning av marint drivstoff til eksport i lastetanker om bord i sjøfartøy.

Med marint drivstoff menes ethvert petroleumsbasert flytende drivstoff beregnet på bruk om bord på fartøy, inkludert de drivstoff som er definert i ISO 8217.

Med marin dieselolje menes ethvert marint drivstoff som har viskositet og tetthet som faller innenfor grensene for viskositet og tetthet definert for DMB- eller DMC-kvalitet i tabell I i ISO 8217.

Med marin gassolje menes ethvert marint drivstoff som har viskositet og tetthet som faller innenfor grensene for viskositet og tetthet definert for DMX- eller DMA-kvalitet i tabell I i ISO 8217.

II

Endringene trer i kraft 11. august 2006.

10. aug. Nr. 964 2006**Forskrift om endring i forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).**

Fastsatt av Miljøverndepartementet 10. august 2006 med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9. Jf. EØS-avtalen vedlegg II kap. XVII nr. 1 (direktiv 75/716/EØF endret ved direktiv 87/219/EØF), nr. 6 (direktiv 93/12/EØF endret ved direktiv 1999/32/EF) og vedlegg XX nr. 21ad (direktiv 1999/32/EF endret ved direktiv 2005/33/EF). Kunngjort 15. august 2006.

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) gjøres følgende endringer:

I hjemmelsfeltets henvisning til EØS-avtalen tilføyes følgende under vedlegg XX:
nr. 21ad (direktiv 1999/32/EF endret ved direktiv 2005/33/EF)

Kapitteloverskrift 8 skal lyde:

Kapittel 8. Svovelinhold i fyringsolje

§ 8–1 og § 8–2 skal lyde:

§ 8–1. Formål

Bestemmelsene i dette kapitlet har til formål å begrense forurensende utslipp som følge av forbrenning av fyringsolje. Bestemmelsene gjelder forbrenning av slik olje.

§ 8–2. Definisjoner

Tung fyringsolje: enhver petroleumsbasert fyringsolje som er slik at mindre enn 65 volumprosent (inklusive tap) fordampes ved 250 °C og mindre enn 85 volumprosent (inklusive tap) fordampes ved 350 °C ved bruk av metoden ASTM D86 eller annen tilsvarende standard hvis ASTM D86 ikke kan benyttes. Unntatt er marint drivstoff.

Lett fyringsolje: enhver petroleumsbasert fyringsolje som er slik at mindre enn 65 volumprosent (inklusive tap) fordampes ved 250 °C og minst 85 volumprosent (inklusive tap) fordampes ved 350 °C ved bruk av metoden ASTM D86 eller annen tilsvarende standard hvis ASTM D86 ikke kan benyttes. Unntatt er autodiesel for bruk i motorvogner, ikke-veigående maskiner og landbrukstraktorer, samt marint drivstoff.

Kapittel 8 underkapitteloverskrift II skal lyde:

II. Svovelinnhold

§ 8–3 skal lyde:

§ 8–3. Svovelinnhold i fyringsolje

Svovelinnholdet i tung fyringsolje som forbrennes i fyringsanlegg uten røykgassrensing, skal ikke overstige 1,00 vektprosent.

Svovelinnholdet i lett fyringsolje som forbrennes i fyringsanlegg uten røykgassrensing, skal ikke overstige 0,10 vektprosent. Frem til 31. desember 2007 kan likevel lett fyringsolje som forbrennes i fyringsanlegg uten røykgassrensing inneholde maksimalt 0,20 vektprosent svovel.

§ 8–4 oppheves. Nåværende § 8–5 til § 8–10 blir § 8–4 til § 8–9.

§ 8–4 til § 8–7 skal lyde:

§ 8–4. Særregler for Oslo og Drammen

I Oslo og Drammen er det forbudt å forbrenne tung fyringsolje. Forurensningsmyndigheten kan etter søknad i medhold av forurensningsloven § 11 gi tillatelse til å forbrenne tung fyringsolje.

§ 8–5. Virksomhet som skal ha utslippstillatelse

All virksomhet med kjelkapasitet større enn 500 kg olje per time samt virksomhet med kjelkapasitet mindre enn 500 kg olje per time, men som har et maksimalutslipp på mer enn 10 kg SO₂ per time, må ha tillatelse fra forurensningsmyndigheten etter forurensningsloven § 11 dersom anlegget etableres etter 8. oktober 2001. Det samme gjelder for virksomhet som benytter fyringsolje med høyere svovelinnhold enn det som er tillatt etter § 8–3.

§ 8–6. Meldeplikt

Meldeplikt til forurensningsmyndigheten har

1. virksomhet som nevnt i § 8–5 og som slipper ut 6–10 kg SO₂ per time,
2. eksisterende virksomhet som utvider kapasiteten med mer enn 20%,
3. eksisterende virksomhet der fyringsoljetyper endres eller det foretas andre endringer ved anlegget som kan medføre økt fare for forurensning.

Virksomheten kan settes i gang eller fortsette med mindre forurensningsmyndigheten fastsetter noe annet innen 5 uker etter at meldingen er mottatt. Forurensningsmyndigheten kan på bakgrunn av meldingen pålegge virksomheten å søke om tillatelse i henhold til § 11 i forurensningsloven.

§ 8–7. Virksomhet som har utslippstillatelse

For virksomheter som allerede har utslippstillatelse etter forurensningsloven pr. 8. oktober 2001, og som ikke faller inn under § 8–6 nr. 2 og 3, gjelder bestemmelsene i avsnitt II Svovelinnhold i den utstrekning det ikke er satt strengere vilkår i tillatelsen.

II

Endringene trer i kraft 11. august 2006.

10. aug. Nr. 965 2006

Forskrift om endring i forskrift om hindring av forurensning fra skip m.m.

Fastsatt av Miljøverndepartementet 10. august 2006 med hjemmel i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. § 1, § 3, § 114, § 117, § 118 og § 119, jf. delegeringsvedtak 12. oktober 1979 nr. 1. Jf. EØS-avtalen vedlegg II kap. XVII nr. 6 (direktiv 93/12/EØF endret ved direktiv 1999/32/EF) og vedlegg XX nr. 21ad (direktiv 1999/32/EF endret ved direktiv 2005/33/EF). Kunngjort 15. august 2006.

I

I forskrift 16. juni 1983 nr. 1122 om hindring av forurensning fra skip m.m. gjøres følgende endringer:

I hjemmelsfeltets henvisning til EØS-avtalen tilføyes følgende:

vedlegg II kap. XVII nr. 6 (direktiv 93/12/EØF endret ved direktiv 1999/32/EF) og vedlegg XX nr. 21ad (direktiv 1999/32/EF endret ved direktiv 2005/33/EF).

§ 6–2 tredje ledd skal lyde:

- (3) Bestemmelsene i § 6–14 gjelder også leverandører av drivstoff til skip som omfattes av dette kapittel.

§ 6-3 skal lyde:

Reder, fører og leverandør av drivstoff skal sørge for at bestemmelsene i dette kapittel blir fulgt, slik det fremgår av den enkelte paragraf.

§ 6-4 første ledd bokstav (a) skal lyde:

(a) *Drivstoff*: Marint drivstoff.

§ 6-4 første ledd ny bokstav (h) skal lyde:

(h) *Marint drivstoff*: Ethvert petroleumsbasert flytende drivstoff beregnet på bruk om bord på fartøy, inkludert de drivstoff som er definert i ISO 8217.

§ 6-4 første ledd nåværende bokstav (h) blir ny bokstav (l).

§ 6-4 første ledd ny bokstav (i) skal lyde:

(i) *Marin diesololje*: Ethvert marint drivstoff som har viskositet og tetthet som faller innenfor grensene for viskositet og tetthet definert for DMB- eller DMC-kvalitet i tabell I i ISO 8217.

§ 6-4 første ledd nåværende bokstav (i) blir ny bokstav (m).

§ 6-4 første ledd ny bokstav (j) skal lyde:

(j) *Marin gassolje*: Ethvert marint drivstoff som har viskositet og tetthet som faller innenfor grensene for viskositet og tetthet definert for DMX- eller DMA-kvalitet i tabell I i ISO 8217.

§ 6-4 første ledd nåværende bokstav (j) blir ny bokstav (n).

§ 6-4 første ledd ny bokstav (q) skal lyde:

(q) *Passasjerskip*: Skip som har sertifikat i henhold til bestemmelsene i åttende kapittel i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v.

§ 6-4 første ledd nåværende bokstav (q) blir ny bokstav (v).

§ 6-4 første ledd ny bokstav (s) skal lyde:

(s) *Rutefart*: En rekke overfarer med skip som seiler mellom to eller flere havner eller en rekke overfarer med skip som seiler fra og til samme havn uten mellomliggende anløp, enten

- 1) etter en offentliggjort ruteplan, eller
- 2) med så regelmessige eller hyppige overfarer at de får en klart systematisk karakter.

§ 6-4 første ledd nåværende bokstav (s) blir ny bokstav (x).

§ 6-4 første ledd, rekkefølgen på bokstavene endres (alfabetiseres) som følger:

nåværende bokstav (e) blir ny bokstav (f),
nåværende bokstav (f) blir ny bokstav (g),
nåværende bokstav (g) blir ny bokstav (k),
nåværende bokstav (k) blir ny bokstav (o),
nåværende bokstav (l) blir ny bokstav (u),
nåværende bokstav (m) blir ny bokstav (e),
nåværende bokstav (n) blir ny bokstav (p),
nåværende bokstav (o) blir ny bokstav (r),
nåværende bokstav (p) blir ny bokstav (t),
nåværende bokstav (r) blir ny bokstav (w).

§ 6-9 skal lyde:

(1) Svovelinnholdet i marint drivstoff skal aldri overstige 4,50 vektprosent.
(2) Svovelinnholdet i marin gassolje skal ikke overstige 0,20 vektprosent frem til 1. januar 2008, og skal ikke overstige 0,10 vektprosent fra og med 1. januar 2008.

Ny overskrift i § 6-10 skal lyde:

Særlige områder for begrenset SO_x-utslipp og utslipp fra passasjerskip i norsk territorialfarvann eller økonomisk sone

§ 6-10 første ledd bokstav b skal lyde:

(b) fra 11. august 2007 i Nordsjøområdet, slik dette er definert i Konvensjonens vedlegg V, regel 5(1)(f), og

§ 6-10 annet ledd skal lyde:

(2) Når skip befinner seg i et særlig område for begrenset SO_x-utslipp, eller når passasjerskip går i rutefart til eller fra havner i EØS-området og befinner seg i norsk territorialfarvann eller økonomisk sone, må minst ett av følgende vilkår være oppfylt:

- (a) svovelinnholdet i drivstoffet skal ikke overstige 1,50 vektprosent,
- (b) det benyttes et eksosrensaneanlegg som er godkjent av administrasjonen i henhold til retningslinjer som skal utarbeides av IMO, og det totale utslipp av svoveloksid fra skip, herunder både hjelpemotorer og hovedframdriftsmotorer, reduseres til 6,0 g SO_x /kWh eller mindre, beregnet som totalvekten av svoveldioksidutslippet. Avfallsstrømmer fra bruk av slikt utstyr skal ikke slippes ut i lukkede havneområder, havner eller elvemunninger. Dette gjelder ikke dersom skipet kan framlegge utførlig dokumentasjon på at disse avfallsstrømmene ikke har noen uheldig virkning på økosystemene i slike lukkede havneområder, havner eller elvemunninger på grunnlag av kriterier som myndighetene i havnestaten har oversendt IMO. IMO skal oversende kriteriene til alle parter i konvensjonen, eller
- (c) det benyttes en annen teknisk metode som kan verifiseres og håndheves, og utslippene av SO_x begrenses til et nivå som tilsvarer det som er nevnt under dette ledds bokstav (b). Disse metodene skal godkjennes av administrasjonen i henhold til retningslinjer som skal utarbeides av IMO.

§ 6–10 tredje ledd skal lyde:

(3) Svovelinnholdet i drivstoffet nevnt i § 6–9 og bokstav (a) i annet ledd i denne paragraf skal dokumenteres av leverandøren i henhold til kravene i § 6–14.

§ 6–10 fjerde ledd skal lyde:

(4) Skip som benytter ulike marine drivstoffer for å etterkomme kravene i annet ledds bokstav (a), skal la det gå tilstrekkelig tid til at drivstoffsystemet blir helt fritt for alt drivstoff med et svovelinnhold på mer enn 1,50 vektprosent, før de går inn i et særskilt område for begrenset SO_x -utslipp. Mengden av drivstoff med lavt svovelinnhold (dvs. 1,50 vektprosent eller mindre) i hver tank samt dato, klokkeslett og skipets posisjon når skiftet av drivstoff er gjennomført, skal føres i skipets maskindagbok.

Ny § 6–10a skal lyde:

§ 6–10a. *Svovelinnhold i drivstoff som brukes ved kai*

Svovelinnholdet i drivstoff som brukes av fartøy når det ligger ved kai, skal fra 1. januar 2010 ikke overstige 0,10 vektprosent. Bytte av drivstoff skal skje så raskt som praktisk mulig og byttet skal loggføres i fartøyets maskindagbok. Hvis planlagt opphold ved kai i henhold til publisert rutetabell er mindre enn to timer, er drivstoffskifte ikke nødvendig.

Overskrift del 3 skal lyde:

Del 3. Kvaliteten på drivstoff

§ 6–14 skal lyde:

(1) Drivstoff til forbrenningsformål levert til og brukt om bord på skip som omfattes av dette kapittel, skal oppfylle følgende krav:

- (a) med mindre annet er fastsatt under bokstav (b):
 - (i) drivstoffet skal bestå av blandinger av hydrokarboner avledet ved raffinering av olje. Dette skal ikke utelukke innblanding av små mengder tilsetningsstoffer som er ment å skulle forbedre enkelte ytelsesaspekter,
 - (ii) drivstoffet skal være fritt for uorganiske syrer,
 - (iii) drivstoffet skal ikke inneholde tilsatte stoffer eller kjemisk avfall som enten:
 - (1) setter skipets sikkerhet i fare eller påvirker motorytelsen negativt, eller
 - (2) er skadelig for personalet, eller
 - (3) bidrar allment til mer luftforurensning, og
- (b) drivstoff til forbrenningsformål avledet ved andre metoder enn raffinering av olje skal ikke:
 - (i) ha et høyere svovelinnhold enn det som er fastsatt i § 6–9 og § 6–10 i dette kapittel,
 - (ii) føre til at en motor overstiger utslippsgrensene for NO_x fastsatt i § 6–7, 3. ledd bokstav (a) i dette kapittel,
 - (iii) inneholde uorganiske syrer, og
 - (iv)
 - (1) sette skipets sikkerhet i fare eller påvirke motorytelsen negativt, eller
 - (2) være skadelig for personalet, eller
 - (3) bidra allment til mer luftforurensning.

(2) For hvert skip med en bruttotonnasje på 400 og derover, og som omfattes av § 6–15 og § 6–16 i dette kapittel, skal nærmere opplysninger om drivstoff til forbrenningsformål levert til og brukt om bord på skipet, spesifiseres av leverandøren på en leveringsseddel for drivstoff som minst skal inneholde de opplysningene som er angitt i vedlegg C IV til denne forskrift.

(3) Leveringsseddelen for drivstoff skal oppbevares om bord på skipet på et slikt sted at det er lett tilgjengelig for kontroll på ethvert rimelig tidspunkt. Det skal oppbevares i tre år etter at drivstoffet er levert om bord.

(4) Det skal kunne foretas kontroll av leveringssedlene for drivstoff om bord på ethvert skip som omfattes av denne forskrift mens skipet befinner seg i norsk havn. Det skal kunne tas kopi av enhver leveringsseddel og kreves at

skipets fører eller ansvarshavende bekrefter at hver kopi er en rett kopi av vedkommende leveringsseddel for drivstoff. Innholdet i enhver seddel skal etter samråd med utsteder av seddelen kunne verifiseres.

(5) Leveringsseddelen for drivstoff skal følges av en representativ prøve av drivstoffet som er levert, idet det tas hensyn til retningslinjene utarbeidet av IMO.* Prøven skal forsegles og signeres av leverandørens representant og føreren eller ansvarshavende offiser for drivstoffoperasjonen ved avslutning av bunkringsoperasjonen og oppbevares under skipets kontroll til drivstoffet i det alt vesentligste er forbrukt, og i alle tilfeller i minst tolv måneder fra leveringstidspunktet. For marin gassolje solgt i Norge til skip i innenriks fart kreves det likevel ikke at det skal tas prøve av den leverte oljen.

(6) Sjøfartsdirektoratet eller den det bemyndiger, skal føre et register over lokale leverandører av drivstoff.

(7) Lokale leverandører skal kunne framlegge leveringsseddelen for drivstoffet som kreves etter denne paragraf, med bekreftelse fra leverandøren av drivstoff på at drivstoffet oppfyller kravene i denne paragraf, samt § 6–9 og § 6–10 i dette kapittel. En kopi av leveringsseddelen for drivstoff skal oppbevares av den lokale leverandør i minst tre år for kontroll og verifisering av havnestaten.

(8) Denne paragraf gjelder ikke for kull i fast form eller kjernebrensel.

* Det vises til resolusjon MEPC.96(47) – Guidelines for the sampling of fuel oil for determination of compliance with Annex VI of MARPOL 73/78.

Vedlegg C del 1 skal lyde:

1) *Formular for IAPP-sertifikat (forskriftens § 6–16)*

SUPPLEMENT TIL
DET INTERNASJONALE SERTIFIKAT FOR HINDRING AV LUFTFORURENSNING
(IAPP-SERTIFIKATET)

OVERSIKT OVER KONSTRUKSJON OG UTSTYR

I medhold av bestemmelsene i vedlegg VI i Den internasjonale konvensjon for hindring av forurensning fra skip, 1973, sist endret ved Protokollen av 1978 vedrørende samme konvensjon (heretter kalt «konvensjonen»).

Merknader:

1. Denne oversikt skal være permanent vedheftet IAPP-sertifikatet. IAPP-sertifikatet skal være tilgjengelig om bord på skipet til enhver tid.
2. Dersom den originale oversikten er på et annet språk enn engelsk, fransk eller spansk, skal teksten inneholde en oversettelse til ett av disse språkene.
3. Avmerkinger i rutene gjøres ved å sette kryss (X) for svarene «ja» og «aktuelt», og bindestrek (–) for svarene «nei» og «ikke aktuelt».
4. Med mindre annet er sagt, viser regler nevnt i denne oversikten til regler i vedlegg VI til konvensjonen, og resolusjoner eller rundskriv viser til dem som er vedtatt av Den internasjonale sjøfartsorganisasjon.

1. *Nærmere opplysninger om skipet*

- 1.1 Skipets navn
- 1.2 Kjenningsignal
- 1.3 IMO-nummer
- 1.4 Hjemsted
- 1.5 Bruttotonnasje
- 1.6 Dato for kjølstrekking eller da skipet var på et tilsvarende byggetrinn:
- 1.7 Dato da vesentlig ombygging av motor ble påbegynt (om aktuelt) (regel 13):

2. *Kontroll av utslipp fra skip*

2.1 Ozonnedbrytende stoffer (regel 12)

2.1.1 Følgende brannsløkkingsanlegg og -utstyr som inneholder haloner, kan fortsatt brukes:

.....

<i>Anlegg/utstyr</i>	<i>Plassering om bord</i>
----------------------	---------------------------

2.1.2 Følgende anlegg og utstyr som inneholder KFKer, kan fortsatt brukes:.....

.....

<i>Anlegg/utstyr</i>	<i>Plassering om bord</i>
----------------------	---------------------------

- 2.1.3 Følgende anlegg som inneholder hydroklorfluorkarboner (HKFKer), som er installert før 1. januar 2020 kan fortsatt brukes:

<i>Anlegg/utstyr</i>	<i>Plassering om bord</i>

- 2.2 Nitrogenoksider (NO_x) (regel 13)

- 2.2.1 Følgende dieselmotorer som har en utgangseffekt på over 130 kW, og som ble installert på skip bygd 1. januar 2000 eller senere, oppfyller utslippsstandardene i regel 13(3)(a) i henhold til Det tekniske regelverk om NO_x :

<i>Produsent og modell</i>	<i>Serienummer</i>	<i>Bruk</i>	<i>Utgangseffekt (kW)</i>	<i>Nominelt turtall (o/min)</i>

- 2.2.2 Følgende dieselmotorer som har en utgangseffekt på over 130 kW, og som ble vesentlig ombygd i henhold til regel 13(2) 1. januar 2000 eller senere, oppfyller utslippsstandardene i regel 13(3)(a) i henhold til Det tekniske regelverk om NO_x :

<i>Produsent og modell</i>	<i>Serienummer</i>	<i>Bruk</i>	<i>Utgangseffekt (kW)</i>	<i>Nominelt turtall (o/min)</i>

- 2.2.3 Følgende dieselmotorer som har en utgangseffekt på over 130 kW, og som ble installert på skip bygd 1. januar 2000 eller senere, eller som har en utgangseffekt på over 130 kW, og som ble vesentlig ombygd i henhold til regel 13(2) 1. januar 2000 eller senere, er utstyrt med eksosrensing eller andre tilsvarende metoder i henhold til regel 13(3) og Det tekniske regelverk om NO_x :

<i>Produsent og modell</i>	<i>Serienummer</i>	<i>Bruk</i>	<i>Utgangseffekt (kW)</i>	<i>Nominelt turtall (o/min)</i>

- 2.2.4 Følgende dieselmotorer fra punkt 2.2.1, 2.2.2 og 2.2.3 ovenfor er utstyrt med innretninger for overvåking og registrering av NO_x -utslipp i henhold til Det tekniske regelverk om NO_x :

<i>Produsent og modell</i>	<i>Serienummer</i>	<i>Bruk</i>	<i>Utgangseffekt (kW)</i>	<i>Nominelt turtall (o/min)</i>

- 2.3 Svoveloksider (SO_x) (regel 14)

- 2.3.1 Når skipet er innenfor et område for kontroll av SO_x -utslipp som definert i regel 14(3), bruker skipet:

- .1 drivstoff med et svovelinnhold som ikke overstiger 1,50 vektprosent, som det går fram av leveringssedler for bunkerolje, eller.....
- .2 et godkjent eksosrensingssystem for å redusere SO_x -utslipp til under 6,00 g SO_x /kWh, eller... .. .
- .3 annen godkjent teknologi for å redusere SO_x -utslipp til under 6,00 g SO_x /kWh

- 2.4 Flyktige organiske forbindelser (regel 15)

- 2.4.1 Tankskipet har et dampopsamlingsystem som er installert og godkjent i samsvar med MSC/Rundskriv 585

- 2.5 Skipet har et forbrenningsanlegg:

- .1 som oppfyller resolusjon MEPC.76(40), med endringer
- .2 som er installert før 1. januar 2000, og som ikke oppfyller resolusjon MEPC.76(40), med endringer

DET BEKREFTES HERVED at alle opplysninger i denne oversikten er riktige.

Utstedt i

(Sted hvor oversikten er utstedt)

(Utstedelsesdato)

(Underskrift fra utstedende, behørig bemyndiget tjenestemann)
(Myndighetens segl eller stempel)

Vedlegg C del 4 skal lyde:

4) Opplysninger som skal stå på leveringseddelen for drivstoff (forskriftens § 6–14 annet ledd)

Navn og IMO-nummer til mottakende skip

Havn

Dato da leveringen ble påbegynt

Navn, adresse og telefonnummer til leverandøren av marine drivstoff

Produktnavn

Mengde (i volumliter)

Tetthet ved 15 °C (kg/m³) *

Svovelinhold (vektprosent) **

For marin gassolje i salg innenriks er det tilstrekkelig at maksimumsverdien oppgis.

En erklæring som er undertegnet og bekreftet av representanten for leverandøren av drivstoff om at det leverte drivstoffet er i samsvar med § 6–9 eller § 6–10 annet ledd bokstav (a) og § 6–14 første ledd i denne forskrift.

* Drivstoffet bør prøves i samsvar med ISO 3675.

** Drivstoffet bør prøves i samsvar med ISO 8754.

II

Endringene trer i kraft 11. august 2006.

11. aug. Nr. 966 2006

Forskrift om endring i forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften).

Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet 11. august 2006 med hjemmel i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 5 og § 12, jf. delegeringsvedtak 30. juni 2006 nr. 761. Kunngjort 15. august 2006.

I

I forskrift 21. desember 1990 nr. 1028 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) gjøres følgende endringer:

Ny § 44a skal lyde:

§ 44a. Bosettingstillatelse etter tilbakekall av norsk statsborgerskap

Den som får norsk statsborgerskap tilbakekalt etter lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) § 26 første ledd på grunn av manglende løsning fra annet statsborgerskap har rett til bosettingstillatelse etter denne bestemmelsen, med mindre vedkommende omfattes av utlendingsloven § 6 tredje ledd (nordisk borger) eller utlendingsloven kapittel 8 (utlending som omfattes av EØS-avtalen og EØS-konvensjonen).

Bosettingstillatelse gis samtidig med vedtaket om tilbakekall av statsborgerskap.

§ 45 første ledd skal lyde:

Bosettingstillatelse kan gis til utlending som ikke fyller vilkårene etter § 43, § 44 og § 44a, jf. lovens § 12 første ledd, når utlendingen i minst ett år har hatt tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse og

- utlendingen tidligere har hatt langvarig opphold i riket med tillatelse, eller
- det foreligger særlig sterke rimelighetsgrunner.

II

Endringene trer i kraft 1. september 2006.

11. aug. Nr. 967 2006

Forskrift om endring i forskrifter til gjennomføring av bestemmelser i EØS-avtalen som svarer til direktiv 2002/83/EF.

Fastsatt av Finansdepartementet 11. august 2006 med hjemmel i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet, jf. forskrift 30. juni 2006 nr. 868 om overgangsregler til lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet (forsikringsloven) § 1. Kunngjort 15. august 2006.

I

I forskrift 1. juni 1990 nr. 434 om aktuar skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

II

I forskrift 10. november 1994 nr. 1000 om meldeplikt for forsikringstekniske beregningsgrunnlag skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

III

I forskrift 19. mai 1995 nr. 481 om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital for norske livsforsikringsselskaper skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

IV

I forskrift 26. mai 1995 nr. 583 om kontoføring og kontoutskrift i livs- og pensjonsforsikring skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

V

I forskrift 18. september 1995 nr. 797 om inndeling i forsikringsklasser som grunnlag for konsesjonstildeling skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 2 (direktiv 73/239/EØF) og nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

VI

I forskrift 11. oktober 1995 nr. 854 om norske forsikringsselskapers og pensjonsforetaks tjenesteytelser og etablering av filial i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 2 (direktiv 73/239/EØF), nr. 7 (direktiv 88/357/EØF), nr. 7a (direktiv 92/49/EØF), nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF) og nr. 30cb (direktiv 2003/41/EF).

VII

I forskrift 22. september 1995 nr. 827 om forsikringstjenesteytelser og etablering av filial av forsikringsselskap og pensjonsforetak med hovedsete i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde m.m. skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 2 (direktiv 73/239/EØF), nr. 7 (direktiv 88/357/EØF), nr. 7a (direktiv 92/49/EØF), nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF) og nr. 30cb (direktiv 2003/41/EF).

VIII

I forskrift 22. mai 1996 nr. 506 om overdragelse av forsikringsportefølje tegnet etter reglene om etableringsrett eller utveksling av tjenesteytelser skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 2 (direktiv 73/239/EØF), nr. 7 (direktiv 88/357/EØF), nr. 7a (direktiv 92/49/EØF) og nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

IX

I forskrift 23. april 1997 nr. 377 om forsikringsselskapers kapitalforvaltning skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 7a (direktiv 92/49/EØF) og nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

X

I forskrift 15. september 1997 nr. 1005 om premier og forsikringsfond i livsforsikring skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

XI

I forskrift 2. august 1999 nr. 878 om lokalisering av eiendeler som skal dekke forsikringsmessige avsetninger skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 7a (direktiv 92/49/EØF) og nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

XII

I forskrift 3. juni 2002 nr. 515 om bruk av derivater i forsikring skal EØS-henvisningen i hjemmelsfeltet lyde:

Jf. EØS-avtalen vedlegg IX nr. 7a (direktiv 92/49/EØF) og nr. 11 (direktiv 2002/83/EF endret ved direktiv 2004/66/EF).

XIII

Endringene trer i kraft straks.

6. juli Nr. 968 2006

Forskrift om utforming av store flyplasser (BSL E 3–2).

Fastsatt av Luftfartstilsynet 6. juli 2006 med hjemmel i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 7–1, jf. delegeringsvedtak 10. desember 1999 nr. 1273. Kunngjort 16. august 2006.

Vedlegg 1 til 5 gjelder som forskrift.

(Bestemmelser som er merket med asterisk () har veiledende materiale)*

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1–1. Formål

Formålet med denne forskriften er å forebygge og redusere omfanget av luftfartsuhell som kan tilbakeføres til utformingen av og utstyr på flyplassen.

§ 1–2. Virkeområde

(1) Denne forskriften gjelder for utforming av og utstyr på flyplass på land som skal godkjennes i henhold til luftfartslovens § 7–11 for trafikk med landfly med tillatt startmasse 5700 kg eller mer, eller for trafikk med landfly som er godkjent for 10 passasjer seter eller flere.

(2) Med utstyr på flyplassen skal forstås slikt utstyr som er regulert i denne forskrift.

(3) Forskriften gis anvendelse ved førstegangs godkjenning, ved søknad om fornyet godkjenning, ved søknad om endret eller utvidet godkjenning og ved gjennomføring av Luftfartstilsynets tilsyn i henhold til luftfartsloven § 7–2.

(4) Forskriften gis anvendelse ved planlegging og utbygging av nye flyplasser, samt ved planlegging og utbygging av utvidelser mv. på eksisterende flyplasser.

(5) Flyplassens innehaver skal så tidlig som mulig underrette Luftfartstilsynet om planer som nevnt i første ledd.

§ 1–3. Tilleggskrav

(1) Dersom flyplassen skal brukes av andre luftfartøy enn de som omfattes av denne forskrift, jf. § 1–2, kan Luftfartstilsynet, dersom det anses nødvendig av hensyn til flysikkerheten, fastsette særskilte krav i tillegg til de som er fastsatt i denne forskrift.

(2) Slike særskilte tilleggskrav som nevnt i første ledd kan også fastsettes dersom forhold av særlig art ved flyplassen gjør det nødvendig av hensyn til flysikkerheten.

§ 1–4. Definisjoner

AIP: (aeronautical information publication): Håndbok som inneholder opplysninger av varig art av betydning for gjennomføring av flyging, og som er utgitt av en stat eller etter fullmakt av en stat.

Baneskulder: Område som tilslutter rullebanen symmetrisk på begge sider, og som har nærmere angitt fasthet og bæreevne.

Data: Fakta, utkast eller instruksjoner som kan formidles, tolkes eller behandles av mennesker eller maskiner.

Flyplass: Ethvert område på land, vann, bygning, skip eller annen fast eller flyttbar innretning der luftfartøy foretar start, landing, taksing eller er oppstilt.

Flyplassdata: Data som flyplassoperatøren i henhold til forskrift om flyplassens utforming skal gjøre kjent for flyplassens brukere.

Geoideundulasjon: Distansen geoiden har over eller under den matematiske referanseelipsoiden.

IFR (Instrument Flight Rules): Betegnelse for instrumentflygereglene.

IFR-flyging: Flyging utført i samsvar med instrumentflygereglene.

IFR-forhold (instrument meteorological conditions): Værforhold, uttrykt i sikt, avstand fra skyer og skydekkehøyde, som er dårligere enn minstekravene til VFR-forhold.

Ikke-instrumentrullebane: Rullebane som kun er ment for luftfartøy som benytter prosedyrer for landing ved hjelp av visuelle hjelpemidler.

Ikke-presisjonsrullebane: Typebetegnelse på instrumentrullebane som ikke er presisjonsrullebane.

Instrumentrullebane: Rullebane ment for luftfartøy som benytter prosedyrer for landing ved hjelp av instrumenter. Se også ikke-presisjonsrullebane og presisjonsrullebane.

Integritet: Graden av sikring av at data ikke er forstyrret, forvrengt eller ødelagt fra opprinnelse til kunngjøring for bruk.

Kjøretøy: Innretning som er bestemt til å kjøres på bakken uten skinner.

Luftfartøy: Ethvert apparat som kan holdes oppe i atmosfæren ved reaksjoner fra luften, dog ikke ved reaksjoner av luft mot jordoverflaten.

Manøvreringsområde: Den del av landingsplass, unntatt oppstillingsplattformer, som brukes av luftfartøyer ved avgang, landing og under taksing.

Nøyaktighet: Graden av konformitet mellom en anslått eller målt verdi og den virkelige verdi.

Oppstillingsplass (aircraft stand): Et nærmere bestemt område på en oppstillingsplattform avsatt til oppstilling av luftfartøy.

Oppstillingsplattform (apron): Et nærmere bestemt område på en flyplass på land, avsatt til bruk for luftfartøyer som tar om bord eller setter av passasjerer, laster eller loss, fyller brennstoff, er parkert eller som det foretas vedlikeholdsarbeider på.

Presisjonsrullebane: Rullebane som enten minst har utstyr for kategori 1-operasjoner eller annet utstyr som gir minst samme nøyaktighet som kategori 1-operasjoner. Rullebanen skal i tillegg ha visuelt glidebaneanlegg og merket siktepunkt.

Rullebane: Et avgrenset, rektangulært område på en flyplass på land innrettet for start og landing med luftfartøyer.

Rullebanesikt: Den distanse innenfor hvilken en flyger i et luftfartøy på rullebanens senterlinje kan se oppmerkinger eller lys som viser banens begrensninger eller markerer dens senterlinje.

Siktepunkt: Merket punkt innenfor rullebanens landingssone, som luftfartøy kan sikte etter for landing.

Syklisk redundanskontroll: En matematisk algoritme brukt på digitale data som sikrer dataene mot forstyrrelse, forvrengning eller ødeleggelse.

Taksebane: En avgrenset vei eller rute på en flyplass på land opprettet til bruk for taksende luftfartøyer i den hensikt å virke som en forbindelse mellom deler av flyplassen, herunder:

- a. de deler av en oppstillingsplattform som er fastsatt som taksebane for å gi atkomst til luftfartøyers parkeringsplasser,
- b. de deler av et taksebanesystem på en oppstillingsplattform som gir luftfartøyer en gjennomgående takserute over oppstillingsplattformen,
- c. spesielt utformede taksebaner som er forbundet med en rullebane i en spiss vinkel for å gi landende luftfartøyer avkjøringsmuligheter ved større hastigheter enn taksebaner for avkjøring normalt gjør, og for derved å begrense den tid fartøyet legger beslag på rullebanen.

Terskel: Begynnelsen av den del av rullebanen som er brukbar for landing.

Venteposisjon: Et nærmere angitt sted, med hensikt å beskytte en rullebane, en hinderflate eller kritisk/følsomt område for navigasjonshjelpemidler, hvor taksende luftfartøy og kjøretøy skal stoppe og vente dersom andre klareringer/instruksjoner ikke er gitt av kontrolltårnet.

Ventefelt: Et nærmere angitt sted, med hensikt å beskytte en rullebane, en hinderflate eller kritisk/følsomt område for navigasjonshjelpemidler, hvor flere taksende luftfartøy og kjøretøy skal stoppe ved siden av hverandre og vente dersom andre klareringer/instruksjoner ikke er gitt av kontrolltårnet.

VFR (Visual Flight Rules): Betegnelse for visuelle flygeregler.

VFR-flyging: Flyging utført i samsvar med de visuelle flygeregler.

VFR-forhold: Værforhold uttrykt i sikt, avstand fra skyer og skydekkehøyde, som er lik eller bedre enn angitte minstekrav fastsatt i BSL F 1–4.

Visuelt glidebaneanlegg: Et lyssystem som (ved hjelp av røde og hvite lyssektorer) gir flygeren visuell indikasjon av glidebanen under innflyging før landing.

§ 1–5. Referansekode

(1) For hver av flyplassens rullebaner skal det fastsettes en kode bestående av et kodetall og en kodebokstav i henhold til tabellen i annet ledd. Fastsettelse av kodetallet skal skje på bakgrunn av rullebanelengden, jf. § 2–1.

(2) For hver av flyplassens taksebaner og oppstillingsplasser skal det fastsettes en kode bestående av en kodebokstav i henhold til tabellen nedenfor.

Kodetall	Rullebanelengde	Kodebokstav	Vingespenn	Avstand mellom ytterside hovedhjul
1	Inntil 800 m	A	Inntil 15 m	Inntil 4,5 m
2	800 m inntil 1200 m	B	15 m inntil 24 m	4,5 m inntil 6 m
3	1200 m inntil 1800 m	C	24 m inntil 36 m	6 m inntil 9 m
4	1800 m og over	D	36 m inntil 52 m	9 m inntil 14 m
		E	52 m inntil 65 m	9 m inntil 14 m
		F	65 m inntil 80 m	14 m inntil 16 m

Tabellen ovenfor skal leses slik at inntil ikke betyr inklusive.

(3) For hver rullebane som skal brukes for landing skal det også fastsettes hvilken av følgende typer innflygingssystem rullebanen skal kunne ha:

- Ikke-instrumentrullebane
- Ikke-presisjonsrullebane
- Presisjonsrullebane.

(4) Referansekodene og rullebanetyperne skal brukes for å fastlegge hvilke krav som skal gjelde for flyplassen. Referansekodene og rullebanetyperne skal fremgå av flyplassens godkjenningsskjema, og skal kunngjøres i henhold til § 16–2.

Kapittel 2. Krav til rullebane og baneskuldre

§ 2–1. Rullebanens lengde

* (1) For hver rullebane (baneretning) skal følgende banelengder fastsettes:

- a. Tilgjengelig startrulledistanse (TORA)
- b. Tilgjengelig startdistanse (TODA)
- c. Tilgjengelig akselerasjons-stopp distanse (ASDA)
- d. Tilgjengelig landingsdistanse (LDA).

(2) Med rullebanens lengde skal i denne forskrift forstås den lengste av distansene tilgjengelig startrulledistanse (TORA), tilgjengelig akselerasjons- og stoppdistanse (ASDA) og tilgjengelig landingsdistanse (LDA).

§ 2–2. Rullebanens bredde

(1) En rullebane skal minst ha bredde i henhold til nedenstående tabell.

Kodebokstav	A	B	C	D	E	F
Kodetall						
1	18 m	18 m	23 m	–	–	–
2	23 m	23 m	30 m	–	–	–
3	30 m	30 m	30 m	45 m	–	–
4	–	–	45 m	45 m	45 m	60 m

(2) En presisjonsrullebane skal minst ha bredde 30 m.

§ 2–3. Avstand mellom parallelle rullebaner

(1) Dersom parallelle ikke-instrumentrullebaner skal brukes for samtidige innflyginger, landinger, start og utflyginger, skal avstanden mellom rullebanenes senterlinjer minst være følgende:

Kodetall	Minsteavstand
1	120 m
2	150 m
3 og 4	210 m

(2) Dersom parallelle rullebaner, hvorav minst en er instrumentrullebane, skal brukes for samtidige innflyginger, landinger, start og utflyginger, skal avstanden mellom rullebanenes senterlinjer fastsettes av Luftfartstilsynet i hvert enkelt tilfelle.

§ 2–4. Rullebanens lengdehelning

(1) Den lengdehelning som fremkommer ved å dividere forskjellen mellom høyeste og laveste punkt på rullebanen med rullebanelengden, skal ikke overstige følgende verdier:

<i>Kodetall</i>	<i>Største gjennomsnittshelning</i>
1 og 2	2%
3 og 4	1%

(2) Ingen del av en rullebane skal ha lokal helning som overstiger følgende verdier:

<i>Kodetall</i>	<i>Største lokale helning</i>	
1 og 2	2%	
3	1,5%	unntatt for første og siste fjerdedel der den ikke skal overstige 0,8% dersom den skal være presisjonsrullebane i kategori II eller III.
4	1,25%	unntatt for første og siste fjerdedel der den ikke skal overstige 0,8%.

(3) Forskjellen i helning mellom to påfølgende lokale helninger skal ikke overstige følgende verdier:

<i>Kodetall</i>	<i>Største forskjell mellom lokale helninger</i>
1 og 2	2%
3 og 4	1,5%

(4) Overgangen fra en lengdehelning til en annen skal være en kurve der helningsendringen ikke overstiger følgende verdier:

<i>Kodetall</i>	<i>Største lokale helningsendring</i>	<i>Tilsvarende minste kurveradius</i>
1 og 2	0,4% pr. 30 m	7.500 m
3	0,2% pr. 30 m	15.000 m
4	0,1% pr. 30 m	30.000 m

(5) En rullebanes variasjon i lengdehelninger skal ikke være større enn at det kan dras en ubrutt siktelinje i henhold til følgende krav:

a) *Rullebaner som skal ha kodebokstav C, D, E eller F:*

Fra et hvilket som helst punkt 3 m over rullebanen til alle andre punkter som ligger 3 m over banen innenfor en avstand av minst halve rullebanelengden.

b) *Rullebaner som skal ha kodebokstav B:*

Fra hvilket som helst punkt 2 m over rullebanen til alle andre punkt som ligger 2 m over banen innenfor en avstand av minst halve rullebanelengden.

c) *Rullebaner som skal ha kodebokstav A:*

Fra hvilket som helst punkt 1,5 m over rullebanen til alle andre punkt som ligger 1,5 m over banen innenfor en avstand av minst halve rullebanelengden.

(6) Avstanden mellom ujevnheter eller merkbare endringer i helninger på rullebanen skal være så stor at det ikke skapes risiko for ulykker.

§ 2–5. Rullebanens tverrhelning

(1) En rullebane skal ha tilstrekkelig tverrhelning til å sikre god vannavrenning. Tverrhelningen skal være symmetrisk om senterlinjen dersom ikke vindforholdene tilsier annen tverrhelning.

(2) En rullebanes tverrhelning skal ikke være mindre enn 1%, og skal normalt ikke overstige følgende verdier:

<i>Kodebokstav</i>	<i>Største tverrhelning</i>
A og B	2%
C, D, E og F	1,5%

§ 2–6. Rullebanens bæreevne og overflate

(1) En rullebane skal over det hele ha tilstrekkelig bæreevne i forhold til den trafikk som skal tillates og de variasjoner i bæreevnen som kan forekomme under de årstider den skal benyttes. Bæreevnen skal kunngjøres i henhold til § 16–10.

(2) En rullebanes overflate skal være uten uregelmessigheter eller annet som kan forårsake nedsatt bremsevirkning eller på annen måte virke uheldig på kontrollen av luftfartøy under start og landing. Overflaten skal også være fri for stein eller annet som kan skade luftfartøy.

(3) En rullebane med fast dekke skal ha slik overflate at det oppnås god bremsevirkning når rullebanen er våt.

(4) Dersom rullebanen har forskjellige typer overflate (betong, asfalt, grus) skal overgangen mellom overflatetyperne være jevn og plan. Eventuell forskjell i overflatetypernes rullemotstand og bremsevirkning skal være slik at det ikke medfører fare for flysikkerheten.

§ 2-7. Generelle krav til baneskuldre

- (1) En rullebane som skal ha kodebokstav D eller E skal ha baneskuldre dersom rullebanebredden er mindre enn 60 m.
- (2) En rullebane som skal ha kodebokstav F skal alltid ha baneskuldre.

§ 2-8. Baneskuldres bredde

Baneskuldre skal strekke seg symmetrisk på begge sider av rullebanen slik at den samlede bredde av rullebane og skuldre ikke er mindre enn:

Kodebokstav	Samlet bredde av rullebane og skuldre
D, E	60 m
F	75 m

§ 2-9. Baneskuldres helning

Baneskuldre skal slutte jevnt til rullebanen, og tverrhelningen skal ikke overstige 2,5%.

§ 2-10. Baneskuldres jevnhet og bæreevne

Baneskuldre skal ha slik jevnhet og bæreevne at risikoen for strukturelle skader på luftfartøy som ruller ut for rullebanen reduseres til et minimum.

§ 2-11. Generelle krav til snuplass

(1) Dersom det ikke leder en taksebane inn på rullebanen der startrulledistansen begynner, skal det etableres en snuplass som gjør det mulig for det største luftfartøy som bruker rullebanen å gjøre en 180° sving.

*(2) En snuplass kan plasseres enten på høyre eller venstre side av rullebanen, og påkjøringsvinkelen til rullebanen skal ikke være større enn 30°.

§ 2-12. Utforming av snuplass

(1) En snuplass skal utformes slik at avstanden mellom et hvilket som helst av luftfartøyets hjul og kanten av snuplassen ikke blir mindre enn følgende minsteavstander:

Kodebokstav	Minsteavstand	
A	1,5 m	
B	2,25 m	
C	3 m	dersom snuplassen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom nesehjul og hovedhjul mindre enn 18 m.
	4,5 m	dersom snuplassen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom nesehjul og hovedhjul på 18 m og mer.
D	4,5 m	
E	6 m	
F	6 m	

(2) Både lengdehelning og tverrhelning på en snuplass skal være tilstrekkelig til å sikre god vannavrenning, og helningene skal være de samme som på rullebanen den er tilknyttet.

(3) Bæreevnen på en snuplass skal minst være den samme som på rullebanen den er tilknyttet, og overflaten skal tilfredsstillende de samme krav som overflaten på rullebanen den er tilknyttet.

§ 2-13. Skuldre for snuplass

(1) En snuplass skal ha skuldre med overflate som motstår effekten av jetmotorer og propellere, og utstrekningen av skuldrene skal være tilstrekkelig til å hindre skader på motorene til det mest krevende luftfartøyet som skal bruke snuplassen.

(2) Skuldre for snuplass skal ha slik jevnhet og bæreevne at risikoen for strukturelle skader på luftfartøy som ruller ut for snuplassen reduseres til et minimum.

Kapittel 3. Krav til sikkerhetsområde

§ 3-1. Generelle krav til sikkerhetsområde

En rullebane og eventuell stoppbane skal omslutes symmetrisk av et sikkerhetsområde, som både skal danne et hinderfritt område for luftfartøy i luften og redusere faren for skader på personer, luftfartøy og annet dersom luftfartøy ruller utenfor rullebanen.

§ 3-2. Sikkerhetsområdets lengde og bredde

(1) Et sikkerhetsområde skal strekke seg minst følgende lengde etter rullebaneenden eller enden av en eventuell stoppbane:

<i>Kodetall</i>	<i>Lengde etter rullebaneenden eller enden av eventuell stoppbane</i>
1 og 2	180 m
3 og 4	300 m

På en presisjonsrullebane skal sikkerhetsområdet begynne minst 60 m foran terskelen. På øvrige rullebaner skal sikkerhetsområdet begynne minst følgende lengde foran terskelen:

<i>Kodetall</i>	<i>Lengde foran terskelen</i>
1 og 2	180 m
3 og 4	300 m

(2) Et sikkerhetsområde skal strekke seg ut til minst følgende bredde på hver side av rullebanens senterlinje og forlengede senterlinje:

<i>Kodetall</i>	<i>Avstand fra senterlinjen</i>
1 og 2	75 m
3 og 4	150 m

§ 3–3. Sikkerhetsområdets jevnhet og bæreevne

(1) Et sikkerhetsområde skal være planert i full lengde og ut til minst følgende bredde på hver side av rullebanens senterlinje og forlengede senterlinje:

<i>Kodetall</i>	<i>Avstand fra senterlinjen</i>
1 og 2	40 m
3 og 4	75 m

(2) Sikkerhetsområdet skal være utformet slik at det i størst mulig grad reduserer faren for personskader. Sikkerhetsområdets planerte del skal derfor ha slik jevnhet og bæreevne samt være så fri for hindringer at risikoen for skader på luftfartøy som lander før terskelen, ruller forbi baneenden eller stoppbaneenden eller ut for sidene på rullebanen, reduseres til et minimum, og sikkerhetsområdets ikke planerte del skal være så fri for hindringer at det ikke representerer fare for luftfartøy som foretar en utilsiktet overflyging i lav høyde. Overflaten skal dessuten være slik at tilstrekkelig bremsevirkning opprettholdes.

(3) Overgangen mellom rullebanen, eventuelt stoppbanen, og sikkerhetsområdet skal være jevn og plan.

(4) Overgangen mellom sikkerhetsområdets planerte del og sikkerhetsområdets ikke planerte del, alternativt omkringliggende terreng, skal utformes slik at luftfartøy kan gå utfor sikkerhetsområdets planerte del uten fatalt resultat.

§ 3–4. Sikkerhetsområdets lengdehelning

(1) Den planerte del av et sikkerhetsområde skal primært følge rullebanens helning, og lengdehelningen mellom terskelen og baneenden, eller enden av eventuell stoppbane, skal ikke overstige følgende verdier:

<i>Kodetall</i>	<i>Største lengdehelning</i>
1 og 2	2%
3	1,75%
4	1,5%

(2) Endringer i sikkerhetsområdets lengdehelninger skal være så små som mulig, og brå endringer skal ikke forekomme.

(3) I den del av sikkerhetsområdet som går frem til 60 m foran terskelen skal ingen del av området rage over nivået der rullebanens senterlinje krysser terskelen og eventuell negativ lengdehelning skal ikke overstige 2%.

(4) Etter baneenden, eller enden av eventuell stoppbane, skal ingen del av sikkerhetsområdet gjennomtrengte utflygingsflaten. Både positiv og negativ lengdehelning skal på de første 20% av sikkerhetsområdet etter baneenden/stoppbaneenden ikke overstige 2%. På de neste 50% skal lengdehelningen ikke overstige 5%, og på de siste 30% av sikkerhetsområdet etter baneenden/stoppbaneenden skal lengdehelningen ikke overstige 10%.

(5) Overgangen i lengderetningen til omkringliggende terreng skal være så jevn som mulig. Overgangshelningen både til underliggende og til overliggende terreng bør ikke overstige 10% og skal ikke overstige 20%.

§ 3–5. Sikkerhetsområdets tverrhelning

(1) Den planerte del av et sikkerhetsområde skal ha tilstrekkelig tverrhelning til å sikre god vannavrenning, og de nærmeste 3 m fra rullebane- og stoppbanekanten skal tverrhelningen være negativ, likevel maksimalt 5%. Både positiv og negativ tverrhelning skal for øvrig være slik at minst 70% av bredden på den planerte del av sikkerhetsområdet, regnet fra rullebanens senterlinje, ikke overstiger følgende verdier:

<i>Kodebokstav</i>	<i>Største tverrhelning</i>
A og B	3%
C, D, E og F	2,5%

De resterende 30% av sikkerhetsområdets planerte del kan ha positiv tverrhelning inntil 5% og negativ tverrhelning inntil 10%.

(2) Endringer i tverrhelningen på sikkerhetsområdets planerte del skal være så små som mulig, og brå endringer skal ikke forekomme.

(3) Overgangen i tverretningen mellom sikkerhetsområdets planerte del og den uplanerte del, alternativt omkringliggende terreng, skal være så jevn som mulig. Overgangshelningen både til underliggende og til overliggende terreng bør ikke overstige 10% og skal ikke overstige 20%. Den uplanerte del av sikkerhetsområdet skal likevel ikke noe sted rage høyere enn 3 m over rullebanens senterlinje, sett vinkelrett på senterlinjen.

Kapittel 4. Krav til hinderfritt stigeområde

§ 4-1. Generelle krav til hinderfritt stigeområde

(1) Dersom det er etablert hinderfritt stigeområde, skal dette være i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel.

(2) Hinderfritt stigeområde skal begynne ved enden av den tilgjengelige startrulledistanse (TORA) som skal kunngjøres for rullebanen.

(3) Lengden av et hinderfritt stigeområde skal ikke overstige halvparten av den tilgjengelig startrulledistanse (TORA) som skal kunngjøres for rullebanen.

(4) Et hinderfritt stigeområde skal være symmetrisk om rullebanens forlengede senterlinje og ha samme bredde som innerkanten til rullebanens utflygingsflate.

§ 4-2. Stigeområdets jevnhet

(1) Et hinderfritt stigeområde skal være slik at ingen del av stigeområdet eller objekter på stigeområdet gjennomtrenger en flate med stigning 1,25%. Flatens innerkant skal være en linje vinkelrett på rullebanens senterlinje gjennom et punkt der tilgjengelig startrulledistanse slutter. Flatens horisontalprojeksjon skal falle sammen med ytterkantene til det hinderfrie stigeområdet.

*(2) Et hinderfritt stigeområde skal ha slik jevnhet at det ikke har uheldig innvirkning på et luftfartøys stigeevne.

Kapittel 5. Krav til stoppbane

§ 5-1. Generelle krav til stoppbane

Dersom det er etablert en stoppbane skal denne være i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel.

§ 5-2. Stoppbanens bredde

En stoppbane skal ha samme bredde som den tilhørende rullebane.

§ 5-3. Stoppbanens helning

En stoppbanes helninger skal tilfredsstillende kravene i § 2-4 og § 2-5 for den rullebane den er tilsluttet, dog med følgende unntak:

- Kravene i § 2-4 annet ledd vedrørende første og siste fjerdedel gjelder ikke.
- Overgangen fra en lengdehelning til en annen, jf. § 2-4 fjerde ledd, for en stoppbane og i tilslutningen mellom rullebane og stoppbane, kan tillates opp til 0,3% pr. 30 m for rullebaner som skal ha kodetall 3 eller 4.

§ 5-4. Stoppbanens bæreevne og overflate

(1) En stoppbane skal ha bæreevne tilpasset de luftfartøy som tillates brukt på den rullebane den er tilsluttet.

*(2) En stoppbane skal ha slik overflate at bremsevirkningen er tilnærmet den samme som på den rullebanen den er tilsluttet også når banen er våt.

Kapittel 6. Krav til område for radiohøydemåler

§ 6-1. Generelle krav til område for radiohøydemåler

Et område for radiohøydemåler skal etableres foran terskelen på alle presisjonsrullebaner i kategori II og III.

§ 6-2. Områdets lengde og bredde

(1) Et område for radiohøydemåler skal strekke seg minst 300 m foran rullebanens terskel.

(2) Et område for radiohøydemåler skal strekke seg ut til minst 60 m på hver side av rullebanens forlengede senterlinje. Dog kan denne distanse reduseres ned til 30 m dersom det kan godtgjøres at slik reduksjon er uten betydning for flysikkerheten.

§ 6-3. Områdets helning

På et område for radiohøydemåler skal helningsendringer unngås. Der helningsendringer ikke kan unngås, skal endringene være så gradvise som mulig, og plutselige helningsendringer skal unngås. Overgangen fra en helning til en annen skal ikke overstige 2% pr. 30 m.

Kapittel 7. Krav til taksebane

§ 7-1. Generelle krav til taksebane

(1) Dersom det ved enden av en rullebane ikke er tilknyttet en taksebane, skal det vurderes om det er nødvendig å etablere en snuplass i enden av rullebanen. For slike snuplasser gjelder samme krav til jevnhet og bæreevne som for ventefelt.

(2) En taksebane skal utformes slik at når førerrommet på luftfartøy som takser på banen, befinner seg over taksebanens senterlinje, skal avstanden mellom ethvert hjul og taksebanekanten minst være så stor som angitt i tabellen nedenfor:

Kodebokstav	Minste avstand mellom et hjul og taksebanekant	
A	1,5 m	
B	2,5 m	
C	3,0 m	dersom taksebanen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom nesehjul og hovedhjul mindre enn 18 m.
	4,5 m	dersom taksebanen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom nesehjul og hovedhjul på 18 m og mer.
D, E og F	4,5 m	

§ 7-2. Taksebanens bredde

På rette strekninger skal en taksebane minst ha følgende bredde:

Kodebokstav	Minste taksebanebredde	
A	7,5 m	
B	10,5 m	
C	15 m	dersom taksebanen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom nesehjul og hovedhjul mindre enn 18 m.
	18 m	dersom taksebanen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom nesehjul og hovedhjul på 18 m og mer.
D	18 m	dersom taksebanen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom yttersiden av hovedhjulene mindre enn 9 m.
	23 m	dersom taksebanen skal trafikkeres av luftfartøy med avstand mellom yttersiden av hovedhjulene på 9 m og mer.
E	23 m	
F	25 m	

§ 7-3. Taksebanens kurve (jf. vedlegg 1 fig. 1)

- (1) Kurver på taksebane skal være så få og med så liten retningsendring som mulig.
- (2) Kurveradius på taksebane skal være tilpasset de aktuelle luftfartøyers manøvreringsegenskaper og normale taksehastighet.
- (3) Kurve på taksebane skal utformes slik at når førerrommet på luftfartøy som takser gjennom kurven, befinner seg over taksebanens senterlinje, skal avstanden mellom ethvert hjul og taksebanekanten minst være som angitt i § 7-1 annet ledd.

§ 7-4. Minsteavstand

- (1) Avstand mellom senterlinjene til en rullebane og en taksebane skal minst være i henhold til tabell 7-A. Kravet gjelder ikke ved taksebanes tilslutning til rullebane.
- (2) Avstanden mellom senterlinjene til to parallelle taksebaner skal minst være i henhold til tabell 7-A. Kravet gjelder ikke der taksebaner tilslutter hverandre.
- (3) Avstanden mellom et objekt og senterlinjen til en taksebane eller taksebane på oppstillingsplattform skal minst være i henhold til tabell 7-A.

Tabell 7–A – Minsteavstander mellom rullebaner, taksebaner og objekter

Kode bokstav	Avstand i meter mellom rullebane og taksebane senterlinjer:								Avstand senterlinjer parallell taksebaner	Avstand mellom objekt og senterlinje:	Taksebane	Taksebane på plattform
	Ikke-instrumentrullebane:				Instrumentrullebane:							
	Kodetall	Kodetall	Kodetall	Kodetall	Kodetall	Kodetall	Kodetall	Kodetall				
1	2	3	4	1	2	3	4					
A	38	48	–	–	83	83	–	–	24	16	12	
B	42	52	–	–	87	87	–	–	34	22	17	
C	87	87	93	93	87	87	168	168	44	26	25	
D	–	–	101	101	–	–	176	176	67	41	36	
E	–	–	–	108	–	–	–	183	80	48	43	
F	–	–	–	115	–	–	–	190	98	58	51	

§ 7–5. Taksebanens helning

(1) En taksebanes helninger skal ikke være så store og så nær hverandre at det påvirker sikkerheten til de luftfartøy som skal bruke taksebanen.

(2) En taksebanes langsgående helning skal ikke overstige følgende verdier:

Kodebokstav	Største helning
A og B	3%
C, D, E og F	1,5%

(3) Overgangen fra en langsgående helning til en annen skal være en kurve der krumningsradiusen ikke overstiger følgende verdier:

Kodebokstav	Krumningsradius	
A og B	2500 m	1% pr. 25 m
C, D, E og F	3000 m	1% pr. 30 m

(4) En taksebanes langsgående helning skal være slik at det fra et hvilket som helst punkt;

- 3 m over taksebanen skal være mulig å se hele overflaten på taksebanen i en lengde av 300 m dersom taksebanen skal ha kodebokstav C, D, E eller F,
- 2 m over taksebanen skal være mulig å se hele overflaten på taksebanen i en lengde av 200 m dersom taksebanen skal ha kodebokstav B,
- 1,5 m over taksebanen skal være mulig å se hele overflaten på taksebanen i en lengde av 150 m dersom taksebanen skal ha kodebokstav A.

(5) En taksebanes tverrhelning skal være tilstrekkelig til å sikre god vannavrenning, men skal likevel ikke overstige følgende verdier:

Kodebokstav	Største tverrhelning
A og B	2%
C, D, E og F	1,5%

§ 7–6. Taksebanens bæreevne og overflate

(1) Taksebane skal minst ha samme bæreevne som den rullebane den skal betjene. Det skal tas hensyn til at en taksebane eventuelt kan ha større belastning fra langsomt taksende og stillestående luftfartøy.

(2) Taksebanes overflate skal være uten uregelmessigheter eller annet som kan forårsake nedsatt bremsevirkning eller på annen måte virke uheldig på kontrollen av luftfartøy under taksing. Overflaten skal også være fri for stein og annet som kan skade luftfartøy og motorer.

(3) Taksebane med fast dekke skal ha slik overflate at det oppnås tilfredsstillende bremsevirkning når taksebanen er våt.

§ 7–7. Taksebane for hurtigavkjøring

(1) Taksebane for hurtigavkjøring skal minst ha følgende radius på avkjøringssvingen:

- 550 m for kode 3 og 4; og
- 275 m for kode 1 og 2,

for å muliggjøre avkjøring under våte forhold ved:

- 95 km/t på kode 3 og 4; og
- 65 km/t på kode 1 og 2.

(2) Radiusen på avkjøringssvingen må være konstruert slik at den er tilstrekkelig for plassering av en utvidet taksebanemunning, slik at tidlig gjenkjenning av inn- og utkjørsel fra taksebanen er mulig.

(3) Taksebane for hurtigavkjøring skal etter avkjøringskurven ha en rett distanse som er tilstrekkelig for at et avkjørende/taksende fly skal kunne stoppe helt før kryssende taksebane.

*(4) Den innvendige vinkelen mellom taksebanen for hurtigavkjøring og rullebanen må ikke være større enn 45 grader, og ikke mindre enn 25 grader.

§ 7–8. Taksebane på bru

(1) Bredden på den del av taksebane på bru som skal kunne bære luftfartøy skal, målt vinkelrett fra taksebanesenterlinjen, normalt ikke være mindre enn bredden av planert del av taksebanesikkerhetsområdet.

(2) Det må være tilgjengelig adgang i begge retninger for brann og redningsbiler og tilstrekkelig bredde for nødevakuering for de største flyene som taksebanebrua er ment for. Dersom flymotorer henger utenfor brukonstruksjonen, skal det så langt det er mulig være vern av tilgrensende områder under brua, mot trykkbølgen fra motorene.

(3) Brua må være konstruert på en rett del av rullebanen med en rett del i begge ender av brua for å lette opprettingen av fly som skal kjøre inn på brua.

§ 7–9. Taksebanesikkerhetsområde

(1) Taksebane skal på begge sider ha et taksebanesikkerhetsområde, som både skal danne et hinderfritt område for luftfartøy på taksebanen og som skal redusere skader på luftfartøy som ruller ut for taksebanen.

(2) Taksebanesikkerhetsområde skal strekke seg ut på hver side av taksebanens senterlinje til samme avstand som minsteavstanden til et objekt i tabell 7– A.

(3) Taksebanesikkerhetsområde skal være planert ut til minst følgende bredde på hver side av taksebanens senterlinje:

Kodebokstav	Minste planerte bredde
A	11 m
B og C	12,5 m
D	19 m
E	22 m
F	30 m

(4) Innenfor et taksebanesikkerhetsområde skal det ikke være andre objekter enn de som tillates innenfor et sikkerhetsområde for rullebane, og kravene i kapittel 11 gjelder tilsvarende.

(5) Den planerte del av et taksebanesikkerhetsområde skal ha tverrhelning som sikrer god vannavrenning, og tverrhelningen skal ligge mellom følgende verdier:

Kodebokstav	Største tverrhelning
A og B	+3% og –5%
C, D, E og F	+2,5% og –5%

De nærmeste 3 m fra taksebanekanten skal tverrhelningen være negativ, og den kan være så stor som –5%.

(6) Overgangen mellom taksebanen og sikkerhetsområdet skal være jevn og plan, og på den planerte del av taksebanesikkerhetsområdet skal plutselige helningsendringer ikke forekomme.

(7) Den planerte del av et taksebanesikkerhetsområde skal være fri for løse gjenstander som kan suges inn i taksende luftfartøys motorer, og overflaten skal kunne motstå utblåsing og luftstrømmer fra taksende luftfartøy.

(8) Taksebanesikkerhetsområde skal utenfor den planerte delen ha slik overflate og være så fri for hinder at sannsynligheten for skade på luftfartøy, f.eks. på propellere og motorer, reduseres til et minimum.

Kapittel 8. Krav til venteposisjon og ventefelt

§ 8–1. Generelle krav til venteposisjon og ventefelt*

(1) Venteposisjon for rullebane skal etableres:

a) På den del av taksebanen som tilslutter en rullebane.

b) På den del av en rullebane som utgjør en standard takserute, når den rullebanen, som utgjør en standard takserute, tilslutter en annen rullebane.

(2) Venteposisjon for rullebane skal også etableres på en taksebane dersom et luftfartøy eller kjøretøy på taksebanen vil utgjøre et hinder i henhold til bestemmelsene i kapittel 10, eller vil påvirke navigasjonshjelpemidler.

(3) Mellomliggende venteposisjon skal etableres på en taksebane eller en oppstillings-/avisingsplattform der det er nødvendig å markere sikker avstand fra luftfartøy på en taksebane.

(4) Venteposisjon for kjøretøy skal etableres der en vei tilslutter en rullebane.

(5) Ventefelt, venteposisjon for rullebane eller venteposisjon for kjøretøy skal plasseres slik at et ventende luftfartøy eller kjøretøy ikke utgjør et hinder. Plasseringen skal også være slik at navigasjonshjelpemidler ikke påvirkes.

(6) Mellomliggende venteposisjon skal plasseres i samsvar med tabell 7–A.

§ 8–2. *Minsteavstand*

(1) Avstanden mellom en rullebanes senterlinje og et ventefelt, en venteposisjon for rullebane eller en venteposisjon for kjøretøy skal ikke være mindre enn:

- a) 60 meter for rullebaner med kodetall 1 og 2
- b) 90 meter for rullebaner med kodetall 3 og 4
- c) 107,5 meter for alle rullebaner som skal benyttes av fly i referansekode F.

(2) Avstandene i første ledd skal økes dersom det er nødvendig for å tilfredsstille kravet i § 8–1 femte ledd. Avstandene kan også reduseres dersom kravet i § 8–1 femte ledd er tilfredsstilt for eksempel fordi venteposisjonen ligger lavere enn rullebanen.

(3) Avstandene i første ledd skal økes med en meter for hver 100 m rullebanen ligger høyere enn 700 m over havet.

§ 8–3. *Helning, bæreevne og overflate*

For et ventefelt og en venteposisjon gjelder samme krav til helning, bæreevne og overflate som for en taksebane.

Kapittel 9. Krav til oppstillingsplattform, oppstillingsplass, avisingsplattform og deviasjonsplattform

§ 9–1. *Generelle krav til oppstillingsplattform, oppstillingsplass, avisingsplattform og deviasjonsplattform*

(1) Oppstillingsplattformer og oppstillingsplasser skal etableres når på- og avstigning av passasjerer, lasting og lossing av gods og annen betjening av luftfartøy skjer samtidig med trafikk på rullebanen.

(2) Oppstillingsplattform og oppstillingsplass skal plasseres utenfor sikkerhetsområde, jf. kapittel 3. Plasseringen skal være slik at et parkert eller taksende luftfartøy ikke utgjør et hinder, jf. kapittel 10, og slik at navigasjonshjelpemidler ikke påvirkes.

§ 9–2. *Minsteavstand*

(1) Oppstillingsplass skal plasseres slik at avstanden mellom et parkert luftfartøy og et annet parkert luftfartøy, bygning eller objekt ikke er mindre enn nedenstående verdier. Avstanden måles der avstanden er minst, dvs. mellom vingetupper, rotortupper, bygningsutspring og lignende.

<i>Kodebokstav</i>	<i>Minsteavstand til annet objekt</i>
A og B	3 m
C	4,5 m
D, E og F	7,5 m

(2) Dersom oppstillingsplasser benyttes av luftfartøy med forskjellig kodebokstav gjelder minsteavstanden for det største luftfartøyet.

(3) Avstanden mellom et luftfartøy og terminal/passasjerbru kan være mindre enn minsteavstandene i første ledd dersom luftfartøyet benytter et visuelt dokkinganlegg ved parkeringen.

§ 9–3. *Helning*

(1) Oppstillingsplattform og oppstillingsplass skal ha helning som sikrer god vannavrenning.

(2) Helningen på en oppstillingsplass skal likevel ikke overstige 1%. Helningen på øvrig del av oppstillingsplattform som ikke utgjør oppstillingsplass, skal være som for taksebane, jf. § 7–5.

§ 9–4. *Bæreevne og overflate*

(1) Oppstillingsplattform og oppstillingsplass skal ha tilstrekkelig bæreevne i forhold til de luftfartøyer som skal tillates. Det skal ved utformingen tas hensyn til at oppstillingsplattform og oppstillingsplass er utsatt for store belastninger fra langsomt taksende og parkerte luftfartøy og at bæreevnen varierer med årstidene.

(2) Overflaten på oppstillingsplattform og oppstillingsplass skal være jevn og uten uregelmessigheter som kan skade luftfartøy. Overflaten skal også være fri for stein eller annet som kan skade luftfartøy og motorer.

§ 9–5. *Isolert oppstillingsplass*

(1) Luftfartstilsynet kan kreve at en flyplass etablerer isolert oppstillingsplass for parkering av luftfartøy som har vært utsatt for et kriminelt anslag eller annet som tilsier atskillelse fra ordinær flyplassvirksomhet.

(2) Isolert oppstillingsplass skal plasseres minst 100 m fra andre oppstillingsplasser, tankanlegg, bygninger o.l. samt områder der allmennheten har adgang. Oppstillingsplassen skal ikke plasseres over underjordiske anlegg, rørledninger, kabler o.l.

§ 9–6. *Avisingsplattform og avisingsplass*

(1) På flyplasser der anti-/avisering av luftfartøy finner sted, skal det etableres avisingsplattform eller avisingsplass, for å samle opp kjemikalier fra anti- eller avisering, og unngå forurensning. Plattformen eller plassen skal utformes slik at effekten av anti-/avisingsmidlene er intakt når luftfartøyet kommer i startposisjon.

(2) For utforming av avisingsplattform og avisingsplass gjelder § 9–1 til § 9–5 tilsvarende. Avisingsplass kan etableres på ordinær oppstillingsplattform eller på separat avisingsplattform.

§ 9-7. Plattform for avvikskontroll av magnetkompass

Dersom det etableres en plattform for avvikskontroll av magnetkompass, skal plattformen plasseres minst 100 m fra elektriske kabler, jernkonstruksjoner og armert betong som kan forårsake deviasjonsfelt.

Kapittel 10. Krav til fastsettelse av hinderflater**§ 10-1. Generelle krav til fastsettelse av hinderflater**

(1) Det skal fastsettes hinderflater etter dette kapittel som redskap for å definere hvilke objekter som er å anse som hinder.

(2) Hinderflatene er tenkte flater med utforming som varierer etter hvorvidt rullebanen brukes til start eller landing. Dersom start og landing foregår i begge rullebanens retninger skal det legges til grunn de hinderflatene som stiller de strengeste kravene til hinderidentifisering.

§ 10-2. Utflygingsflate

(1) Det skal fastsettes en utflygingsflate for hver rullebane (baneretning) som skal brukes for start.

(2) Utflygingsflaten skal begrenses av

a) en innerkant av fastlagt lengde, horisontal og vinkelrett på rullebanens senterlinje, og plassert 60 m fra enden av tilgjengelig startrulledistanse (TORA) eller ved enden av eventuelt hinderfritt stigeområde,

b) to sidekanter som avviker med en fastsatt verdi i forhold til rullebanens senterlinje og ut til der bredden av utflygingsflaten utgjør en fastsatt verdi, hvorfra sidekantene strekker seg parallelt ut til ytterkanten, og

c) en ytterkant vinkelrett på rullebanens senterlinje og i fastsatt avstand fra innerkanten.

(3) Utflygingsflatens innerkant skal ligge på samme nivå som det høyeste punktet på tilhørende rullebanes forlengede senterlinje mellom baneenden og innerkanten. Dersom det er etablert et hinderfritt stigeområde, skal innerkanten ligge på samme nivå som det høyeste punkt på stigeområdets senterlinje.

(4) Utflygingsflate kan legges i sving. Utflygingsflaten skal da være en kompleks flate som dannes ved at det i ethvert punkt på utflygingstraseen dras horisontale linjer vinkelrett på traseen, og linjene skal ligge på samme nivå som tilsvarende linjer om utflygingsflaten hadde vært rett.

(5) Utflygingsflatens dimensjoner, divergens og helning, målt i horisontalplanet, skal være i henhold til tabell 10-A.

§ 10-3. Innflygingsflate (jf. vedlegg 2 fig. 1)

(1) Det skal fastsettes en innflygingsflate for hver rullebane (baneretning) som skal brukes for landing. .

(2) Innflygingsflaten skal begrenses av

a) en innerkant av fastlagt lengde, horisontal og vinkelrett på rullebanens senterlinje, og plassert 60 m foran terskelen.

b) to sidekanter som avviker med fastsatt verdi i forhold til rullebanens senterlinje og

c) en ytterkant parallell med innerkanten.

(3) Innflygingsflatens innerkant skal ligge på samme nivå som det punkt der rullebanens senterlinje krysser terskelen. Innflygingsflatens dimensjoner, avvik og helning, målt i horisontalplanet, skal være i henhold til tabell 10-A.

(4) Innflygingsflaten for en rullebane med kodetall 3 eller 4 skal være horisontal fra den når det høyeste av følgende plan:

a) Det horisontalplan som ligger 150 m over nivået på terskelen.

b) Det horisontalplan som tangerer toppen av det objekt som bestemmer hinderfri høyde (OCA/H).

§ 10-4. Horisontalflate (jf. vedlegg 2 fig. 1)

(1) Det skal fastsettes en horisontalflate for hver flyplass.

(2) Horisontalflaten skal begrenses av to eller flere sirkelbuer med radius i henhold til tabell 10-A, med senter plassert midt på hver av baneendene, og forbundet med buenes tangenter slik at det dannes en sammenhengende flate.

(3) Horisontalflaten skal ligge 45 m over det høyeste punkt på flyplassens rullebaner.

§ 10-5. Sideflate (jf. vedlegg 2 fig. 1)

(1) Det skal fastsettes en sideflate for hver side av en rullebane (baneretning).

(2) Sideflaten skal begrenses av:

a) en innerkant plassert langs sikkerhetsområdets sidebegrensning og på samme nivå som nærmeste punkt på rullebanens senterlinje,

b) to sidekanter; en som faller sammen med innflygingsflatens sidekant, og en som faller sammen med utflygingsflatens sidekant, og

c) en ytterkant som dannes der sideflaten skjærer gjennom horisontalflaten.

(3) Sideflatens helning skal være i henhold til tabell 10-A.

§ 10-6. Konisk flate (jf. vedlegg 2 fig. 1)

(1) Det skal fastsettes en konisk flate for hver flyplass.

(2) Den koniske flaten skal begrenses av

a) en innerkant som faller sammen med horisontalflatens ytterkant og

- b) en ytterkant som dannes der den koniske flaten når fastsatt høyde over horisontalflaten.
 (3) Den koniske flaten skal ha helning i forhold til horisontalplanet på 5%, og høyden for danning av ytterkant skal være i henhold til tabell 10–A.

§ 10–7. Indre innflygingsflate

- (1) Det skal fastsettes en indre innflygingsflate for hver rullebane (baneretning) som skal brukes for landing.
 (2) Den indre innflygingsflaten skal være en rektangulær del av innflygingsflaten, og skal begrenses av:
 a) en innerkant som faller sammen med innflygingsflatens innerkant og med egen fastsatt lengde,
 b) to parallelle sidekanter og
 c) en ytterkant parallell med innerkanten og i fastsatt avstand fra innerkanten.
 (3) Den indre innflygingsflaten skal ha samme helning som innflygingsflaten, og den skal ha dimensjoner i henhold til tabell 10–A.

§ 10–8. Utflygingsflate for avbrutt landing

- (1) Det skal fastsettes en utflygingsflate for avbrutt landing for hver rullebane (baneretning) som skal brukes for landing.
 (2) Utflygingsflaten for avbrutt landing skal begrenses av:
 a) en innerkant av fastlagt lengde, horisontal og vinkelrett på rullebanens senterlinje, og plassert som fastsatt nedenfor,
 b) to sidekanter som divergerer med fastsatt verdi i forhold til rullebanens senterlinje og
 c) en ytterkant vinkelrett på rullebanens senterlinje og i fastsatt avstand fra innerkanten.
 (3) Innerkanten skal plasseres vinkelrett på rullebanens senterlinje i fastsatt avstand fra terskelen, dog ikke lenger enn enden av sikkerhetsområdet. Den skal videre plasseres på samme nivå som det rullebanens senterlinje har i det punkt der innerkanten krysser senterlinjen. Dersom innerkanten plasseres etter baneenden, skal den plasseres på samme nivå som senterlinjen har på det punkt hvor den krysser baneenden.
 (4) Utflygingsflate for avbrutt landing skal ha dimensjoner, divergens og helning, målt i horisontalplanet, i henhold til tabell 10–A.

§ 10–9. Indre sideflate

- (1) Det skal fastsettes en indre sideflate for hver side av en rullebane (baneretning).
 (2) Den indre sideflaten tilsvarer en sideflate nærmere rullebanen, og skal begrenses av:
 a) en innerkant parallelt med rullebanens senterlinje, og plassert slik at den strekker seg mellom endene av innerkantene til henholdsvis indre innflygingsflate og utflygingsflaten for avbrutt landing,
 b) to sidekanter. En som faller sammen med indre innflygingsflatens sidekant, og en som faller sammen med sidekanten til utflygingsflaten for avbrutt innflyging og
 c) en ytterkant som dannes der indre sideflate skjærer gjennom horisontalflaten.
 (3) Den indre sideflatens helning skal være i henhold til tabell 10–A.

§ 10–10. Tabell for hinderflater – dimensjoner, avvik og helning

Hinderflater etter dette kapittel skal ha dimensjoner, avvik og helning i samsvar med nedenstående tabell 10–A.

Tabell 10–A

Hinderflate og verdier	Kodetall			
	1	2	3	4
<i>Utflygingsflate</i>				
Lengde på innerkant	60 m	80 m	180 m	180 m
Divergens på sidekanter	10%	10%	12,5%	12,5%
Ytre bredde	380 m	580 m	1200 m	1200 m 1800 m ^a
Lengde	1600 m	2500 m	15000 m	15000 m
Helning	5%	4%	2%	2%
<i>Innflygingsflate</i>				
Lengde innerkant	150 m	150 m	300 m	300 m
Divergens på sidekanter	15%	15%	15%	15%
Samlet lengde	15000 m	15000 m	15000 m	15000 m
<i>Første seksjon:</i>				
Lengde	3000 m	3000 m	3000 m	3000 m
Helning	2,5%	2,5%	2%	2%
<i>Andre seksjon:</i>				
Lengde ^b	12000 m	12000 m	3600 m	3600 m
Helning	3%	3%	2,5%	2,5%
<i>Horisontal seksjon</i>				
Lengde ^b	–	–	8400 m	8400 m

<i>Hinderflate og verdier</i>	<i>Kodetall</i>			
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
<i>Horisontalflate</i>				
Radius	3500 m	3500 m	4000 m	4000 m
<i>Sideflate</i>				
Helning	14,3%	14,3%	14,3%	14,3%
<i>Konisk flate</i>				
Høyde over horisontalflaten	60 m	60 m	100 m	100 m
<i>Indre innflygingsflate</i>				
Lengde på innerkant	90 m	90 m	120 m	120 m
Lengde	900 m	900 m	900 m	900 m
<i>Utflygingsflate for avbrutt landing</i>				
Lengde på innerkant	90 m	90 m	120 m	120 m
Avstand fra terskel ^c	–	–	1800 m	1800 m
Divergens	10%	10%	10%	10%
Helning	4%	4%	3,33%	3,33%
<i>Indre sideflate</i>				
Helning	40%	40%	33,3%	33,3%

a 1800 m dersom utflygingstraseen legges i sving og kursendringen er større enn 15°.

b Lengden på andre og horisontal seksjon varierer avhengig av hvor innflygingsflaten blir horisontal, jf. § 10–3 fjerde ledd.

c Se § 10–8 tredje ledd.

Kapittel 11. Krav til identifisering, begrensning og merking av hinder

§ 11–1. Generelt

(1) Terreng og objekter som bryter hinderflater som nevnt i kapittel 10 skal anses som hinder og behandles i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel.

(2) Innenfor sikkerhetsområde, jf. kapittel 3, skal alle faste objekter anses som hinder. Luftfartøy på oppstillingsplass skal anses som fast objekt.

* (3) Bevegelige objekter skal anses som hinder dersom de gjennomtrenger indre sideflate, indre innflygingsflate eller den del av utflygingsflaten som er mellom de indre sideflatene, eller dersom de er på sikkerhetsområdet innenfor disse flatenes innerkant.

(4) Bevegelige objekter som utgjør hinder skal fjernes eller sikres slik at de ikke utgjør et hinder før rullebanen brukes for start eller landing av luftfartøy.

§ 11–2. Risikoanalyse

* (1) Flyplassens innehaver skal besørge en risikoanalyse etter en anerkjent standard for hinder som ikke fjernes.

(2) Ved risikoanalysen skal det vurderes hvilken risiko for luftfarten hindrene representerer og hvilke kompensierende tiltak som eventuelt må fastsettes. Kompensierende tiltak fastsettes av Luftfartstilsynet i henhold til bestemmelsene i § 18–3, og skal fremgå av flyplassens godkjenningssdokument.

§ 11–3. Hinder innenfor sikkerhetsområdet

(1) Innenfor sikkerhetsområdet skal det ikke være andre faste hinder enn de som må være der på grunn av sin funksjon for lufttrafikken, f.eks. navigasjonshjelpemidler, meteorologiske instrumenter, belysning og skilting.

(2) Navigasjonshjelpemidler og meteorologiske instrumenter skal, så langt det er forenlig med deres funksjon for lufttrafikken, ikke gjennomtrengre indre innflygingsflate, utflygingsflate for avbrutt landing eller indre sideflate.

* (3) Faste hinder, som må være innenfor sikkerhetsområdet, skal være så lave og ha så liten masse som mulig. Slike hinder skal også være brekkbare i den grad dette er praktisk mulig. Luftfartstilsynet kan fastsette nærmere krav til masse og brekkbarhet.

(4) Eventuelle fundamenter skal være i plan med området omkring, og området inntil fundamentet skal være utjevnet.

(5) Terrenghinder innenfor sikkerhetsområdet skal inngå i risikoanalysen angitt i § 11–2.

§ 11–4. Hinder innenfor inn- og utflygingsområdet og sideområdet

(1) Innenfor det område som omfattes av en indre innflygingsflate, en utflygingsflate for avbrutt landing eller en indre sideflate skal det ikke være andre hinder enn de som må være der på grunn av sin funksjon for flytrafikken, f.eks. navigasjonshjelpemidler og meteorologiske instrumenter.

(2) Innenfor det område som omfattes av en utflygingsflate, en innflygingsflate eller en sideflate skal det ikke tillates nye hinder eller utvidelse av eksisterende hinder, med mindre det nye eller utvidede hinder er skjult av et eksisterende hinder.

§ 11–5. Merking av hinder

- (1) Innenfor sikkerhetsområdet og taksebanesikkerhetsområdet skal alle faste hinder merkes.
- (2) Innenfor området som omfattes av en utflygingsflate eller en innflygingsflate skal alle faste hinder innenfor 3000 m fra innerkanten merkes med mindre hinderet er skjult av et annet merket hinder.
- (3) Øvrige faste hinder skal merkes dersom hinderet har en uforming eller farge som gjør at det ikke er godt synlig sett fra luftfartøy.
- (4) Dersom bare en del av et objekt anses som hinder, skal også den del av objektet som ikke er hinder merkes ned til 1,5 m under hinderflaten.
- (5) Faste hinder som skal merkes, skal merkes med farger i rødt og hvitt eller oransje og hvitt, og fargene skal så langt det er mulig være dagslysreflekterende.
- (6) Hinder med hovedsakelig ubrutt overflate og som er minst 4,5 m både horisontalt og vertikalt, skal merkes i rutemønster. Rutene skal være rektangulære med sider på minimum 1,5 og maksimum 3 m. Hjørnene skal være røde eller oransje.
- (7) Hinder med hovedsakelig ubrutt overflate og som er minst 1,5 m enten horisontalt eller vertikalt og som er mindre enn 4,5 m i den andre utstrekningen, skal merkes med bånd. Med bånd merkes også alle objekter med gjennombrutt overflate. Båndene skal plasseres på tvers på hinderets største utstrekning (enten vertikalt eller horisontalt), og bredden på båndene skal være i henhold til nedenstående tabell.

<i>Hinderets utstrekning</i>	<i>Båndets største bredde</i>
Mindre enn 3 m	0,50 m
3 – 10 m	1,00 m
10 – 20 m	1,50 m
20 – 30 m	2,00 m
30 – 40 m	3,00 m
40 – 50 m	4,00 m
50 – 60 m	5,00 m
60 – 200 m	6,00 m
over 200 m	10,00 m

- (8) Hinder som er mindre enn 1,5 m både horisontalt og vertikalt, skal merkes ensfarget rødt eller oransje.
- (9) Det er ikke nødvendig å merke hinder som er utstyrt med høyintensitetslys om dagen og hinderlys i samsvar med § 13–21 i mørke.
- (10) For merking av midlertidige hinder og bevegelige hinder, vises til forskrift 27. juni 2003 nr. 935 om bakketjeneste ved flyplasser på land (BSL E 4–1) § 8.

Kapittel 12. Krav til merking**§ 12–1. Generelle krav til merking**

- * (1) All merking skal utformes slik at den ikke utgjør fare for luftfartøy. Merkemaling skal utføres slik at det blir minst mulig forskjell mellom friksjonen på rullebanen og de malte flatene.
- (2) Områder med fast dekke skal merkes med maling, og øvrige områder skal merkes som angitt i bestemmelsene i dette kapittel, eller på annen hensiktsmessig måte. Er det forskjellige overflater som asfalt, gress, grus og lignende skal det om nødvendig brukes kombinasjoner av maling og annen merking.
- * (3) Merking av ferdelsområdet skal være godt synlig fra luftfartøy i luften og på ferdelsområdet under de siktforhold ferdelsområdet skal brukes. Det skal tas hensyn til de lys- og siktforhold området skal brukes under, herunder rullebane som er dekket av snø, og kontrasten til underlaget. Med merkemaling menes gul reflekterende trafikkmaling, om ikke annet fremgår av nedenstående punkter. På lyst underlag skal det om nødvendig brukes svarte konturlinjer. Luftfartstilsynet kan fastsette nærmere krav til merkemaling.
- (4) Store merkeflater, som terskel-, siktepunkt- og landingssonemerkning, kan bestå av en serie smale, langsgående linjer med bredde 0,30 m og avstand ca. 0,15 m mellom linjene. Avstanden tilpasses slik at merkeflatene avgrenses av linjer langs begge sidene.
- (5) Dersom to rullebaner krysser hverandre, skal den primære rullebanens merking, med unntak for banekantmerkingen, være gjennomgående. Ved en taksebanes tilslutning til rullebanen, skal rullebanens merking, med unntak for banekantmerkingen, være gjennomgående.

§ 12–2. Merking av banenummer

- (1) Banenummer skal merkemales på rullebaner med fast dekke.
- (2) Banenummer skal bestå av to tall, som skal angi nærmeste hele 10° for senterlinjens magnetiske kompassretning i innflygingsretningen. For kompassretninger mindre enn 95° skal første tall være 0. Dersom rullebanens nummer i følge ovenstående blir 02/20 eller 13/31, skal de erstattes av den nærmeste kombinasjonen; 01/19 eller 03/21, respektive 12/30 eller 14/32.
- (3) For parallelle rullebaner skal banenummeret etterfølges av bokstaven L eller R som skal angi at rullebanen ligger henholdsvis til venstre eller høyre sett i innflygingsretningen. Dersom det er tre parallelle rullebaner skal den midtre rullebanen gis bokstaven C.

(4) Banenummeret og eventuell tilhørende bokstav skal plasseres ved terskelen som vist på vedlegg 3 fig. 1, og tall og bokstaver skal ha utforming som vist på vedlegg 3 fig. 2.

§ 12-3. Merking av senterlinje

(1) Senterlinjen skal merkemales på rullebaner med fast dekke. På rullebaner uten fast dekke og med bredde på 30 m og over, skal senterlinjen merkes på annen måte som gir tilnærmet samme farge og synlighet som maling på fast dekke.

(2) Merking av senterlinjen skal utføres som en avbrutt linje bestående av linjestreker og mellomrom med konstante lengder. Linjestreker og mellomrom skal til sammen ikke være kortere enn 50 m og ikke lengre enn 75 m. Lengden på hver linjestrek skal minst være like lang som mellomrommet, og ikke kortere enn 30 m. Første linjestrek skal begynne 12 m etter banenummeret som vist på vedlegg 3 fig. 1.

(3) Bredden på linjestrekene skal være:

- 0,90 m for presisjonsrullebaner i kategori II og III,
- 0,45 m for presisjonsrullebaner i kategori I og for ikke-presisjonsrullebaner med kodetall 3 og 4,
- 0,30 m for ikke-presisjonsrullebaner med kodetall 1 og 2 og for ikke-instrumentrullebaner.

§ 12-4. Merking av terskel

(1) Terskelens plassering skal merkes med en stripe vinkelrett på senterlinjen i hele rullebanens bredde. Stripen skal ha bredde 1,80 m. Terskelen skal plasseres midt på stripen.

(2) Tverrstripen skal merkemales på rullebaner med fast dekke. På andre overflater skal merkingen utføres på annen måte som gir tilnærmet samme farge og synlighet som maling på fast dekke.

(3) På rullebaner med fast dekke skal terskelen i tillegg merkes med langsgående like brede striper symmetrisk om senterlinjen som vist på vedlegg 3 fig. 1.

(4) De langsgående stripene skal begynne 6 m fra terskelen og de skal være 30 m lange. Stripene skal være 1,80 m brede og mellomrommet skal være 1,80 m, unntatt for stripene nærmest senterlinjen der mellomrommet skal være 3,60 m.

(5) Antallet langsgående striper skal stå i forhold til rullebanebredden på følgende måte:

Rullebanebredde	Antall striper
18 m inntil 23 m	4 striper
23 m inntil 30 m	6 striper
30 m inntil 45 m	8 striper
45 m inntil 60 m	12 striper
60 m og over	16 striper

(6) Dersom terskelen er innflyttet skal området foran terskelen merkes med piler med plassering og dimensjoner som vist i vedlegg 3 fig. 1. Terskelen skal anses som innflyttet dersom den er plassert mer enn 60 m etter begynnelsen av kunngjort starttrulledistanse (TORA). Avstanden mellom pilene skal være 20 m og bredden den samme som senterlinjen.

§ 12-5. Merking av siktepunkt

(1) Siktepunkt skal merkemales på rullebaner med fast dekke, og på rullebaner med kodetall 3 eller 4 uten fast dekke.

(2) Merkingen av siktepunkt skal bestå av to langsgående striper plassert symmetrisk på hver side av senterlinjen, jf. vedlegg 3 fig. 3.

(3) For rullebaner med visuelt glidebaneanlegg skal merkingens begynnelse samsvare med plasseringen av det visuelle glidebaneanlegget, unntatt når glidebanevinkelen til det visuelle glidebaneanlegget er 4,5° og høyere. Siktepunktets dimensjoner skal være:

Siktepunkt Dimensjoner	Inntil 800 m	Tilgjengelig landingsdistanse (LDA)		
		800 inntil 1200 m	1200 inntil 2400 m	2400 m og over
Lengde på stripene	30 m	30 m	45 m	45 m
Bredde på stripene	4 m	6 m	6 m	6 m
Avstand mellom stripenes innerkant	6 m	9 m	18 m	18 m

(4) For rullebaner uten visuelt glidebaneanlegg skal plasseringen av siktepunktet være i henhold til nedenstående tabell:

Siktepunkt Plassering	Inntil 800 m	Tilgjengelig landingsdistanse (LDA)		
		800 inntil 1200 m	1200 inntil 2400 m	2400 m og over
Avstand fra terskel til merkingens begynnelse	150 m	250 m	300 m	400 m

(5) For rullebaner med visuelt glidebaneanlegg innstilt med glidebanevinkel på 4,5° og høyere, skal plasseringen av siktepunktet fastsettes av Luftfartstilsynet i hvert enkelt tilfelle.

§ 12-6. *Merking av landingssone*

- (1) Landingssonen skal merkemales på
 - a) rullebaner med fast dekke som skal ha tilgjengelig landingsdistanse (LDA) på 1200 m og over, og på
 - b) presisjonsrullebaner med fast dekke som skal ha tilgjengelig landingsdistanse (LDA) på 800 m og over.
- (2) Den del av landingssonen som ligger nærmere enn 50 meter fra siktepunktmerkingen skal ikke merkes.
- (3) Merking av landingssonen skal bestå av langsgående striper plassert parvis og symmetrisk på hver side av senterlinjen. Hvert par består av 2 ganger en, to eller tre striper, og avstanden mellom innerkantene av stripene som danner paret skal være den samme som avstanden mellom stripene i merkingen av siktepunktet, jf. § 12-5 annet ledd. Hver enkelt stripe skal være 22,5 m lang og 1,8 m bred. Der det er to eller tre striper ved siden av hverandre skal avstanden mellom stripene være 1,5 m.
- (4) Rullebaner som skal ha tilgjengelig landingsdistanse (LDA) inntil 1200 m og som skal ha landingssonemerking, skal ha ett par landingssonemerker dersom landingssonemerkingen ikke kommer i konflikt med siktepunktmerkingen, jf. § 12-5 annet ledd. Paret skal bestå av 2 ganger 3 striper plassert 150 m etter terskelen, jf. vedlegg 3 fig. 3.
- (5) Rullebaner som skal ha LDA på 1200 m inntil 1500 m, skal ha to par landingssonemerker. Det første paret skal bestå av 2 ganger 3 striper plassert enten 150 m eller 300 m etter terskelen avhengig av plasseringen av siktepunktmerkingen, jf. § 12-5 tredje til femte ledd. Det andre paret skal bestå av 2 ganger 1 stripe plassert 450 m etter terskelen.
- (6) Rullebaner som skal ha LDA på 1500 m inntil 2400 m, skal ha tre par landingssonemerker. Det første paret skal bestå av 2 ganger 3 striper plassert 150 m etter terskelen. Det andre paret skal bestå av 2 ganger 2 striper plassert enten 300 m eller 450 m etter terskelen. Plasseringen av siktepunktet avgjør hvilket av disse parene som skal brukes. Det tredje paret skal bestå av 2 ganger 1 stripe plassert 600 m etter terskelen, jf. vedlegg 3 fig. 3.
- (7) Rullebaner som skal ha LDA på 2400 m og over skal ha fem par landingssonemerker. Det første paret skal bestå av 2 ganger 3 striper plassert 150 m etter terskelen. Det andre paret skal enten bestå av 2 ganger 3 striper plassert 300 m etter terskelen eller 2 ganger 2 striper plassert 450 m etter terskelen. Plasseringen av siktepunktet avgjør hvilket av disse parene som skal brukes. Det tredje paret skal bestå av 2 ganger 2 striper plassert 600 m etter terskelen, og det fjerde og femte paret skal bestå av 2 ganger 1 stripe plassert henholdsvis 750 m og 900 m etter terskelen, jf. vedlegg 3 fig. 3.

§ 12-7. *Merking av rullebanekant*

- (1) Rullebanekanten skal merkemales på presisjonsrullebaner. Rullebanekanten skal merkemales på øvrige rullebaner med fast dekke dersom det er dårlig kontrast mellom rullebanen og omkringliggende sikkerhetsområde. På rullebaner uten fast overflate skal banekanten merkes med merkefelt eller på annen måte som er godkjent av Luftfartstilsynet.
- (2) Merking av rullebanekant på fast dekke skal utføres som heltrukket linje. Linjen kan være inntil 0,2 m inn fra banekanten. Linjen skal være 0,90 m bred på rullebaner med bredde på 30 m og over, og 0,45 m bred på rullebaner med bredde under 30 m.
- (3) Merking av rullebanekant skal utføres i hele lengden av tilgjengelig startrulledistanse (TORA) og akselerasjons-stoppdistanse (ASDA) unntatt ved taksebaners tilslutning til rullebane. Dersom den del av rullebanen som skal brukes for start eller landing ligger mer enn 30 m foran terskel eller mer enn 30 m etter terskel for motgående rullebane, skal kantlinjen også trekkes tvers over rullebanen for å merke det området som kan brukes av luftfartøy for start og landing, jf. vedlegg 3 fig. 4. Dersom rullebanen har snuplass skal kantlinjen følge yttergrensen av snuplassen.
- (4) Merkefelt skal merkemales på rullebaner uten fast overflate, og plasseres og utformes i henhold til vedlegg 3 fig. 5. Merkefelt skal være minst 1 m brede og 3 m lange og av hensiktsmessig materiale, f.eks. betong eller asfalt. Avstanden mellom merkefeltene skal ikke overstige 60 m. Merkefelt skal være i plan med området omkring, og de skal ligge så stødig at luftfartøy kan rulle over dem uten at det oppstår fare for skader.

§ 12-8. *Merking av ubrukbare områder*

- (1) Dersom et område med fast dekke som strekker seg mer enn 60 m foran terskel ikke kan brukes av luftfartøy, skal området i hele sin lengde merkes som ubrukbart område. Merking av det ubrukbare området skal utføres som malte vinkler med plassering og dimensjoner som vist i vedlegg 3 fig. 4.
- (2) Område som er midlertidig ubrukbart skal merkes i henhold til forskrift 27. april 2004 nr. 670 om plasstjeneste (BSL E 4-2) § 19.

§ 12-9. *Merking av taksebane senterlinje*

- (1) Senterlinjen skal merkemales på taksebaner med fast dekke.
- (2) Merkingen skal utføres som en heltrukket linje med bredde 0,15 m som følger taksebanens senterlinje i samsvar med kapittel 7. Der to taksebaner krysser hverandre og der senterlinjen krysser en venteposisjon skal merkingen utføres i henhold til vedlegg 3 fig. 6.

(3) Merking av taksebane senterlinje skal utføres slik at luftfartøy ledes kontinuerlig mellom rullebanens senterlinje og oppstillingsplattformens ledelinje, eventuelt via avisingsplattformen.

(4) Der en taksebane fungerer som avkjøring fra en rullebane, skal taksebanens senterlinje tilslutte rullebanens senterlinje og følge parallelt med den i henhold til vedlegg 3 fig. 6. Merkingen skal følge parallelt med rullebanens senterlinje i minst 60 m og i avstand 0,90 m.

§ 12–10. Merking av rullebanesnuplass

(1) Snuplass for rullebane skal merkes slik at luftfartøy ledes kontinuerlig rundt til det retter seg opp langs rullebanens senterlinje. På snuplasser med fast dekke skal det merkemales en ledelinje. På snuplasser uten fast dekke skal det merkes på annen måte som gir tilnærmet samme leding og avstand til kanten av snuplassen som ledelinjen.

(2) Ledelinjen skal utføres som en heltrukket linje med bredde 0,15 m. Ledelinjen skal være tilpasset det største luftfartøyet som skal bruke snuplassen og slik at når luftfartøyets nesehjul følger ledelinjen, og nesehjulsstyringen ikke overstiger 45°, skal kravene i § 2–11 og § 2–12 med hensyn til sving, påkjøringsvinkel og avstand til kanten av snuplassen tilfredsstilles.

(3) Ledelinjen skal tilslutte rullebanens senterlinje og følge parallelt med den i minst 30 m for rullebaner med kodetall 1 og 2, og 60 m for rullebaner med kodetall 3 og 4.

§ 12–11. Merking av venteposisjon for rullebane

(1) Venteposisjon for rullebane skal merkemales på taksebaner med fast dekke. Venteposisjon skal merkes med skilt på taksebaner uten fast dekke, jf. § 14–4 første ledd.

(2) Merkingen av venteposisjon for rullebane skal utformes i henhold til vedlegg 3 fig. 6 mønster A. Dersom ekstra synlighet er nødvendig, skal avstanden mellom de fire linjene økes slik at bredden av merkingen økes fra 1,05 m (i fig. 6) til 2,10 m.

(3) Dersom det for en presisjonsrullebane er nødvendig med ekstra venteposisjon av hensyn til hinderfrihet eller navigasjonshjelpemidler, skal slik ekstra venteposisjon merkes i henhold til vedlegg 3 fig. 6 mønster B. Dersom ekstra synlighet er nødvendig, skal avstanden mellom de to linjene økes slik at bredden av merkingen økes fra 1,20 m (i fig. 6) til 2,10 m.

(4) Dersom det for en ikke-presisjonsrullebane er nødvendig med ekstra venteposisjon av hensyn til hinderfrihet eller navigasjonshjelpemidler, skal slik ekstra venteposisjon merkes som mellomliggende venteposisjon.

§ 12–12. Merking av mellomliggende venteposisjon

(1) Mellomliggende venteposisjoner skal merkemales på taksebaner og oppstillings-/avisingsplattformer med fast dekke.

(2) Merking av mellomliggende venteposisjon skal utformes i henhold til vedlegg 3 fig. 6 mønster C.

§ 12–13. Merking av taksebanekant

(1) På taksebaner med fast dekke skal grensen til utenforliggende område merkemales dersom det utenforliggende området

- a) ikke klart skiller seg fra taksebanen, og
- b) ikke har tilstrekkelig jevnhet og bæreevne, jf. taksebanens kodebokstav.

(2) På taksebaner uten fast overflate skal taksebanekanten merkes med merkefelt.

(3) Merkefelt etter annet ledd skal være minst 0,3 m brede og 1 m lange og utformet i betong, asfalt eller annet hensiktsmessig materiale. Avstanden mellom merkefeltene skal tilpasses slik at taksebanekanten blir tydelig merket og skal ikke overstige 30 m, jf. vedlegg 3 fig. 5. Merkefeltene skal være i plan med området omkring og merkemales.

(4) Merking etter første ledd skal utføres som to heltrukne parallelle linjer med bredde 0,15 m og avstand mellom linjene på 0,15 m. Ytterste linje kan være inntil 0,2 m fra taksebanekanten.

§ 12–14. Merking av kontrollpunkt for VOR-mottaker

(1) På flyplass der det er etablert kontrollpunkt for VOR-mottaker, skal kontrollpunktet merkes med hvit trafikkmaling på fast dekke.

(2) Merkingen utføres som en sirkel med diameter 6 m og linjebredde 0,15 m.

(3) Dersom det er hensiktsmessig at luftfartøyet stilles opp i en spesiell retning, skal merkingen kompletteres med en pil med lengde 12 m og bredde 0,15 m, jf. vedlegg 3 fig. 7.

§ 12–15. Merking av oppstillingsplattform og avisingsplattform

(1) Oppstillingsplattform med fast dekke skal merkemales med ledelinje inn til hver oppstillingsplass dersom den skal brukes av mer enn ett luftfartøy samtidig. Hver oppstillingsplass skal merkes med en siktelinje med tilhørende stopplinje. Ytterligere merking skal utføres dersom det er nødvendig av hensyn til sikkerheten på oppstillingsplattformen eller flyplassens lokale oppstillingsbestemmelser.

(2) Avisingsplattform skal merkes med en eller flere ledelinjer i samsvar med aktuell avisingsprosedyre, og hver avisingsplass skal merkes med siktelinje med tilhørende stopplinje.

(3) Dersom kanten av oppstillingsplattform eller avisingsplattform ikke klart skiller seg fra området utenfor, og området utenfor ikke har tilstrekkelig jevnhet og bæreevne, skal kanten av oppstillingsplattform og avisingsplattform merkes som taksebanekant i samsvar med § 12–13.

(4) Merking av oppstillingsplattform og avisingsplattform skal plasseres slik at minsteavstandene i henhold til henholdsvis § 9–2 første ledd og § 9–6 annet ledd opprettholdes når luftfartøyets nesehjul følger merkingen.

(5) Oppstillingsplass eller avisingsplass skal merkes etter foregående ledd dersom det av hensyn til sikkerheten er nødvendig å lede luftfartøy til en spesiell oppstillings- eller avisingsplass. Merkingen skal bestå av tall og/eller bokstaver som plasseres på ledelinjen inn til plassen og kort etter dennes begynnelse. Dersom det av hensyn til sikkerheten er nødvendig å lede spesielle luftfartøy inn på spesiell oppstillings-/avisingsplass, skal merkingen kompletteres med angivelse av aktuell fartøytype, f.eks. 2A–B747 eller 2B–F28.

(6) Merking av ledelinje skal utføres som en heltrukket linje med bredde minst 0,15 m. Dersom en oppstillings-/avisingsplass skal merkes for bruk av flere fartøytyper, skal merkingen for det største luftfartøyet utføres som heltrukket linje og for de øvrige som avbrutt linje. Dersom en ledelinje går i kurve, skal linjen ha kurveradius tilpasset det største luftfartøy som skal bruke ledelinjen. Dersom en ledelinje bare skal brukes i en retning, skal ledelinjen merkes med piler som angir retningen.

(7) Merking av siktelinje skal plasseres slik at flygeren kan se luftfartøyets forlengede senterlinje når bestemt parkeringsposisjon er nådd. Merking av siktelinje skal utføres som en heltrukket linje med bredde 0,15 m.

(8) Merking av stopplinje skal plasseres vinkelrett på siktelinjen slik at den er godt synlig fra luftfartøyets venstre førersete og angir når luftfartøyets nesehjul har den bestemte oppstillings-/avisingsposisjon. Stopplinjen skal være en heltrukket linje med lengde på minst 6 m og bredde på minst 0,15 m.

(9) Svingmerking skal utføres dersom det av hensyn til sikkerheten er nødvendig å angi for flygeren hvor svingen begynner. Svingmerking skal plasseres der en ledelinje begynner å gå i kurve og slik at den er synlig fra luftfartøyets venstre førersete. Svingmerking skal utføres som en heltrukket pil med lengde 6 m og bredde 0,15 m, plassert vinkelrett på ledelinjen, og pilhodet skal angi svingretningen.

(10) Dersom det er mer enn en svingmerking eller stopplinje ved en siktelinje, skal merkingene identifiseres med koder.

(11) Avstanden mellom svingmerking/stopplinje og tilhørende ledelinje/siktelinje skal tilpasses flygerens varierende synsfelt som følge av ulike fartøytyper.

(12) Eventuell trafikkmerking på oppstillingsplattform skal utføres med hvit maling.

§ 12–16. Merking med sikkerhetslinjer

*(1) Sikkerhetslinjer skal merkemales på oppstillingsplattform med fast dekke dersom det:

- a) er nødvendig å angi særskilte områder for kjøretøyer og utstyr av hensyn til å oppnå sikker avstand til luftfartøy, eller
- b) det følger av flyplassens lokale oppstillingsbestemmelser.

(2) Merkemaling for sikkerhetslinjer skal være rød. Merkingen utformes som heltrukket linje med bredde minst 0,10 m.

(3) Eventuell trafikkmerking på oppstillingsplattform skal utføres med hvit maling.

§ 12–17. Merking av venteposisjon for kjøretøy

(1) Venteposisjon for kjøretøyer skal merkes på alle veier som tilslutter en rullebane og som er bredere enn 4 m, med mindre det er venteposisjonsskilt for kjøretøy på begge sider av veien.

(2) Merking av venteposisjon for kjøretøy skal plasseres tvers over veien der venteposisjonen er plassert i henhold til bestemmelsene i kapittel 8.

(3) Merking av venteposisjon for kjøretøy skal utformes som mellomliggende venteposisjon i henhold til vedlegg 3 fig. 6 mønster C.

§ 12–18. Instruksjonsmerking

(1) Taksebaner med bredde over 60 m skal ha instruksjonsmerking i tillegg til påbudsskilt. Taksebaner, som er slik utformet at påbudsskiltene ikke er godt synlige fra alle luftfartøyer og kjøretøyer som bruker taksebanen, skal også ha instruksjonsmerking i tillegg til påbudsskiltene.

*(2) Instruksjonsmerkingen skal plasseres på venstre side av taksebanen og foran venteposisjonsmerkingen. Avstanden mellom nærmeste kant av instruksjonsmerkingen og venteposisjonsmerkingen og senterlinjemerkingen skal ikke være mindre enn 1 m.

(3) Instruksjonsmerking skal utføres i hvitt på rød bakgrunn, og skal, med unntak for forbud mot innkjøring, inneholde samme informasjon som påbudsskiltet. Forbud mot innkjøring skal ha bokstavene NO ENTRY. Om nødvendig skal den røde bakgrunnen omgis av svarte eller hvite konturlinjer.

(4) Venteposisjoner, der det er nødvendig av hensyn til sikkerheten, skal ha bokstavene RWY AHEAD som instruksjonsmerking foran venteposisjonsmerkingen. Avstanden mellom kanten av instruksjonsmerkingen og venteposisjonsmerkingen skal ikke være mindre enn 1 m.

(5) Instruksjonsmerking skal ha bokstav- og tallhøyde på 4 m, og bakgrunnen skal strekke seg minst 0,5 m over, under og til siden for bokstavene/tallene. Tall og bokstaver skal utformes i samsvar med Appendix 3 til Annex 14 Vol I til Chicagokonvensjonen.

§ 12–19. Informasjonsmerking

(1) Der det av hensyn til sikkerheten eller trafikkavviklingen er nødvendig, skal det være informasjonsmerking i tillegg til eller i stedet for informasjonsskilt.

(2) Informasjonsmerking skal utføres i gult på svart bakgrunn når det angir en posisjon, og i sort på gul bakgrunn når det angir en retning eller anvisning. Om nødvendig skal bakgrunnen omgis av svarte eller hvite konturlinjer. Tall og bokstaver skal utformes i samsvar med Appendix 3 til Annex 14 Vol I til Chicagokonvensjonen.

Kapittel 13. Krav til lysanlegg

§ 13-1. Generelle krav til lysanlegg

* (1) Alle lys og lysanlegg skal være i samsvar med de krav til lysintensitet, åpningsvinkler, blinkfrekvenser og andre spesifikasjoner som følger av bestemmelsene i dette kapittel. Luftfartstilsynet kan om nødvendig fastsette tilleggskrav.

(2) Lysanlegg, og tilhørende forsynings- og fordelingsanlegg, skal konstrueres og installeres slik at feil eller annen påvirkning ikke resulterer i at flygeren får et utilstrekkelig eller villedende lysbilde, eller slik at flysikkerheten på annen måte svekkes.

(3) Dersom en rullebane med lysanlegg inngår i en standard takserute, skal lysanleggene uformes slik at lysene som indikerer rullebanen, ikke kan lyse samtidig med lysene som indikerer takseruten.

§ 13-2. Lysintensitet og kontroll

(1) Lysintensiteten på rullebanelys skal være tilpasset de laveste sikt- og lysforhold rullebanen kan brukes under, og den skal være tilpasset lysintensiteten på de nærmeste innflygingslysene.

(2) Lysanlegg med høyintensitetslys skal være utstyrt med reguleringssystemer som gjør det mulig å tilpasse lysintensiteten til de rådende forhold, med hensyn til sikt og annen belysning, og slik at flygeren ikke blendes.

(3) Det skal være individuelle reguleringssystemer eller andre hensiktsmessige anordninger som sikrer at følgende lysanlegg kan justeres til passende og balansert intensitet:

- a) Innflygingslys
- b) Rullebanekantlys
- c) Terskel- og baneendelys
- d) Rullebanesenterlinjelys
- e) Rullebanesettingssonelys
- f) Taksebanesenterlinjelys.

(4) På flyplass med lufttrafikkjenesteenheter skal reguleringssystemene kunne styres fra lufttrafikkjenestens arbeidsposisjon.

§ 13-3. Farlige eller villedende lys

(1) Flyplassens innehaver skal sørge for at lys i nærheten av flyplass, som på grunn av sin intensitet, utforming eller farge kan medføre fare for flysikkerheten, fjernes eller endres slik at de ikke lenger kan medføre slik fare.

(2) Flyplassens innehaver skal sørge for at lys i nærheten av flyplass, som på grunn av sin intensitet, utforming eller farge kan vilde ved at de forhindrer eller vanskeliggjør en riktig tolking av flyplassbelysningen, fjernes eller endres slik at de ikke lenger kan medføre slik villedning.

(3) Flyplassens innehaver skal spesielt iaktta farlige eller villedende lys innenfor følgende områder:

- a) På instrumentrullebaner med kodetall 4: Innenfor 750 m på hver side av rullebanens forlengede senterlinje og ut til 4500 m fra terskelen.
- b) På instrumentrullebaner med kodetall 2 og 3: Innenfor 750 m på hver side av rullebanens forlengede senterlinje og ut til 3000 m fra terskelen.
- c) På instrumentrullebaner med kodetall 1 og ikke-instrumentrullebaner: Innenfor det område som omfattes av innflygingsflaten.

* (4) Flyplassens innehaver skal spesielt iaktta laserlys innenfor følgende soner:

- a) Laserfri sone som strekker seg 3700 m på hver side av rullebanens senterlinje, og ut til 9300 m fra terskelen, hvor bredden på de ytterste 5600 m fra terskelen er 750 m på hver side av rullebanens forlengede senterlinje.
- b) Laserkritisk sone som begrenses av en sirkel med radius 18500 m omkring flyplassens geometriske sentrum.
- c) Lasersensitiv sone som flyplassens innehaver skal fastsette ut fra de lokale flyoperative forhold.

§ 13-4. Armaturer og master*

(1) Lysarmaturer på bakken, som ikke er nedfelt, skal ha så liten masse som mulig og festeinnretningene skal være brennbare.

(2) Lysarmaturene skal være så lave som mulig og ha tilstrekkelig klaring til propeller, motorer o.l. på de luftfartøyer som trafikkerer flyplassen. Høyden på armaturer plassert ved banekanten skal ikke overstige 0,35 m.

(3) Høyden på armaturene kan økes med 0,02 m for hver 0,10 m øket avstand fra banekanten, dog ikke ut over en høyde på 0,65 m, hele tiden under forutsetning av at klaring for luftfartøyene er tilstrekkelig.

(4) Lysarmaturer som er nedfelt i rullebane, stoppbane, taksebane eller oppstillingsplattform, skal være utformet slik at luftfartøy kan rulle over dem uten at det oppstår skade verken på luftfartøyet eller armaturen.

(5) Temperaturen fra lysarmaturen skal;

- a) ikke kunne påføre skade på luftfartøyet ved direktekontakt, eller
- b) ikke overstige 160° selv om et luftfartøy står på armaturen i 10 minutter.

(6) Innflygingslys og tilhørende master som er innenfor sikkerhetsområdet skal ha så liten masse som mulig og mastene skal være brekkbare. For lys og master som er utenfor sikkerhetsområdet, gjelder kravet om lav masse og brekkbarhet bare for master som gjennomtrenger inn- eller utflygingsflaten, og da bare for den del av masten som er over hinderflaten. Luftfartstilsynet kan fastsette nærmere krav til masse og brekkbarhet.

§ 13-5. *Kontrollflyging*

(1) Kontrollflyging skal foretas av en organisasjon som er godkjent av Luftfartstilsynet. Luftfartøy og utstyr som benyttes ved kontrollflyging, skal også være godkjent av Luftfartstilsynet.

(2) Følgende lyanlegg skal kontrollflys før de tas i bruk for første gang, og før de tas i bruk igjen etter vesentlige ombygginger eller endringer:

- a) innflygingslys,
- b) visuelt glidebaneanlegg,
- c) innflygingsledelys, og
- d) sirklingslys.

§ 13-6. *Krav om lysfy*

(1) Flyplass skal ha flyplassfy når visuell leding fra lang avstand er nødvendig og ikke mulig på annen måte.

(2) Flyplass skal ha identifiseringsfy når identifisering av flyplassen er nødvendig og ikke mulig på annen måte.

§ 13-7. *Plassering av lysfy*

(1) Flyplassfy skal plasseres på eller i nærheten av flyplassen, og det skal plasseres slik at det er synlig i alle retninger og slik at det ikke blander flygere og lufttrafikkpersonell.

(2) Identifiseringsfy skal plasseres på flyplassen, og det skal plasseres slik at det er synlig i alle retninger opp til 45° over horisonten, og slik at det ikke blander flygere og lufttrafikkpersonell.

§ 13-8. *Utforming av lysfy*

(1) Flyplassfy skal gi vekselvis hvite og grønne lysblink eller bare hvite lysblink. Blinkfrekvensen skal være mellom 20 og 30 i minuttet, og lysblinkenes lengde skal ikke være lengre enn 0,5 sek. Lysblinkenes intensitet skal ikke være mindre enn 2000 cd hvitt lys.

(2) Identifiseringsfy skal angi flyplassidentikatoren (ENXX) i morsekode ved grønne lysblink med sendehastighet slik at morsepunktene lengde blir fra 0,15 til 0,20 sek. Lysblinkenes intensitet skal ikke være mindre enn 2000 cd grønt lys.

§ 13-9. *Krav om rullebanekantlys*

Rullebane som skal kunne brukes i mørke, skal ha rullebanekantlys. Presisjonsrullebane og rullebane som skal brukes for start med rullebanesikt under 800 m skal ha rullebanekantlys.

§ 13-10. *Plassering av rullebanekantlys*

(1) Rullebanekantlys skal plasseres langs rullebanekanten i hele banens lengde i to parallelle rader symmetrisk om rullebanens senterlinje. Kantlysene kan plasseres inntil 3 m utenfor kanten dersom rullebanekanten er merket.

(2) Rullebanekantlys skal plasseres med lik avstand. Avstanden skal ikke overstige 60 meter for instrumentrullebane og 100 meter for ikke-instrumentrullebane. Lysene på motsatt side av senterlinjen skal plasseres parvis rett overfor hverandre. Rullebanekantlys kan forskyves eller utelates der rullebane tilslutter taksebane eller annen rullebane hvis tilstrekkelig sikkerhet opprettholdes.

§ 13-11. *Utforming av rullebanekantlys*

(1) Rullebanekantlys skal gi fast hvitt lys. Dette gjelder ikke:

- a) Ved innflyttet terskel skal lysene mellom rullebanens begynnelse og den innflyttede terskel gi rødt lys i innflygingsretningen.
- b) I en 600 m lang strekning eller en tredjedel av rullebanen, avhengig av hvilken som er kortest, og i banens siste del skal rullebanekantlysene gi gult lys mot landings-/startretningen.

(2) Rullebanekantlys skal være rundtstrålende, og de skal være synlige i alle vertikalvinkler opp til minst 15° over horisontalplanet.

(3) Rullebanekantlys skal ha tilstrekkelig intensitet til å være godt synlige fra luftfartøy under start og landing under de sikt- og lysforhold rullebanen skal kunne brukes. Minimum lysintensitet er 50 cd hvitt lys. For flyplass som ikke har lys i omgivelsene er minimum lysintensitet 25 cd hvitt lys.

(4) Rullebanekantlys som er fordelt på to eller flere serieringer skal arrangeres slik at lys som står på hver side av rullebanen parvis er knyttet til samme seriering.

*(5) Rullebanekantlys for instrumentrullebane skal utformes i samsvar med de krav som fastsettes av Luftfartstilsynet.

§ 13-12. *Krav om terskellys*

Rullebane som skal ha rullebanekantlys, skal også ha terskellys.

§ 13-13. *Plassering av terskellys*

(1) Terskellys skal være plassert i to grupper på en linje gjennom terskelen, symmetrisk fordelt om rullebanens

senterlinje. Hver gruppe skal bestå av minst 5 lys som strekker seg minst 10 m ut fra rullebanekantlysene. Det innerste lyset i hver gruppe skal være på linje med rullebanekantlysene og avstanden mellom lysene skal være minst 2 m, jf. vedlegg 4 fig. 1.

(2) For presisjonsrullebane i kategori II og III skal terskellys i tillegg til lysene i henhold til første ledd bestå av lys likt fordelt tvers over rullebanen mellom de to gruppene. Avstanden mellom disse lysene skal ikke overstige 3 m. Slike lys skal også plasseres på presisjonsrullebane i kategori I dersom det er nødvendig av hensyn til tilstrekkelig indikering av terskelen.

§ 13–14. *Utforming av terskellys*

(1) Terskellys skal være retningsbestemt og gi grønt lys i innflygingsretningen.

(2) Terskellys skal ha minimum lysintensitet på 15 cd grønt lys og tilstrekkelig spredning til å være godt synlig fra luftfartøy under innflyging under de sikt- og lysforhold rullebanen skal kunne brukes under for landing.

* (3) Terskellys for instrumentrullebane skal utformes i samsvar med de krav som fastsettes av Luftfartstilsynet.

§ 13–15. *Krav om baneendelys*

Rullebane som skal ha rullebanekantlys, skal også ha baneendelys.

§ 13–16. *Plassering av baneendelys*

(1) Baneendelys skal plasseres ved enden av:

- a) tilgjengelig startrulledistanse (TORA),
- b) tilgjengelig akselerasjons- og stoppdistanse (ASDA), og
- c) tilgjengelig landingsdistanse (LDA).

Der distansene er sammenfallende, skal baneendelysene kombineres. Der en baneende er sammenfallende med en terskel, kan baneendelysene kombineres med terskellysene.

(2) Baneendelys skal bestå av minst 6 lys og være plassert på en linje gjennom baneenden på en av følgende to måter (jf. vedlegg 4 fig. 1):

- a) Symmetrisk fordelt om rullebanens senterlinje i to grupper, hver gruppe bestående av minst 3 lys. Det innerste lyset i hver gruppe skal være på linje med rullebanekantlysene, og avstanden mellom lysene skal være minst 2 m og maksimalt 2,5 m, eller
- b) fordelt mellom rullebanekantlysene, enten med like mellomrom eller i to grupper symmetrisk om rullebanens senterlinje og et gap mellom gruppene som ikke er større enn halve avstanden mellom rullebanekantlysene. Avstanden mellom lysene i hver gruppe skal ikke overstige 6 m.

§ 13–17. *Utforming av baneendelys*

(1) Baneendelys skal være retningsbestemt og gi rødt lys i landingsretningen/startretningen.

(2) Baneendelys skal ha minimum lysintensitet på 10 cd rødt lys og tilstrekkelig spredning til å være godt synlig fra luftfartøy under rulling på rullebanen under de sikt- og lysforhold rullebanen skal brukes under for start eller landing.

* (3) Baneendelys for rullebane med instrumentinnflygingsprosedyre skal utformes i samsvar med de krav som fastsettes av Luftfartstilsynet.

§ 13–18. *Krav om stoppanelys*

(1) Stoppbane som skal brukes i mørke, skal ha stoppanelys.

(2) Ved enden av stoppbanen skal det være baneendelys, jf. § 13–16.

§ 13–19. *Plassering av stoppanelys*

(1) Stopppanelys skal plasseres i hele stoppbanens lengde og i to parallelle rader, symmetrisk om stoppbanens senterlinje og i forlengelsen av radene til rullebanekantlysene, jf. vedlegg 4 fig. 1.

(2) Stopppanelys skal plasseres med lik avstand. Avstanden skal ikke overstige 60 meter for instrumentrullebane og 100 meter for ikke-instrumentrullebane. Lysene på motsatt side av senterlinjen skal plasseres parvis rett overfor hverandre. Stopppanelys kan forskyves eller utelates der stoppbane tilslutter taksebane hvis tilstrekkelig sikkerhet opprettholdes.

§ 13–20. *Utforming av stoppanelys*

(1) Stopppanelys skal være retningsbestemt og gi fast rødt lys i retning mot rullebanen.

(2) Stopppanelys skal ha minimum lysintensitet på 10 cd rødt lys og være godt synlige fra luftfartøy under start og landing under de sikt- og lysforhold rullebanen skal brukes under.

§ 13–21. *Krav om hinderlys*

(1) Hinderlys skal påmonteres hinder på:

- a) flyplasser som skal brukes i mørke, og
- b) flyplasser med instrumentrullebane.

(2) Alle hinder som er objekter, skal påmonteres hinderlys. Hinder som er utstyrt med annet lys og som av den grunn er tilstrekkelig synlige, for eksempel lysarmaturer, belyste vindpølser og belyste skilt, trenger likevel ikke særskilt hinderlys.

(3) Innenfor det område som omfattes av en utflygingsflate eller en innflygingsflate skal alle hinder, i form av høyder og annet terreng, påmonteres hinderlys. Innenfor det område som omfattes av en sideflate, horisontalflate

eller konisk flate skal hinder i form av høyder og annet terreng påmonteres hinderlys, med mindre flyplassen har andre lysanlegg som sikrer at luftfartøy både under innflyging, sirkling og utflyging holder nødvendig avstand til terrenget både horisontalt og vertikalt.

(4) Hinderlys skal være av type:

- a) lavintensitets type A eller B,
- b) mellomintensitets type A, B eller C,
- c) høyintensitets type A eller B,
- d) eller kombinasjoner av disse.

(5) Lavintensitets hinderlys, type A eller B, skal brukes dersom hinderet ikke skal ha andre hinderlys i henhold til nedenstående punkter.

(6) Mellomintensitets og høyintensitets hinderlys skal brukes dersom lavintensitetslys er utilstrekkelig eller spesielt varsel er nødvendig.

(7) Mellomintensitets hinderlys, type A, B eller C, skal brukes dersom hinderet er et objekt med betydelig utstrekning og rager mer enn 45 m over bakken. Mellomintensitets hinderlys type A eller C skal brukes alene, mens mellomintensitetslys type B skal brukes enten alene eller i kombinasjon med lavintensitets hinderlys type B.

(8) Høyintensitets hinderlys type A skal brukes på toppen av hinder som rager mer enn 150 m over bakken dersom hinderet er et objekt.

(9) Høyintensitets hinderlys type B skal brukes på toppen av master for kraftlinjer og andre kabler når

- a) lavintensitets eller mellomintensitets hinderlys anses utilstrekkelig, eller
- b) det ikke er montert markører på kablene.

(10) Dersom høyintensitets hinderlys eller mellomintensitets hinderlys type A er egnet til å virke forstyrrende på flygere eller omgivelser om natten, kan det brukes en kombinasjon av hinderlys, slik at høyintensitets og mellomintensitets hinderlys type A brukes om dagen og mellomintensitets hinderlys type B eller C brukes om natten.

§ 13–22. Plassering av hinderlys

(1) Dersom hinderet er en høyde eller annet terreng som skal ha hinderlys, skal minst et hinderlys plasseres på den høyeste toppen. Ytterligere hinderlys skal monteres dersom det er nødvendig å markere utstrekningen og høyden på terrenget.

(2) Dersom hinderet er et objekt, skal hinderlys plasseres på toppen av hinderet slik at de markerer det punkt eller den kant som ligger høyest i forhold til hinderflaten. På skorstein som kan påføre korrosjon eller belegg på armaturglassene, skal hinderlysene plasseres inntil 3 m under toppen.

*(3) Dersom hinderet skal ha høyintensitets hinderlys om dagen, og objektet har en tynn konstruksjon på toppen som er høyere enn 12 m og ikke kan påmonteres høyintensitetslys, skal høyintensitetslyset plasseres på høyest mulig punkt. På toppen av den tynne konstruksjonen skal det i slike tilfeller plasseres et mellomintensitets hinderlys type A.

(4) Dersom hinderet er et stort objekt eller det er flere objekter ved siden av hverandre som alle utgjør hinder, skal flere hinderlys plasseres på hinderets/hindrenes høyeste punkter slik at hinderets utstrekning markeres. Dersom det brukes lavintensitets hinderlys, skal avstanden mellom lysene horisontalt ikke overstige 45 m. Dersom det brukes mellomintensitets hinderlys, skal avstanden mellom lysene horisontalt ikke overstige 900 m.

(5) Når mellomintensitets hinderlys type A benyttes, skal vertikal avstand mellom lysene ikke overstige 105 meter.

(6) Vertikal avstand mellom mellomintensitets hinderlys type B eller C skal ikke overstige 52 meter. Dersom hinderet skal ha mellomintensitetslys type B på toppen skal mellomliggende lys alternere mellom lavintensitets hinderlys type B og mellomintensitets hinderlys type B.

(7) Vertikal avstand mellom høyintensitets hinderlys type A på objekt som rager mer enn 150 m over bakken, skal ikke overstige 105 m.

(8) Dersom hinderet skal ha høyintensitets hinderlys type B, skal hinderlysene plasseres på toppen av masten, ved det laveste av kabelfestene, og omtrent midtveis mellom disse nivåene.

(9) Høyintensitets hinderlys type A og B skal ha følgende innstillingsvinkler i forhold til horisontalen:

- a) 0° for hinder som er 152 m og høyere,
- b) + 1° for hinder som er 122 m og inntil 152 m,
- c) + 2° for hinder som er 92 m og inntil 122 m,
- d) + 3° for hinder som er lavere enn 92 m.

(10) Hinderlys skal plasseres slik at hinderet er synlig fra alle retninger horisontalt, og synlig vertikalt fra de luftfartøy som bruker flyplassen. Dersom et hinderlys på noen måte blir skjult, skal ekstra lys plasseres i nødvendig utstrekning.

§ 13–23. Utforming av hinderlys

*(1) Hinderlys skal utformes i samsvar med de krav som fastsettes av Luftfartstilsynet.

(2) Lavintensitets hinderlys type A og B skal gi fast rødt lys. Mellomintensitets hinderlys type A skal gi blinkende hvitt lys, type B skal gi blinkende rødt lys og type C skal gi fast rødt lys. Høyintensitets hinderlys type A og B skal gi blinkende hvitt lys.

(3) Dersom det er flere blinkende hinderlys på samme hinder, skal de blinke samtidig. Dette gjelder likevel ikke mellomintensitets hinderlys type B på master for kraftlinjer og andre kabler. Disse skal blinke i sekvens; først det i midten, deretter det på toppen og til slutt det laveste lyset.

§ 13–24. *Krav om innflygingslys*

(1) Rullebane skal ha slike innflygingslys som nødvendig for at aktuelle luftfartøy skal kunne foreta en foreskrevet innflyging ved de lys- og siktforhold rullebanen skal brukes under.

(2) Ikke-instrumentrullebane med kodetall 3 eller 4 som skal brukes i mørke, skal minst ha et enkelt innflygingslysanlegg.

(3) Ikke-presisjonsrullebane som skal brukes i mørke, skal minst ha et enkelt innflygingslysanlegg.

(4) Presisjonsrullebane i kategori I skal ha kategori I innflygingslysanlegg.

(5) Presisjonsrullebane i kategori II og III skal ha kategori II/III innflygingslysanlegg.

§ 13–25. *Enkelt innflygingslysanlegg*

(1) Et enkelt innflygingslysanlegg skal bestå av en senterrekke og en tverrekke. Lysene skal være slik plassert og utformet at de gir luftfartøy under innflyging et korrekt lysbilde i forhold til det anlegget skal gi, jf. § 13–24 første ledd, jf. også vedlegg 4 fig. 2.

(2) Senterrekken i et enkelt innflygingslysanlegg skal bestå av lys i en rett linje i forlengelse av rullebanens senterlinje. Senterrekken skal ha tilstrekkelig lengde til at aktuelle luftfartøy skal kunne foreta en foreskrevet innflyging ved de lys- og siktforhold rullebanen skal kunne brukes under. Senterrekkenes lengde bør være 420 m regnet fra terskelen.

(3) Lysene i senterrekken skal være plassert med like store mellomrom, og mellomrommet skal enten være 30 m eller 60 m. Det innerste lyset i senterrekken skal ha samme avstand fra terskelen som avstanden mellom de øvrige lysene i senterrekken. Dette gjelder også når terskelen er innflyttet.

(4) Lysene i senterrekken skal ligge tilnærmet i horisontalplanet gjennom terskelen og dessuten slik at følgende oppnås:

a. Ingen objekter, med unntak for antenner for instrumentlandingssystem, skal gjennomtrengre et plan gjennom innflygingslysene ut til 60 m fra senterrekken.

b. Ingen av innflygingslysene skal være skjult sett fra luftfartøy under innflyging.

(5) Eventuelle antenner som gjennomtrenger planet gjennom innflygingslysene, skal anses som hinder og merkes og belyses deretter, og de skal ha så liten masse som mulig og være brekkbare.

(6) Tverrekken i et enkelt innflygingslysanlegg skal dannes av lys i en horisontal linje i rett vinkel på senterlinjerekken. Den skal være plassert ved enden av senterrekken, dog ikke lenger fra terskelen enn 300 m, jf. vedlegg 4 fig. 2.

* (7) Tverrekken skal bestå av i alt 6 lys, hvorav 3 lys på hver side av det tilhørende lys i senterrekken. Avstanden mellom lysene skal være 5 m slik at tverrekken blir 30 m lang.

(8) Lysene i et enkelt innflygingslysanlegg skal gi fast hvitt lys, og de skal tydelig skille seg fra øvrige lysanlegg og andre lys i området.

(9) Lavintensitetslys skal ha lysintensitet på minst 50 cd.

Høyintensitetslys skal være utformet i samsvar med de krav som settes av Luftfartstilsynet.

* (10) Innflygingslysanlegget til rullebane med instrumentinnflygingsprosedyre, som kan ha enkelt innflygingslysanlegg, skal ha høyintensitetslys.

§ 13–26. *Kategori I innflygingslysanlegg*

(1) Kategori I innflygingslysanlegg skal bestå av en senterrekke og et antall tverrekker. Lysene skal være slik plassert og utformet at de gir luftfartøy under innflyging et korrekt lysbilde i forhold til det anlegget skal gi, jf. § 13–24 første ledd, jf. også vedlegg 4 fig. 3.

(2) Senterrekken i et kategori I innflygingslysanlegg skal bestå av lys i en rett linje i forlengelse av rullebanens senterlinje. Senterrekken skal ha tilstrekkelig lengde til at aktuelle luftfartøy skal kunne foreta en foreskrevet innflyging ved de lys- og siktforhold rullebanen skal kunne brukes under. Senterrekkenes lengde bør være 900 m regnet fra terskelen.

(3) Lysene i senterrekken skal være plassert med mellomrom på 30 m, og det innerste lyset i senterrekken skal være plassert 30 m fra terskelen. Dette gjelder også om terskelen er innflyttet.

(4) Lysene i senterrekken skal ligge tilnærmet i horisontalplanet gjennom terskelen og dessuten slik at følgende oppnås:

a. Ingen objekter, med unntak for antenner for instrumentlandingssystem, skal gjennomtrengre et plan gjennom innflygingslysene ut til 60 m fra senterrekken.

b. Ingen av innflygingslysene skal være skjult sett fra luftfartøy under innflyging.

(5) Eventuelle antenner som gjennomtrenger planet gjennom innflygingslysene, skal anses som hinder og merkes og belyses deretter, og de skal ha så liten masse som mulig og være brekkbare.

(6) Tverrekken i et kategori I innflygingslysanlegg skal dannes av lys i en horisontal linje i rett vinkel på senterlinjerekken. Den første tverrekken skal være plassert 150 m fra terskelen, og ytterligere tverrekker skal plasseres med 150 m mellomrom i hele senterlinjerekkenes lengde, den ytterste dog 750 m fra terskelen.

(7) Endene på tverrekkene skal ligge på en rett linje som konvergerer mot et punkt på rullebanens senterlinje 300 m innenfor terskelen, jf. vedlegg 4 fig. 3.

*(8) Tverrekkene skal bestå av det antall lys som er nødvendig for å danne tverrekkens lengde, slik som vist i vedlegg 4 fig. 3. Lysene fordeles likt på hver side av det tilhørende lys i senterrekken. Det skal være lik avstand mellom lysene, og avstanden skal ikke overstige 6 m.

*(9) Lysene i et kategori I innflygingslysanlegg skal gi fast hvitt lys, og de skal tydelig skille seg fra øvrige lysanlegg og andre lys i området.

*(10) Lavintensitetslys skal ha lysintensitet på minst 50 cd.

*(11) Høyintensitetslys skal være utformet i samsvar med de krav som fastsettes av Luftfartstilsynet.

*(12) Hvert av lysene for de innerste 300 m av senterrekken skal bestå av en lyskilde, for de neste 300 m skal hvert lys bestå av to lyskilder, og for de ytre 300 m skal hvert lys bestå av tre lyskilder.

*(13) Innflygingslysanlegget til rullebane med instrumentinnflygingsprosedyre skal ha høyintensitetslys. Innflygingslysanlegg med høyintensitetslys kan i tillegg ha rundtstrålende lavintensitetslys.

§ 13–26A. Forsterket innflygingslysanlegg

(1) Enkelt innflygingslysanlegg og kategori I innflygingslysanlegg kan suppleres med blinklys for å bedre synligheten.

(2) Et forsterket innflygningslysanlegg skal ha minimum tre blinklys, jevnt fordelt langs innflygingslysanleggets senterrekke fram til innerste lys i senterrekken.

(3) Blinklysene skal gi hvite lysblink i sekvens mot terskelen.

§ 13–27. Kategori II/III innflygingslysanlegg

*Et kategori II/III innflygingslysanlegg skal tilfredsstillere de krav som settes av Luftfartstilsynet.

§ 13–28. Krav om visuelt glidebaneanlegg

(1) Rullebane som skal brukes for landing, skal ha visuelt glidebaneanlegg, uavhengig av hvilke andre visuelle og ikke-visuelle hjelpemidler rullebanen har, når ett eller flere av følgende forhold er tilstede:

- Rullebanen skal brukes av jetfly eller fly som trenger tilsvarende innflygingsreferanser.
- Innflyging er vanskelig på grunn av utilstrekkelige eller villedende visuelle referanser.
- Innflygingsflaten gjennomtrenges av terreng eller objekter.
- Det er vesentlige mangler ved sikkerhetsområdene ved en av baneendene.
- Det kan forekomme unormal turbulens under innflyging.

(2) Rullebane med kodetall 3 eller 4 som skal ha visuelt glidebaneanlegg, skal ha anlegg av typen PAPI (Precision Approach Path Indicator) eller annet anlegg godkjent av Luftfartstilsynet.

(3) Rullebane med kodetall 1 eller 2 som skal ha visuelt glidebaneanlegg, skal ha anlegg av typen PAPI, APAPI (Abbreviated Precision Path Indicator) eller PLASI (Puls Light Approach Slope Indicator) eller annet anlegg godkjent av Luftfartstilsynet.

(4) Visuelt glidebaneanlegg skal være utstyrt med reguleringssystem som gjør det mulig å tilpasse lysintensiteten under aktuelle sikt- og lysforhold og slik at flygeren ikke blendes.

(5) Lysenhetene i et visuelt glidebanesystem skal være slik at forurensninger av vann, is, snø, støv o.l. ikke påvirker kontrasten mellom rødt og hvitt lys, og slik at lysutstrålingen for øvrig påvirkes minst mulig.

§ 13–29. Visuelt glidebaneanlegg – PAPI- og APAPI-anlegg*

(1) PAPI-anlegg skal bestå av 4 lysenheter, mens et APAPI-anlegg skal bestå av to lysenheter. Lysenhetene i et PAPI- og APAPI-anlegg skal være plassert på venstre side av rullebanen, med lik avstand mellom lysenhetene og på en rett horisontal linje i rett vinkel på rullebanens senterlinje.

(2) For rullebaner med kodetall 1 og 2 skal lysenheten nærmest rullebanen være 10 m fra rullebanekanten, og avstanden mellom lysenhetene skal være 6 m. For rullebaner med kodetall 3 og 4 skal lysenheten nærmest rullebanen være 15 m fra rullebanekanten, og avstanden mellom lysenhetene skal være 9 m.

(3) PAPI-anlegg skal ha følgende egenskaper under innflyging:

- Når luftfartøyet befinner seg på eller nær glidebanen, skal flygeren kunne se de to lysenhetene nærmest rullebanen med rødt lys og de to andre lysenhetene med hvitt lys.
- Når luftfartøyet befinner seg litt over glidebanen, skal flygeren kunne se lysenheten nærmest rullebanen med rødt lys og de tre øvrige lysenhetene med hvitt lys, og når luftfartøyet befinner seg høyere over glidebanen, skal flygeren kunne se alle fire lysenhetene med hvitt lys.
- Når luftfartøyet befinner seg litt under glidebanen, skal flygeren kunne se de tre lysenhetene nærmest rullebanen med rødt lys og den fjerde lysenheten med hvitt lys, og når luftfartøyet befinner seg enda lavere, skal flygeren kunne se alle fire lysenhetene med rødt lys.

(4) APAPI-anlegg skal ha følgende egenskaper under innflyging:

- Når luftfartøyet befinner seg på eller nær glidebanen, skal flygeren kunne se lysenheten nærmest rullebanen med rødt lys og den andre lysenheten med hvitt lys.
- Når luftfartøyet befinner seg over glidebanen, skal flygeren kunne se begge lysenhetene med hvitt lys.
- Når luftfartøyet befinner seg under glidebanen skal flygeren kunne se begge lysenhetene med rødt lys.

(5) Lysenhetene i et PAPI- og et APAPI-anlegg skal være så lave som mulig og være brekkbare og for øvrig tilfredsstillende krav til lysintensitet, åpningsvinkler, blinkfrekvenser og andre spesifikasjoner som angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen.

(6) Glidebanevinkelen til et PAPI- og et APAPI-anlegg skal være som følger:

- a. Samsvare med vedlegg 4 fig. 4 og de luftfartøy som skal bruke anlegget.
- b. Samsvare mest mulig med eventuell elektronisk glidebane.
- c. Når flygeren ser ett hvitt og tre røde lys fra et PAPI-anlegg, alternativt ett hvitt og ett rødt lys fra et APAPI-anlegg, skal luftfartøyet gå klar alle hinder med god margin.

(7) Innstillingsvinkelen for de enkelte lysenhetene i et PAPI- eller APAPI-anlegg skal være i henhold til vedlegg 4 fig. 3 med nødvendig tilpassing.

(8) For en ikke-instrument- og en ikke-presisjonsrullebane skal PAPI- og APAPI-anlegg plasseres i slik avstand fra terskelen at den laveste høyde hvor flygeren kan se indikering i henhold til alternativ a i § 13–29 tredje og fjerde ledd (dvs. at luftfartøyet befinner seg på eller nær glidebanen) gir den lavest tillatte hjulhøyde over terskelen i henhold til tabell 13–A nedenfor.

* (9) For en presisjonsrullebane skal PAPI- og APAPI-anlegg plasseres i slik avstand fra terskelen at det blir best mulig overensstemmelse mellom instrumentglidebanen og den visuelle glidebanen, og slik at lavest tillatte hjulhøyde over terskelen i henhold til tabell 13–A nedenfor ikke underskrides.

§ 13–30. Visuelt glidebaneanlegg – PLASI-anlegg

* (1) PLASI-anlegg (Puls Light Approach Slope Indicator) skal, i tillegg til kravene for slike anlegg i dette kapittel, være i samsvar med de krav som settes av Luftfartstilsynet.

(2) PLASI-anlegg skal bestå av en lysenhet plassert på venstre side av rullebanen og 10 m fra rullebanekanten for rullebaner med kodetall 1 og 2.

(3) PLASI-anlegg skal ha følgende egenskaper under innflyging:

- a. Når luftfartøyet befinner seg på eller nær glidebanen, skal flygeren kunne se fast hvitt lys.
- b. Når luftfartøyet befinner seg over glidebanen, skal flygeren kunne se blinkende hvitt lys med kortere blink jo høyere luftfartøyet kommer.

*c. Når luftfartøyet befinner seg umiddelbart under glidebanen, skal flygeren kunne se fast rødt lys som går over til blinkende når luftfartøyet kommer lavere. Flygeren skal også kunne se at blinkene blir kortere jo lavere luftfartøyet kommer.

(4) Lysenheten i et PLASI-anlegg skal være som følger:

- a. Ha lampearmer med automatisk skifting og varsel for når siste lampe tas i bruk.
- b. Være så lav og ha så liten masse som mulig, og være brekkbar.
- c. Ha en nivåbryter som automatisk slår av anlegget dersom det bringes ut av stilling.
- d. Ha slik rekkevidde at signalene er godt synlig ut til 6500 m i dagslys og mørke.
- e. Ha lysutstråling i horisontalplanet på 16 ° og i vertikalplanet i samsvar med vedlegg 4 fig. 4.

(5) Glidebanevinkelen i et PLASI-anlegg skal være som følger:

- a. Samsvare med vedlegg 4 fig. 4 og de luftfartøy som skal bruke anlegget.
- b. Samsvare mest mulig med eventuell elektronisk glidebane.
- c. Så lenge flygeren ser fast rødt lys, skal luftfartøyet gå klar alle hinder med god margin.

(6) For en ikke-instrument- og en ikke-presisjonsrullebane skal et PLASI-anlegg plasseres i slik avstand fra terskelen at den laveste høyde som flygeren kan se indikering i henhold til alternativ a i § 13–30 tredje ledd (dvs. at luftfartøyet befinner seg på eller nær glidebanen) gir den lavest tillatte hjulhøyde over terskelen i henhold til tabell 13–A nedenfor.

(7) For en presisjonsrullebane skal PLASI-anlegg plasseres i slik avstand fra terskelen at det blir best mulig overensstemmelse mellom instrumentglidebanen og den visuelle glidebanen, dog under alle omstendigheter slik at lavest tillatte hjulhøyde over terskelen i henhold til tabell 13–A nedenfor aldri underskrides.

§ 13–31. Hinderflate for visuelt glidebaneanlegg*

(1) For hver rullebane som skal ha visuelt glidebaneanlegg, skal det fastsettes en hinderflate for visuelt glidebaneanlegg.

(2) Hinderflate for visuelt glidebaneanlegg skal begrenses av:

- a. En innerkant med fastsatt lengde og i fastsatt avstand fra terskelen, horisontal og vinkelrett på glidebaneanleggets senterlinje.
- b. To sidekanter som divergerer med fastsatt verdi i forhold til glidebaneanleggets senterlinje.
- c. En ytterkant parallell med innerkanten.

(3) Hinderflate for visuelt glidebaneanlegg skal ha dimensjoner i henhold til tabell 13–B nedenfor. Hinderflatens helning skal være som følger:

- a. For PAPI-anlegg: Innstillingsvinkel for laveste lysenhet minus 0,57°.
- b. For APAPI-anlegg: Innstillingsvinkel for laveste lysenhet minus 0,9°.
- c. For PLASI-anlegg: Innstilt glidebanevinkel minus 1,2°.

(4) Terreng eller objekter som gjennomtrenger hinderflaten for et visuelt glidebaneanlegg, anses som et hinder i forhold til glidebaneanlegget.

- (5) Dersom hinderflaten for visuelt glidebananlegg gjennomtrenges av terreng eller objekter, skal ett eller flere av følgende tiltak gjennomføres slik at luftfartøy som bruker glidebananlegget går klar alle hinder med god margin:
- Glidebanevinkelen økes så mye at hinderflaten ikke lenger gjennomtrenges.
 - Terskelen flyttes så langt inn at hinderflaten ikke lenger gjennomtrenges.
 - Glidebananleggets avstand fra terskelen økes slik at luftfartøyets høyde over terskelen økes for derved å oppnå at luftfartøyet går klar hinderet med god margin.
 - Den horisontale utstrålingsvinkelen begrenses slik at hinderet kommer utenfor glidebananleggets utstråling.
 - Glidebananleggets senterlinje, og dermed hinderflaten, vris inntil 5°.
 - Det fastsettes begrensninger i bruken av glidebananlegget.

Tabell 13-A – Hjulhøyde over terskel for visuelt glidebananlegg

Luftfartøyets «øye-hjulhøyde»	Normal hjulhøyde	Minimum hjulhøyde
Inntil 3 m	6 m	3 m
3 m inntil 5 m	9 m	4 m
5 m inntil 8 m	9 m	5 m
8 m inntil 14 m	9 m	6 m

Med «øye-hjulhøyde» menes vertikalhøyden mellom flygerens øye og luftfartøyets hovedhjul når luftfartøyet er under innflyging.

«Øye-hjulhøyden» skal relateres til det luftfartøy som har størst slik høyde av de luftfartøy som normalt skal bruke rullebanen.

Kravene til minimum hjulhøyde kan bare legges til grunn når anlegget er innstilt for bratt innflyging.

Tabell 13-B – Hinderflate for visuelt glidebananlegg

Hinderflate dimensjoner	Ikke-instrumentrullebane				Instrumentrullebane			
	Kodetall				Kodetall			
	1	2	3	4	1	2	3	4
Lengde på innerkant	60 m	80 m	150 m	150 m	150 m	150 m	300 m	300 m
Avstand fra terskel	30 m	60 m	60 m	60 m	60 m	60 m	60 m	60 m
Divergens	10%	10%	10%	10%	15%	15%	15%	15%
Total lengde*	7500 m	7500 m	15000 m	15000 m	7500 m	7500 m	15000 m	15000 m

§ 13-32. Krav til innflygingsledelys

Rullebane skal ha innflygingsledelys dersom det av hensyn til flysikkerheten er nødvendig å gi visuelle referanser langs en spesiell innflygingsløype, f.eks. for å unngå hinder.

§ 13-33. Plassering av innflygingsledelys*

Innflygingsledelys skal bestå av grupper av lys slik plassert at en spesiell innflygingsløype angis, jf. § 13-32 og gruppene skal plasseres slik at neste gruppe kan ses fra foregående gruppe. Avstanden mellom gruppene skal ikke være større enn 1600 m.

§ 13-34. Utforming av innflygingsledelys

- Hver gruppe innflygingsledelys skal bestå av minst tre blinklys på rekke mot innflygingsretningen. Gruppene kan i tillegg ha faste lys.
- Blinklysene skal gi hvite lysblink, helst i sekvens mot rullebanen. De faste lysene og enkeltlysene skal være gassrør som gir gult lys.
- Innflygingsledelys skal være slik at de ikke blander eller villeder en flyger under innflyging, taksing eller start.

§ 13-35. Krav til sirklingslys

Rullebane skal ha sirklingslys dersom øvrig flyplassbelysning (innflygingslys og banelys) ikke gir tilstrekkelige visuelle referanser for et luftfartøy som gjennomfører en sirkling til rullebanen, eller dersom sirkling skal følge en spesiell løype, f.eks. for å unngå hinder.

§ 13-36. Plassering av sirklingslys

*Antall sirklingslys og plassering skal være slik at spesiell sirklingsløype angis. Avstanden mellom lysene skal være slik at neste lys er synlig fra foregående lys under de sikt- og lysforhold rullebanen skal brukes under for landing.

§ 13-37. Utforming av sirklingslys

- Sirklingslys skal gi hvite lysblink eller være gassrør som gir fast gult lys.
- Sirklingslys skal være slik at de ikke blander eller villeder en flyger under innflyging, taksing eller start.

§ 13–38. Krav til terskelidentifiseringslys

Rullebane skal ha terskelidentifiseringslys dersom spesiell identifisering av terskelen er nødvendig, for eksempel ved midlertidig eller permanent innflyttet terskel.

§ 13–39. Plassering av terskelidentifiseringslys

Terskelidentifiseringslys skal være plassert på linje gjennom terskelen, symmetrisk om rullebanens senterlinje og ca. 10 m utenfor rullebanekantlysene, ett på hver side i stedet for eller utenfor terskellysene.

§ 13–40. Utforming av terskelidentifiseringslys

Terskelidentifiseringslys skal være retningsbestemt og gi hvite lysblink i innflygingsretningen. Blinkfrekvensen skal være mellom 60 og 120 blink i minuttet, og lysene skal blinke samtidig.

§ 13–41. Krav til rullebanesenterlinjelys

(1) Rullebane som skal brukes for start med rullebanesikt under 400 m og presisjonsrullebane i kategori II og III skal ha rullebanesenterlinjelys.

*(2) Rullebanesenterlinjelys skal tilfredsstillende de krav som Luftfartstilsynet fastsetter.

§ 13–42. Krav til landingssonelys

(1) Presisjonsrullebane i kategori II og III skal ha landingssonelys.

*(2) Landingssonelys skal tilfredsstillende de krav som Luftfartstilsynet fastsetter.

§ 13–43. Krav til indikeringslys for hurtigavkjøring

(1) Taksebane for hurtigavkjøring skal ha indikeringslys for hurtigavkjøringen dersom den skal brukes ved rullebanesikt under 350 m

*(2) Lys for hurtigavkjøring skal tilfredsstillende de krav som Luftfartstilsynet fastsetter.

§ 13–44. Krav til taksebanesenterlinjelys

(1) Alle taksebaner, avkjørsler, avisingsplattformer og snuplasser for rullebane skal utstyres med taksebanesenterlinjelys, dersom de skal kunne brukes under forhold som tilsvarer rullebanesikt på mindre enn 350 m.

(2) Taksebanesenterlinjelysene skal uavbrutt vise vei fra rullebanens midtlinje til oppstillingsplass.

(3) Taksebanesenterlinjelys er ikke påkrevet hvor trafikktettheten er liten og dersom taksebanekantlys og senterlinjemerking gir tilstrekkelig veiledning.

*(4) Taksebanesenterlinjelys skal tilfredsstillende de krav som Luftfartstilsynet fastsetter.

§ 13–45. Plassering og utforming av taksebanesenterlinjelys

*Taksebanesenterlinjelys skal plasseres og utformes i samsvar med de krav som Luftfartstilsynet fastsetter.

§ 13–46. Krav til taksebanekantlys

Taksebane som skal brukes i mørke, skal ha taksebanekantlys dersom taksebanen ikke har senterlinjelys. Oppstillingsplattform, venteplattform, avisingsplattform og snuplass for rullebane som skal brukes i mørke skal ha taksebanekantlys med mindre tilfredsstillende indikasjon av kanten oppnås gjennom annen belysning.

§ 13–47. Plassering av taksebanekantlys

(1) Taksebanekantlys skal plasseres langs kanten av taksebanen, oppstillingsplattformen, venteplattformen, avisingsplattformen og snuplassen. Kantlysene kan plasseres inntil 3 m utenfor kanten dersom kanten er merket.

(2) Taksebanekantlys skal plasseres i rett linje med jevn avstand og slik at kanten av taksebanen, plattformen og snuplassen blir tydelig angitt. Avstanden mellom lysene skal ikke overstige 60 m. I kurver skal avstanden reduseres slik at kurven blir tydelig angitt.

§ 13–48. Utforming av taksebanekantlys

Taksebanekantlys skal gi fast blått lys, og de skal være rundtstrålende og synlige i alle vertikalvinkler opp til minst 30° over horisontalplanet. I svinger, kryss o.l. skal taksebanekantlys om nødvendig skjermes slik at de ikke kan villed. Taksebanekantlys skal ha lysintensitet på minst 5 cd blått lys.

§ 13–49. Krav til stopplysrekke

(1) Venteposisjon for rullebane som skal kunne brukes under forhold med rullebanesikt under 400 m, skal ha stopplysrekke.

(2) Venteposisjon for rullebane som skal kunne brukes under forhold med rullebanesikt under 550 m, skal ha stopplysrekke med mindre:

a) Tilfredsstillende virkemidler og prosedyrer er etablert for å unngå at fly og kjøretøy kommer ut på rullebanen uten nødvendig klarering

b) Følgende operasjonelle prosedyrer er etablert

– Kun ett fly på manøvreringsområdet av gangen, og

– forekomsten av kjøretøy på manøvreringsområdet begrenses til det absolutte minimum.

§ 13–50. Plassering og utforming av stopplysrekke

*Stopplysrekke skal plasseres og utformes i samsvar med de krav som fastsettes av Luftfartstilsynet.

§ 13–51. Krav til mellomliggende venteposisjonslys

Med mindre det er installert stopplysrekke, skal venteposisjonslys plasseres ved mellomliggende venteposisjon dersom denne skal kunne brukes under forhold med sikt under 400 m.

§ 13–52. Plassering av venteposisjonslys

Mellomliggende venteposisjonslys skal plasseres langs mellomliggende venteposisjonsmerking og 0,3 m foran merkingen.

§ 13–53. Utforming av venteposisjonslys

(1) Mellomliggende venteposisjonslys skal bestå av tre faste ensrettede lys som viser gult lys i adkomstretningen til den mellomliggende venteposisjon. Lysene skal fordeles symmetrisk og i en rett vinkel i forhold til taksebanesenterlinjen, og med en avstand på 1,5 m mellom de enkelte lysene.

(2) Lysintensiteten skal samsvare med figur 2.21 i Appendix 2 til Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen.

§ 13–54. Krav til rullebanevarsellys

(1) Venteposisjon for rullebane som skal kunne brukes under forhold med rullebanesikt under 550 m, skal ha rullebanevarsellys i tillegg til eventuell stopplysrekke.

(2) Venteposisjon for rullebane som skal kunne brukes under forhold med rullebanesikt mellom 550 m og 1200 m, skal ha rullebanevarsellys dersom flyplassen har stor trafikk.

§ 13–55. Plassering av rullebanevarsellys

Rullebanevarsellys skal være plassert parvis; ett par på hver side av venteposisjonen så nær taksebanekanten som mulig, eller nedfelt i taksebanen og plassert tvers over taksebanen med innbyrdes avstand på 3 m. For særlig brede taksebaner skal rullebanevarsellys være nedfelt i taksebanen i tillegg til rullebanevarsellys på sidene av taksebanen.

§ 13–56. Utforming av rullebanevarsellys

(1) Parvise rullebanevarsellys skal bestå av to par gule lys. Lysene i hvert par skal blinke vekselvis med frekvens 30 til 60 blink i minuttet og slik at den lyse og den mørke perioden er like lange. Vekslingen på begge sider av taksebanen skal være synkronisert. Der hvor rullebanevarsellys er nedfelt i taksebanen skal lysene innbyrdes avstand være 3 meter, og hvert lys skal blinke alternerende med sitt nabolys.

(2) Rullebanevarsellys skal være retningsbestemt og innstilt slik at de er synlige for flygeren som takser fram til venteposisjonen.

(3) Lysintensiteten og lysspredningen skal samsvare med kravene i Appendix 2 til Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen.

§ 13–57. Krav til flomlys

Oppstillingsplattform og avisingsplattform som skal brukes i mørke, og isolert oppstillingsplass skal ha flomlys.

§ 13–58. Plassering av flomlys

Flomlys skal plasseres og utformes slik at hele plattformen og alle oppstillingsplassene blir belyst uten at det blander flygere, lufttrafikk- og bakkepersonell og slik at hinderflatene ikke gjennomtrenges. For å redusere skygger, skal hver oppstillingsplass belyses fra minst to retninger.

§ 13–59. Utforming av flomlys

(1) Flomlys skal ha slik farge at merking av luftfartøy, kjøretøy, hinder, oppstillingsplattform, oppstillingsplasser m.m. og hinderlys kan identifiseres og tjene sin hensikt.

(2) Flomlys skal gi følgende gjennomsnittbelysning:

a. Oppstillingsplasser:	Horisontalt: 20 lux med en fordeling mellom gjennomsnitt og minimum som ikke overstiger 4:1.
	Vertikalt: 20 lux i en høyde av 2 m over plattformen.
b. Øvrige deler av plattformen:	Horisontalt: 50% av gjennomsnittbelysningen for oppstillingsplass.

§ 13–60. Visuelt dokkinganlegg

(1) Flyplass skal ha visuelt dokkinganlegg dersom det er nødvendig å indikere presis posisjon til luftfartøy på oppstillingsplattform med visuelle hjelpemidler, og det ikke foreligger muligheter for anvendelse av alternative hjelpemidler.

*(2) Luftfartstilsynet kan fastsette nærmere vilkår for visuelt dokkinganlegg når slikt anlegg anses nødvendig i henhold til første ledd.

§ 13–62. Ledelys for oppstillingsplass

(1) Oppstillingsplass skal ha ledelys dersom det er nødvendig for å lette luftfartøys posisjonering på oppstillingsplass på oppstillingsplattform eller på avisingsplattform og avisingsplass som skal kunne brukes under forhold med dårlig sikt, og det ikke foreligger muligheter for anvendelse av alternative hjelpemidler.

*(2) Luftfartstilsynet kan fastsette nærmere vilkår for ledelys for oppstillingsplass når slike lys anses nødvendig i henhold til første ledd.

§ 13–63. Venteposisjonslys for kjøretøy

(1) Venteposisjon for kjøretøy, som skal kunne brukes under forhold med rullebanesikt på mindre enn 400 m, skal ha venteposisjonslys. Også andre venteposisjoner for kjøretøy skal ha venteposisjonslys dersom dette er påkrevet i henhold til lokale trafikkbestemmelser.

§ 13–64. Plassering av venteposisjonslys for kjøretøy

(1) Venteposisjonslys for kjøretøy skal plasseres ved venteposisjonen på høyre side av veien, omkring 1,5 m fra veikanten.

§ 13–65. Utforming av venteposisjonslys for kjøretøy

- (1) Venteposisjonslys for kjøretøy skal være en av følgende typer:
- Rødt/grønt trafikklens som kan kontrolleres av lufttrafikkjentesten, eller
 - Blinkende rødt lys.
- (2) Blinkende venteposisjonslys for kjøretøy skal ha frekvens mellom 30 og 60 blink i minuttet.
- (3) Venteposisjonslys for kjøretøy skal ha intensitet og lysfordeling tilpasset de sikt- og lysforhold venteposisjonen skal brukes under uten å blende føreren av kjøretøyet eller villedde øvrig virksomhet på flyplassen.

§ 13–66. Krav til reservekraft

- *(1) Flyplass med minst en instrumentrullebane skal ha reservekraft til følgende elektriske anlegg:
- Hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys som er vesentlige for flysikkerheten,
 - Lysanlegg (og tilhørende styringssystemer) i henhold til § 13–67,
 - Flyplassens meteorologiske utstyr,
 - Flomlys av gjerder som er vesentlige for å hindre ulovlig inntrenging,
 - Utstyr og fasiliteter for håndtering av ulykker og ulovlige anslag, herunder kommandorom, brannstasjon og sambandsutstyr/alarmsystemer.
- (2) Flyplass som ikke har instrumentrullebane, skal ha reservekraft dersom Luftfartstilsynet bestemmer det.

§ 13–67. Utforming av reservekraft

- (1) Flyplassens reservekraft skal ha tilstrekkelig kapasitet i forhold til de elektriske anlegg den skal forsyne og være slik anordnet at den automatisk kobles inn om primærkraften faller bort.
- (2) Flyplassens reservekraft skal være en eller flere av følgende typer:
- Separat aggregat drevet av stempelmotor, gassturbin og lignende,
 - Akkumulatoranlegg, eller
 - Uavhengig kraftforsyning utenfra.
- (3) Uavhengig kraftforsyning utenfra skal kunne forsyne lysanlegg i henhold til nedenstående tabell fra annen kraftstasjon enn primærforsyningen og gjennom separate forsyningslinjer på en slik måte at sannsynligheten for samtidig bortfall av begge forsyninger er redusert til et minimum.
- *(4) Reservekraft skal kunne forsyne lysanlegg i mørke og under IFR-forhold slik at bortfallet av lys ikke varer lenger enn angitt i nedenstående tabell:

<i>Rullebane</i>	<i>Lysanlegg som skal ha reservekraft</i>	<i>Maksimal tid for bortfall av lys</i>
Ikke-instrument rullebane	Visuelt glidebaneanlegg	2 min.
	Rullebanekantlys	2 min.
	Terskel- og baneendelys	2 min.
	Hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys som skal ha reservekraft.	2 min.
Ikke-precisjonsrullebane	Innflygingslys	15 sek.
	Visuelt glidebaneanlegg	15 sek.
	Rullebanekantlys	15 sek.
	Terskel- og baneendelys	15 sek.
	Hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys som skal ha reservekraft	15 sek.
Precisjonsrullebane kategori I	Innflygingslys	15 sek.
	Visuelt glidebaneanlegg	15 sek.
	Rullebanekantlys	15 sek.
	Terskel- og baneendelys	15 sek.
	Taksebanelys til bane i bruk	15 sek.
	Hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys som skal ha reservekraft	15 sek.

<i>Rullebane</i>	<i>Lysanlegg som skal ha reservekraft</i>	<i>Maksimal tid for bortfall av lys</i>
Presisjonsrullebane kategori II og III	Innerste 300 m av innflygingslysanlegget	1 sek.
	Resten av innflygingslysanlegget	15 sek
	Rullebanekantlys	15 sek
	Terskel- og baneendelys	1 sek
	Rullebanesenterlinjelys og landingssonelys	1 sek
	Stopplysrekker	1 sek
	Taksebanelys til bane i bruk	15 sek
	Hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys som skal ha reservekraft	15 sek.
Rullebane for start ved rullebanesikt under 800 m	Rullebanekantlys	1 sek.
	Baneendelys	1 sek.
	Rullebanesenterlinjelys	1 sek.
	Alle stopplysrekker	1 sek.
	Taksebanelys til bane i bruk	15 sek.
	Hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys som skal ha reservekraft	15 sek.

(5) For instrumentrullebane skal reservekraften kunne forsyne visuelt glidebaneanlegg, rullebanekantlys og terskellys innenfor en innkoblingstid på 1 sekund dersom innflyging foregår over så vanskelig terreng at det av hensyn til flysikkerheten vurderes nødvendig med så kort innkoblingstid.

§ 13–68. *Overvåkingssystemer*

(1) For høyintensitetslys skal det være overvåkingssystem som indikerer når høyintensitetslysene er i funksjon, om det er feil på lysanlegget og hvilken intensitet lysene er innstilt på.

(2) For reservekraft skal det være overvåkingssystem som indikerer når innkoblede kilde er siste alternativ.

(3) På flyplass med lufttrafikkjeneste skal overvåkingssystemene kunne avleses fra lufttrafikkjenestens arbeidssposisjon.

(4) På flyplass der lufttrafikkjenesten bruker lysanlegg ved kontroll av luftfartøy, skal de lysanleggene som brukes til kontroll overvåkes slik at alle feil som kan påvirke kontrollene av luftfartøy umiddelbart vises for lufttrafikkjenesten.

Kapittel 14. Krav til skilting

§ 14–1. *Generelle krav til skilting*

(1) Ferdselsområdet skal utstyres med tilstrekkelige skilt til at bevegelser med luftfartøyer og kjøretøyer kan gjennomføres på en forsvarlig måte.

(2) I tillegg til bestemmelsene i dette kapittel, skal skilt plasseres, utformes og utstyres med tegn og symboler i henhold til vedlegg 5 og tabell 14–A, 14–B, 14–C.

§ 14–2. *Utforming av skilt*

(1) Skilt som skal angi betegnelse på rullebaner skal benytte banenummer i samsvar med § 12–2 ovenfor.

(2) Skilt som skal angi betegnelse på taksebaner skal benytte bokstav, tall eller kombinasjon av tall og bokstav. Bokstavene I, O og X skal ikke benyttes.

(3) Øvrige skilt skal ikke benytte tall eller bokstaver på en slik måte at det kan oppstå forveksling med betegnelser på rullebaner eller taksebaner.

(4) Skilt skal ha så liten masse som mulig samtidig som de skal kunne motstå forekommende utblåsning og luftstrømmer fra luftfartøy, samt eventuelle belastninger som følge av vintervedlikehold.

(5) Skilt plassert nær rullebane eller taksebane skal ikke være høyere enn at det er tilstrekkelig klaring til luftfartøys propellere, motorer o.l.

(6) Skilt skal være rektangulære med den lengste siden horisontal.

(7) Innenfor ferdselsområdet skal rød farge bare brukes på påbudsskilt.

(8) Den svarte skillelinjen på retningsskilt montert i serie skal ha bredde 70% av strekbredden til tegnene på skiltet. Den gule kantlinjen på selvstendige posisjonsskilt skal ha bredde 50% av strekbredden til tegnene på skiltet.

(9) Skilt som skal brukes for flyging i mørke skal være belyst. For ikke-instrument rullebaner kode 1 og 2 er det tilstrekkelig at skiltene er reflekterende.

(10) For belyste skilt skal gjennomsnittsverdien for lysintensitet minst være som i nedenstående tabell. I områder med høy bakgrunnsbelysning skal høyere verdier om nødvendig benyttes. For skilt som ikke skal brukes for flyging med rullebanesikt under 800 m, kan Luftfartstilsynet godkjenne lavere lysintensitet.

<i>Farge</i>	<i>cd/m²</i>
Rød	30
Gul	150
Hvit	300

- (11) Variable skilt, dvs. skilt som kan variere mht. tegn og symboler, skal være konstruert slik at:
- de viser blankt når de er avslått,
 - de ikke kan gi feilinformasjon som medfører fare, og slik at
 - det ikke tar mer enn 5 sekunder å skifte fra én type informasjon til en annen.

§ 14-3. Påbudsskilt

- (1) Følgende typer påbudsskilt er aktuelle:
- Venteposisjonsskilt for rullebane
 - Venteposisjonsskilt for presisjonsrullebane
 - Venteposisjonsskilt for taksebane
 - Venteposisjonsskilt for kjøretøy
 - Forbudsskilt for innkjøring.
- (2) Venteposisjonsskilt skal settes opp ved alle venteposisjoner som ikke skal passeres uten tillatelse fra lufttrafikkjentesten.
- (3) Venteposisjonsskilt for rullebane skal settes opp ved alle venteposisjoner for rullebane.
- (4) Venteposisjonsskilt for kjøretøy skal settes opp på alle veier som tilslutter en rullebane.
- (5) Forbudsskilt for innkjøring skal settes opp der det er nødvendig av hensyn til flysikkerheten.

§ 14-4. Plassering av påbudsskilt

* (1) Venteposisjonsskilt for rullebane skal plasseres på begge sider av taksebanen der venteposisjonen er merket med mønster A i henhold til § 12-11 annet ledd.

For taksebane uten fast dekke skal skiltet plasseres der slik venteposisjonen er plassert i henhold til § 8-2.

- (2) Venteposisjonsskilt for presisjonsrullebane skal plasseres på begge sider av taksebanen der venteposisjon er merket med mønster B i henhold til § 12-11 tredje ledd.
- (3) Venteposisjonsskilt for mellomliggende venteposisjon skal plasseres på begge sider av taksebanen der venteposisjon er merket med mønster C i henhold til § 12-12.
- (4) Venteposisjonsskilt for kjøretøy skal plasseres på høyre side av veien, eventuelt på begge sider, der slik venteposisjon er plassert i henhold til § 8-1 femte ledd og § 8-9.
- (5) Forbudsskilt for innkjøring skal plasseres på begge sider av taksebanen der forbudet begynner.

§ 14-5. Utforming av påbudsskilt

- (1) Påbudsskilt skal være røde med hvit tekst.
- (2) Venteposisjonsskilt for rullebane skal vise rullebanens nummer. Dersom venteposisjonen ikke er ved rullebanens begynnelse, skal skiltet vise begge rullebanenummer slik at retningen til respektive rullebaners begynnelse blir angitt.
- * (3) Venteposisjonsskilt for presisjonsrullebane skal også angi aktuell kategori I, II og/eller III.

Eksempler: 25 Angir venteposisjon for innkjøring til begynnelsen av rullebane 25.
 25 – 07 Angir venteposisjon for innkjøring til rullebane;
 begynnelsen av bane 25 til venstre og bane 07 til høyre.
 25 CAT I Angir kategori I-venteposisjon ved begynnelsen av bane 25.
 25 CAT II/III Angir kombinert kategori II og III-venteposisjon til bane 25.

- (4) Venteposisjonsskilt for taksebane skal vise taksebanens bokstavbetegnelse.
- (5) Venteposisjonsskilt for kjøretøy skal ha ordet «STOPP», betegnelse på venteposisjonen samt tilleggstekst i henhold til lokale ferdselsbestemmelser, eksempelvis om å innhente klarering fra lufttrafikkjentesten.
- (6) Forbudsskilt for innkjøring skal være i henhold til vedlegg 5 side 1.

§ 14-6. Informasjonsskilt

- (1) Informasjonsskilt skal være gule med sort tekst med unntak for posisjonsskilt som skal være sorte med gul tekst.
- (2) Følgende typer informasjonsskilt er aktuelle:
- Rullebaneavkjøringsskilt
 - Rullebaneklaringsskilt
 - Anvisningsskilt
 - Posisjonsskilt
 - Retningsskilt
 - Startdistanseskilt.
- (3) Det skal settes opp informasjonsskilt der det av hensyn til flysikkerheten er nødvendig å angi retninger, posisjoner og annen informasjon.

- (4) Informasjonsskilt skal plasseres på venstre side av taksebanen. Dersom dette ikke er mulig, skal annen hensiktsmessig plassering benyttes.
- (5) Informasjonsskilt ved taksebanekryss skal plasseres ved den avbrutte merkelinjen.
- (6) Posisjonsskilt skal angi betegnelsen på posisjonen. Posisjonsskilt i kombinasjon med venteposisjonsskilt skal plasseres utenfor det andre skiltet (til høyre eller venstre) sett fra luftfartøyet.
- (7) Rullebaneavkjøringsskilt

Det skal settes opp rullebaneavkjøringsskilt dersom det er nødvendig å informere om hvor rullebaneavkjøringen er. Rullebaneavkjøringsskilt skal plasseres på samme side av rullebanen som avkjøringen. Avstanden fra rullebanen skal være i henhold til tabell 19–3 og avstanden fra avkjøringen skal minst være som følger:

Kodetall	Minsteavstand før begynnelsen på taksebanens senterlinje
1, 2	30 m
3, 4	60 m

§ 14–7. Rullebaneklaringskilt

- (1) Det skal settes opp rullebaneklaringskilt dersom avkjøringstaksebanen ikke har senterlinjelys og det er nødvendig å informere om at luftfartøyet ikke lenger forstyrrer navigasjonshjelpemidler eller utgjør et hinder.
- (2) Rullebaneklaringskilt skal minst plasseres på den ene siden av taksebanen på det sted luftfartøyet må passere for at hensikten med skiltet skal oppnås.

§ 14–8. Anvisningsskilt

Det skal settes opp anvisningsskilt der det er nødvendig å informere om retningen til et spesielt område eller sted på flyplassen, så som «APRON», «CARGO AREA», «GENERAL AVIATION» etc.

§ 14–9. Posisjonsskilt

Det skal settes opp posisjonsskilt i kombinasjon med alle venteposisjonsskilt med unntak for venteposisjonsskilt der en rullebane tilslutter en annen rullebane. Andre kombinasjoner mellom informasjonsskilt og påbudsskilt skal ikke forekomme.

§ 14–10. Retningsskilt

Det skal settes opp retningsskilt eller kombinasjon av posisjons- og retningsskilt dersom dette er nødvendig for å gi ruteinformasjon for taksing.

§ 14–11. Startdistanseskilt

Det skal settes opp startdistanseskilt dersom det av hensyn til flysikkerheten er nødvendig å angi gjenværende startrulledistanse (TORA). Startdistanseskiltet skal settes opp på venstre side av taksebanen og avstanden fra rullebanesenterlinjen skal ikke være mindre enn 60 m fra rullebaner med kodetall 3 og 4, og ikke mindre enn 45 m fra rullebaner med kodetall 1 og 2. Startdistanseskiltet skal angi gjenværende startrulledistanse i meter og en pil som viser retningen for den gjenværende startrulledistanse, jf. vedlegg 5 side 2.

Tabell 14–A – Minstehøyde på tall og bokstaver

Kodetall	Påbudsskilt	Informasjonsskilt Retningsskilt	Andre skilt
1, 2	0,3 m	0,3 m	0,2 m
3, 4	0,4 m	0,4 m	0,3 m

Tabell 14–B – Strekbredde på bokstaver, tall og piler

Høyde	Bredde på streken som danner tegnet
0,2 m	32 mm
0,3 m	48 mm
0,4 m	64 mm

Tabell 14–C – Skilthøyde og plasseringsavstand

Kodetall	Skiltets høyde Tegnhøyde	Total høyde over bakken (minimum)	Total høyde over bakken (maksimum)	Avstand fra taksebanekant til nærmeste skiltkant	Avstand fra rullebanekant til nærmeste skiltkant
1 og 2	0,2 m	0,4 m	0,7 m	5 – 11 m	3 – 10 m
1 og 2	0,3 m	0,6 m	0,9 m	5 – 11 m	3 – 10 m

	<i>Skiltets høyde</i>	<i>Total høyde over bakken</i>		<i>Avstand fra taksebanekant til nærmeste skiltkant</i>	<i>Avstand fra rullebanekant til nærmeste skiltkant</i>
<i>Kodetall</i>	<i>Tegnhøyde</i>	<i>(minimum)</i>	<i>(maksimum)</i>		
3 og 4	0,3 m	0,6 m	0,9 m	11–21 m	8–15 m
3 og 4	0,4 m	0,8 m	1,1 m	11–21 m	8–15 m

§ 14–12. Skilt for VOR-kontrollpunkt

(1) På flyplass der det er etablert kontrollpunkt for VOR-mottaker, skal det settes opp skilt. Skilt for VOR-kontrollpunkt skal settes opp så nært kontrollpunktet som mulig og slik at teksten er synlig fra førerrommet på luftfartøy som er plassert i henhold til merkingen av kontrollpunktet.

(2) Skilt for VOR-kontrollpunkt skal være gult med sort tekst.

Teksten skal inneholde ordet «VOR», radiofrekvensen for retningsfyret og retningen i hele grader som indikeres på kontrollpunktet. Dersom retningsfyret er kombinert med avstandsmålerutstyr, skal skiltet også angi indikert avstand i nautiske mil.

§ 14–13. Skilt for oppstillingsplass

(1) Det skal settes opp skilt for oppstillingsplass når det av hensyn til flysikkerheten er nødvendig å supplere oppstillingsplassmerkingen. Skilt for oppstillingsplass skal settes opp slik at det er synlig fra førerrommet på luftfartøy som skal bruke oppstillingsplassen.

(2) Skilt for oppstillingsplass skal være gult med sort tekst og ha samme tall og/eller bokstaver som oppstillingsplassmerkingen, og eventuelt også angivelse av aktuell fartøytype.

Kapittel 15. Krav til utstyr, inngjerding m.m.

§ 15–1. Vindpølse

(1) Flyplass skal ha én eller flere vindpølser utformet og plassert slik at flygeren får de vindinformasjoner som er nødvendig for sikker start, taksing og landing.

(2) Antall og plassering av vindpølsene skal være slik at vindforholdene ved tersklene, og for øvrig så langt det er nødvendig, blir tilstrekkelig angitt. Videre slik at minst én vindpølse skal være synlig fra luftfartøy i luften og på ferdselsområdet, og slik at vindpølsene blir minst mulig påvirket av forstyrrende luftstrømmer.

(3) Vindpølse skal tilfredsstillende følgende krav:

- Den skal gi presis indikasjon på vindretning og grov indikasjon på vindstyrke.
- Den skal være traktformet og åpen i begge ender.
- Lengden skal være minst 3,6 meter.
- Den største åpningen skal ikke være mindre enn 0,9 m, og den minste åpningen ikke mindre enn 0,3 m.
- Den skal være oransje eller oransje og hvit. Dersom oransje og hvit velges, skal fargene være i form av 5 sirkulære bånd der første og siste bånd er oransje.

(4) Dersom vindpølse gjennomtrenger en hinderflate, skal den utformes slik at den ikke skaper fare for skader på luftfartøy.

(5) På flyplass som skal kunne brukes for flyging i mørke skal minst én vindpølse være belyst.

(6) Dersom det er nødvendig med spesiell merking av en vindpølse, skal den merkes med et sirkulært bånd med diameter 15 m og bredde 1,2 m. Båndet skal ha kontrastfarge, fortrinnsvis gult, og sentreres omkring vindpølsen.

§ 15–2. Signallampe

(1) Flyplass som har lufttrafikkjenesteenhet skal ha en signallampe plassert der lufttrafikkjeneste utøves.

(2) En signallampe skal kunne gi røde, grønne og hvite signaler, og skal i tillegg kunne:

- Siktes inn manuelt mot hvilket som helst mål,
- Gi et signal i hvilken som helst av de tre ovennevnte fargene, etterfulgt av et signal i hvilken som helst av de to andre fargene, og
- Sende en melding i hvilken som helst av de tre fargene i morse med en hastighet på minst fire ord i minuttet.

(3) En signallampe skal ha en lysstråle ikke smalere enn 1° og ikke bredere enn 3°, og lysintensiteten på det fargede lyset skal ikke være mindre enn 6000 cd.

§ 15–3. Inngjerding med mer

(1) Flyplass skal ha tilstrekkelig skilting, gjerder, porter og eventuelle andre innretninger som er nødvendig for å sikre at uvedkommende personer og kjøretøyer ikke får adgang til ferdselsområdet samtidig med at lufttrafikk pågår.

(2) Flyplass skal utstyres med gjerder og porter for å forhindre at verken ville eller tamme dyr kan ta seg inn på ferdselsområdet samtidig med at lufttrafikk pågår.

*(3) Flyplass som er omfattet av forskrift 30. april 2004 nr. 715 om forebygging av anslag mot sikkerheten i luftfarten (BSL A 2–1), skal ha slik inngjerding og andre sikkerhetsforanstaltninger som der er fastsatt.

Kapittel 16. Krav til flyplassdata

§ 16-1. Generelle krav

(1) Flyplassens innehaver skal fremskaffe, dokumentere og vedlikeholde de data om flyplassen som fremgår av nedenstående punkter og andre data av betydning for flysikkerheten etter Luftfartstilsynets nærmere bestemmelser.

(2) Flyplassens innehaver skal oversende de flyplassdata som fremgår av nedenstående punkter til Kunngjøringstjenesten for luftfarten, jf. AIP Norge GEN 3- 1, i den form, med den nøyaktighet og for øvrig slik som Kunngjøringstjenesten bestemmer.

(3) Flyplassens innehaver skal overvåke de flyplassdata Kunngjøringstjenesten for luftfarten publiserer om innehaverens flyplass, og meddele Kunngjøringstjenesten de endringer som er nødvendige for at flyplassdataene til enhver tid skal være korrekte og komplette.

§ 16-2. Referansekoder

For hver av flyplassens rullebaner skal kodetall, kodebokstav og rullebanetype meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten. Kunngjøringstjenesten skal også meddeles kodebokstaven for flyplassens taksebaner og oppstillingsplasser.

§ 16-3. Flyplassens referansepunkt

(1) Det skal fastsettes et geografisk referansepunkt så nært flyplassens geometriske sentrum som mulig. Referansepunktet skal normalt beholdes uendret der det først er etablert.

(2) Flyplassens geografiske referansepunkt kan eksempelvis ligge midt på rullebanen, ved krysset med en taksebane eller i krysset mellom to rullebaner.

(3) Referansepunktets posisjon skal meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten i grader, minutter og sekunder.

§ 16-4. Flyplassens høyde over havet

(1) Flyplassens høyde over havet og geoideundulasjonen, der høyden måles, skal måles med nøyaktighet 0,5 m, og meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten i hele fot. Med flyplassens høyde over havet menes største høyde på rullebanen(e).

§ 16-5. Rullebaners høyde over havet

(1) For hver presisjonsrullebane skal høyden og geoideundulasjonen for terskelen, rullebaneenden og de viktigste høyeste punktene i landingssonen måles med nøyaktighet 0,25 m, og meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten i hele fot. Med landingssonen menes det området som har landingssonemerking.

(2) For hver rullebane, som ikke er presisjonsrullebane, skal høyden og geoideundulasjonen for terskelen, rullebaneenden og de viktigste høyeste og laveste punkter langs rullebanen måles med nøyaktighet 0,5 m, og meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten i hele fot.

§ 16-6. Flyplassens referansetemperatur

(1) Det skal beregnes en referansetemperatur som skal være månedsmiddelverdien av de høyeste dagtemperaturene i den måneden gjennom året som har den høyeste middeltemperaturen. Referansetemperaturen skal baseres på målinger over flere år.

(2) Flyplassens referansetemperatur skal meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten i grader Celsius.

§ 16-7. Flyplassens utforming

(1) Følgende data skal, i den grad de er relevante for flyplassen, måles eller beskrives, og meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten i en form og for øvrig slik Kunngjøringstjenesten bestemmer:

- a. *Rullebaner*: Rettvisende retning i hundredels grader, banenummer, lengde og bredde med nøyaktighet 1 m, eventuell innflyttet terskel med nøyaktighet 1 m, helninger i prosent og type overflate.
- b. *Sikkerhetsområde*: Lengde og bredde med nøyaktighet 1 m og type overflate.
- c. *Taksebaner*: Benevning, bredde med nøyaktighet 1 m og type overflate.
- d. *Oppstillingsplattform*: Type overflate og benevning på hver oppstillingsplass.
- e. *Lufttrafikkjentestens ansvarsområde*: Grensen for den del av ferdelsområdet der lufttrafikkjentesten er ansvarlig.
- f. *Hinderfritt stigeområde*: Lengde med nøyaktighet 1 m og bakkeprofil.
- g. *Merking, lys og skilting*: Lysanlegg for inn- og utflyging, merking, lys og skilting av ferdelsområdet, visuelle dokkinganlegg; type og plassering.
- h. *VOR-kontrollpunkt*: Plassering og radiofrekvens.
- i. *Standard takseruter*: Beskrivelse og benevning.
- j. *Antenner for instrumentlandingssystemer*: Plassering med nøyaktighet 1 m.

(2) Flyplassens innehaver skal fastsette og meddele følgende posisjoner i grader, minutter, sekunder og hundredelssekunder til Kunngjøringstjenesten for luftfarten:

- a. Posisjonen for hver terskel,
- b. posisjonen for hensiktsmessige punkter på hver taksebanes senterlinje, og
- c. posisjonen for hver enkelt oppstillingsplass.

§ 16-8. Hinder

(1) Med hinder skal forstås terreng og faste objekter som gjennomtrenger de hinderflatene som gjelder for flyplassen i henhold kapittel 10, og alle faste objekter på sikkerhetsområdet.

(2) Alle faste objekter, som utgjør hinder, skal meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten. Meddelelsen skal inneholde hinderets posisjon i grader, minutter, sekunder og tiendedels sekunder. I tillegg skal meddeles objektets største høyde i fot og en beskrivelse av type objekt, merking og belysning.

(3) Alt terreng, som utgjør hinder, skal meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten. Meddelelsen skal inneholde en beskrivelse av terrenget, posisjonen til de viktigste høyeste punktene i grader, minutter, sekunder og tiendedels sekunder, og de samme punktenes høyde i fot. I tillegg skal meddelelsen inneholde opplysninger om belysning og eventuell merking.

(4) Data, som Kunngjøringstjenesten for luftfarten trenger for å produsere hinderkart, skal meddeles kunngjøringstjenesten i den form og med den nøyaktighet kunngjøringstjenesten bestemmer.

§ 16-9. Bæreevne for faste dekker

(1) Bæreevnen til faste dekker på alle rullebaner, taksebaner og oppstillingsplattformer skal fastsettes.

* (2) Bæreevnen for områder med fast dekke som skal benyttes av luftfartøy med største tillatte startmasse på 5.700 kg eller større skal meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten etter ACN/PCN (Aircraft Classification Number/Pavement Classification Number) -metoden som inneholder følgende opplysninger:

- a. Dekkets klassifiseringsnummer (PCN)
- b. Overflatetype
- c. Bærelagets styrke
- d. Største tillatte dekktrykk
- e. Vurderingsmetode.

(3) Dekkets klassifiseringsnummer (PCN) skal angi at et luftfartøy med klassifiseringsnummer (ACN) lik eller lavere enn det som er kunngjort av Kunngjøringstjenesten for luftfarten, skal kunne benytte dekket uten begrensning verken for lufttrykk i hjulene eller luftfartøyets totale masse.

(4) Klassifiseringsnummeret for luftfartøyet (ACN) skal fastsettes i henhold til prosedyrene i ACN/PCN-metoden.

(5) For å kunne fastsette klassifiseringsnummeret for luftfartøyet (ACN) skal dekkets egenskaper angis som enten hardt eller fleksibelt.

* (6) Informasjon om dekkets egenskaper, styrkekategori, maksimum lufttrykk i hjulene og evalueringsmetode skal meddeles Kunngjøringstjenesten ved bruk av følgende koder:

- a. *Dekkets egenskaper:*

Hardt dekke	R
Fleksibelt dekke	F
- b. *Styrkekategori:*

Høy styrke	A
Middels styrke	B
Lav styrke	C
Svært lav styrke	D
- c. *Maksimum lufttrykk i hjulene:*

Høyt	W
Middels	X
Lavt	Y
Svært lavt	Z
- d. *Evalueringsmetode:*

Teknisk evaluering	T
Bruk av erfaring	U

Kodenes betydning og definisjon skal være som angitt i Annex 14 Vol I til Chicagokonvensjonen.

(7) Flyplassens innehaver skal meddele Kunngjøringstjenesten for luftfarten om bæreevnen for områder med fast dekke som skal nyttes av luftfartøy med største tillatte startmasse på mindre enn 5.700 kg. Meddelelsen skal omfatte følgende opplysninger:

- a. Største tillatte totalmasse, og
- b. største tillatte lufttrykk i hjulene.

Eksempel: 4000 kg/0,50 Mpa.

§ 16-10. Kontrollplass for høydemåler

* (1) Flyplassens innehaver skal fastsette en eller flere plasser for kontroll av luftfartøys høydemåler.

(2) Kontrollplassens beliggenhet og høyde i fot skal meddeles Kunngjøringstjenesten for luftfarten. For å kunne oppgi en middelvei for oppstillingsplattformen, skal ingen punkter på plattformen ha høydeavvik fra middelveiden med mer enn 3 m.

§ 16–11. Banelengder

*Flyplassens innehaver skal fastsette følgende banelengder for hver rullebane (baneretning), og meddele banelengdene til Kunngjøringstjenesten for luftfarten:

- a. Tilgjengelig startrulledistanse (TORA)
- b. Tilgjengelig startdistanse (TODA)
- c. Tilgjengelig akselerasjons-stopp distanse (ASDA)
- d. Tilgjengelig landingsdistanse (LDA).

§ 16–12. Visuelt glidebaneanlegg

(1) For hvert visuelt glidebaneanlegg skal flyplassens innehaver meddele følgende informasjon til Kunngjøringstjenesten for luftfarten:

- a. Tilhørende rullebanenummer.
- b. Type anlegg i henhold til § 13–28. For anlegg som bare er montert på en side av rullebanen, skal aktuell side meddeles.
- c. Dersom anlegget ikke er parallelt med rullebanens senterlinje, skal avviket meddeles i antall grader til høyre eller venstre for rullebanens senterlinje.
- d. Nominell glidebanevinkel i grader.
- e. Minimum øyehøyde over terskelen.
- f. Eventuelle begrensninger i bruken av det visuelle glidebaneanlegget.

(2) Minimum øyehøyde over terskelen skal for et PAPI-anlegg være relatert til vinkelen til lysenhet B minus 2', og for et APAPI-anlegg skal den være relatert til vinkelen til lysenhet A minus 2', jf. vedlegg 4 figur 4. For et PLASI-anlegg skal minimum øyehøyde over terskelen være relatert til den nominelle glidebanen minus 0,35.

§ 16–13. Lokale restriksjoner og merknader

- (1) Flyplassens innehaver skal fremskaffe og meddele følgende data til Kunngjøringstjenesten for luftfarten:
 - a. Flyplassens anvendelsesområde, jf. godkjenningvilkårene.
 - b. Alle avvik fra godkjenningvilkårene, herunder fra den forskrift og andre aktuelle forskrifter.
 - c. Alle dispensasjoner og kompenserende tiltak i medhold av kapittel 18.
 - d. Andre opplysninger av flysikkerhetsmessig betydning.

Kapittel 17. Kunngjøring av flyplassdata

§ 17–1. Generelt

Kunngjøringstjenesten for luftfarten skal stille krav til flyplassoperatører, som skal kunngjøre flyplassdata i AIP Norge, slik at kravene til kunngjøring av flyplassdata i denne forskrift etterkommes.

§ 17–2. Retningslinjer for kunngjøring*

Kunngjøringstjenesten for luftfarten skal utarbeide regler for flyplassoperatører, som skal kunngjøre flyplassdata i AIP Norge, som sikrer at alle forhold ved flyplassen av midlertidig eller permanent art som kan påvirke flysikkerheten eller flyplassens bruksområde rapporteres til kunngjøringstjenesten for luftfarten uten forsinkelser. Følgende informasjon skal rapporteres:

- a) forholdene på ferdselsområdet,
- b) nye eller endrede luftfartshinder,
- c) operativ status på visuelle hjelpemidler og navigasjons- og kommunikasjonsanlegg,
- d) andre forhold av betydning for flysikkerheten.

§ 17–3. Nøyaktighet og integritet*

(1) Kunngjøring av flyplassdata skal være i samsvar med den nøyaktighet og integritet som fremgår av Annex 14 til Chicagokonvensjonen.

*(2) Kravene til flyplassdataenes nøyaktighet skal baseres på at 95% av dataene skal være korrekte, og i den forbindelse skal følgende typer posisjonsdata identifiseres:

- a) posisjoner befart i marken (for eksempel terskler),
- b) beregnede posisjoner (matematisk beregnet fra kjente befarte posisjoner av posisjoner i rommet, fiks),
- c) fastsatte posisjoner (for eksempel skillet mellom oppstillingsplattform og manøvreringsområdet).

(3) Integriteten til flyplassdataene skal opprettholdes gjennom hele dataprosessen fra opprinnelse til kunngjøring, og det skal tas hensyn til at dataene kan bli forstyrret, forvrengt, ødelagt eller misbrukt. Derfor skal følgende klassifisering og integritetsnivåer benyttes:

- a) Kritiske data, integritetsnivå 1×10^{-8} : Det er stor sannsynlighet for at feil ved kritiske data kan resultere i en luftfartsulykke.
- b) Viktige data, integritetsnivå 1×10^{-5} : Det er liten sannsynlighet for at feil ved viktige data kan resultere i en luftfartsulykke.

- c) Rutinedata, integritetsnivå 1×10^{-3} : Det er liten sannsynlighet for at feil ved rutinedata kan resultere i en luftfartsulykke.

§ 17-4. Elektroniske data

Elektroniske data, både lagrede og under overføring, skal overvåkes og beskyttes gjennom en syklisk redundanskontroll. Følgende algoritmer skal benyttes:

- a) 32 bits for kritiske data,
- b) 24 bits for viktige data og
- c) 16 bits for rutinedata.

§ 17-5. Geografiske koordinater

Geografiske koordinater skal fastsettes og kunngjøres i World Geodetic System 1984 (WGS84). Geografiske koordinater, som er omregnet til WGS84 og der nøyaktigheten i feltarbeidene ikke tilfredsstillende, skal identifiseres.

§ 17-6. Feltarbeider og befaringer*

Feltarbeider og befaringer skal gjennomføres slik at flyplassdataene tilfredsstillende kravene til nøyaktighet i Annex 14 til Chicago-konvensjonen.

§ 17-7. Geoideundulasjon

I tillegg til høydeangivelser av befarte posisjoner på flyplassen, referert til middelvannstand, skal geoideundulasjonen, referert til WGS84 elipsoiden, for de posisjoner som inngår i flyplassdataene, bestemmes.

§ 17-8. Endringer

Det skal tas nødvendig hensyn til den tid som trengs for forberedelse, produksjon og kunngjøring før det innføres endringer som har betydning for luftfartøyers operasjoner. Det skal tas spesielt hensyn til tilstrekkelig tid for data som berører kart og databaserte navigasjonssystemer som skal kunngjøres gjennom AIRAC-systemet.

§ 17-9. Hinderkart*

For flyplasser, som skal kunngjøre flyplassdata i AIP Norge, skal det kunngjøres hinderkart type A, i samsvar med Annex 4 til Chicago-konvensjonen, for alle startrullebaner. For flyplasser der det, i henhold til flyplassens godkjenningvilkår, er stilt særskilte krav til trening/besetningskvalifikasjon i samsvar med JAR-OPS 1.975, skal det også kunngjøres hinderkart type B i samsvar med Annex 4 til Chicago-konvensjonen.

Kapittel 18. Utbedring, dispensasjon, kompenserende tiltak og ikrafttredelse

§ 18-1. Utbedring

(1) Luftfartstilsynet kan pålegge flyplassens innehaver å utbedre avvik mellom flyplassens utforming og utstyr, og kravene i denne forskrift. Med utbedring skal forstås at flyplassens utforming og utstyr fysisk bringes i samsvar med kravene i kapitlene ovenfor.

(2) Luftfartstilsynet skal fastsette frist for utbedring. Fristens lengde fastsettes skjønnsmessig blant annet under hensyntagen til omfanget av den aktuelle utbedring sammenholdt med de konsekvenser det kan antas å ha for fysikkerheten at utbedring ikke er foretatt. Bestemmelsene i § 18-3 om kompenserende tiltak gjelder tilsvarende frem til utbedring er foretatt.

(3) Alle avvik fra bestemmelsene i denne forskrift skal dokumenteres av flyplassens innehaver, som skal kartlegge og utarbeide beskrivelse av alle slike forhold. Flyplassens innehaver plikter på anmodning fra Luftfartstilsynet å fremkomme med alle relevante opplysninger om utformingen av og utstyret på flyplassen som han har kjennskap til.

§ 18-2. Dispensasjon

(1) Luftfartstilsynet kan dispensere fra bestemmelsene i denne forskrift når særlige grunner foreligger. Ved vurderingen av om slike særlige grunner foreligger, skal det blant annet ses hen til kostnadene forbundet med fysisk utbedring av avvik sammenholdt med den sikkerhetsmessige gevinst slik utbedring antas å gi, og muligheten for å avhjelpe avvik gjennom fastsettelse av kompenserende tiltak, jf. § 18-3. Dersom det etter en slik vurdering fremstår som overveiende sannsynlig at fysisk utbedring ikke gir sikkerhetsgevinst eller bare helt ubetydelig sikkerhetsgevinst, kan slik utbedring unnlates.

(2) Det er en forutsetning for innvilgelse av dispensasjon at flyplassens innehaver godtgjør at fysisk utbedring er vurdert, og viser til slike vurderinger med begrunnelser, samt eventuelle forslag til kompenserende tiltak, jf. § 18-3.

§ 18-3. Kompenserende tiltak

(1) Som vilkår for dispensasjon i medhold av § 18-2 skal Luftfartstilsynet fastsette slike kompenserende tiltak som anses nødvendige for å sikre at flyplassen holder tilsvarende sikkerhetsnivå som om fysisk utbedring var foretatt, jf. § 18-1.

(2) Fastsettelse av kompenserende tiltak kan unnlates dersom flyplassens utforming etter en konkret vurdering antas å gi tilfredsstillende sikkerhet uten at slike tiltak fastsettes. Ved den konkrete vurderingen kan tas hensyn til

den sikkerhetsmessige gevinst som forventes oppnådd ved kompenserende tiltak sammenholdt med de ulemper slike tiltak vil kunne medføre for flyplassens innehaver.

*(3) Avgjørelse om fastsettelse av kompenserende tiltak og det nærmere innhold av slike tiltak treffes i alle tilfelle av Luftfartstilsynet, etter en konkret vurdering for den enkelte flyplass. Flyplassens innehaver skal gis anledning til å utarbeide forslag til kompenserende tiltak, som skal vurderes av Luftfartstilsynet før avgjørelse treffes.

§ 18-4. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift gjelder fra 1. september 2006. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 17. desember 2000 nr. 1538 om utforming av store flyplasser med slikt unntak som angitt i § 18-5.

§ 18-5. *Overgangsbestemmelser*

For flyplasser som eksisterer på tidspunktet for forskriftens ikrafttredelse gjelder bestemmelsene i kapittel 3 fra og med tidspunktet for fornyelse av godkjenningen av den enkelte flyplass. Inntil dette tidspunkt gjelder bestemmelsene i kapittel 7, 8 og 24 i forskrift 17. desember 2000 nr. 1538 om utforming av store flyplasser for så vidt gjelder krav til sikkerhetsområder.

Vedlegg 1 til 5:

Les vedlegg 1 til 5 [her](#).

Veiledende materiale til forskrift om utforming av store flyplasser (BSL E 3-2)

A. Kompenserende tiltak

(Veiledningen om kompenserende tiltak gjelder generelt der hvor dette kan være aktuelt i henhold til forskriften)

1. *Generelt*

1.1. Dersom forskriftens krav til utforming av flyplassen ikke etterkommes fullt ut, kan dette delvis kompenseres ved at flyplassen bringes så nært opp til kravene som mulig. De deler av anlegget som ikke tilfredsstillende kravene utformes slik at de fysikkerhetsmessige ideer som ligger til grunn for idealkravene mest mulig tilfredsstilles.

1.2. De mangler som gjenstår etter at anlegget mest mulig tilfredsstillende de fysikkerhetsmessige ideer, kan helt eller delvis kompenseres ved at det stilles spesielle krav til:

- flyplassens utforming
- bakketjenesten
- flyoperasjonene.

1.3. Kompensasjonens omfang avgjøres av i hvilken grad tilfredsstillende sikkerhetsnivå blir opprettholdt for de luftfartøyer som konkret trafikkerer flyplassen. Et forslag til kompenserende tiltak skal underbygges med en risikoanalyse etter anerkjent metode (NS 5814 eller tilsvarende angitt internasjonal standard), slik at det aktuelle avviket er tilstrekkelig beskrevet, risikoene knyttet til avviket er beskrevet, effekten av kompensasjonen er bedømt, og en vurdering om tolererbarhet for den forhøyede risikoen er foretatt.

Det er tilstrekkelig å vurdere relativ risikoendring i forhold til forskriftens krav. Det kan brukes dokumenterte ekspertvurderinger der data ikke finnes. Det skal også vurderes om det foreslåtte kompenserende tiltaket vil føre til forhøyet risiko for andre områder innen flyplassen.

2. *Flyplassens utforming*

2.1 *Sikkerhetsområdene*

2.1.1 *Hensikt*

Hensikten med sikkerhetsområdene er å redusere skader på luftfartøy som kjører ut av rullebanen, lander før terskelen eller overflyr områdene i svært lav høyde.

2.1.2 *Utforkjøring*

Dersom områdene omkring rullebanen ikke tilfredsstillende forskriftskravene fullt ut til utstrekning og jevnhet, bør områdene jevnes ut best mulig; skjæringer, grøfter, hauger, stein etc. unngås. Stigende terreng er *i denne sammenheng* bedre enn fallende med henblikk på å stoppe luftfartøyet. Inntil en rimelig grense er det bedre jo brattere det stigende terrenget er, men dette må vurderes mot kravet til hinderfrihet for overflyging.

Det bør stilles større krav til overgangen til omkringliggende terreng dersom sikkerhetsområdet er mindre enn idealkravene enn dersom det har full utstrekning. En jevn overgang til stigende terreng som totalt utgjør full utstrekning, anses å kompensere fullt ut for utforkjøring.

På samme måte kan jevn overgang til fallende terreng og utjevning av underliggende terreng kompensere helt eller delvis for manglende sikkerhetsområde for utforkjøring avhengig av hvor stort det utjevnedet området totalt blir.

Dersom de utjevnedede delene av omkringliggende terreng utformes for å øke luftfartøyets retardasjon, vil behovet for utstrekning kunne reduseres. Vann og bløte områder vil øke retardasjonen. Slike forhold vil kunne variere med årstidene.

Dersom den aktuelle rullebane er en presisjonsrullebane og mer enn halvparten av de mest rullebanekrevende luftfartøyene kan operere med en LDA som er minst 150 meter kortere enn den kunngjorte LDA for den aktuelle rullebane, kan Luftfartstilsynet akseptere at sikkerhetsområdets lengde bare er 150 meter etter baneende.

2.1.3 *Landing før terskel*

Sikkerhetsområdet som skal redusere skader på luftfartøy som lander før terskel, må primært være helt jevnt og ha god bæreevne. Området foran rullebanen er viktigst.

Dersom området foran terskel med tilstrekkelig jevnhet og bæreevne ikke har foreskrevet lengde eller dersom bredden ikke tilsvarer minst to rullebanebredder, kan dette normalt bare kompenseres fullt ut ved å flytte terskelen lenger inn på rullebanen.

2.1.4 *Overflyging i lav høyde*

Sikkerhetsområdet skal danne et hinderfritt område for luftfartøy som må gjennomføre en ikke planlagt overflyging av flyplassen. Slik overflyging kan forekomme til side for senterlinjen, og luftfartøyet kan komme svært lavt.

Innenfor sikkerhetsområdet vil ethvert objekt eller terreng som rager over rullebanenivået utgjøre en hindring for slik overflyging. Utformingsmessig kan slike hindringer kompenseres ved at de gjøres lette og brekkbare, jf. forskriftens krav til objekter som må være på sikkerhetsområdet på grunn av sin funksjon. Terreng kan således, hva gjelder overflyging, ikke utformes slik at det kompenserer for forskriftskravene.

2.1.5 *Rullebane likestilt med presisjonsrullebane («presisjonslik rullebane»)*

Luftfartstilsynet kan etter en konkret vurdering akseptere at ikke-presisjonsrullebaner behandles som presisjonsrullebaner i henhold til kravene i forskriften. Dette vil kunne innebære en lemping av kravene på de områder hvor kravene er strengere for ikke-presisjonsrullebaner enn for presisjonsrullebaner. Forutsetningen for at en rullebane skal kunne betraktes som presisjonslik er at den har et visuelt glidebaneanlegg og merket siktepunkt og om nødvendig slikt utstyr at settingspunktet blir med minst samme nøyaktighet som en kategori 1-operasjon.

3. *Bakketjenesten*

3.1 *Hensikt*

Hensikten med bakketjenesten er å drifte og vedlikeholde flyplassen slik at Luftfartstilsynets og flyplassens egne krav tilfredsstilles. Bakketjenesten innbefatter plasstjenesten, elektrotjenesten og brann- og havaritjenesten.

3.2 *Plasstjenesten*

3.2.1 Plasstjenesten drifter og vedlikeholder ferdelsområdene, sikkerhetsområdene og hinderfriheten, og spesielt vintervedlikehold stiller store krav.

3.2.2 Mangler ved sikkerhetsområdene som ikke permanent er jevnet ut, jf. pkt. 2.1.2 ovenfor, kan helt eller delvis utbedres med snø. Snø i tilstrekkelige mengder og med passende konsistens kan jevne ut grøfter og groper og overgangen mellom planerte og ikke planerte områder. Snø, igjen i tilstrekkelig mengde og med passende konsistens, vil dessuten øke luftfartøyets retardasjon.

Dersom deler av sikkerhetsområdet består av vann eller myrområder, kan disse områdene tilfredsstille kravene til jevnhet og bæreevne dersom de fryser til og overgangen til fast grunn jevnes ut.

Bruk av snø og is som kompenserende tiltak vil (selvsagt) bare gjelde deler av året.

3.2.3 En av hensiktene med sikkerhetsområdene er å hindre skader på luftfartøy som kjører ut av rullebanen. Fordi sannsynligheten for utforkjøring i Norge har vist seg størst under vinterforhold, kan derfor økte krav til vintervedlikehold delvis kompensere for mangler ved sikkerhetsområdet.

3.2.4 For store langsgående helninger på taksebanene utgjør primært en risiko fordi det kan føre til redusert kontroll av luftfartøy under taksing, og sannsynligheten er størst under glatte forhold; vann, snø eller is.

4. *Flyoperasjonene*

Restriksjoner og tilleggskrav på flyoperatørene vil ikke kunne påregnes å kompensere fullt ut for alle svakheter i flyplassens utforming. Uansett ekstra pålagte krav til trening, operative begrensninger i forhold til minima, vind, banestatus med mer vil uhell likevel kunne forekomme.

Hvilke tilleggskrav til operatører og restriksjoner som vil bli gjort gjeldende for den enkelte flyplass, vil avhenge av en totalvurdering av flyplassen med dens utrustning og omgivelser. Vurderingen vil bli gjort etter det system som er beskrevet i rapporten «Vurdering av operative forhold ved norske flyplasser som kan ha betydning for flysikkerheten» (Luftfartstilsynet 15.03.2002). Sentrale elementer i vurderingen er innflygingsprosedyrer og hjelpemidler, turbulensforhold, lys, sikkerhetsområder og utflygingsforhold.

Aktuelle tilleggskrav til operatører vil være krav til besetningstrening og kvalifikasjoner, krav til at operatørene skal sette særskilte begrensninger med hensyn til vind og banestatus samt krav til dokumentasjon av ytelsesbegrensninger og utflygingsprosedyrer.

For en fullstendig gjennomgang av tilleggskravene vises til ovennevnte rapport, samt til AIC I 11/02. Kravene er imidlertid også egnet til å gi veiledning for hvilke kompenserende tiltak som kan være aktuelle ved utilstrekkelige sikkerhetsområder mv. De «flyfaglige» kravene i rapporten er derfor i grove trekk gjengitt nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at listen ikke er ment å være uttømmende.

1. *Operatør uten JAR OPS 1 godkjenning skal dokumentere at krav til minima, besetningskvalifikasjoner og ytelser er minst ekvivalent med kravene i JAR OPS 1 Subpart D, N, F samt det som er aktuelt av Subpart G, H eller I.*

Kommentar: Kravet er tatt med for å sikre at operatører utenfor JAA området på visse kritiske felt ikke har lavere standard enn det som kreves av en operatør godkjent etter JAR OPS 1. Det bemerkes at dette bør være et generelt krav og er derfor ikke tatt med for hver enkelt flyplass.

2. *Operatør skal sette særskilte krav til trening/besetningskvalifikasjoner for dag-/nattoperasjoner, (kat B, C, jf. JAR OPS 1.975)*

Kommentar: Dette er tatt med for å gi ekstra føringer der krav til slik klassifisering ikke fremgår direkte av JAR OPS 1.975.

3. *Operatør skal sette særskilte begrensninger i forhold til bakkevind/høydevind, eventuelt dog ikke over en bestemt grense.*

Kommentar: Vil bli brukt i flere mulige tilfelle:

A Der operativ erfaring tilsier at turbulensforholdene er mer dramatiske enn det som fremgår av AIP teksten.

B Der sikkerhetsområdet er klart for lite og konsekvensene ved utforkjøring anses å være spesielt store.

4. *Operatør skal sette særskilte krav til banestatus*

Kommentar: Vil bli brukt der sikkerhetsområdet er klart for lite og konsekvensene ved utforkjøring anses å være spesielt store.

5. *Operatør uten godkjenning for bratt innflyging skal beskrive hvorledes en skal forholde seg til visuelle hjelpemidler.*

Kommentar: Brukes der visuelt glidebaneanlegg er innstilt på 4,5 grader eller mer.

6. *Utflygingsprosedyrer/avgangsminima/vektanalyser skal være utarbeidet.*

Kommentar: Tas inn der det er særlige hinder i utflygingsretningen.

B. Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1–4 Definisjoner

Taksebane

Ved flyplasser der taksebaner/taksebanesystemer, som nevnt i definisjonens a og b utgjør en del av oppstillingsplattformen, inngår disse ikke i manøvreringsområdet (se definisjon) hvor ansvaret for å gi opplysninger og utstede klareringer er tillagt kontrolltårnet, med mindre annet er bestemt og publisert.

Til § 2–1 Rullebanens lengde

(1) En rullebanes lengde bør være tilpasset de luftfartøy som trafikkerer rullebanen. Ved å etablere tilstrekkelig lange rullebaner kan luftfartøyenes lasteevne utnyttes bedre og regulariteten bedres. Ytterligere veiledning om banelengder er gitt i Attachment A pkt. 3 i Annex 14 Volume I til Chicago-konvensjonen.

Til kapittel 4. Hinderfritt stigeområde

Et hinderfritt stigeområde kan etableres for å oppnå lengre tilgjengelig startdistanse (TODA) enn den tilgjengelige startrulledistanse (TORA).

Til kapittel 5. Stoppbane

En stoppbane kan etableres for å oppnå lengre akselerasjons- og stoppdistanse (ASDA) enn tilgjengelig startrulledistanse (TORA)

Til § 7–7 Taksebane for hurtigavkjøring

Hvis mulig anbefales at vinkelen er 30 grader.

Til kapittel 8. Venteposisjon og ventefelt

Ventefelt kan øke rullebanens kapasitet.

Til § 11–1

For veier og jernbane kan vanligvis hinderfriheten bedømmes ut fra at kjøretøyer er 5 m høye og jernbanetog er 7 m høye.

Når hinder skal identifiseres, må det iakttas at utover de krav som fremgår av disse bestemmelser, kan ICAO Procedures for Air Navigation Services – Aircraft Operations, Doc 8168–OPS/611 (PANS OPS) innebære at ytterligere hinder må fjernes for at rullebanen skal kunne brukes under IFR-forhold.

Nærmere veiledning angående kontroll med hinder er gitt i ICAO Doc 9137–AN/898/2, Airport Services Manual, Part 6, Control of Obstacles.

Til § 11–2 Risikoanalyse

Som anerkjent standard regnes NS 5814.

Til § 11–3 Hinder innenfor sikkerhetsområdet

Veiledning om brekkbarhet for lysarmaturer, master og andre objekter som utgjør hinder for luftfartøy, er gitt i ICAO doc 9157 Aerodrome Design Manual, part 4 Visual Aids kapittel 15.

Til § 12–1 Generelle krav til merking

Nymalte flater vil kunne ha så liten friksjon at spesiell behandling av flatene er nødvendig, f.eks. ved tilsetning av friksjonsøkende materiale.

Ved vurderingen av om merkingen er godt nok synlig, må det særlig tas hensyn til vinterforholdene. Som et minimum må senterlinje og siktepunkt være tydelig synlig gjennom snøen med mindre snøen er særskilt merket.

Nærmere veiledning angående merking er gitt i ICAO Doc 9157, Aerodrome Design Manual, Part 4 – Appendix 3.

Til 12–4 Merking av terskel

Vedrørende sjette ledd: For merking av midlertidig innflyttet terskel vises til forskrift 27. april 2004 nr. 670 om plasstjeneste (BSL E 4–2) § 16.

Til § 12–16 Merking med sikkerhetslinjer

Sikkerhetslinjer kan for eksempel være avstandslinjer til luftfartøy/vingetupp og veier for kjøretøyer. For å bedre trafikkavviklingen på oppstillingsplattformen, kan det i tillegg til sikkerhetslinjer være aktuelt med trafikkmerking.

Til § 13–1 Generelle krav til lysanlegg

Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge tilsvarende krav til grunn som de krav som fremgår av Annex 14 Vol 1 til Chicago-konvensjonen.

Til § 13–4 Armaturer og master

Veiledning om brekkbarhet for lysarmaturer, master og andre objekter som utgjør hinder for luftfartøy, er gitt i ICAO doc 9157 Aerodrome Design Manual, part 4 Visual Aids kapittel 15.

Til § 13–11 Utforming av rullebanekantlys

Vedrørende femte ledd: Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Appendix 2.

Til § 13–14 Utforming av terskellys

Vedrørende tredje ledd: Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Appendix 2.

Til § 13–17 Utforming av baneendelys

Vedrørende tredje ledd: Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Appendix 2.

Til § 13–22 Plassering av hinderlys

Nærmere detaljer om montering og demping av høyintensitets hinderlys er gitt i ICAO Aerodrome Design Manual, Part 4.

Til § 13–23 Utforming av hinderlys

Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Table 6–3.

Til § 13–25 Enkelt innflygingsanlegg

Vedrørende sjette ledd: Veiledning om monteringsstoleranser for lysene i et enkelt innflygingslysanlegg er gitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Attachment A pkt. 11.

Til § 13–26 Kategori I innflygingslysanlegg

Vedrørende åttende ledd: Veiledning om monteringsstoleranser for lysene i et kategori I innflygingslysanlegg er gitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Attachment A pkt. 11.

Vedrørende niende ledd: Innflygingslysanlegg med høyintensitetslys kan i tillegg ha rundtstrålende lavintensitetslys dersom dette kan velges uten å komme i konflikt med bestemmelsene i § 13–32 og § 13–35.

Vedrørende tiende til trettende ledd: Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Appendix 2, Figure 2.1.

Til § 13–27 Kategori II/III innflygingslysanlegg

Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, Appendix 2, Figure 2.1.

Til § 13–29 Visuelt glidebaneanlegg – PAPI- og APAPI-anlegg

Nærmere informasjon om PAPI- og APAPI-anlegg, herunder harmonisering med instrumentglidebane, er gitt i ICAO Aerodrome Design Manual Part 4.

Til § 13–30 Visuelt glidebaneanlegg – PLASI-anlegg

Generelt: Eventuelle tilleggskrav til PLASI-anlegg vil etter den praksis som er etablert av Luftfartstilsynet normalt være basert på FAA (Federal Aviation Administration) AC 150/5345–52.

Vedrørende tredje ledd: Blinkenes og mellomrommenes lengde angir hvor nær den korrekte glidebanen luftfartøyet befinner seg; lange blink med kort mellomrom nær glidebanen og kortere blink og tilsvarende lange mellomrom jo lenger luftfartøyet er fra glidebanen.

Til § 13–31 Hinderflate for visuelt glidebaneanlegg

Innstilling og tilpassing av visuelt glidebaneanlegg må koordineres med eventuelle instrumentinnflygingsprosedyrer.

Til § 13–33 Plassering av innflygingsledelys

Nærmere veiledning om innflygingsledelys er gitt i ICAO Aerodrome Design Manual, Part 4.

Til § 13–36 Plassering av sirklingslys

Nærmere veiledning om sirklingslys er gitt i ICAO Aerodrome Design Manual, Part 4.

Til § 13–41 Krav til rullebanesenterlinjelys

Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt vedrørende «Runway centre line lights» i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen.

Til § 13–42 Krav til landingssonelys:

Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjonene angitt vedrørende «Runway touchdown zone lights» i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen.

Til § 13–45 Plassering og utforming av taksebanesenterlinjelys

Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjoner angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen.

Til § 13–50 Plassering og utforming av stopplysrekke

Luftfartstilsynet vil etter gjeldende praksis normalt legge til grunn spesifikasjoner angitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen.

Til § 13–54 Krav til rullebanevarsellys

Nærmere veiledning om lys under forhold med redusert rullebanesikt er gitt i ICAO Doc 9476, Manual of Surface Movement Guidance and Control Systems.

Til § 13–60 Visuelt dokkinganlegg

I henhold til Luftfartstilsynets gjeldende praksis skal visuelt dokkinganlegg være i samsvar med Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, pkt. 5.3.24 (visual docking guidance system).

Til § 13–62 Ledelys for oppstillingsplass

I henhold til Luftfartstilsynets gjeldende praksis skal ledelys for oppstillingsplass være i samsvar med Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen, pkt. 5.3.25 (aircraft stand manoeuvring guidance lights).

Til § 13–66 Krav til reservekraft

Generelt: Krav til reservekraft for navigasjonshjelpemidler og sambandsutstyr er gitt i Annex 10 Vol I til Chicago-konvensjonen.

Vedrørende første ledd bokstav a: Vurderingen av om det er vesentlig for flysikkerheten å ha reservekraft til hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys må skje konkret etter en helhetsvurdering. Følgende momenter kan eksempelvis tillegges vekt ved en slik vurdering:

Dersom innflyging eller utflyging må foregå i sving pga. terreng eller objekt er dette et moment som taler for at det bør etableres reservekraft. Det samme gjelder dersom luftfartøy under innflyging eller utflyging befinner seg i nær avstand til terreng eller objekt både horisontalt og vertikalt.

Et moment som kan tale for at reservekraft ikke er vesentlig for flysikkerheten er at det kan påvises at det er lite sannsynlighet for strømbrytning i det aktuelle området. Tilstedeværelse av annen belysning i området kan også i visse

tilfeller innebære at det ikke er vesentlig for flysikkerheten med reservekraft til lys som nevnt. Dersom terrenget er godt markert med hinderlys, vil det normalt være mindre behov for lede- eller sirklingslys og omvendt. Dersom det på et slikt grunnlag f.eks. ikke anses å være behov for innflygingsledelys vil det normalt heller ikke være vesentlig for flysikkerheten å etablere reservekraft dersom slikt lys likevel finnes. Det må foretas en vurdering av den enkelte flyplassen vedrørende hvilke lys som er mest hensiktsmessig, også ut fra regularitetshensyn.

Hinderlys, innflygingsledelys og sirklingslys skal normalt uansett anses som vesentlige for flysikkerheten under følgende forhold:

- Lysene angir en innflygings- eller utflygingstrase som må foregå i en sving på mer enn 90 grader pga. terreng eller objekt.
- Lysene angir en innflygnings-, sirklings- eller utflygingstrase der luftfartøyet kommer lavere enn 300 fot over terreng eller objekt som er innenfor en horisontalavstand på 2000 m fra luftfartøyet.

Til § 14–4 Plassering av påbudsskilt

Det er ikke lenger adgang til å ha venteposisjonsskilt for rullebane kun på én side.

Eksempler på slike venteposisjonsskilt er gitt i Annex 14 Vol I til Chicago-konvensjonen. Venteposisjonsskilt plasseres i forhold til et ventende luftfartøy eller kjøretøy. Dette gjelder skiltets innretning, og hva som er høyre og venstre side av taksebanen eller veien.

Informasjon om ytterligere detaljer er gitt i Annex 10 Vol I til Chicago-konvensjonen.

Til § 16–10 Bæreevne for faste dekker

Nærmere veiledning om ACN/PCN-metoden er gitt i Annex 14 til Chicago-konvensjonen og Aerodrome Design Manual Part 3.

Til § 16–11 Kontrollplass for høydemåler

Vanligvis kan hele oppstillingsplattformen fastsettes som kontrollplass for høydemåler.

Til § 16–12 Banelengder

Veiledning om fastsettelse av ovennevnte banelengder er gitt i Attachment A pkt. 3 i Annex 14 til Chicago-konvensjonen.

Til § 18–5 Overgangsbestemmelser

De nye kravene vedrørende sikkerhetsområder i kapittel 3 vil bli gjort gjeldende for de aktuelle flyplassene i forbindelse med fornyelse av flyplassenes godkjenninger. Godkjenningene er gitt for en periode på fem år, og fordelt slik at ca en femtedel av flyplassene må fornye godkjenningen hvert år.

Fornyelse av godkjenningen for en flyplass med IFR-/rutetraffic er en prosess som strekker seg over ca. 6 måneder. Prosessen innledes enten ved at Luftfartstilsynet mottar søknad om fornyelse eller ved at Luftfartstilsynet sender en påminnelse om at søknad om fornyelse må sendes 6 md før utløp. Prosessen er beskrevet i veiledningen til BSL E 1–2.

I søknaden om fornyet godkjenning skal flyplassoperatøren bl.a. angi om det er nye avvik i forhold til gjeldende forskrifter, herunder den nye BSL E 3–2, og hvilke korrigerende eller kompenserende tiltak som er aktuelle, jf. veiledningen pkt. A «Kompenserende tiltak» ovenfor. Flyplassoperatøren gis således anledning til selv å foreslå hvordan avvik i forhold til den nye forskriften skal behandles. På dette grunnlag vil Luftfartstilsynet utarbeide et utkast til nye godkjenningsvilkår der eventuelle avvik blir registrert og det foreslås når og hvordan avviket skal være korrigert eller hvilke kompenserende tiltak som kan være aktuelle. Frem mot fornyelse av godkjenningen vil det være en utveksling av dokumenter med sikte på enighet før Luftfartstilsynet fastsetter de nye godkjenningsvilkårene.

I 6 måneders perioden frem mot godkjenning vil Luftfartstilsynet også gjennomføre en inspeksjon av flyplassen bl.a. for å verifisere flyplassoperatørens fremstilling, og det vil da avholdes møter med representanter for flyplassoperatøren med sikte på bl.a. å komme fram til godkjenningsvilkår som både tilfredsstillende Luftfartstilsynets sikkerhetskrav og flyplassoperatørens behov og muligheter.

Det er verdt å merke at dersom det er aktuelt å korrigere et større avvik, vil det i godkjenningsvilkårene kunne settes en frist som kan være flere år fram i tid.

Oversikt over rettelser som er inntatt i 2006-årgangen

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
2004	8	1131	Forskrift nr. 930	3
2004	9	1277, 1278 og 1281	Forskrift nr. 931	6
2005	11	1744	Vedtak nr. 938	8
2005	15	2312	Forskrift nr. 1446	3
2005	16	2529	Forskrift nr. 1593	4
2005	16	2538	Forskrift nr. 1609	1
2005	16	2644	Forskrift nr. 1668	2
2005	17	2713	Forskrift nr. 1690	2
2005	17	2855	Forskrift nr. 1694	2
2006			Forskrift nr. 83	2
2006	3	328	Forskrift nr. 229	4
2006	7	962	Forskrift nr. 546	9

B-PostAbonnement

Returadresse:
Lovdata
Postboks 2016, Vika
N-0125 Oslo

NORSK LOVTIDEND

Avd I Lover og sentrale forskrifter
Avd II Regionale og lokale forskrifter

Utgiver: Justis- og politidepartementet
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjøringskjema til Lovdata:
Med E-post: ltavd1@lovdata.no for avdeling I
ltavd2@lovdata.no for avdeling II

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted (www.lovdata.no).

Med post: Norsk Lovtidend
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.
Elektronisk: Se Lovdatas nettsted.

		Norge	Norden	Verden
Abonnement for 2006 koster	Avd I	kr 1140	kr 1700	kr 2360
	Avd. I og II	kr 1430	kr 2470	kr 3480

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas nettsted – www.lovdata.no
- også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig.
På samme sted finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Tlf. 23 11 83 00
Fax 23 11 83 01
E-post: lovtid@lovdata.no